

CAPITOLUL XII



DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE

I. Prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante, în contextul reglementărilor naționale și internaționale

Recunoașterea demnității inerente tuturor oamenilor și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume. Totodată, **respectul universal și efectiv față de drepturile omului și de libertățile fundamentale sunt concepte comune tuturor popoarelor și națiunilor care tind spre democrație.**

Pe plan internațional, **interdicția absolută a torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante** este reglementată de art. 5 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, de art. 7 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, precum și de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care prevăd că ”Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

România, în calitate sa de membră a Organizației Națiunilor Unite, a semnat „Declarația universală a drepturilor omului”, fiind parte la cele două Pacte adoptate de ONU: „Pactul internațional privind drepturile civile și politice” și „Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale”. Totodată, România este din 1994 stat parte la „Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” și se supune jurisdicției Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg. De asemenea, în cadrul Uniunii Europene, România a semnat în decembrie 2007 Tratatul de la Lisabona, care conține „Carta Drepturilor Fundamentale”.

Articolul 5 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale protejează persoanele împotriva ingerinței arbitrare a unui stat membru la dreptul lor la libertate. **Orice privare de libertate este legală numai atunci când se înscrie în lista exhaustivă a unor motive admisibile, enumerate de Convenție. Măsurile de detenție trebuie prevăzute de lege și trebuie să protejeze împotriva arbitrariului. Autoritățile trebuie să efectueze o analiză a proporționalității și necesității, care include o analiză a mijloacelor alternative la detenție** (jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului -O.M. V. Hungary (nr. 9912/15).

Prin urmare, detenția, ca privare de libertate, trebuie să constituie o măsură excepțională, de ultim resort, prevăzută în legislația națională și aplicată doar când este absolut necesar, proporțională cu un scop legitim, apreciată în circumstanțele particulare ale cauzei și cu respectarea drepturilor fundamentale.

Persoanele private de libertate au cel mai mare risc de a fi supuse torturii și altor rele tratamente, deoarece locurile de detenție sunt, prin definiție, închise față de lumea exterioară. Fără o monitorizare externă independentă, aceste abuzuri pot apărea oricând. Ca atare, cu cât locurile de detenție sunt mai deschise și mai transparente, primind vizite, cu atât mai mult abuzurile vor scădea.

Convenția împotriva torturii și a altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (adoptată la New York la 10 decembrie 1984, la care România a aderat prin Legea nr. 19/1990) **definește la art. 1 tortura**, ca fiind „*orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, mai ales cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultând exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.*”

Conform opiniei Raportorului Special al ONU privind tortura, Sir Nigel Rodley, **există necesitatea unei transformări radicale a concepțiilor societății internaționale privind natura privațiunii de libertate**. Paradigma de bază, acceptată de cel puțin un secol, este că închisorile, comisariatele de poliție și instituțiile similare sunt locuri închise și secrete, activitățile din interiorul cărora sunt ascunse de privirile publice. (...) Este necesară înlocuirea paradigmei de opacitate cu cea de transparență. **Prezumția trebuie să fie de acces deschis la toate locurile de privațiune de libertate.**

Tratamentele inumane și degradante nu sunt definite de actele internaționale, dar generic **ele fac parte din categoria relelor tratamente**, care aduc atingeri grave demnității umane. **Acestea sunt acte prin care se provoacă victimei leziuni sau suferințe fizice sau morale, susceptibile de a-i produce puternice suferințe psihice.**

Ceea ce deosebește tortura de tratamentele inumane sau degradante este intensitatea durerii pe care o provoacă, a suferințelor produse victimei, în primul rând; în al doilea rând, tortura presupune intenția celui care produce o suferință deosebită victimei, deținător al autorității publice.

Potrivit Constituției, România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor reprezintă valori supreme, fiind garantate. Constituția României reglementează la „Titlul II. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale”, dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, iar **art. 281 și art. 282 din Codul penal incriminează și pedepsesc tortura și supunerea la rele tratamente.**

Unul dintre cele mai eficiente mijloace de prevenire a torturii și a relelor tratamente o constituie monitorizarea tratamentului și a condițiilor de detenție ale persoanelor private de libertate aflate într-o formă sau alta de custodie, prin vizite neanunțate și regulate efectuate de Mecanisme Naționale de Prevenire independente, **parte a sistemului de protecție a persoanelor private de libertate.** Pentru persoanele private de libertate, intrarea în contact direct cu membrii echipelor de vizită, care se interesează de

condițiile în care se află, constituie o formă de protecție, precum și suport moral. Vizitele fac posibilă stabilirea unor dialoguri directe cu autoritățile și oficialii responsabili cu administrarea locurilor de detenție, stabilind relații de lucru constructive, în cadrul cărora ar putea fi obținute punctele de vedere ale autorităților despre condițiile de lucru și identificate problemele cu care se confruntă.

În ultimele trei decenii, organismele internaționale și regionale pentru drepturile omului au elaborat numeroase liste a măsurilor pe care statele trebuie să le adopte pentru a preveni tortura. Dar funcționează vreunul din aceste mecanisme? Cu privire la acest aspect, a fost realizat un studiu de către domnul profesor Richard Carver (Universitatea Liverpool). Studiul este prima analiză sistematică a eficacității prevenirii torturii, iar cercetarea primară a fost efectuată în 16 țări, examinând experiența lor în ceea ce privește mecanismele de tortură și prevenire pe o perioadă de 30 de ani. Conform concluziilor studiului, răspunsul este că **”Da, prevenirea torturii funcționează!”**, deși unele măsuri de prevenire sunt mult mai eficiente decât altele. **Cele mai importante sunt garanțiile care trebuie aplicate în primele ore și zile după ce o persoană este luată în custodie. Notificarea familiei și accesul la un avocat și medic independent au un impact semnificativ în reducerea torturii. Investigarea și urmărirea penală a actelor de tortură și crearea unor organisme independente de monitorizare sunt, de asemenea, importante în reducerea torturii.**

O premisă fundamentală a monitorizării este că **aceasta se desfășoară în contextul unei abordări preventive, care urmărește să preîntâmpine încălcările drepturilor omului la nivel individual sau sistemic înainte de a avea loc. Monitorizarea are și o abordare corectivă, evidențiind zonele în care este nevoie de îmbunătățiri.**

În baza Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante a fost înființat Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, în cadrul Comitetului pentru Prevenirea Torturii, iar statele-părți și-au asumat obligația de a înființa, desemna ori menține la nivel național unul sau mai multe organisme de vizitare pentru prevenirea torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (MNP-uri).

În cadrul vizitelor, Subcomitetul de prevenire a torturii și Mecanismele naționale de prevenire au:

- **acces la toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate** în locurile de detenție, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora;
- **acces la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție;**
- **acces la toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora;**
- **posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, fie personal, fie cu interpret, dacă se consideră necesar, precum și cu orice persoană care poate furniza informații pertinente;**
- **libertatea de a alege locurile pe care doresc să le viziteze și persoanele cu care doresc să aibă întrevederi.**

Urmare a vizitelor efectuate, se emit **recomandări** din partea experților internaționali și naționali privind îmbunătățirea măsurilor de prevenire interne, care sunt prezentate autorităților statelor semnatare, în vederea punerii în aplicare.

Autoritățile competente ale statului examinează recomandările și dialoghează cu acesta în vederea punerii în aplicare a măsurilor. Statele-părți se angajează să publice și să disemineze rapoartele anuale ale Mecanismelor naționale de prevenire.

Un rol important în activitatea MNP îl constituie **urmărirea implementării**

recomandărilor cuprinse în Rapoartele de vizită transmise instituțiilor vizitate, prin:

- menținerea unui dialog atât cu autoritățile guvernamentale, cât și cu directorii instituțiilor, în ceea ce privește implementarea recomandărilor, cu membrii Parlamentului, asociațiile profesionale, inclusiv societatea civilă); vizitele repetate de follow-up, mai ales în locurile cu risc crescut, reprezintă o metodă eficientă de a evalua implementarea recomandărilor;
- propunerile de modificări ale legilor prin rapoartele de vizită, rapoartele anuale, rapoarte tematice sau opinii și recomandări specifice;
- interacțiunea cu sistemul judiciar, prin întâlniri, grupuri de lucru, comitete consultative;
- colaborarea cu societatea civilă, cu organizațiile profesionale, ONG-uri, cu instituții de cercetare și universități, etc;
- colaborarea cu celelalte MNP-uri, cu CPT, SPT și UE;
- colaborarea cu presa.

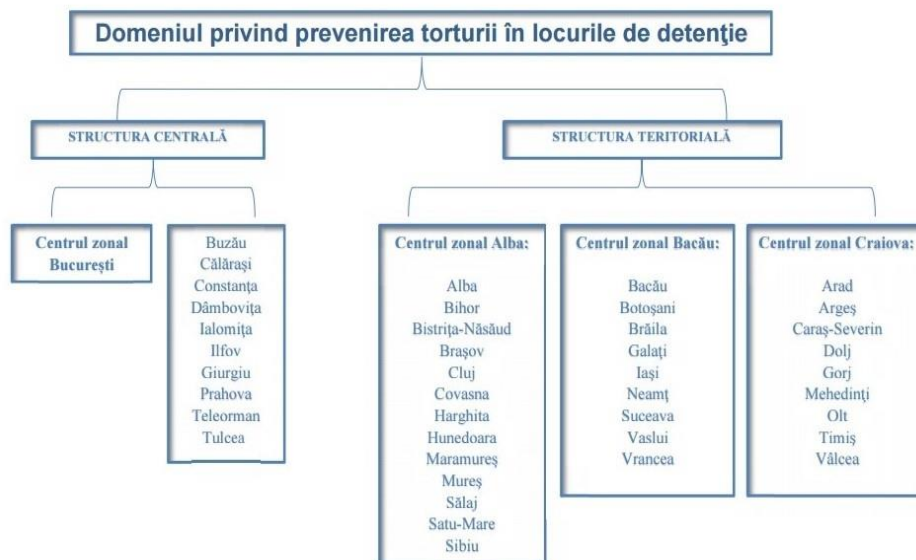
II. Organizarea, funcționarea și atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Ideea unei duble monitorizări - internaționale și naționale - a locurilor de detenție a apărut prima oară în OPCAT, acesta stabilind că ”fiecare stat-parte înființează, desemnează ori menține la nivel național unul sau mai multe organisme de vizitare pentru prevenirea torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (denumite în continuare mecanisme naționale de prevenire).”

Instituția Avocatul Poporului, prin **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a fost desemnată ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante** (conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată prin Legea nr. 181/2014).

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora prin: a) vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; b) formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate; c) formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu; d) întocmirea proiectului părții componente referitoare la prevenirea torturii a raportului anual de activitate al Avocatului Poporului; e) formularea de propuneri și observații privind elaborarea, modificarea și completarea de strategii și politici publice în domeniul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, în condițiile legii; f) menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire; g) analizarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea, sub conducerea Avocatului Poporului, a programelor internaționale de asistență tehnică și financiară pentru realizarea scopului Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; h) coordonarea organizării campaniilor de informare, de educare și instruire în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante; i) îndeplinește orice alte atribuții stabilite de Avocatul Poporului, în limitele legii.

► Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție cuprinde: **Structura centrală**, care include și **Centrul zonal București** și **Structura teritorială**, alcătuită din 3 centre zonale: ● Centrul zonal Alba; ● Centrul zonal Bacău; ● Centrul zonal Craiova, județele arondate fiecărui centru zonal fiind cele ce rezultă în graficul de mai jos.



Vizitele sunt desfășurate din oficiu, pe baza unui plan anual de vizitare ori inopinat, având ca scop prevenirea torturii ori a tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.

Echipele de vizitare au în componență personal de specialitate cu studii juridice, angajați permanenți ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cel puțin un medic, în funcție de specializarea necesară, un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale, precum și psihologi, asistenți sociali, după caz. La desfășurarea vizitelor pot participa, atât la nivelul structurii centrale cât și a celei teritoriale, colaboratori externi de alte specialități decât cei angajați permanenți (medici, psihologi, asistenți sociali), în baza unor contracte de prestări servicii.

În cadrul vizitelor, conducerea locurilor de detenție vizitată este obligată să acorde asistență echipei de vizită și să se întâlnească cu membrii acesteia, să-i pună la dispoziție documentele sau informațiile solicitate în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale; echipa de vizită poate avea întreveneri în condiții de confidențialitate cu orice persoană privată de libertate, cu acordul acesteia sau a reprezentantului legal; **nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare.**

Constatările rezultate în urma vizitelor sunt cuprinse într-un **Raport**, care poate fi însoțit de Recomandări în situația sesizării de neregularități. În cazurile în care se constată o încălcare a drepturilor omului prin tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante care produc un risc iminent de afectare a vieții sau sănătății unei persoane, se elaborează un **Raport preliminar în regim de urgență**. Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală.

► Pentru îndeplinirea mandatului preventiv al MNP, începând cu anul 2016, au fost inițiate primele demersuri pentru armonizarea dispozițiilor Legii nr. 35/1997 referitoare la Domeniul privind prevenirea torturii (MNP) cu prevederile Protocolului opțional.

Astfel, în Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului, precum și pentru modificarea art.16 alin.(3) din Legea nr 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (Pl-x nr. 1/2018) au fost incluse modificări referitoare la organizarea și funcționarea Domeniului privind prevenirea torturii, care au vizat, în principal:

- înlocuirea denumirii de Domeniu privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu cea de Mecanism Național de Prevenire a Torturii și reglementarea acestuia ca structură distinctă de celelalte domenii de activitate ale instituției Avocatul Poporului;

- întocmirea unui Raport anual privind activitatea Mecanismului Național de Prevenire, separat de Raportul anual al Avocatului Poporului;

- soluționarea petițiilor cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, în funcție de tipul locului de detenție, de către domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului care îndeplinesc rol reactiv. Mecanismul Național de Prevenire va îndeplini atribuții numai în materia prevenirii torturii în locurile de detenție, prin efectuarea de vizite regulate, în aceste locuri. Din dispoziția Avocatului Poporului, Mecanismul Național de Prevenire va soluționa și petiții sau sesizări din oficiu, care vizează obiectul său de activitate. Colaborarea dintre Mecanismul Național de Prevenire și Domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului va fi stabilită prin Regulamentul de organizare și funcționare al instituției Avocatul Poporului;

- includerea în categoria locurilor de detenție supuse monitorizării MNP a mijloacelor de transport terestre, aeriene, fluviale și navale, folosite pentru transportul persoanelor private de libertate, inclusiv a celor îndepărtate sub escortă, secțiile de poliție, centrele în care sunt cazate persoanele cu dizabilități pentru minori și adulți; centrele de plasament; centrele de primire a copilului în regim de urgență; centrele maternale; căminele pentru persoane vârstnice sau alte centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice; secțiile externe ale spitalelor de psihiatrie și secții de psihiatrie interne sau externe al spitalelor generale;

- valorificarea de către MNP a rapoartele transmise de organizațiile neguvernamentale, întocmite cu prilejul monitorizării condițiilor de primire în centrele regionale de proceduri și cazare ale solicitanților de azil, precum și în cazul monitorizării activității de îndepărtare sub escortă;

- exceptarea de la procedura achiziției prin Serviciul Electronic de Achiziții Publice (SEAP) a colaboratorilor externi;

- includerea unor prevederi exprese referitoare la interdicția aplicării vreunei sancțiuni, respectiv nicio autoritate și niciun funcționar nu va dispune sau aplica vreo sancțiune împotriva vreunei persoane sau organizații pentru fapta de a fi comunicat membrilor echipei de vizitare orice informație. Niciuna dintre aceste persoane sau organizații nu poate fi prejudiciată în vreun alt mod; Mecanismul Național de Prevenire va îndruma persoanele care au comunicat informații membrilor echipelor de vizitare să se adreseze Avocatului Poporului în cazul aplicării unor sancțiuni;

- acreditarea și colaborarea cu organizațiile neguvernamentale în domeniul protecției drepturilor omului, inclusiv în baza unor contracte de prestări servicii;

- reglementarea unor garanții membrilor MNP, respectiv: în exercitarea atribuțiilor, membrii Mecanismului Național de Prevenire vor beneficia necondiționat de garanțiile și de sprijinul autorităților.

- propunerea bugetului anual al Mecanismului național de prevenire de către adjunctul Avocatului Poporului pentru Mecanismul național de prevenire și aprobarea acestuia de Avocatul Poporului;

- acordarea unui spor pentru personalul care efectuează vizite în spații unde există factori ce pot afecta sănătatea și integritatea fizică și psihică;
- asigurarea plății cheltuielilor pentru transport, cazare și masă în timpul deplasărilor efectuate de reprezentanții organizațiilor guvernamentale care fac parte din echipa de vizitare;
- exceptarea de la incompatibilitățile prevăzute de Legea nr. 7/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a personalului de specialitate din cadrul Mecanismului Național de prevenire-medici, psihologi, asistenți sociali, în scopul asigurării continuității exercitării profesiei.

După ce procedura legislativă a fost reluată, **Propunerea legislativă a fost dezbătută și adoptată de Camera Deputaților la data de 13.06.2018**, ulterior fiind înaintată la Senat. **La data de 15.10.2018 a fost adoptată și de Senat, iar la data de 24.10.2018 a fost trimisă la Președintele României pentru promulgare. La 12.11.2018 a fost înregistrată sesizarea de neconstituționalitate a legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, formulată de Președintele României**, iar la 12.12.2018, Plenul Curții Constituționale a luat în dezbatere, în cadrul controlului anterior promulgării, obiecția de neconstituționalitate a legii. **Curtea Constituțională a dispus amânarea pronunțării la data de 23.01.2019, iar ulterior la 30.01.2019.**

► Referitor la atribuțiile Mecanismului Național de Prevenire, amintim că prin Legea nr. 9 din 5 ianuarie 2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, **a fost înființat un nou domeniu de activitate în cadrul instituției Avocatul Poporului, exclusiv pentru apărarea și promovarea drepturilor copilului, coordonat de un adjunct, Avocatul copilului** care, în îndeplinirea mandatului specific domeniului protecției și promovării drepturilor copilului, **are ca atribuții și efectuarea de vizite inopinate de control, din oficiu sau la cerere, împreună cu reprezentanții Mecanismului Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție**, la centrele educative sau de detenție în care minorii execută măsurile privative de libertate prevăzute de Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul răspunderii penale a minorilor, la persoanele însărcinate cu supravegherea și îndrumarea minorilor aflați în executarea măsurilor neprivative de libertate prevăzute de Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul răspunderii penale a minorilor, la centrele de plasament, locuințele de tip familial, asistență maternală și plasament familial în care minorul este plasat ca măsură de protecție specială prevăzută de Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la familia extinsă, precum și la spitalele de pediatrie.

În acest context, în anul 2018, **Domeniul privind prevenirea torturii a efectuat vizite în colaborare cu reprezentanți ai Avocatului Copilului**, respectiv la: Centrul Rezidențial pentru Recuperarea și Reabilitarea Copilului cu tulburări de Comportament nr. 5 Beceni, jud. Buzău; Complexul de Servicii pentru recuperarea copilului cu handicap neuropsihic ușor și mediu „Țândărică”, jud. Cluj; Centrul de plasament ”Micul Rotterdam” jud. Constanța; Spitalul de psihiatrie Titan ”Constantin Gorgos” București; Centrul de Plasament specializat pentru copilul cu dizabilități cu vârsta mai mică de trei ani, Slobozia, jud. Ialomița, Centrul de Plasament „Sf. Andrei” Craiova.

► Cât privește personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în prezent, pe lângă adjunctul Avocatului Poporului care coordonează Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în cadrul Structurii centrale a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție își desfășoară activitatea un număr de **16 angajați**, respectiv **6 angajați** (4 juriști și 2 specialiști - psiholog și asistent social), iar la centrele zonale

8 angajați (3 juriști, 2 medici, 1 asistent social și 2 psihologi), precum și **2 angajați personal administrativ** (șoferi), **fiind încă vacante 7 posturi.**

Pentru completarea posturilor vacante, în baza **Memorandumului cu tema Deblocarea a 22 de posturi vacante din cadrul instituției Avocatul Poporului, semnat de Prim-Ministrul României**, în anul 2018 au continuat concursurile pentru ocuparea posturilor de medici, psihologi și personal administrativ, fiind ocupate următoarele posturi vacante: medic la Centrul Zonal Alba, psiholog la Centrul zonal București și șofer la Centrul Zonal București. În luna ianuarie 2019 se aflau în desfășurare concursuri pentru ocuparea postului de medici la Centrul Zonal București și la Centrul Zonal Bacău, precum și pentru ocuparea unui post vacant de șofer la Centrul Zonal Bacău.

Menționăm că, în pofida prevederilor legale referitoare la alocarea unui număr de 4 posturi de personal administrativ (șoferi), care presupun implicit dotarea Domeniului cu autoturisme, activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție s-a desfășurat și în anul 2018 în lipsa celor 3 autoturisme pentru centrele zonale, astfel că **efectuarea vizitelor s-a realizat cu autoturismele personalului de la Centrele Zonale Alba, Bacău și Craiova. La sfârșitul anului 2018, a fost achiziționat un autoturism, care urmează să fie alocat unuia din centrele zonale.**

► Potrivit Legii nr. 35/1997, republicată, la desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în afara specialiștilor (medici, psihologi, asistenți sociali), angajați permanenți, pot participa și **colaboratori externi cooptați în baza unor contracte de prestări servicii. Colaboratorii externi sunt selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.**

În acest context, instituția Avocatul Poporului a încheiat încă din anul 2015 Protocoale de colaborare cu Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România și Colegiul Național al Asistenților Sociali din România.

În anul 2018, au fost încheiate Acte adiționale la Protocoalele încheiate cu Colegiul Medicilor din România și Colegiul Național al Asistenților Sociali din România, astfel ca selectarea colaboratorilor externi să se realizeze cu respectarea condiției înscrierii acestora în SEAP. În acest sens, au fost postate Anunțuri pe site-ul instituției Avocatul Poporului și al Colegiilor menționate, **realizându-se selecția colaboratorilor extremi (medici și asistenți sociali) și emiterea:**

- Ordinului nr. 51 din 23 aprilie 2018, Ordinului nr. 96 din 8 iunie 2018 și a Ordinului nr. 135 din 9 august 2018 privind evidența/lista **colaboratorilor externi (medici)** selectați de Avocatul Poporului în baza prevederilor art. 37 și 38 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și a

- Ordinului nr. 90 din 29 mai 2018 privind evidența/lista **colaboratorilor externi (asistenți sociali)** selectați de Avocatul Poporului în baza prevederilor art. 37 și 38 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată.

Precizăm, de asemenea, că urmare a modificărilor intervenite în conducerea Colegiului Psihologilor din România, pe parcursul anului 2018 au fost realizate întâlniri cu reprezentanții acestuia, astfel că în data de 6 august 2018 a fost semnat **Protocolul nr. 4 privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 37-38 din Legea 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată.**

De asemenea, în perioada octombrie-noiembrie 2018, potrivit prevederilor Protocolului menționat anterior, Colegiul Psihologilor a acordat sprijin în organizarea și desfășurarea concursului pentru angajarea cu contract individual de muncă a specialiștilor

angajați permanent la Domeniul privind prevenirea torturii. Astfel, reprezentanții Colegiului, după elaborarea de comun acord cu instituția Avocatul Poporului a condițiilor de participare la concurs, a publicat Anunțurile pentru concurs în rețeaua proprie și a desemnat reprezentanți din partea Colegiului în comisiile de concurs și de contestație. Concursul s-a finalizat cu ocuparea postului de consilier (psiholog) în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii, Centrul Zonal București.

Totodată, la sediul Colegiului s-a realizat primirea dosarelor colaboratorilor externi-psihologi, iar propunerile au fost transmise instituției Avocatul Poporului, în vederea realizării procedurii selecției.

Cât privește participarea la vizitele organizate de către Domeniul privind prevenirea torturii a colaboratorilor externi, în baza contractelor de prestări servicii, reamintim că începând cu data de 1 septembrie 2016, ca urmare a solicitării Biroului financiar, salarizare și resurse umane și Biroului administrativ din cadrul instituției Avocatul Poporului (referitoare la respectarea prevederilor art. 43 alin. (2) din Hotărârea nr. 395/2 iunie 2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2006 privind achizițiile publice), aceasta este condiționată de respectarea **prevederilor legale menționate, referitoare la obligativitatea înscrierii acestora în SEAP (Sistemul Electronic de Achiziții Publice)**. Îndeplinirea condiției menționate a generat o reducere a numărului colaboratorilor externi, astfel că în cea mai mare parte vizitele din anul 2018 au fost efectuate cu participarea medicilor, angajați permanenți ai Domeniului privind prevenirea torturii.

►Echipele de vizită au în componență și **reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, active în domeniul protecției drepturilor omului**, selectate pe baza activității, de către Avocatul Poporului.

În anul 2018 au fost continuate colaborările cu organizațiile neguvernamentale și au fost încheiate noi Protocoale cu: Asociația "Vocea copiilor abandonati", Asociația Consiliul Tinerilor Instituționalizați, Asociația "Junii", Asociația pentru sprijin comunitar și integrare socială "Ascis", Asociația Casa de copii "Sf. Maria Ajutorul Creștinilor", Asociația "Aproape de oameni" Iași, Fundația de sprijin comunitar Bacău, Asociația Acțiune și Resurse pentru Comunitate (ARC) Bacău, Fundația ICAR.

Astfel, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție colaborează cu **32 de Organizații Nguvernamentale**, după cum urmează:

- **la nivelul Centrului zonal București** (12 Organizații Nguvernamentale): Asociația Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului (AEPADO); Grupul Român pentru Drepturile Omului (GRADO); Asociația „ANAIIS”; Asociația Română pentru Transparență, Transparecy; Consiliul Național pentru Refugiați (CNRR); Societatea Independentă pentru Drepturile Omului (SIRDO); Fundația pentru Apărarea Drepturilor Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS); Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (OADO); Fundația ICAR, Asociația „Vocea Copiilor Abandonati”, Asociația „, Consiliul Tinerilor Instituționalizați”, Asociația „Junii”.

- **la nivelul Centrului zonal Alba** (8 Organizații Nguvernamentale): Asociația LADO Cluj; Asociația "Amuradia" Brașov; Asociația pentru Siguranță și Antidrog (ASCA) Filiala Harghita; Asociația pentru Parteneriat Comunitar Brașov; Asociația Umanitară "Împreună pentru ei" Baia Mare; Fundația "Un copil, o speranță" Sibiu; Fundația "Ruhama" Oradea; Filantropia Ortodoxă Aiud.

- **la nivelul Centrului zonal Bacău** (10 Organizații Nguvernamentale): Asociația Pro Democrația Piatra Neamț; Asociația Romilor Creștini „Calea, Adevărul și Viața” Bacău; Asociația "Alternative Sociale" Iași; Fundația "Familia" Galați; Asociația Institutul pentru

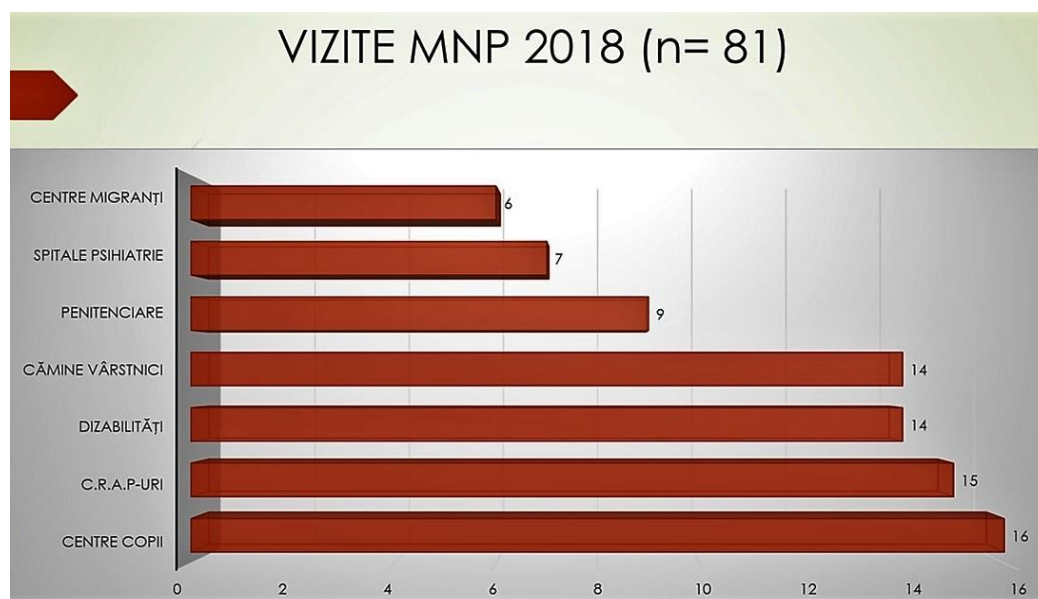
Parteneriat Social Bucovina; Fundația de Sprijin Comunitar Bacău; Asociația "Aproape de Oameni" Iași – A.D.O.; Asociația pentru Sprijin Comunitar și Integrare Socială – ASCIS; Asociația Casa de Copii Sf. Maria Ajutorul Creștinilor Bacău; Asociația Acțiune și Resurse pentru Comunitate (ARC) Bacău.

- **la nivelul Centrului zonal Craiova** (2 Organizații Neguvernamentale): Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (Filiala Dolj) OADO; Liga Apărării Drepturilor Omului (Filiala Timișoara).

► **Bugetul MNP.** Potrivit art. 51 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale activității de prevenire a torturii și a tratamentelor cu cruzime, inumane sau degradante se asigură de la bugetul de stat, iar **fondurile destinate acestuia** fac parte din bugetul instituției Avocatul Poporului. În anul 2018, **bugetul alocat Mecanismului național de prevenire a fost de 3.352.823,48 lei.**

III. Situații statistice privind monitorizarea locurilor de detenție prin vizitele efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Echipele de vizită din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au efectuat în anul 2018 un număr de **81 de vizite în locuri de detenție.**



Vizitele efectuate în anul 2018, în funcție de locurile de detenție:

- **Penitenciare-9 vizite:** Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, Secția exterioară Vânjuleț, județul Mehedinți; Centrul Educativ Buziaș, județul Timiș; Penitenciarul Slobozia, județul Slobozia; Penitenciarul Mărgineni, județul Dâmbovița; Penitenciarul Focșani; Penitenciarul Botoșani; Penitenciarul Gherla, județul Cluj; Penitenciarul București Rahova; Penitenciarul Craiova.

- **Centre de Reținere și Arestare Preventivă-13 vizite:** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Teleorman;

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Olt; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Constanța; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Bacău; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Ialomița; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Covasna; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Călărași; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Bihor; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Sălaj; Secția de Poliție nr. 26 București și Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Giurgiu.

● **Centre Migranți-8 vizite:** Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București; Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați; Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare; Centrul de Cazare și Proceduri Pentru Solicitanții de Azil Timișoara; Centrul de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Arad, Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră Borș, județul Oradea, Centrul de Reținere și Triere din cadrul Poliției de Frontieră Sculeni, județul Iași.

● **Centre rezidențiale pentru copii-16 vizite:** Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgujeni, jud. Caraș Severin; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța, jud. Constanța; Centrul de Plasament nr. 3 Slobozia, jud. Ialomița; Centrul rezidențial pentru recuperarea și reabilitarea copilului cu tulburări de comportament nr. 5 Beceni, jud. Buzău; Casa de Tip Familial din cadrul Așezământului „Sf. Gheorghe” Sebeș, jud. Alba; Complexul de Servicii pentru recuperarea copilului cu handicap neuro- psihic ușor și mediu Tândărică, jud. Cluj; Centrul de Plasament „Sf. Apostol Andrei” Craiova, jud. Dolj; Centrul de Plasament Filipeștii de Târg, jud. Prahova; Centrul de Plasament Specializat pentru Copilul cu Dizabilități cu vârsta mai mică de 3 ani Slobozia, jud. Ialomița; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Domino - Complexul de servicii Măgura Codlea, jud. Brașov; Complexul de Servicii Târlungeni- Casa Anastasia, jud. Brașov.

● **Centre de recuperare neuropsihiatrică-14 vizite:** Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, jud. Prahova, Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, județul Prahova, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Războieni, județul Neamț, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Plătărești, județul Călărași, Centrul de Îngrijire și Asistență Sfânta Ana București, Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională Odobești, județul Vrancea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Băbeni, județul Vâlcea, Respita Care Băbeni, județul Vâlcea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, județul Vâlcea, Centrul de Îngrijire și Asistență Bistrița, județul Vâlcea, Centrul de Îngrijire și Asistență Zătrești, județul Vâlcea, Centrul de Îngrijire și Asistență Milcoiu, județul Vâlcea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Stâlp, județul Buzău și Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Fântânele, județul Prahova.

● **Spitale de psihiatrie-7 vizite:** Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș, Spitalul de Psihiatrie ”Sf. Maria” Vede, județul Argeș, Spitalul de Psihiatrie Nucet, județul Bihor, Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui, Spitalul de Psihiatrie Drăgoiești, județul Vâlcea, Spitalul de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni, județul Vrancea, Spitalul de Psihiatrie Titan ”Constantin Gorgos” București.

● **Cămine persoane vârstnice-14 vizite:** Căminul pentru persoane vârstnice Mereni-Conțești, județul Dâmbovița; Căminul pentru persoane vârstnice Anina, județul Caraș Severin;

Complexul de Servicii Sociale “Odăi”, Municipiul București; Căminul pentru persoane vârstnice “Sf. Andrei” Malu Mare, județul Dol; Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți, județul Ialomița; Centrul pentru persoane vârstnice Furculești, județul Teleorman; Centrul pentru persoane vârstnice Fitionești, județul Bacău; Căminul pentru persoane vârstnice “Salvați Bătrânii” Bacău, județul Bacău; Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice “Speranța”, Municipiul București; Centrul rezidențial de îngrijire și asistență pentru persoane dependente “Schitul Darvari”, Municipiul București; Căminul pentru persoana vârstnice Cervența, județul Teleorman; Căminul pentru persoane vârstnice Mangalia, județul Constanța; Centrul de asistență medico-socială Băcești, județul Vaslui; Centrul pentru persoane vârstnice Roznov, județul Neamț.

► În urma celor 81 de vizite, au fost emise **378 recomandări**, după cum urmează: ● penitenciare-25; ● centre de reținere și arestare preventivă-61; ● centrele pentru migranți-22; ● centre pentru copii-93; ● cămine pentru persoane vârstnice-58; ● spitale de psihiatrie-58; ● centre pentru persoane cu dizabilități-61.

Astfel, în urma vizitelor efectuate în anul 2017, pentru care au fost întocmite Rapoarte de vizită în anul 2018 și în urma vizitelor efectuate în anul 2018, pentru care au fost elaborate rapoarte de vizită, **au fost emise 650 de Recomandări**.

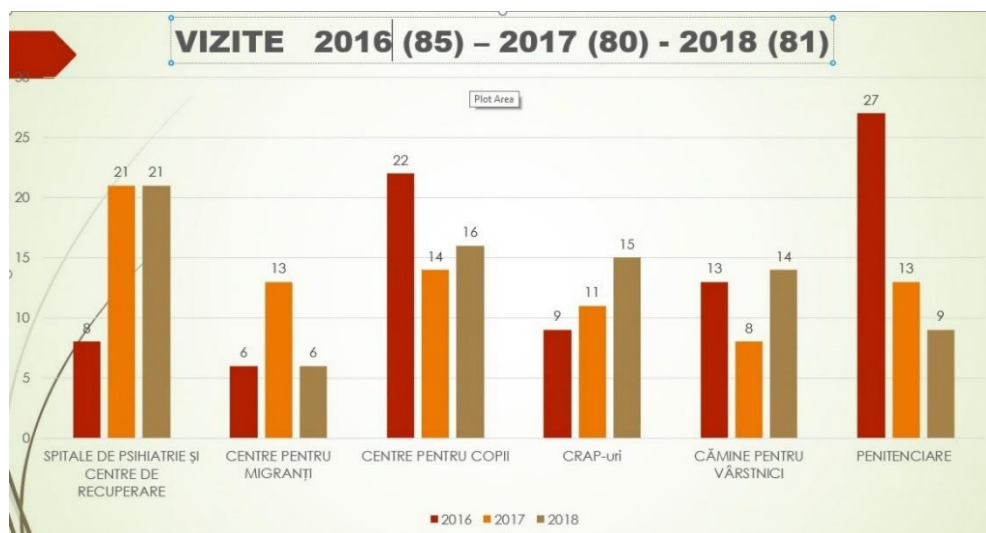
Situația Recomandărilor transmise în Rapoartele de vizită			
Locuri de detenție vizitate	Recomandări Vizite efectuate în anul 2018	Recomandări Vizite efectuate în anul 2017 cu Rapoarte elaborate în 2018	Total Recomandări
Penitenciare	25	59	84
CRAP-uri	61	24	85
Centre pentru migranți	22	50	72
Centre pentru copii	93	34	127
Cămine pentru vârstnici	58	61	119
Spitale de psihiatrie	58	25	83
Centre pentru persoane cu dizabilități	61	19	80
Total	378	272	650

► Un aspect important în activitatea MNP în anul 2018 l-a constituit **urmărirea implementării recomandărilor cuprinse în Rapoartele de vizită**, prin stabilirea unui dialog cu reprezentanții instituțiilor vizitate și ai autorităților publice ierarhic superioare. În acest sens, din cele **81 de vizite efectuate**, **22 de vizite au avut ca obiect verificarea implementării recomandărilor**.

Vizitele de verificare a implementării recomandărilor au avut loc la: Penitenciarul Slobozia, Căminul pentru persoane vârstnice Furculești, Centrul de Primire în Regim de Urgență Cireșarii- București, Căminul pentru persoane vârstnice Odăi- București, Centru de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5, Căminul pentru persoane vârstnice Speranța-București, CRCHS Oltenița, Penitenciarul Mărgineni, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Teleorman, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Sălaj, Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Spitalul de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni, județul Vrancea, Penitenciarul Focșani, județul Vrancea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică nr. 1 și nr. 2 Băbeni; Centrul de Criză și Respite-Care Băbeni; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, județul Vâlcea; Centrul de Îngrijire și

Asistență Socială Zătreani; Centrul de Îngrijire și Asistență Socială Bistrița; Centrul de Îngrijire și Asistență Socială Milcoiu, județul Vâlcea.

► Comparativ cu perioada 2016-2017, în anul 2018, s-a constatat o creștere a numărului de vizite în trei locuri de detenție și anume: în centrele de reținere și arestare preventivă, în centrele pentru persoane vârstnice și în centrele pentru copii.



Drept urmare, în 2018 au fost realizate în total un număr de **13 vizite la centrele de reținere și arestare preventivă din întreaga țară, comparativ cu 11 vizite în anul 2017 și 9 vizite în anul 2016.**

Cu privire la persoanele aflate în centrele pentru persoane vârstnice, Domeniul privind prevenirea torturii a vizitat în 2018 un număr de **14 centre distribuite în întreagă țară, comparativ cu 8 centre în 2017 sau 13 centre în 2016.**

Echipele de vizită din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au efectuat vizite în **16 centre pentru copii, comparativ cu 14 vizite în anul 2016.**

► De asemenea, au fost efectuate **40 de anchete**, pentru petiții anterioare datei emiterii Ordinului Avocatului Poporului nr. 8 din 14 februarie 2018 privind respectarea prevederilor Protocolului opțional (OPCAT) referitoare la mandatul preventiv al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, și **4 anchete efectuate în colaborare cu experți/consilieri ai Domeniului armată, justiție, poliție, penitenciare**), după cum urmează:

Centrul zonal București-19 anchete: Penitenciarul București-Rahova (4); Penitenciarul Spital București Rahova; Penitenciarul Slobozia (2); Penitenciarul Tulcea (2); Penitenciarul Târgșor; Penitenciarul Spital București-Jilava (2); Penitenciarul București Jilava (2); Penitenciarul Găești; Penitenciarul Mărgineni; Penitenciarul Giurgiu;

Centrul zonal Bacău– 6 anchete: Penitenciarul Spital Târgu-Ocna, județul Bacău; Căminul pentru bătrâni Mărășești, județul Vrancea; Penitenciarul Vaslui, județul Vaslui; Penitenciarul Botoșani, județul Botoșani; Penitenciarul Brăila, județul Brăila; Penitenciarul Galați, județul Galați.

Centrul zonal Alba–10 anchete: Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoanele Adulte cu Handicap Sighetul Marmăției, județul Maramureș și la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș; Penitenciarul Oradea; Penitenciarul Satu-Mare; Penitenciarul Bercea Mare; Penitenciarul Codlea; Penitenciarul Miercurea Ciuc;

Penitenciarul Bistrița; Penitenciarul Târgu Mureș; Penitenciarul Gherla; Penitenciarul-Spital Dej.

Centrul zonal Craiova-9 anchete: Penitenciarul Drobeta-Turnu Severin; Penitenciarul Târgu-Jiu; Penitenciarul Mioveni; Penitenciarul Craiova Pelendava; Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Arad; Penitenciarul Arad - Secția Exterioară; Penitenciarul Timișoara; Centrul de Plasament Lugoj.

IV. Informații relevante despre activitatea Domeniului privind prevenirea torturii

► În anul 2016 a avut loc vizita în România a **Subcomitetului de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT)** din cadrul Comitetului ONU pentru prevenirea torturii, iar Raportul acestuia a cuprins o serie de Recomandări privind activitatea Domeniului privind prevenirea torturii, dintre care reținem:

-lipsa independenței bugetare are un impact negativ generalizat asupra funcționării independenței MNP, deoarece resursele bugetare fac parte din bugetul general al instituției Avocatul Poporului, **asigurarea unor fonduri cu destinație specifică pentru MNP rămâne o provocare care împiedică abilitatea sa de a funcționa.** SPT reamintește Statului Parte că asigurarea resurselor financiare și umane adecvate constituie o obligație legală, conform art. 18 (3). **SPT recomandă ca Guvernul României să asigure atât resursele umane necesare, cât și finanțarea adecvată pentru funcționarea eficientă a MNP prin asigurarea unei linii bugetare specifice și prin acordarea autonomiei instituționale MNP de a folosi propriile resurse.** Fondurile trebuie, de asemenea să fie predictibile și să permită MNP să își planifice în avans activitatea și vizitele, precum și Planul de colaborare și cu alți parteneri.

-SPT salută cooperarea stabilită între MNP și organizațiile societății civile. Subcomitetul recomandă ca Statul Parte să încurajeze **MNP să se implice mai direct și mai independent cu organizațiile societății civile**, inclusiv, cel puțin prin creșterea implicării acestora în vizitele MNP, prin redactarea de rapoarte de către acestea și dialog cu autoritățile.

-**autoritățile statului și MNP ar trebui să intre într-un proces productiv și continuu de dialog, în vederea implementării recomandărilor MNP.** SPT recomandă ca Statul Parte să publice și să disemineze pe scară largă rapoartele anuale ale MNP. SPT recomandă ca Statul Parte să introducă un Forum instituțional de discutare și follow-up a rapoartelor anuale ale MNP. De asemenea, recomandă ca MNP în cooperare cu locurile de privare de libertate să inițieze procedurile de follow-up.

-**este crucial ca MNP să dezvolte și să stabilească o viziune clară a abordării sale privind prevenirea torturii și să aibă strategii cuprinzătoare pentru îndeplinirea mandatului său preventiv.** Pentru a evita posibilele confuzii și suprapuneri ale mandatelor, Avocatul Poporului ar trebui să facă o distincție clară între mandatul MNP și celelalte funcții ale sale ca Ombudsman. **Petițiile individuale ar trebui soluționate de Avocatul Poporului și nu ar trebui să facă parte din mandatul MNP.** SPT a subliniat că MNP ar trebui să completeze și nu să înlocuiască sistemele existente de supraveghere din România. MNP și Avocatul Poporului ar trebui să-și separe, în mod clar, mandatele, astfel încât fiecare să-și desfășoare eficient activitățile mandatului său.

-Mecanismul Național de Prevenire să nu se concentreze numai pe vizitarea locurilor în care persoanele sunt private de libertate, ci și pe alte activități de prevenire; a recomandat **elaborarea unui plan anual care să includă toate activitățile preventive, inclusiv**

elaborarea de comentarii cu privire la proiectele legislative, creșterea gradului de conștientizare și formarea profesională a personalului care își desfășoară activitatea în locurile de detenție.

- **Statul Parte să crească vizibilitatea MNP, inclusiv prin activități de creștere a gradului de conștientizare privind OPCAT și mandatul MNP.** Recomandările MNP ar trebui discutate și abordate în mod vizibil. În acest sens Subcomitetul recomandă ca MNP să intensifice activitățile de advocacy cu instituțiile unde persoanele sunt private de libertate, cu ministerele relevante și cu legiuitorul. În plus, **MNP ar trebui să se implice în procesul legislativ, în advocacy, activități pe care este încurajat să le deruleze în conformitate cu art. 19 din OPCAT, cu scopul de a crește vizibilitatea generală a MNP.**

- **elaborarea și distribuirea mai multor materiale despre mandatul MNP și activitățile sale, personalului și deținuților din locurile de privare de libertate, precum și societății civile în general;**

- **să consolideze capacitățile personalului recent încadrat al MNP și să intensifice pregătirea profesională pentru toți participanții la activitățile MNP.** Subcomitetul recomandă ca MNP să continue să-și dezvolte capacitatea prin creșterea cooperării cu Subcomitetul, precum și prin implicarea cu alte MNP-uri și rețele de MNP-uri.

► la începutul anului 2018, a avut loc vizita în România a delegației **Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante**, ocazie cu care aceasta s-a întâlnit cu Avocatul Poporului, adjunctul Avocatului Poporului care coordonează activitatea Domeniului privind prevenirea torturii și cu personalul domeniului. Delegația CPT a fost interesată de îndeplinirea mandatului preventiv de către MNP.

În acest context, pentru a respecta prevederile OPCAT, având în vedere Directivele SPT, referitoare la mecanismele naționale de prevenire –Principii de bază care precizează că:

"este responsabilitatea statului de a asigura instituirea unui mecanism național de prevenire, care îndeplinește cerințele Protocolului opțional" (CAT/OP/12/5, paragraful 2) și

"mandatul și atribuțiile mecanismului trebuie să fie conforme cu prevederile Protocolului opțional" (CAT/OP/12/5, paragraful 6),

prin **Ordinul nr. 8 din 14 februarie 2018 privind respectarea prevederilor Protocolului opțional (OPCAT) referitoare la mandatul preventiv al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție**, urmărind respectarea mandatului preventiv al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în exercitarea atribuțiilor de Mecanism Național de Prevenire, rolul reactiv și atribuțiile sale în materia prevenirii torturii în locurile de detenție, respectiv de efectuarea de vizite sistematice la locurile în care persoanele sunt private de libertate, în vederea prevenirii torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, conform art. 1 din OPCAT, coroborat cu art. 35 din Legea nr. 35/1997, republicată,

Avocatul Poporului a dispus ca petițiile cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție adresate instituției Avocatul Poporului să nu mai fie soluționate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, urmând a fi soluționate, în funcție de problematica sesizată, de către celelalte domenii de activitate ale instituției Avocatul Poporului, care îndeplinesc rol reactiv. În mod excepțional, Avocatul Poporului poate dispune soluționarea unor petiții cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

► **în privința menținerii legăturii cu Subcomitetul de prevenire a torturii**, reținem corespondența purtată cu doamna Mari Amos – membru al Subcomitetului de Prevenire a Torturii și șef al Echipei Regionale Europene, context în care i-a fost înaintat Raportul de activitate al MNP pe anul 2016, în legătură cu care aceasta a reținut că: ● MNP a organizat și a participat activ la diverse evenimente atât pe plan intern cât și pe plan internațional; ● abordarea proactivă a MNP referindu-se la activismul MNP în revendicarea propriilor drepturi, propunând și negociind modificări la legea sa de funcționare și la contribuția privind propuneri referitoare la legislație; ● structura vizitelor a fost suficient de clară pentru a crea o înțelegere a deficiențelor, a recomandărilor și a implementării acestora; ● reacția rapidă în urma revoltelor din Penitenciarul Iași și Penitenciarul Botoșani, prin vizitele efectuate în aceste instituții și implicarea în rezolvarea situațiilor; cooperarea cu ONG-urile

► Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a întocmit **punctul de vedere cu privire la Raportul de țară al Departamentului de Stat al SUA**, vizând activitatea privind prevenirea torturii în penitenciare, în centrele de reținere și arestare preventivă, în centrele pentru migranți, în spitalele de psihiatrie și în centrele de recuperare neuropsihiatrică, în centrele rezidențiale pentru copii, referindu-se la constatările rezultate din vizitele și anchetele efectuate în anul 2017 și la recomandările și măsurile dispuse de autorități în privința acestora.

► urmare a corespondenței purtate cu Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), Domeniul privind prevenirea torturii și-a exprimat interesul pentru pregătirea profesională a personalului, astfel că **APT a obținut pentru anul 2018 finanțarea Proiectului privind monitorizarea instituțiilor psihiatrice în cadrul Fondului Special al Protocolului Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, având ca beneficiar Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) din România.**

► Avocatul Poporului, domnul Victor Ciorbea, adjunctii Avocatului Poporului doamna Magda Ștefănescu, domnii Mircea Criste și Zsolt Molnar s-au întâlnit cu **doamna Dunja Mijatovic, Comisar pentru Drepturile Omului al Consiliului European, care a efectuat o vizită în România**, în perioada 12-16 noiembrie 2018, obiectul discuțiilor vizând și aspecte referitoare la activitate Domeniului privind prevenirea torturii, respectiv drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv educația incluzivă pentru copiii cu dizabilități.

► au fost comunicate informații **domnului Marc Bertrand, Președinte al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni** referitoare la acțiunile întreprinse în scopul aplicării Declarației de la Tirana din 8 septembrie 2016, cu referire în special la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în materia migranților;

► a fost completat **Chestionarul cu date concrete privind numărul copiilor privați de libertate în diferite situații**, la data de 26 iunie 2018, precum și în ultimii 10 ani (în perioada 2008-2017), **solicitat de doamna Leselle Panuncillo (asistent echipă OHCHR Departamentul Instituții Naționale, Mecanisme Regionale și Societate Civilă Divizia Operațiuni de Teren și Cooperare Tehnică)** și transmis Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, ca urmare a **scrisorii domnului Manfred Nowak, Expert Independent conducător al "Studiului global privind copiii privați de libertate", inițiat la invitația Adunării Generale a ONU.**

Chestionarul a fost completat în baza informațiilor comunicate de autorități, precum: Ministerul Justiției și Administrația Națională a Penitenciarelor (cu privire la copiii internați într-un centru educativ sau centru de detenție); Ministerul Afacerilor Interne (cu privire la copiii reținuți, arestați preventiv); Inspectoratul General pentru Imigrări (cu privire la copiii

privați de libertate din motive legate de migrație); Ministerul Muncii și Justiției Sociale (cu privire la copiii privați de libertate în centre rezidențiale pentru minori - publice și private); Ministerul Sănătății, cu privire la copiii privați de libertate în instituțiile psihiatrice, inclusiv minorii dependenți de droguri, alcool; Institutul Național de Statistică, cu privire la numărul estimat al populației rezidente în România pentru fiecare din ultimii 10 ani.

De asemenea, au fost menționate informații referitoare la vizitele efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) în perioada 2017-2018, în unități în care copiii sunt privați de libertate și recomandările formulate. Prezentăm câteva aspecte reținute în chestionar:

- **copii privați de libertate la data de 26 iunie 2018:** •39 copii în custodia poliției (reținuți sau arestați preventiv); •120 copii, în arest preventiv, în unități aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor; •201 copii în penitenciare (minori în cazul cărora se pronunțase o hotărâre definitivă); •2 copii privați de libertate din motive legate de migrație (copii care însoțeau cel puțin unul dintre părinți sau tutore legal împotriva căruia a fost dispusă măsura luării în custodie publică); •1828 copii beneficiari ai serviciilor de tip rezidențial destinate copilului cu dizabilități; •4770 copii beneficiari ai serviciilor de tip rezidențial care nu sunt destinate copilului cu dizabilități;

- **copii care locuiau cu părinții privați de libertate în cadrul sistemului de justiție penală la data de 26 iunie 2016:** 8 copii cu vârste mai mici de 12 luni; în România funcționează trei secții special destinate - "Mama și copilul", în cadrul următoarelor unități: Penitenciarul de Femei Ploiești – Târgșorul nou, Centrul de Detenție Craiova și Centrul Educativ Buziaș, care asigură condițiile necesare pentru ca mama privată de libertate, la solicitarea acesteia, să își poate îngriji copilul până la vârsta de 1 an.

- **alternative la privarea de libertate a copiilor:**

- în cursul urmăririi penale - arestul la domiciliu, controlul judiciar și control judiciar pe cauțiune; după condamnare - măsuri educative neprivative de libertate (stagiul de formare civică; supravegherea; consemnarea la sfârșit de săptămână; asistarea zilnică).

Conform informațiilor comunicate de autorități, **intrarea în vigoare a noului Cod penal la 1 februarie 2014, a determinat scăderea efectivului de minori privați de libertate aflați în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor (292 copii privați de libertate în urma unei hotărâri de condamnare în anul 2014, față de 391 copii în anul 2013) și în custodia centrelor de reținere și arestare preventivă (325 copii aflați în arest preventiv în anul 2014 față de 496 copii în anul 2013).**

- **alternative la privarea de libertate a copiilor** în instituții: în conformitate cu Legea nr. 272/ 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată: tutela, plasamentul la familia extinsă, la un asistent maternal sau la o altă persoană sau familie;

În scopul corelării legislației naționale cu standardele internaționale în materia protecției drepturilor copilului, în special cele referitoare la instituționalizarea/dezinstituționalizarea minorilor, au fost realizate **modificări legislative** dintre care amintim:

- plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 3 ani** poate fi dispus numai la familia extinsă, substitutivă sau la asistent maternal, plasamentul acestuia într- un serviciu de tip rezidențial fiind interzis; prin excepție, se poate stabili plasamentul într-un serviciu de tip rezidențial al copilului mai mic de 3 ani, în situația în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate; la stabilirea măsurii de plasament se va urmări: a) plasarea copilului, cu prioritate, la familia extinsă sau la familia substitutivă; b) menținerea fraților împreună; c) facilitarea exercitării de către părinți a dreptului de a vizita copilul și de a menține legătura cu acesta (Legea nr. 131/2014 pentru

modificarea alin. (1) și (2) ale art. 64 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului);

-pentru situația copilului găsit în familie sau într-un loc public, precum și a celui părăsit de părinți în alte unități sanitare, a cărui naștere nu a fost înregistrată, s-a prevăzut necesitatea elaborării și promovării unei metodologii privind realizarea obligațiilor ce revin autorităților administrației publice locale, instituțiilor și profesioniștilor implicați în prevenirea și intervenția în cazurile de copii aflați în situație de risc sau părăsiți în unități sanitare/secții/compartimente de specialitate obstetrică ginecologie și neonatologie/alte unități sanitare care oferă servicii medicale pentru copii.

Exemple de bune practici care vizează prevenirea detenției copiilor, reducerea numărului de copii privați de libertate în cadrul administrării justiției sau scurtarea perioadei de detenție:

- la nivelul **Inspectoratului General al Poliției Române** au fost derulate proiecte pentru prevenirea delincvenței juvenile pe următoarele teme: prevenirea eșecului și abandonului școlar, prevenirea faptelor antisociale comise în zona unităților de învățământ, prevenirea consumului de droguri și etnobotanice, prevenirea infracționalității în rândul minorilor cu părinți plecați în străinătate, corectarea unor comportamente antisociale, prevenirea infracțiunilor comise de minorii din centrele de plasament; de exemplu: proiectul "Centre de informare și consiliere școlară pentru reducerea numărului de infracțiuni săvârșite de minori și a riscului de victimizare a acestora" (la nivelul Inspectoratului de Poliție Județul Timiș) în cadrul căruia, prin colaborare cu Inspectoratul Școlar Timiș, au fost înființate centre de informare preventivă în 10 licee din județul Timiș;

- la nivelul **Administrației Naționale a Penitenciarelor:** în centrele de detenție a fost înființat sectorul de autogospodărire, destinat persoanelor internate care se află în etapa de pregătire pentru liberare, care contribuie la dezvoltarea deprinderilor de conviețuire socială și asigurarea tranziției spre asumarea unui rol activ și funcțional în societate; în centrele educative și centrele de detenție, pentru fiecare persoană internată, este desemnat un educator responsabil de caz care monitorizează persoanele internate pe timpul executării măsurii educative, urmărind aplicarea unui tratament adecvat, conform particularităților individuale și în condiții de valorificare a resurselor aparținând fiecărui minor;

- în ceea ce privește prevenirea separării copilului de familie și reducerea numărului de copii privați de libertate în instituții, **fundația Hope and Homes for Children (HHC)** a fost indicată ca un exemplu de bună practică de către Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție; fundația, care a colaborat încă de la înființare cu autorități centrale și locale pentru reforma sistemului de protecție a copilului (consilii județene, consilii locale, servicii publice de protecție a copilului) și-a concentrat demersurile pe închiderea instituțiilor de tip vechi, și pe înlocuirea sistemului instituțional de protecție a copilului cu un sistem care se bazează pe conceptul familial; în ultimii 17 ani (programul de prevenire a separării copilului de familie a fost demarat în anul 2001), HHC România a reușit închiderea a 55 de instituții de tip vechi de protecție a copilului și sprijinirea a 28.436 de copii pentru a rămâne alături de familiile lor.

- au fost transmise informațiile solicitate de către Secretariatul General al Senatului privind vizitele efectuate în centre de plasament în anul 2017 de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și reprezentanții Domeniului privind apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului.

- Avocatul Poporului și adjunctul Avocatului Poporului care coordonează activitatea Domeniului privind prevenirea torturii s-au întâlnit cu președintele Consiliului Național al Persoanelor Vârstnice, domnul Preda Nedelcu, discuțiile având ca obiect **colaborarea cu**

domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului, în special în materia apărării drepturilor persoanelor vârstnice aflate în cămine pentru persoane vârstnice.

► Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a întocmit **partea componentă a răspunsului transmis de instituția Avocatul Poporului în scopul elaborării dosarului de acreditare a acestuia la ONU.**

► a fost completat **Chestionarul solicitat de FRA-APADOR-CH – Anexa referitoare la Interviuri realizate cu reprezentanți ai organizațiilor/instituțiilor implicate în monitorizarea condițiilor de detenție.** În acest context, au fost prezentate mandatul și atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și constatările MNP pe parcursul vizitelor de monitorizare, referitoare la aspectele cuprinse în chestionar: drepturile fundamentale ale suspectilor/inculpaților arestați preventiv (dreptul de a contacta un avocat și o persoană terță, accesul la interpret); accesul suspectului/inculpatului la asistența medicală în timpul arestării preventive (examinările medicale, protecția suspectilor/inculpaților împotriva violenței, existența căilor de atac puse la dispoziția suspectilor/inculpaților pentru a răspunde condițiilor de detenție); evaluare generală referitoare la consolidarea drepturilor procedurale ale suspectilor/inculpaților în ultimii doi-trei ani și a necesității ca aceste drepturi să fie consolidate în continuare.

De asemenea, a fost evidențiat rolul preventiv al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în calitatea de Mecanism de Prevenire a Torturii (MNP).

► a fost completat **Chestionarul elaborat de Institutul German pentru Drepturile Omului pentru grupul de lucru GANHRI privind migrația, care urma a servi la pregătirea unei publicații privind rolul NHRI-urilor în promovarea și protecția drepturilor migranților, parte a activităților circumscrise Acordului Global privind Migrația.**

În privința diverselor aspecte rezultate din activitatea desfășurată în anul 2018 de către Domeniul privind prevenirea torturii, reținem următoarele:

► **echipele de vizită s-au confruntat cu lipsa colaborării cu ocazia vizitei**(Cămin pentru persoane vârstnice Mangalia), vizită în cadrul căreia a fost invocată inaplicabilitatea dispozițiilor OPCAT căminelor pentru persoane vârstnice. Astfel, s-a apreciat că centrele/căminele pentru persoane vârstnice nu sunt locuri supuse monitorizării Domeniului privind prevenirea torturii.

Sub acest aspect reținem că, în sensul Protocolului opțional, ***privarea de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin ordinul oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură.***

S-a considerat neadecvată definirea "locurilor de detenție" în OPCAT prin prezentarea unei liste închise și exhaustive a categoriilor de instituții. O astfel de abordare ar fi dus în mod inevitabil la crearea unui sistem de vizite prea restrâns și restrictiv în domeniul său de aplicare. Cu toate acestea, anumite categorii intră în sfera de aplicare a definiției OPCAT a "locului de detenție" și ar putea fi exprimate **printr-o definiție neexhaustivă în legislația națională, din motive de claritate**, de exemplu: • secții de poliție; • arestul preventiv; • închisori; • centrele de detenție juvenile; • facilitățile de poliție de frontieră și zonele de tranzit la punctele de trecere a frontierei, porturile și aeroporturile internaționale; • centre de detenție pentru imigranți și solicitanți de azil; • instituții psihiatrice; • centrele de detenție aflate sub jurisdicția militară; • mijloace de transport pentru transferul deținuților.

În plus, față de aceste categorii relativ evidente, **articolul 4 cere ca MNP să aibă acces la orice alt loc în care cineva poate fi ținut împotriva voinței sale, în legătură, chiar indirect, cu autoritatea publică.**

Două fraze cheie din definiția "locului de detenție" în accepțiunea articolului 4 descriu natura acestei conexiuni: • "sub jurisdicția și controlul său"; • "în virtutea unui ordin dat de o autoritate publică sau la inițiativa acesteia sau cu consimțământul sau cu acordul acesteia" (care se referă la mijloacele prin care o persoană este sau poate fi ținută într-un loc de detenție).

SPT consideră, în relație cu implementarea acestei definiții în practica operațională, **că ar fi de dorit „să se dea o interpretare cât mai largă acestei definiții, pentru a crește impactul activităților preventive ale MNP-urilor”**. „Orice loc în care o persoană este privată de libertate (în sensul că nu este liberă să îl părăsească după propria voință) sau în care (...) o persoană *ar putea să fie* lipsită de libertate, ar trebui să intre sub incidența mandatului OPCAT dacă este o situație în care statul exercită, sau *ar putea exercita*, o funcție de reglementare”.

Conform art. 34 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată: prin loc de detenție se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate **în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia.**

Privare de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane **într-un loc public sau privat** de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură. Sunt locuri de detenție, sau, după caz, locuri în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii: • penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital; • centrele educative, centrele de detenție; • centrele de reținere și arestare preventivă; • serviciile de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal; • spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, spitalele de psihiatrie; • centrele de tranzit; • centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări; • centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări; • centrele în care se acordă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri, în regim închis; • orice alt loc care îndeplinește condițiile unui loc de detenție sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială.

Mai mult, **monitorizarea vizează și locurile de detenție private**, reținând în acest sens că "În cazul în care instituția vizitată nu se conformează, Avocatul Poporului sau, după caz adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție va informa asupra acestui aspect autoritatea ierarhic superioară ori autoritatea administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare, **în cazul locurilor de detenție private** și poate acționa potrivit prevederilor Legii și ale Regulamentului de organizare și funcționare al instituției Avocatul Poporului (art. 44 alin. (3) din Legea nr. 35/1997, republicată).

Prin urmare, Centrele din sistemul de asistență socială, în cazul prezentat centrele pentru persoane vârstnice sunt supuse monitorizării Domeniului privind prevenirea torturii (MNP), având în vedere:

1. încadrarea în art. 4 din OPCAT și în art. 34 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată, respectiv: existența unei decizii a unei autorități judiciare, administrative sau de altă natură, respectiv cererea sau cu acordul expres sau tacit al persoanei
2. includerea în sistemul de asistență socială, enumerat de art. 34 lit. j din Legea nr. 35/1997, republicată.

Având în vedere, contestările întâlnite în practică, sub aspectul invocării neincluserii centrelor din sistemul de asistență socială în categoria locurilor supuse monitorizării Domeniului privind prevenirea torturii (MNP), menționăm în continuare considerentele monitorizării acestor centre de către MNP, prin referire la câteva vizite de monitorizare

efectuate în acest tip de centre de către MNP-urile din alte țări:

♦**MNP-ul din Muntenegru (2015)** a monitorizat respectarea drepturilor vârstnicilor inspectând cazarea și alte condiții din Casa "Bijelo Polje" și a trimis raportul Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cu două recomandări pentru îmbunătățirea condițiilor existente, respectiv: ●montarea copertinei în curte pentru protecția împotriva razelor solare și a precipitațiilor; ●asigurarea condițiilor pentru cazarea persoanelor cu demență capabile să se deplaseze.

În noiembrie 2016, a fost efectuată o vizită de verificare a gradului de implementare a recomandărilor, constatându-se că acestea nu fuseseră respectate. Astfel: beneficiarii s-au plâns de încălzirea deficitară. Echipa MNP a atras atenția conducerii, în sensul că această categorie de oameni este deosebit de sensibilă la temperatura inadecvată a camerei. De asemenea, podeaua de pe coridoare era deteriorată și trebuia înlocuită urgent, deoarece beneficiarii puteau cădea și puteau fi răniți.

♦**MNP-ul din Bulgaria (2016):** în timpul vizitelor din 2016, MNP a stabilit că exista un număr mare de beneficiari ai caselor pentru vârstnici. Acest fapt a condus la concluzia că nu exista o alternativă la îngrijirea instituțională. Aceste tipuri de servicii sociale existau situate în locuri îndepărtate de marile orașe, care, împreună cu lipsa legăturilor de transport, împiedicau accesul specialiștilor calificați. Printre constatările negative au fost evidențiate absența în unele din casele de îngrijire a unui rampe de acces pentru persoanele cu deficiențe de deplasare, insuficiente spații de dormit și băi, absența butoanelor de panică. În aproape toate casele s-a constatat lipsa numărului de posturi, mai ales specialiști (logoped, psiholog, kinetoterapeut, terapeut ocupațional), ceea ce pune la îndoială asigurarea unei îngrijiri de înaltă calitate pentru persoanele cazate.

În urma vizitelor din 2016, s-a concluzionat că serviciile medicale se efectuau în condiții deficitare. Astfel:

●s-a constatat o lipsă de coordonare între diferiții specialiști din casele de îngrijire. În unele dintre planurile individuale de asistență medicală existau diagnostice care nu erau reflectate cuprinzător în fișele personale ale pacientului. Nu au existat teste sau evaluări medicale ale specialiștilor în vederea prescrierii unui tratament adecvat, nu au existat măsuri adecvate de diagnosticare și terapie în conformitate cu regulile de bună practică medicală. MNP nu a descoperit cazuri care să limiteze drepturile pacienților privind medicația.

●MNP a constatat că, în cazul decesului unui beneficiar, consemnarea decesului a fost întocmită de medicul de familie și nu a fost efectuată nicio examinare anatomo-patologică (autopsie) a decedatului. În acest context, a fost subliniată încă o dată importanța realizării autopsiei în toate cazurile de deces al unui beneficiar al respectivului serviciu social. Acest lucru ar asigura, în același timp, că orice îndoieli cu privire la neglijarea drepturilor beneficiarilor pot fi eliminate și ar putea conduce la identificarea unor eventuale erori medicale.

●În Podgumer, MNP a stabilit că afecțiunile medicale ale beneficiarilor nu corespundeau profilului serviciilor sociale. Îngrijirea medicală era asigurată de un medic generalist, care oferea consultații împreună cu un cardiolog o dată/săptămână în azil. Patru dintre beneficiari au preferat fostul lor medic generalist, unde vizitele la aceștia erau organizate de rudele lor. Existau 0,5 posturi vacante - pentru psihiatru, psiholog și logoped. Directorul căminului era un medic, care putea fi implicat în tratament dacă era necesar. Îngrijirea stomatologică era asigurată de un medic dentist cu o jumătate de normă. Toți beneficiarii efectuaseră examinări anuale stomatologice.

●Exista o cameră specială pentru terapia ocupațională, care nu era dotată în mod corespunzător pentru desfășurarea activităților de reabilitare. Nu era niciun post de kinetoterapeut.

●MNP a constatat o deteriorare a dotărilor sanitare - un miros puternic, aer irespirabil, număr inadecvat de spații de dormit raportat la numărul de beneficiari. Sistemul de alarmă nu funcționa, deoarece butoanele din dormitoare fuseseră eliminate.

În casa pentru persoanele vârstnice cu demență din orașul Sofia, MNP a stabilit că persoanele adăpostite îndeplineau profilul instituției sociale. Tutorii pentru toți beneficiarii erau rudele lor. Exista supraveghere medicală timp de 24 de ore. Exista un asistent medical șef și 7 asistente medicale. Bolnavii în scaunele cu roțile aveau posibilitatea de a ieși în curte.

Instituția desfășura activități de reabilitare - în cea mai mare parte de grup și individual. Procedurile erau prescrise de medicul de la azil în funcție de statusul și potențialul de reabilitare al beneficiarilor. Terapia ocupațională era axată pe practicarea activităților din viața de zi cu zi. Produsele alimentare oferite erau variate și îndeplineau cerințele articolului 41 din Regulamentul de procedură-Implementarea Legii privind asistența socială. Exista un sistem de semnalizare cu butoane de panică instalate și funcționale.

MNP a considerat necesară **descentralizarea serviciilor sociale pentru vârstnici**, iar ca priorități în domeniul serviciilor sociale pentru persoanele în vârstă:

●condițiile de cazare, care trebuie să respecte cerințele articolului 40 f) din Normele de aplicare a asistenței sociale, inclusiv în ceea ce privește crearea unui mediu accesibil; ●instituțiile competente ar trebui să exercite un control periodic eficient asupra serviciului de îngrijire rezidențială pentru persoanele în vârstă, în vederea îndeplinirii standardelor medicale, Legea privind asistența socială și normele de aplicare a acesteia; ●trebuie întreprinse acțiuni pentru actualizarea Metodologiei aprobate de către Ministerul Sănătății Muncii și Politicii Sociale pentru stabilirea posturilor de personal în instituțiile de specialitate și serviciile sociale din comunitate; ●trebuie furnizate informații detaliate către MNP cu privire la Planul de acțiune actualizat, Strategia națională de îngrijire pe termen lung.

♦**Potrivit Rapoartelor MNP-ului din Cehia**, echipa de vizită a inclus întotdeauna un specialist medical și o asistentă medicală. Obiectivele vizitelor au cuprins **asigurarea siguranței, a vieții private și a condițiilor demne, respectarea nevoilor specifice ale persoanelor cu demență, utilizarea de sedative și mijloace de reținere, prevenirea și gestionarea durerii, malnutriției și a rănilor**.

MNP-ul din Cehia a elaborat un Raport special de 44 de pagini dedicat *Centrelor Rezidențiale care oferă îngrijire fără autorizație*. Potrivit Raportului, centrele se prezentau adesea pe paginile lor web, în mass-media și în relația cu clienții, creând o idee falsă că oferă servicii similare cu serviciile sociale înregistrate "casa de pensionare".

În toate cele 9 centre vizitate, MNP-ul a descoperit ca deficiențe: personal fără calificare și fără contract de muncă; unii beneficiari sufereau de malnutriție, erau încuiați noaptea în cameră.

MNP-ul a recomandat autorităților municipale: ● în cazul unei presupuse lipse a autorizației de furnizare a serviciilor sociale rezidențiale, să notifice autorității regionale competente de acest fapt; ● să nu îi trimită pe clienți, familiile lor și tutorele către facilități de servicii sociale rezidențiale neînregistrate.

♦**MNP-ul din Austria a Recomandat căminelor pentru persoane vârstnice:** ●pentru a menține și a îmbunătăți capacitatea de lucru a personalului, este necesară o **supraveghere psihologică profesională** în timpul orelor de lucru, supraveghetori externi, care pot selecta echipele de îngrijire. Acest lucru ar îmbunătăți igiena psihologică și ajuta la prevenirea epuizării, hărțuirii și violenței; ●căminele nu reprezentau un mediu adecvat pentru tinerii cu

dizabilități; ●programul de masă neobișnuit (ore nepotrivite) și trezirea prea de dimineață reprezenta o expresie a violenței structurale și ar trebui evitate. S-au recomandat activități de seară pentru rezidenții cu demență care suferă de insomnie și sunt neliniștiți; ●dorințele rezidenților trebuie să fie luate în considerare, recomandările nutriționale trebuie respectate. Trei mese principale și două gustări sunt ideale. Timpul dintre mese nu trebuie să depășească **cinci ore**, iar timpul dintre cină și micul dejun nu trebuie să depășească **doisprezece ore**; ●trebuie asigurat accesul în aer liber o **dată pe zi**, în special pentru cei cu deficiențe de mobilitate; ●dreptul la viața privată trebuie menținut, atât atunci când se oferă asistență medicală, când se configurează încăperi cu mai mulți ocupanți (bariere vizuale prin panouri, etc.); ●măsurile care restricționează libertatea devin adesea inutile după intervențiile psihosociale, atenția personală și luarea în considerare a nevoilor individuale este prioritară; ●restricțiile de libertate prin medicamente sunt supuse controlului de către **instanțe** și trebuie să fie raportate de către conducerea centrelor reprezentanților rezidenților ca parte a executării drepturilor individului; ●trebuie să se asigure că persoanele din instituțiile pentru vârstnici își pot alege în mod liber medicii; ●îngrijirea de către alți medici specialiști trebuie să fie asigurată fără restricții.

Atunci când nu se poate asigura o îngrijire sănătoasă și umană, beneficiarii trebuie transferați către alte centre. Autoritățile de supraveghere sunt chemate să acționeze rapid.

◆**MNP-ul din Croația, în urma vizitelor a făcut Recomandări:** ●pentru Ministerul Politicii Sociale și Tineretului, în sensul creșterii numărului de servicii de consiliere și asistență și asistență la domiciliu pentru persoanele în vârstă; ●Guvernului Republicii Croația să introducă sprijinul financiar al statului pentru persoanele în vârstă fără pensie sau alte venituri.

►**în contextul dificultăților întâmpinate în efectuarea vizitelor de echipele MNP, menționăm că, în anul 2017**, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația prezentată în mass-media referitoare la aflulul de migranți și a dispus efectuarea unei vizite inopinate la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara. Urmare a vizitei efectuate, a fost întocmit Raportul de vizită, în care s-a reținut că, centrul nu avea un psiholog angajat, astfel că asistența psihologică era asigurată de un psiholog înscris în Colegiul Psihologilor, angajat al unei organizații neguvernamentale, care nu era prezent la data vizitei.

Deoarece în cadrul vizitei au fost obținute numai date statistice referitoare la activitatea psihologică, instituția Avocatul Poporului a recomandat „reglementarea situației și furnizarea informațiilor solicitate privind asistența psihologică (evaluări psihologice, identificarea nevoilor de natură psihologică, identificarea persoanelor vulnerabile, planuri de intervenție psihologică, consilieri psihologice realizate)”.

Referitor la această recomandare, Inspectoratul General pentru Imigrări ne-a transmis că:

- ”ținând cont de caracterul confidențial al documentelor solicitate, **reprezentantul organizației neguvernamentale a comunicat că este dispus să pună la dispoziție documentele menționate mai sus în baza unei solicitări directe din partea psihologului instituției Avocatul Poporului**”.

Față de răspunsul transmis, instituția Avocatul Poporului-Domeniul privind prevenirea torturii a solicitat din nou Inspectoratului General pentru Imigrări reexaminarea situației create și dispunerea măsurilor legale pentru reglementarea acesteia, în sensul ca, **în timpul vizitelor, unitățile subordonate să pună la dispoziția echipelor de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii toate documentele solicitate referitoare la asistența psihologică**

acordată persoanelor private de libertate, documente deținute de organizații neguvernamentale care au parteneriate cu Inspectoratul General pentru Imigrări. În acest context, s-a menționat că echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii, la rândul lor, au obligația legală a păstrării confidențialității datelor personale, de care iau cunoștință în exercitarea atribuțiilor de monitorizare a locurilor de detenție. De asemenea, au fost făcute următoarele precizări:

1. instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009, (conform art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată).

2. conform art. 20 lit. a)-e) din Protocolul opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, pentru a permite Mecanismelor naționale de prevenire să își îndeplinească atribuțiile, statele-părți la prezentul protocol se angajează să le acorde acestora:

a) acces la toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate în locurile de detenție în sensul art. 4, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora;

b) acces la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție;

c) acces la toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora;

d) posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, fie personal, fie cu un interpret, dacă se consideră necesar, precum și cu orice altă persoană despre care mecanismul național de prevenire consideră că poate furniza informații pertinente;

e) libertatea de a alege locurile pe care doresc să le viziteze și persoanele cu care doresc să aibă întrevederi.

3. conform Legii nr. 35/1997, republicată:

- art. 40 alin. (1) și art. 41 alin. (1) și (5): instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale; pentru îndeplinirea atribuțiilor legale, membrii echipei de vizitare pot avea întrevederi în condiții de confidențialitate cu orice persoană privată de libertate în cadrul instituției vizitate, iar numele și alte date personale ale persoanei intervievate nu pot fi făcute publice decât cu acordul scris prealabil al acesteia sau al reprezentantului legal al acesteia.

- art. 23: Avocatul Poporului și adjuncții acestuia au acces, în condițiile legii, la informațiile clasificate deținute de autoritățile publice, în măsura în care le consideră necesare pentru soluționarea petițiilor care le-au fost adresate, precum și a sesizărilor din oficiu și vizitelor anunțate sau inopinate pe care le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție. Avocatul Poporului are obligația de a nu divulga sau de a nu face publice informațiile sau documentele secrete la care a avut acces. Această obligație se menține și după încetarea activității sale ca Avocat al Poporului și se extinde asupra adjuncților săi, precum și asupra personalului aflat în serviciile sale, sub sancțiunea prevăzută de legea penală.

4. Protocolul de la Istanbul face referire la rolul central al evaluării psihologice în identificarea torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante, și stabilește că, evaluările psihologice pot oferi dovezi critice ale abuzului în rândul victimelor torturii, din mai multe motive: tortura provoacă adesea simptome psihologice devastatoare; metodele de

tortură sunt adesea concepute ca să nu lase urme fizice; metodele fizice de tortură pot rezulta în constatări fizice, care pot să se resoarbă (rezolve) sau să fie lipsite de specificitate.

Potrivit răspunsului Inspectoratului General pentru Imigrări, documentele solicitate pot fi puse la dispoziție de reprezentanții organizației neguvernamentale, cu respectarea prevederilor legale în materie, respectiv Hotărârea nr. 788 din 14 iulie 2005 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România și Regulamentul (UE) nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)”.

Situația prezentată mai sus a fost supusă dezbaterii și în cadrul **întâlnirii dintre reprezentanții instituției Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) și reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI)**, organizată în data de 22 noiembrie 2018, ocazie cu care au fost purtate discuții cu privire la identificarea unor soluții pentru colaborarea reprezentanților organizațiilor neguvernamentale, care desfășoară activități în centrele pentru solicitanții de azil, cu membrii echipelor de vizită ai MNP.



Alte aspecte dezbătute în grupurile de lucru, în cadrul întâlnirii dintre reprezentanții instituției Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) și reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI), având ca temă “Consolidarea protecției persoanelor cazate în centrele destinate solicitanților de azil și a persoanelor luate în custodie publică, împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante”:

- **numărul insuficient al personalului centrelor**, atât în unele centre de azil cât și de custodie publică.

- **colaborarea inefficientă cu Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului în materia minorilor neînsoțiți**. Pentru remedierea acestei situații, conform reprezentanților IGI, exista în lucru un Protocol care va stabili diferite aspecte cu privire la colaborarea centrelor cu Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Ca soluții, au fost propuse mijlocele aflate la dispoziția Avocatului Poporului, respectiv formularea de recomandări către DGASPC-uri cu privire la respectarea drepturilor minorilor

neînsoțiți sau efectuarea de demersuri către Ministerul Muncii și Justiției Sociale/Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție pentru elaborarea unor proceduri specifice pentru asistența minorilor;

- *scoaterea la concurs a posturilor vacante și încadrarea de personal medical* (medici și asistenți medicali) pe funcțiile vacante, avându-se în vedere și suplimentarea posturilor de asistenți medicali pentru asigurarea permanenței în acordarea asistenței medicale în toate centrele de cazare.

- *încheierea unor protocoale cu unități medicale aparținând Ministerului Sănătății.* În același context, au fost menționate demersurile necesare în vederea: asigurării serviciilor de medicină dentară pentru solicitanții de azil sau străinii luați în custodie publică; dotarea tuturor centrelor din subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări cu teste rapide pentru depistarea sifilisului, HIV, hepatită virală de tip B și C; efectuarea unor demersuri către Ministerul Sănătății și Direcțiile de Sănătate Publică în vederea asigurării stocurilor necesare de vaccin pentru imunizarea copiilor străini conform Programului Național de Imunizări; amenajarea izolatoarelor pentru boli infecto-contagioase în toate centrele din subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări.

- *necesitatea completării tuturor registrelor cabinetului medical* (registru de consultații și tratament, registru de gravide, registru boli cronice, registru tratament psihotrop, registru internări în spital, registru de imunizări, registru refuz de hrană, registru mărci traumatice etc.), precum și efectuarea într-un mod unitar, într-un registru unic de consultații și tratament și în fișa medicală a serviciilor medicale acordate solicitanților de azil.

- *reticența în acceptarea serviciilor de asistență psihologică* (frică, necunoaștere, dorință de intimitate); inexistența unor proceduri privind asistența psihologică în cazul solicitanților de azil și necesitatea armonizării acestora cu alte proceduri deja existente la nivelul Centrului de Psihosociologie al MAI; stabilirea traseului documentelor între specialiști (psihologi-medici) și conducerea centrului, alte servicii externe; utilizarea de către centrele din cadrul IGI a unor fișe de interviu psihologic cu componente privind identificarea victimelor torturii, a străinilor care au fost victime ale traumelor, torturii în țările de origine sau pe parcursul migrației spre România.

- *asigurarea asistenței sociale*, în privința căreia reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări au făcut mențiuni referitoare la **elaborarea unui Proiect de act normativ privind modificarea Ordonanței Guvernului nr. 44/2004, privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European**, urmând a fi aduse clarificări majore cu privire la integrarea socială a străinilor.

- *oportunitatea angajării asistenților sociali în centre, aspect în legătură cu care* reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări au susținut serviciile de asistență socială sunt acoperite de către angajați ofițeri de reintegrare.

► *în materia apărării drepturilor migranților reținem situațiile constatate la Centrele de Reținere și Triere Sculeni și Borș*, unde în camerele de triere erau montate în perete bare metalice necesare, conform informațiilor personalului, la imobilizarea cu cătușe a persoanelor violente sau a celor despre care se cunoștea că sunt periculoase.

Spre exemplu, la Centrul de Reținere și Triere Sculeni, echipa de vizită a apreciat că această **măsură de siguranță este excesivă și disproporționată**, în condițiile în care, pe de o parte se realiza imobilizarea cu cătușe, iar pe de altă parte camera de triere era supravegheată video. Mai mult, folosirea barei metalice pentru imobilizarea cu cătușe aplicată în prezența altor persoane și în condiții de cazare necorespunzătoare, în care lumina naturală și ventilația

erau insuficiente, constituie o formă de încălcare a demnității umane. **Avocatul Poporului a recomandat conducerii Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași** eliminarea barelor metalice din camerele de triere, precum și modificarea în acest sens a Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră. **Conducerea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași a răspuns la recomandarea formulată** că, începând cu data de 10/08.2018, **Procedura de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere a fost modificată conform recomandărilor Avocatului Poporului prin eliminarea barelor metalice de încătușare.**

În același context, în urma vizitei de la *Centrul de Reținere și Triere Borș, județul Bihor*, Avocatul Poporului a recomandat modificarea Dispoziției Inspectorului General al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr. 11.206/2016 și a Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră nr. 44.3600/2016, **în sensul eliminării dispozițiilor privind barele metalice din camerele de triere având în vedere că această măsură de siguranță este excesivă și disproporționată, în condițiile în care se realiza imobilizarea cu cătușe a persoanelor violente sau a celor despre care se cunoștea că sunt periculoase sau care se manifestau violent.** Astfel, s-a considerat că supravegherea video ar constitui o modalitate suficientă de supraveghere care nu ar mai necesita imobilizarea cu cătușe de o bară metalică.

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră ne-a comunicat că **recomandarea privind eliminarea barei de încătușare din camerele de triere a fost implementată prin modificarea procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere și a dispoziției Inspectorului General privind amplasarea și dotarea acestui spațiu.**

► în privința propunerilor de modificare a legislației, reținem că Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a dispus efectuarea unei vizite în anul 2017 la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului Poliției Județene Cluj, în urma apariției în presa și tv.(evenimentul zilei, libertatea, observator.tv.ro, clujjust.ro și știrile kanal.ro) a informațiilor referitoare la **arestarea unei femei, mamă a doi copii dintre care un copil sugar în vârstă de 3 luni, pentru furt.**

În urma vizitei efectuate s-a solicitat Ministerului Justiției analiza și **completarea art. 247 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016** pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, **în sensul suplimentării numărului de vizite pentru persoanele de sex feminin, care au și alăptează copii minori și care execută o măsură privativă de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne.**

Față de solicitarea formulată, **Ministerul Justiției** a transmis instituției Avocatul Poporului faptul că a luat la cunoștință despre aspectul menționat și **că a transmis Ministerului Afacerilor Interne solicitarea spre competență soluționare, reținând că propunerea formulată de instituția Avocatul Poporului este întemeiată.**

Ministerul Afacerilor Interne și-a exprimat acordul cu privire la modificarea legislativă propusă de instituția Avocatul Poporului, urmând ca în perioada următoare să fie întreprinse demersurile necesare inițierii unui proiect de act normativ care să reglementeze problematica supusă atenției.

► în Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, întocmit în anul 2015 de către instituția Avocatul Poporului-Domeniul privind prevenirea torturii, s-a reținut că **Ordinul nr. 988/2005 al Ministrului Administrației și Internelor pentru aprobarea Regulamentului**

privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor a căzut în desuetudine.

În acest context, s-a recomandat Ministrului Afacerilor Interne emiterea, în temeiul art. 107 al Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, a Ordinului Ministrului Afacerilor Interne privind organizarea și funcționarea a centrelor de reținere și arestare preventivă.

În luna februarie 2018 a fost emis Ordinul nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora.

► În anul 2018, Avocatul Poporului a sesizat direct Curtea Constituțională, la inițiativa adjunctului Avocatului Poporului care coordonează Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu privire la neconstituționalitatea *art. 101 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, care reglementează aplicarea sancțiunii disciplinare a suspendării dreptului la vizite, urmare a vizitei efectuate în anul 2017 în Penitenciarul București-Jilava.*

Astfel, în sesizarea Curții Constituționale s-a reținut că, în literatura de specialitate se subliniază constant că suspendarea dreptului de a primi vizite pe o perioadă de cel mult 3 luni reprezintă o sancțiune ce se aplică celor care de regulă comit abateri pe durata vizitelor ori au comis abateri grave pe timpul executării pedepsei. S-a apreciat că această sancțiune este una severă, dat fiind faptul că legătura cu exteriorul este extrem de importantă pentru condamnați.

Suspendarea dreptului de a primi vizite, ca sancțiune disciplinară, micșorează șansele de acordare a liberării condiționate, prin nedeplinirea condiției referitoare la buna conduită. Or, atât păstrarea legăturii cu familia, cât și folosirea la muncă reprezintă factori de care depinde reintegrarea socială a deținuților.

Pe cale de consecință, potrivit art. 101 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 254/2013 pentru abaterea disciplinară săvârșită deținuții pot fi sancționați cu suspendarea dreptului de a primi vizite, ceea ce presupune suspendarea pe o perioadă de timp a legăturii cu familia. Or, conform Regulii nr. 43 (3) din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite privind tratamentul deținuților, sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive nu presupun interzicerea contactelor cu familia.

Mijloacele de contact cu familia pot fi restricționate doar pentru o perioadă limitată și în modul strict prevăzut pentru menținerea securității și ordinii. **Includerea dreptului de a primi vizite în categoria drepturilor care pot fi îngădite și implicit aplicarea sancțiunii disciplinare constând în suspendarea dreptului la vizită afectează relația deținuților cu familiile și reduce rolul incluziunii sociale postliberare a persoanelor private de libertate.**

Avocatul Poporului a considerat că măsura suspendării dreptului la vizită, ca sancțiune disciplinară, nu apare ca fiind proporțională cu scopul legitim urmărit din perspectiva relației existente între interesul general invocat și cel individual.

Prin urmare, având în vedere competența sa generală în privința protecției drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului a apreciat că prevederile art. 101 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal contravin dispozițiilor art. 26 din Constituție referitor la viața intimă, familială și privată și celor ale art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți, raportate la art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, motivat de faptul că nu păstrează un just echilibru între interesele concurente, anume: interesul

statului în legătură cu ordinea publică, dar și interesul persoanei de a-i fi garantată viața intimă, familială și privată.

► în contextul *valorificării prevederilor art. 98 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, potrivit căreia monitorizarea activității de îndepărtare sub escortă se realizează de organizațiile și organismele naționale, internaționale și neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației*, iar rapoartele de evaluare întocmite cu ocazia acestui tip de activități se transmit instituției Avocatul Poporului, amintim **rapoartele transmise de Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR) referitoare la monitorizarea activităților de returnare forțată sub escortă de pe teritoriul României a migranților cu ședere ilegală desfășurate de Inspectoratul General pentru Imigrări**. În privința acestora instituția Avocatul Poporului s-a adresat Inspectoratului General pentru Imigrări cu solicitarea de a ne comunica măsurile dispuse.

Astfel, reținem Raportul de monitorizare al CNRR în care s-a menționat că Inspectoratul General pentru Imigrări a îndepărtat forțat de pe teritoriul României, cinci migranți (doi din Republica Socialistă Vietnam și trei din Sri Lanka din care o femeie), prin conducerea acestora la punctul de frontieră aflat pe Aeroportul Internațional Henri Coandă Otopeni.

Operațiunile de înregistrare a migranților ca pasageri au durat aproximativ 44 de minute. Migranții au fost inițial lăsați să își facă singuri operațiunile de check-in. Cei doi cetățeni din Republica Socialistă Vietnam au finalizat repede operațiunile de înregistrare ca pasageri ai cursei QR 222. În schimb, *înregistrarea ca pasageri ai cetățenilor din Sri Lanka a durat peste o jumătate de oră, din câte se pare datorită unor probleme legate de biletele de călătorie spre țara lor de origine*. După finalizarea operațiunilor de check-in, grupul s-a deplasat spre zona de control bagaje agabaritice pentru a se întâlni cu reprezentantul poliției de frontieră ce urma să le asigure sprijin pentru trecerea prin filtrele de securitate și control de pașapoarte. După circa o oră de la sosirea pe aeroport, grupul, cu sprijinul reprezentanților poliției de frontieră, a trecut prin filtrele de securitate și de control de pașapoarte.

Ca și concluzii CNRR a reținut că **operațiunile de înregistrare a cetățenilor din Sri Lanka ca pasageri ai cursei aeriene QR 222 cu destinație Doha au durat foarte mult**, probabil datorită unor probleme legate de biletele de călătorie ale acestora (așa cum s-a menționat, migranții au fost lăsați să își facă singuri operațiunile de check-in, ceea ce înseamnă că aceștia aveau bilete cumpărate din fonduri ce nu aparțin Inspectoratului General pentru Imigrări, având în vedere politica companiei Qatar Airways în ceea ce privește persoanele returnate forțat).

Urmare a activității de monitorizare, CNRR a recomandat Inspectoratului General pentru Imigrări, ca **în situația în care migranții călătoresc singuri spre țara de origine sau de destinație cu bilete de avion cumpărate de către aceștia sau de către companiile la care au lucrat, care sunt responsabile de suportarea costurilor pentru repatrierea acestora, să se asigure fizic o copie după biletul de călătorie, care să permită migranților o mai bună comunicare cu reprezentanții companiilor aeriene, mai ales în situația în care unii dintre migranții returnați forțat nu cunosc în mod corespunzător limba engleză sau o altă limbă vorbită de operatori**.

Referitor la acest caz, conform răspunsului IGI, în cazul celor cinci migranți, biletele au fost achiziționate de către fostul angajator, în condițiile în care și străinii au declarat, în mod expres, că doresc să se întoarcă voluntar în țara de origine. Mai mult, în situația în care un străin călătorește singur până în țara de origine, acesta achiziționându-și singur biletul de avion (personal, familia, prieten, etc) sau îi este achiziționat de angajator, întotdeauna acestuia

îi este înmănată o copie după biletul de avion, pentru a putea să efectueze singur operațiunea de check-in pe aeroport.

În cazul celor trei cetățeni sri-lankezi pentru care procedura de efectuare a formalităților de îmbarcare a durat mult, s-a datorat faptului că *operatorul companiei aeriene nu a găsit în sistem biletul unuia dintre cei trei cetățeni sri-lankezi pentru continuarea zborului după efectuarea escalei pe aeroportul de tranzit*. Acest fapt a fost datorat faptului că străinul a plecat din Centrul de cazare Otopeni fără a-și lua cu el și biletul de avion pentru segmentul doi de zbor, în condițiile în care ceilalți doi conaționali le aveau. În final, operatorul companiei aeriene a comunicat că nu vede biletul acestuia în sistem, dar cu siguranță va fi găsit de către colegii săi de pe aeroportul de tranzit, cei trei cetățeni sri-lankezi continuând ulterior procedura de control Securitate, control pașapoarte și îmbarcare.

Operatorul oricărei companii aeriene își rezervă dreptul de a efectua toate verificările necesare la o persoană atât pentru continuarea călătoriei de către aceasta, cât și pentru a putea refuza îmbarcarea sa dacă nu sunt îndeplinite toate condițiile de călătorie.

Ca urmare a solicitării instituției Avocatul Poporului de a preciza care sunt măsurile în cauză, Inspectoratul General pentru Imigrări a transmis că **Centrul de cazare a străinilor luați în custodie publică Otopeni efectuează cu operativitate misiuni de returnare la PTF Otopeni și respectă toate etapele necesare îndepărtării de pe teritoriul României a unui străin.**

► **în materia monitorizării drepturilor copiilor din centrele rezidențiale** reținem vizita efectuată la Centrul de plasament Asociația "Casa Speranței" Câmpina, în care 16 copii aflați cu măsură de protecție studiau în Italia (15 copii) și Franța (1 copil), niciunul dintre ei nefiind încadrat în grad de handicap și neprezentând boli cronice.

Echipa de vizită a solicitat informații cu privire la perioada de ședere la studii în Italia și Franța, perioada de vacanță, starea de sănătate, progresul școlar, acoperirea nevoilor personale, sociale, culturale, însă reprezentanții centrului nu au putut oferi informații complete despre fiecare caz. Având în vedere aceste aspecte, echipa de vizită a solicitat conducerii Centrului datele de contact ale beneficiarilor sau familiilor unde aceștia locuiau în Italia și Franța cu scopul de a-i contacta telefonic pe parcursul vizitei, fiind astfel selectați și apelați câțiva beneficiari și aparținătorii acestora. Toți beneficiarii cu care s-a comunicat telefonic au declarat că sunt mulțumiți de starea lor în străinătate, de relația cu familia-gazdă, că urmează cursuri școlare și se simt integrați. Totodată, *s-a constatat atât din declarațiile acestora, a aparținătorilor, cât și din consultarea dosarelor că scopul era de a rămâne definitiv în țările străine*. Unii dintre cei contactați nu au răspuns la telefon, nici beneficiarul, nici familia la care locuia. Din declarația unei familii care îi avea în îngrijire pentru studii: "dacă vor, pot să stea aici toată viața. În România vin doar pentru a-și face documente". *S-a remarcat faptul că unii dintre beneficiari au început vizitele în Italia cu peste 10 ani în urmă, iar limba română o înțelegeau și o vorbeau cu o ușoară dificultate*. **Drept urmare, echipa de vizită a apreciat că nu era vorba de un program strict de școlarizare/studiu, în care aceștia să se întoarcă în centru pe timpul vacanțelor. Unii dintre beneficiari s-au întors pentru o perioadă de câteva zile, doar cu scopul de a-și reînnoi documentele de identitate emise de statul român. La alte dosare au existat declarații ale familiilor prin care se preciza că beneficiarii nu se întorc nici pe perioada vacanței în Centru.**

În cuprinsul unora dintre dosare exista acordul pentru a pleca în vacanță în străinătate al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova. Astfel că *afirmațiile susținute de reprezentanții centrului, potrivit cărora aceștia sunt implicați în programe stricte de studiu nu s-au susținut*. De asemenea, deși beneficiarii aveau măsură de protecție la Asociația "Casa Speranței", reprezentanții acestora nu au putut oferi relații cu privire la

monitorizarea periodică a beneficiarilor pe timpul petrecut în străinătate, precum starea de sănătate, activitățile și programul pe timpul verii, existența unor probleme personale ale acestora, neexistând o monitorizare precisă și o cunoaștere a datei de întoarcere în centru. **Au fost constatate unele neconcordanțe între documentele consultate, declarațiile beneficiarilor, ale reprezentanților centrului și situația de fapt.** Astfel mai mulți beneficiari aveau întocmite ultimele Rapoarte de evaluare detaliată în martie 2018, ori conform documentelor puse la dispoziție în concordanță cu declarațiile telefonice ale unuia dintre ei, beneficiarul era în străinătate din anul 2017 și nu mai revenise în România, în consecință raportul de evaluare a fost întocmit în absența beneficiarului.

Datorită neclarității informațiilor primite, în urma vizitei, **s-au solicitat Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Prahova** documente suplimentare, din care au rezultat următoarele: unele planuri de intervenție, elaborate după vizita reprezentanților Domeniului privind prevenirea torturii în locuri de detenție, implicau dirigintele de la școala din Italia și familia gazdă, însă aceștia din urmă nu semnaseră planul individualizat de intervenție, deci nu au luat la cunoștință.

Tot în urma vizitei și în urma solicitărilor către DGASPC Prahova au fost transmise declarații pe propria răspundere ale familiilor în care locuiau unii copii prin care se preciza că minorii locuiesc la ei, că au încheiat ciclurile primare școlare și că vor acoperi toate cheltuielile de trai (educație, transport, sănătate), etc. Au fost adăugate scurte caracterizări ale unor psihologi din Italia (datate august 2018) prin care se preciza la modul general că "minorii sunt integrați familial, școlar și social". Având în vedere că: beneficiarii se aflau cu măsura de plasament la Asociația "Casa Speranței" Câmpina și beneficiau de serviciile sociale din cadrul DGASPC Prahova, dar unii dintre aceștia nu au revenit în țară pe o perioadă de cel puțin 12 luni; planurile individualizate de protecție, declarațiile pe proprie răspundere ale familiilor gazdă, caracterizările psihologice au fost întocmite în urma vizitei și la solicitarea echipei de vizită.

Avocatul Poporului a făcut recomandări atât reprezentanților unității vizitate, cât și DGASPC Prahova cu privire la verificarea situației minorilor plecați la studii în străinătate. De asemenea, a fost sesizată Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului cu privire la aspectele constatate și luarea măsurilor care se impun.

DGASPC Prahova a comunicat, în răspunsul transmis Avocatului Poporului, că recomandările sunt în curs de implementare, iar ANPDCA a comunicat Avocatului Poporului că au fost dispuse verificări ale aspectelor semnalate, urmând ca la finalizarea acestora să fie transmise informații cu privire la rezultatele obținute și, după caz, măsurile dispuse în conformitate cu atribuțiile instituției, stabilite prin actele normative în vigoare. Până la elaborarea prezentului raport, reprezentanții Asociației „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova nu au răspuns recomandărilor formulate în raportul de vizită.

► **în privința spitalelor de psihiatrie**, reținem demersurile efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii, ca urmare a sesizării din oficiu în legătură cu informațiile apărute în mass-media în anul 2017, având ca obiect **decesul unei paciente la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, județul Timiș.** În acest context, Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei vizite inopinate în data de 01.11.2017, la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, județul Timiș.

Urmare a vizitei a fost întocmit un Raport în care s-a reținut că, pe fondul afecțiunii psihice de care suferea, pacienta a părăsit pavilionul unde era internată profitând de lipsa de atenție din partea personalului de îngrijire. Infermiera de serviciu a constatat lipsa pacientei. În momentul constatării dispariției, nu s-a procedat în totalitate în conformitate cu prevederile

procedurii de părăsire neavizată a Spitalului, medicul de gardă anunțând doar telefonic autoritățile, cât și pe fiica pacientei. Conform procedurii operaționale ”pentru cazurile bolnavilor care nu pot fi recuperați imediat după părăsirea spitalului, poliția va fi anunțată atât telefonic, cât și prin adresă scrisă”.

Medicul curant al pacientei decedate a precizat că în data de 29.06.2017, în jurul orei 17.30 a fost anunțat telefonic la domiciliu, de către medicul de gardă că aceasta a părăsit spitalul. Externarea din oficiu a pacientei a fost efectuată în data de 29.06.2017, ora 17 (oră la care nu a fost găsită).

Din documentele prezentate și din discuțiile purtate cu conducerea interimară a Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsură de Siguranță Jebel, a rezultat că medicul de gardă a organizat conform procedurii interne căutarea sistematică a pacientei cu personalul secției, atât în incinta spitalului (zonele accesibile), cât și împrejurimile acestuia (Gara Jebel, comuna Obad, șoseaua Ciacova și comuna Pădureni). Căutările pacientei au rămas fără rezultat.

În data de 31.07.2017, după mai mult de 30 de zile, cadavrul pacientei dispărute a fost găsit în stare avansată de putrefacție, în incinta Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsură de Siguranță Jebel, într-un loc greu accesibil acoperit de vegetație. Conform procedurilor interne ale spitalului, au fost anunțate telefonic organele de poliție (Poliția Deta, Secția 9 Poliția rurală Jebel), care au demarat acțiunile de identificare a persoanei găsite decedate și cercetarea circumstanțelor în care a survenit decesul.

În certificatul medical constatator al decesului, emis de Institutul de Medicină Legală Timișoara, la data de 03.08.2017, s-a stabilit drept cauză a decesului „Fibroza miocardică”.

Echipa de vizită a constatat în Raportul de vizită că **au existat deficiențe în supravegherea pacientei decedate, fapt care a permis părăsirea pavilionului secției medicale de către aceasta, și a făcut posibilă producerea evenimentului. Avocatul Poporului a recomandat Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsură de Siguranță Jebel, județul Timiș, urgentarea amenajării curții interioare prin defrișarea în totalitate a zonei cu vegetație abundentă, crescută spontan, pentru îmbunătățirea supravegherii și evitarea unor evenimente neprevăzute, ținând cont de patologia psihiatrică a pacienților.**

Referitor la această Recomandare, conducerea centrului a precizat că în următoarele două săptămâni se va face o evaluare a terenului curții interioare de către Biroul administrativ al unității și se vor estima lucrările necesare în vederea achiziționării serviciilor unei firme de profil pentru defrișare-amenajare, la momentul aprobării bugetului unității pe anul 2018.

Avocatul Poporului a solicitat Ministerului Sănătății dispunerea măsurii legale pentru soluționarea acestei situații și informarea instituției Avocatului Poporului, care ne-a comunicat că a solicitat Direcției de Sănătate Publică a județului Timiș verificarea aspectelor constatate și recomandările formulate în vederea îmbunătățirii tratamentului pacienților și a prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante. Potrivit răspunsului Ministerului Sănătății, Biroul administrativ al spitalului a evaluat terenul curții interioare a spitalului și a încheiat un contract de prestări servicii cu o firmă specializată pentru amenajarea și întreținerea spațiilor verzi în perioada iunie-octombrie 2018. La data controlului, s-a observat că spațiul verde aflat între pavilioane era întreținut corespunzător. În zona de nord a amplasamentului spitalului, aflat lângă calea ferată, vegetația era întreținută corespunzător lângă alee, dar existau două rânduri de arbori și arbuști cu înălțimi variate. În bugetul aprobat pentru anul 2018, la capitolul „Alte cheltuieli cu venituri și servicii, a fost prevăzută suma de 30000 lei, din care s-a cheltuit suma de 26837 lei pentru întreținerea spațiilor verzi în luna iunie 2018”.

► **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a valorificat dispozițiile art. 47 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările**

ulterioare, sesizând organele de urmărire penală atunci când, în exercitarea atribuțiilor, a constatat existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte penale. Cu titlu de exemplu:

- Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul București ca urmare a vizitei inopinate la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București, unde a fost reținută nerespectarea prevederilor legale referitoare la transmiterea notelor de constatare a mărcilor traumatice „de îndată” către unitățile de parchet competente, dispoziții prevăzute în art. 32 alin. (2) din O.M.A.I. nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora. S-a constatat faptul că intervalul de transmitere a fost cuprins între 5 ore și cca. 3 luni. **Conform răspunsului primit de la Parchetul de pe lângă Tribunalul București, în evidențele sale nu au fost identificate cauze care să corespundă datelor transmise. Demersurile vor continua în vederea identificării transmiterii Notelor de constatare a mărcilor traumatice de către centrul de reținere și arestare preventivă, cât și a soluției dispuse în legătură cu acestea, de către organele de urmărire penală.**

- Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă al I.P.J. Constanța, ocazie cu care s-a constatat că zece persoane private de libertate au prezentat leziuni traumatice (escoriații, echimoze, hematoame, tumefacții, plagă), produse anterior procesului de încarcerare, notele de constatare întocmite de personalul medical fiind transmise organelor de urmărire penală, respectiv Parchetului de pe lângă Tribunalul Constanța și Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța.

În urma vizitei efectuate, instituția Avocatul Poporului a solicitat Parchetului de pe lângă Tribunalul Constanța și Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța informații cu privire la soluțiile dispuse în aceste cazuri. Într-un caz, Parchetul de pe lângă Tribunalul Constanța ne-a comunicat că, din verificările efectuate, nu a fost întocmită notă privind constatarea mărcilor traumatice care să fi fost înaintată unității de parchet. Persoana privată de libertate, prin rechizitoriu, a fost trimisă în judecată pentru comiterea infracțiunii de omor prevăzută de art. 188 alin. (1) Cod penal, iar leziunea suferită a fost avută în vedere la soluționarea cauzei, întrucât persoana privată de libertate a declarat pe parcursul urmăririi penale faptul că a fost înjunghiată de victima infracțiunii de omor, prin același rechizitoriu dispunându-se clasarea cauzei pentru săvârșirea infracțiunii de loviri sau alte violențe prevăzute de art. 193 alin. (2) Cod penal. Într-un alt caz, Parchetul de pe lângă Tribunalul Constanța ne-a comunicat că nota privind constatarea mărcilor traumatice a fost comunicată la data de 07.05.2018 unității de parchet, în referire la dosarul penal, în care se efectuau cercetări față de persoana privată de libertate pentru comiterea infracțiunii de tentativă de omor prevăzută de art. 32 alin. (1) Cod penal raportat la art. 188 Cod penal. Pe parcursul cercetărilor, persoana privată de libertate a susținut în mod constant faptul că leziunile suferite, au fost provocate de persoana vătămată, care a agresat-o fizic, din materialul probator rezultând că susținerile sale nu se confirmă. În cauză a fost întocmit rechizitoriu, cu mențiunea că persoana privată de libertate nu a formulat plângere penală pentru comiterea infracțiunii de loviri sau alte violențe prevăzută de art. 193 Cod penal.

Cu privire la celelalte cazuri, Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța ne-a solicitat informații suplimentare în vederea identificării dosarelor penale.

- urmare a vizitei efectuate la **C.R.A.P. Teleorman**, echipa de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii a luat la cunoștință despre faptul că în cursul anului 2017 a fost înregistrată prezența unor semne de violență corporală într-un număr de **8 cazuri**, iar în anul

2018, până la momentul efectuării vizitei, **în 5 cazuri**. Acestea au fost consemnate în evidențele medicale și în procesele-verbale întocmite la încarcerare, sub semnătura persoanei private de libertate. În 5 cazuri, persoanele au declarat că au fost agresate de către organele de poliție în cursul arestării. În două cazuri, persoanele nu au prezentat urme de violență, conform proceselor-verbale puse la dispoziție. **Pentru celelalte 3 cazuri, conform proceselor-verbale de percheziție corporală la introducerea în centrul de reținere și arestare preventivă, persoanele au declarat că au fost agresate de organele de poliție.** Conform mențiunilor din aceste procese-verbale au fost constatate semne de violență (echimoze - ochi, nas, umăr, zona lombară, genunchi; escoriații - cot, picior; peteșii - brațe, zona toracală; contuzie). Potrivit afirmațiilor persoanelor arestate preventiv, semnele de violență au provenit: într-un caz din loviturile aplicate cu pumnii, palmele și bastonul de cauciuc de către polițiști; într-un alt caz de la lucrători din cadrul poliției cu ocazia încătușării; în altă situație de la lucrători din cadrul Poliției. Urmare a constatării semnelor de violență, a fost sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Teleorman. Din discuțiile purtate cu personalul medical din cadrul unității vizitate și conform documentelor prezentate, semnele de violență au fost consemnate în evidențele medicale și în procesele-verbale întocmite la încarcerare, sub semnătura persoanei private de libertate, „fiind întreprinse demersurile legale, un exemplar al procesului verbal întocmit la încarcerare fiind trimis Parchetului”.

Avocatul Poporului s-a adresat Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman, solicitând informații referitoare la soluțiile dispuse în legătură cu persoanele private de libertate care au susținut că au fost agresate fizic de către organele de poliție. **Parchetul de pe lângă Tribunalul Teleorman a răspuns** la solicitare, precizând că pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman nu sunt înregistrate dosare penale privind infracțiunile de purtare abuzivă, cercetare abuzivă, supunerea la rele tratamente și tortură, care să fi fost formulate împotriva unor agenți de poliție de către persoane private de libertate în baza unor mandate de arestare, emise în condițiile legii de către judecător. **Demersurile vor continua în vederea identificării transiterii Notelor de constatare a mărcilor traumatiche de către centrul de reținere și arestare preventivă, cât și a soluției dispuse în legătură cu acestea, de către organele de urmărire penală.**

- Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat verificări referitoare la situația sesizată de un petent care a susținut că a fost agresat fizic de un angajat al penitenciarului. Din verificarea documentelor puse la dispoziție de conducerea Penitenciarului Spital București Jilava s-au constatat următoarele: persoana privată de libertate a afirmat că ar fi fost agresată fizic de către agentul de penitenciare, motiv pentru care a fost prezentată la cabinetul medical unde s-a constatat că prezenta, la momentul efectuării consultului, tumefacție la nivelul arcadei stângi și tumefacție la nivelul paravertebral drept.

Conducerea Penitenciarului-Spital București-Jilava a luat următoarele măsuri: •petentul a fost prezentat la Serviciul de Medicină Legală; •a fost informată Administrația Națională a Penitenciarelor; •a fost informat judecătorul de supraveghere a privării de libertate; •a fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Cornetu pentru comportamentul manifestat în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu de către agentul de penitenciare; •a fost sesizată Comisia de disciplină din cadrul Penitenciarului-Spital București-Jilava împotriva agentului supraveghetor; •persoanei private de libertate i-a fost întocmit raport de incident; •personalul din sectorul operativ a fost instruit cu privire la respectarea prevederilor legale în ceea ce privește gestionarea incidentelor operaționale și a prevederilor OMJ 27494/2004 privind Codul deontologic.

Conform Fișei de Observație a Penitenciarului-Spital București-Jilava a rezultat că, persoana privată de libertate a afirmat că a fost lovită la nivelul capului și toracelui posterior.

La examinarea medicală a acestuia s-a constatat că avea tumefacție la nivelul arcadei stângi și tumefacție la nivelul paravertebral drept. Conform Certificatelor Medico-Legale, persoana privată de libertate a prezentat leziuni traumatice care au putut fi produse prin lovire cu un corp dur, pentru care necesita 1-2 zile de îngrijire medicală, leziunile traumatice nepunându-i în primejdie viața.

Cu privire la incident, persoana privată de libertate a formulat plângere penală la parchet împotriva agentului supraveghetor, procurorul dispunând prin Ordonanță clasarea, motivat că, potrivit practicii CEDO, o persoană nu poate fi sancționată de două ori pentru aceeași faptă. În consecință, atâta timp cât prin Ancheta disciplinară efectuată de către Penitenciarul-Spital București-Jilava s-a constatat că agentul a încălcat dispozițiile legale, încălcare care a atras o sancțiune disciplinară, nu poate fi angajată și răspunderea penală a acestuia.

Din verificarea portalului instanțelor a reieșit că, instanța a constatat legalitatea și temeinicia Ordonanței Prim - procurorului, confirmând **redeschiderea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii de purtare abuzivă**, prevăzută de art. 296 alin. 1 și 2 C.pen. (respectiv dosarul privind ordonanța de clasare antecitată).

V. Acțiuni de mediatizare a atribuțiilor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP), participarea la conferințe, simpozioane interne și internaționale, pregătirea personalului

Este remarcabil că, în ultimii ani, s-a dezvoltat ideea de *monitorizare externă și independentă a locurilor de detenție*, în prezent fiind larg acceptată concepția potrivit căreia, una din cele mai bune protecții împotriva torturii și a relelor tratamente este ca locurile de detenție să fie cât mai transparente posibil, cu posibilitatea unui *acces regulat* al membrilor respectabili ai societății. Așa cum afirma profesorul Theo Van BOVEN, Raportor Special al Organizației Națiunilor Unite (abreviat, ONU) privind tortura, **”monitorizarea locurilor de detenție de către organe independente ce dispun de o calificare relevantă este unul din cele mai eficiente moduri de a combate practica aplicării torturii și a relelor tratamente”** (*Monitorizarea locurilor de detenție – Ghid practic, APT, Geneva, 2004, tipărit de „Vicandis-Lux” SRL, p. 14 și p. 7*).

Transpunerea acestei idei în practică a condus la adoptarea, la 18 decembrie 2002, la New York, a *Protocolului opțional* la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984 (denumit în continuare Protocolul opțional), care are ca obiectiv **stabilirea unui sistem de vizite sistematice efectuate de către organisme independente internaționale și naționale** în locurile în care persoanele sunt private de libertate, **în vederea prevenirii torturii și a relelor tratamente**, conform art. 1 din Protocol.

”Tortura trimite la imagini-tip diferite, pentru a deveni oglinda deformantă a societății noastre în care se amestecă violența, sadismul, brutalitatea, dorința de putere .”. (Ruxandra Cesereanu, *Panopticum. Eseu despre tortură în secolul XX*, Ediția a II-a revăzută, Editura Polirom, 2014, p. 21). În încercarea de a-i da o definiție conceptului de tortură, analiștii acestui fenomen au folosit diverși termeni ca: agresiune, violență, rănire, pedeapsă intensă, arta cantitativă a suferinței etc. (Ruxandra Cesereanu, *op. cit.*, p. 13).

Analizând din punct de vedere al drepturilor omului, conceptul de tortură presupune patru aspecte: 1. încălcare a drepturilor omului; 2. deumanizare, cruzime și degradare a omului; 3. prevenirea torturii; recuperarea psihologică a persoanei supusă torturii.

Convenția împotriva torturii și a altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante **definește tortura**, ca „*orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, mai ales cu scopul de a obține de la această*

persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, ..., sau pentru oricare alt motiv bazat pe o formă de discriminare oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultând exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele” (art. 1).

Din interpretarea acestui articol rezultă **patru trăsături definitorii** ale conceptului de ”tortură”, și anume: 1. **durere sau suferință puternică** (fizică sau morală); 2. **intenție**; 3. **scop**; 4. **autoritate publică**.

Totodată, este important să distingem între caracterul întâmplător și cel sistematic al torturii, **tortura sistematică fiind susținută de orice fel de Putere, ca sistem de dominație** (Ruxandra Cesereanu, *op. cit.*)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat, în practica sa, conceptele de tortură, tratamente inumane, tratamente degradante pe baza a două criterii:

1. **criteriul intensității suferințelor la care sunt supuse victimele: tratament inuman** – tratamentul care provoacă în mod voit suferințe mentale sau fizice de o intensitate deosebită; **tratament degradant** – tratamentul care umilește individul în mod grosolan în fața semenilor, îl determină să acționeze împotriva voinței ori conștiinței sale sau îl înjosește în ”proprii ochi”; **tortura** – tratamentele inumane, deliberate, care provoacă suferințe extrem de grave și crude.
2. **criteriul aprecierii relative a gravității răului tratament**: se apreciază în funcție de durata tratamentului, efectele fizice sau mentale; uneori în funcție de sex, vârstă, starea de sănătate a victimei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a instituit ”prezumția de gravitate” – o recurgere la forța fizică constituie per se ” un minimum de gravitate” cerut pentru a se considera încălcat art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale: Orice folosire a forței fizice împotriva unei persoane aflate într-o stare de inferioritate fiind privată de libertate, aduce atingere demnității umane și este interzisă conform art. 3 din Convenție” și ”Integritatea persoanei beneficiază de o garanție absolută chiar și în împrejurările cele mai dificile, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate.”

Conform art. 35 lit. h) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, una dintre atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) constă în coordonarea organizării campaniilor de informare, de educare și instruire în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante.

Pentru sporirea gradului de conștientizare a autorităților care au în subordine unității supuse monitorizării MNP, cu privire la prevenirea torturii și a relelor tratamente, membrii MNP au desfășurat o amplă activitate de mediatizare în anul 2018. În cadrul evenimentelor au fost prezentate: Raportul de activitate al MNP pe anul 2017; concepte precum demnitatea umană, tortura, tratamente inumane, tratamente degradante și prevenirea torturii; legislația în materia interzicerii și prevenirii torturii; suicidul; respectarea standardelor minime de calitate; aspecte constatate de MNP pe parcursul vizitelor efectuate; recomandări formulate unităților vizitate.

Evenimentele organizate au avut astfel și rolul de instruire a membrilor personalului care își desfășoară activitatea în locuri în care persoanele sunt private de libertate în sensul prevăzut de art. 4 din Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

De asemenea, în scopul identificării posibilităților de sprijin din partea MNP, cu ocazia întâlnirilor au fost discutate probleme cu care se confruntau unitățile respective, dintre care menționăm:

- la nivelul *Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului*: •personal de specialitate insuficient, cauzele principale fiind lipsa specialiștilor pe piața muncii, salariul neatractiv și condițiile de muncă necorespunzătoare (cu această problemă se confruntau în special căminele pentru persoane vârstnice și centrele pentru persoane adulte cu handicap); •termenul pentru elaborarea planurilor de restructurare a centrelor rezidențiale cu capacitate mai mare de 50 de locuri și anume 31 decembrie 2018 (prevăzut în Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 69 din 17 iulie 2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap), considerat insuficient, având în vedere că nu există în anumite situații (în special în cazul centrelor de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică) alternative la instituționalizarea în centre rezidențiale de tip vechi (alternative de tip familial sau rezidențial, nou-înființate), iar Ordonanța prevede că, începând cu data de 1 ianuarie 2019, finanțarea de la bugetul de stat a centrelor rezidențiale a căror capacitate este mai mare de 50 de locuri se diminuează anual cu 25% (ceea ce va afecta activitatea centrelor respective care se confruntau deja cu lipsa fondurilor necesare); •colaborarea defectuoasă cu inspectoratele școlare, cu unitățile de învățământ și unitățile spitalicești (reprezentanții D.G.A.S.P.C. au sesizat tratamentul diferențiat aplicat copiilor instituționalizați în școli, etichetarea acestora, iar în cazul spitalelor, solicitările personalului medical în sensul internării cu însoțitor în cazul copiilor mari, fapt dificil de realizat având în vedere personalul insuficient);

- la nivelul *Inspectoratului General al Poliției de Frontieră*: •probleme întâmpinate cu locațiile care nu puteau fi reabilitate/igienizate/amenajate întrucât nu se aflau în administrarea directă a Inspectoratului;

- la nivelul *spitalelor de psihiatrie*: •internarea pacienților considerați cazuri sociale (persoane care locuiau pe stradă sau erau abandonate de familie) pentru care nu erau identificate soluții imediate și care necesitau alocarea de resurse ceea ce afecta bugetele spitalelor și capacitatea acestora de a oferi servicii specifice unui număr mai mare de pacienți. O problemă sesizată de toate autoritățile a fost lipsa acută de personal.

► În cele ce urmează, prezentăm **activitățile de mediatizare organizate în cursul anului 2018**:

În data de 22 noiembrie 2018, a avut loc o dezbatere între reprezentanții instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și ai Inspectoratului General pentru Imigrări. În cadrul întâlnirii au avut loc discuții, pe grupuri de lucru organizate în funcție de domeniile de asistență acordată de Inspectoratul General pentru Imigrări persoanelor cazate în centrele destinate solicitanților de azil și persoanelor luate în custodie publică (juridic, medical, psihologic, social).



• dezbateră cu tema *”Drepturile omului-Standarde, experiențe și practice instituționale Românești”*, organizată la Universitatea Titu Maiorescu, la data de 23 aprilie 2018, cu participarea: instituției Avocatul Poporului-adjunct al Avocatului Poporului-Domeniul privind prevenirea torturii; doamnei Marieta Safta-secretar de stat-Ministerul Justiției; doamnei Ioana Morar, comisar șef de penitenciare director general adjunct al Administrației Naționale a Penitenciarelor, prof. univ. dr. Nicolae Voiculescu de la Universitatea Titu Maiorescu, director IOSUD. Temele supuse atenției au fost: activitatea de monitorizare în locurile de detenție efectuată de Domeniul privind prevenirea torturii; măsuri de soluționare a supraaglomerării carcerale și îmbunătățirea condițiilor de detenție; caracteristici ale jurisprudenței CEDO privind art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale; coordonate privind procesul de reintegrare socială a persoanelor private de libertate.



- activitate de informare organizată la data de 9 martie 2018, la *Penitenciarul Bacău*, având ca obiect o prezentare cu tema "Respectarea drepturilor femeilor în penitenciare în contextul legislației naționale și internaționale", cu ocazia Zilei internaționale a femeii – 8 Martie. La activitate au participat aproximativ 25 de deținute din Penitenciarul Bacău, cărora le-au fost aduse la cunoștință prevederi ale legislației naționale, precum și ale Declarației universale a drepturilor omului, Convenției europene a drepturilor omului, Convenției privitoare la drepturile politice ale femeilor. Deținutele au prezentat aspecte practice referitoare la aplicarea legislației amintite și au apreciat activitatea ca fiind benefică.

- mese rotunde organizate în perioada 15-16 martie 2018, la sediile *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 3*, respectiv *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2*, în cadrul cărora au fost dezbătute teme precum: prezentarea conceptului de tortură, rele tratamente, legislația pertinentă în prevenirea torturii, aspecte constatate pe parcursul vizitelor în centre rezidențiale pentru copii, cămine pentru persoane vârstnice, centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică.

- workshop tematic organizat în data de 17 aprilie 2018, la *Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Olt, din Municipiul Slatina*, în vederea diseminării Raportului Anual 2017 al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, la care au participat reprezentanți ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Olt (Director General, Directori Generali Adjuncți), șefi de centre și angajați ai direcției (medici, psihologi, manageri de caz etc). La acest eveniment au fost dezbătute și alte teme, cum ar fi: respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor instituționalizate; atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; sprijinul instituției Avocatul Poporului în soluționarea problemelor cu care se confruntă D.G.A.S.P.C. Olt, în protecția drepturilor copilului și asistența socială a persoanelor adulte și vârstnice.

Întâlnire de lucru cu Avocatul Poporului, pe tema respectării dreptur... <https://www.gazetanoua.ro/index/art/t/intalnire-de-lucru-cu-avocatu...>

(/)

Introduceți textul...

ȘTIRI SĂNĂTATE COMUNITATE EVENIMENT POLITICĂ SOCIAL SPORT NAȚIONAL MAI MULTE

11 °C Central Bank Rate
Slatina \$ 32.32 € 28.23



Share Tweet Email Share

Întâlnire de lucru cu Avocatul Poporului, pe tema respectării drepturilor persoanelor instituționalizate

Personalul de specialitate din cadrul DGASPC Olt a participat, marți, la un workshop, alături de reprezentanți ai Instituției Avocatului Poporului, Centrul regional Craiova, tema dezbaterii fiind „Respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor instituționalizate”.

de Diana Berbecaru

Directorul DGASPC Olt, Rădița Piroșca, șefii centrelor din subordinea Direcției au avut o întâlnire de lucru cu reprezentanții Centrului regional Craiova, din cadrul Instituției Avocatului Poporului, pentru a dezbate problemele celor care beneficiază de asistență socială, în special persoanele cu dizabilități.

„Personalul de specialitate de îngrijire și asistență socială este prezent pentru un workshop de lucru al Instituției Avocatului Poporului, având ca temă respectarea drepturilor persoanelor instituționalizate în centrele rezidențiale pentru copii și adulți, prevenirea torturii. Sunt binevenite astfel de grupuri de lucru pentru că este o problemă specială în ceea ce privește, mai ales, persoanele cu dizabilități mentale, psihice, cu agresivitate. Împună cu aceste organisme trebuie să găsim soluții astfel încât să le fie respectate drepturile în orice centru, fie că este social, de sănătate, încât aceste persoane să aibă drepturi egale și să aibă servicii acordate pe măsura nevoilor lor”, a declarat Rădița Piroșca, șefa DGASPC Olt.

Avocatul Poporului a avut, în județul Olt, două vizite de lucru, în 2015 și 2016, tocmai într-o problemă legată de nevoile persoanelor cu dizabilități.

„Noi supraveghem toate locurile de detenție cu privire la modul cum sunt respectate drepturile și libertățile persoanelor private de libertate, atât în centre de detenție, cât și în direcțiile generale de asistență socială, spitale de psihiatrie și altele. Avem această întâlnire pentru a discuta și a încerca să transmitem întregului personal al DGASPC modul cum trebuie respectate aceste drepturi și libertăți ale persoanelor instituționalizate. În județul Olt am avut câteva vizite făcute de către Instituția Avocatului Poporului și în urma acestora am avut anumite constatări, iar astăzi vom discuta cu personalul implicat”, a precizat Lucian Moșoiu, consilier în cadrul Centrului regional Craiova al Instituției Avocatului Poporului.

1 of 2

4/18/2018, 10:03 AM

- mese rotunde organizate în datele de 3, 4 și 10 mai 2018, la sediile *Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău, Ialomița, respectiv Prahova*, în cadrul cărora au fost dezbătute teme precum: prezentarea conceptului de tortură și rele tratamente, legislația pertinentă în prevenirea torturii, aspecte constatate pe parcursul vizitelor în centre rezidențiale pentru copii, cămine pentru persoane vârstnice, centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică.

- acțiune de mediatizare organizată în data de 17 mai 2018 la sediul *Poliției de Frontieră din București*, în cadrul căreia a fost diseminat Raportul de activitate din anul 2017 al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. În plus, s-a discutat despre probleme întâmpinate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră în asigurarea protecției drepturilor persoanelor custodiate de către unitățile aflate subordinea sa.

- acțiune de informare organizată în data de 18 mai 2018, la sediul *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț*, cu tema "Monitorizarea locurilor de

detenție" și prezentarea Raportului de activitate al Domeniului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție pentru anul 2017. În timpul întâlnirii s-a evidențiat, de către ambele părți, utilitatea organizării unor activități de mediatizare a mandatului MNP în centrele din subordinea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Neamț.

- workshop tematic organizat în data de 29 mai 2018, la Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu” *Târgu Jiu*, cu tema: "Legislația națională și internațională cu privire la prevenirea torturii și diseminarea raportului de activitate al MNP pe anul 2017", la care au participat reprezentanți ai Penitenciarului Târgu Jiu (conducerea și cadre din Sectorul Medical, Serviciul Reintegrare Socială și Serviciul Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar).

- eveniment dedicat prevenirii torturii și tratamentelor inumane sau degradante, cu tema: "Ziua Internațională pentru sprijinul victimelor torturii - 26 iunie" organizat în data de 2 iunie 2018, la *Penitenciarul Craiova Pelendava*. Au fost abordate subiecte precum: demnitatea umană; conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant; garanțiile împotriva torturii și mecanismele naționale și internaționale de prevenire a torturii etc. La eveniment au participat reprezentanți ai Penitenciarului Craiova Pelendava (medic, agenți, psiholog, asistent social etc). Evenimentul a avut rolul să evidențieze activitatea Domeniului privind prevenirea torturii, acela de a asigura garantarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale deținuților aflați în custodia penitenciarelor din România.



- pentru a marca Ziua Internațională a Organizației Națiunilor Unite pentru sprijinirea Victimelor Torturii a fost organizată o acțiune de mediatizare și în cadrul *Penitenciarului Giurgiu*, la data de 26 iunie 2018, în cadrul căreia au fost abordate teme precum tortura, prevenirea torturii, demnitatea umană, rele tratamente, tratament inuman sau degradant, garanțiile împotriva torturii și mecanismele naționale și internaționale de prevenire a torturii, Regulile Mandela (în special Regula 34 referitoare la tortură). *Calitățile umane și demnitatea umană nu trebuie să fie afectată de faptul că o persoană trăiește o perioadă de viață în alte locuri decât acasă* – a fost concluzia întâlnirii.

- acțiune de informare organizată în data de 28 iunie 2018 la sediul *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău*, cu tema "Monitorizarea locurilor de detenție" și prezentarea Raportului de activitate al Domeniului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție pentru anul 2017.

- workshop tematic organizat în data de 28 iunie 2018, la Sibiu, la care au participat membri ai personalului *Centrului de Plasament "Guliver"*, cu tema "Promovarea drepturilor copiilor" în contextul Zilei internaționale a copiilor nevinovați, victime ale agresiunii.

- acțiune de informare organizată la data de 6 iulie 2018, la sediul *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui*, cu tema "Monitorizarea locurilor de detenție" și prezentarea Raportului de activitate al Domeniului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție pentru anul 2017.

- workshop organizat în data de 23 august 2018, cu tema „Prevenirea torturii și a tratamentelor inumane degradante în locurile de detenție” la sediul Inspectoratului Județean de Poliție Vâlcea. Au fost abordate subiecte precum: demnitatea umană; conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant; garanțiile împotriva torturii și mecanismele naționale și internaționale de prevenire a torturii, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai I.P.J. Vâlcea (medic, psiholog, asistent social, o parte din personalul Centrului de Reținere și Arestare Prevenivă, etc).

- workshop organizat în data de 10 septembrie 2018, cu tema „Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului - 10 septembrie” la sediul Penitenciarului Craiova. Au fost abordate subiecte precum: suicidul, demnitatea umană; conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant; garanțiile împotriva torturii și mecanismele naționale și internaționale de prevenire a torturii, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai Penitenciarului Craiova (ofițeri siguranța deținerii și regim penitenciar, medic, psiholog, asistent social, educatori, etc).

- acțiuni organizate în perioada 12-13 septembrie 2018 la *Penitenciarele Gherla și Codlea* pe problematica suicidului cu prilejul Zilei Mondiale de Prevenire a Suicidului;

- workshop organizat în data de 27 septembrie 2018, cu tema „Respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor instituționalizate – atribuțiile MNP” la sediul *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș*. În cadrul workshop-ului s-au purtat discuții și despre rolul și atribuțiile MNP, vizitele desfășurate în locuri de detenție și colaborarea cu organizația neguvernamentală "Liga Apărării Drepturilor Omului Timișoara". La eveniment au participat reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș.

- workshop organizat în data de 1 octombrie 2018, cu tema „Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice - Respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor vârstnice instituționalizate – atribuțiile MNP”, la sediul *Centrului de Îngrijire și Asistență „Sf. Maria”, din cadrul Direcției Generale de Asistență și Protecția Copilului Dolj*. Au fost abordate subiecte precum: respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor instituționalizate, promovarea drepturilor persoanelor vârstnice, demnitatea umană, conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant, concluzii în urma vizitelor efectuate de reprezentanții Instituției Avocatul Poporului, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai D.G.A.S.P.C. Dolj și personalul Complexului „Sf. Maria”.

- workshop organizat în data de 10 octombrie 2018, cu tema „Ziua Mondială a Sănătății Mintale” la sediul *Spitalului de Psihiatrie din Poiana Mare, județul Dolj*. Au fost abordate subiecte precum: importanța evenimentului, promovarea drepturilor persoanelor cu tulburări psihice, concluzii în urma vizitelor efectuate de reprezentanții MNP la spitalele de psihiatrie din țară, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai Spitalului de Psihiatrie Poiana Mare.

- workshop organizat în data de 24 octombrie 2018, cu tema „Respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor instituționalizate – atribuțiile MNP” la sediul *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj*. Au fost abordate subiecte precum: concluzii în urma vizitelor efectuate de reprezentanții MNP și diseminarea

Raportului anual 2017 al instituției Avocatul Poporului, Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. Au participat reprezentanți ai D.G.A.S.P.C. Gorj (șefi de centre, medici, psihologi, asistenți sociali, responsabili de caz, etc.).

- workshop organizat în data de 9 noiembrie 2018, la sediul *Centrului de Detenție Craiova*, cu tema „Conceptul de Prevenire a Torturii”. La eveniment au participat reprezentanți ai Centrului de Detenție Craiova.

- workshop organizat în data de 16 noiembrie 2018, la *sediul Inspectoratului de Poliție Județean Dolj*, cu tema „Prevenirea torturii și a tratamentelor inumane degradante în locurile de detenție”. La eveniment au participat reprezentanți ai Inspectoratului de Poliție Județean Dolj.



- întâlniri organizate în perioada 4-5 decembrie 2018, cu *reprezentanți ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța și Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Tulcea*, cu teme precum: conceptul de tortură și de prevenire a torturii; atribuțiile și activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție pe anul 2018; respectarea standardelor privind asigurarea calității vieții persoanelor instituționalizate, etc. De asemenea, obiectivul întâlnirilor a inclus și identificarea problemelor cu care se confruntă D.G.A.S.P.C. Constanța și Tulcea în asigurarea asistenței sociale a copiilor, persoanelor adulte și vârstnice și sprijinul Mecanismului Național de Prevenire în soluționarea acestora.

- întâlnirea între reprezentanții *Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și reprezentanții Inspectoratului General al Poliției Române (I.G.P.R.)*, în data de 6 decembrie 2018, având ca temă „Atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și aspectele constatate din vizite”. Au fost prezentate aspecte regăsite în rapoartele întocmite de membrii MNP urmare a vizitelor efectuate la centrele vizitate, aspecte juridice, medicale și psihologice.



- workshop organizat în data de 10 decembrie 2018 la sediul *Penitenciarului Craiova – Secția Exterioară Ișalnița*, cu tema: „Ziua drepturilor omului”. Au fost abordate subiecte precum: Declarația Universală a Drepturilor Omului, drepturile garantate, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai Penitenciarului Craiova – Secția Exterioară Ișalnița.

- eveniment organizat în data de 11 decembrie 2018, la sediul *D.G.A.S.P.C. Mehedinți* cu tema: „Diseminarea Raportului Anual 2017 al instituției Avocatul Poporului, Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, vizitele MNP, implementarea recomandărilor, respectarea standardelor minime de calitate în serviciile oferite”. La eveniment au participat reprezentanți ai D.G.A.S.P.C. Mehedinți (șefi de centre, medici, psihologi, asistenți sociali, responsabili de caz, etc.).

- workshop organizat în data de 18 decembrie 2018, la sediul *Centrului de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*, cu tema: „Ziua Internațională a Migrantilor”. Au fost abordate subiecte precum: gestionarea problemelor persoanelor migrante, concluzii în urma vizitelor efectuate de reprezentanții Instituției Avocatul Poporului, diseminarea Raportului Anual 2017 al instituției Avocatul Poporului, Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și modul de implementare a recomandărilor. La eveniment au participat reprezentanți ai Centrului de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara (medic, psiholog, asistent social, ofițeri, agenți, etc.).

- workshop organizat în data de 20 decembrie 2018, la sediul *D.G.A.S.P.C. Vâlcea* cu temele: diseminarea raportului de activitate al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție pe anul 2017, vizitele MNP, implementarea recomandărilor, interzicerea represaliilor. La eveniment au participat reprezentanți ai D.G.A.S.P.C. Vâlcea (șefi de centre, medici, psihologi, asistenți sociali, responsabili de caz, etc.).

- masă rotundă organizată la sediul *O.A.D.O. Filiala Regională Craiova*, în data de 15 februarie 2018, cu tema „Colaborarea între O.A.D.O. Filiala Regională Craiova și Centrul Zonal Craiova”.

- întâlnire organizată în data de 12 martie 2018 la sediul organizației neguvernamentale *Fundația de Sprijin Comunitar din Bacău*, unde au fost prezentate aspecte referitoare la mandatul Domeniului privind prevenirea torturii, modul de organizare și desfășurare a vizitelor, legislația națională și internațională referitoare la prevenirea torturii, recomandări ale Subcomitetului și Comitetului de prevenire a torturii.

- întâlnire organizată în data de 14 martie 2018 de către fundația *Consiliul Național pentru Refugiați* (CNRR) în cadrul proiectului implementat de aceasta "Monitorizarea misiunilor de returnare forțată" ce are ca obiectiv monitorizarea respectării drepturilor migranților cu ședere ilegală pe timpul desfășurării activității de returnare forțată sub escortă de pe teritoriul României.

- întâlnire organizată în data de 16 martie 2018 de către organizația neguvernamentală *Liga Apărării Drepturilor Omului Timișoara*, în vederea analizării următoarelor probleme: modul cum a decurs colaborarea cu instituția Avocatul Poporului, rolul și atribuțiile M.N.P., vizitele desfășurate de MNP (Centrul Zonal Craiova) în locurile de detenție.

- masă rotundă organizată în data de 30 martie 2018 la sediul Centrului Zonal Craiova cu *Organizația Pentru Apărarea Drepturilor Omului, Filiala Regională Craiova*, având ca temă „Diseminarea Raportului Anual 2017 al instituției Avocatul Poporului”.

- întâlnire în data de 4 aprilie 2018 cu organizația neguvernamentală *Asociația Pro Democrația Club Craiova*. Au fost analizate următoarele aspecte: rolul și atribuțiile MNP; activitățile desfășurate de Asociația Pro Democrația Club Craiova în domeniul protecției omului; posibilitatea de a se încheia un protocol de colaborare între instituția Avocatul Poporului și ONG Pro Democrația Craiova, în scopul de a participa la efectuarea vizitelor în locurile de detenție.

- întâlnire în data de 19 aprilie 2018 cu *Asociația Pro Democrația Club Craiova* - analizarea posibilității încheierii unui protocol de colaborare în vederea efectuării unor vizite organizate în conformitate cu prevederile din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată.

- masă rotundă organizată în data de 27 aprilie 2018 cu organizațiile neguvernamentale din județul Neamț, care a avut ca obiect monitorizarea locurilor de detenție și prezentarea Raportului de activitatea al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție pentru anul 2017. Activitatea s-a desfășurat la sediul organizației neguvernamentale Pro Democrația Piatra Neamț, având ca participanți reprezentanți a unor organizații neguvernamentale din județul Neamț (Asociația Pro Democrația Piatra Neamț, Liga Părinților Neamț, A.D.I.S.E. Neamț etc.).

- activitate de mediatizare a rolului și mandatului MNP, organizată în data de 8 iunie 2018 la sediul asociației neguvernamentale „*Asociația Casa de Copii Sf. Maria*” Barați, județul Bacău. Activitatea a fost organizată în contextul Zilei internaționale a copiilor victime ale agresiunii – 4 iunie și a inclus o prezentare cu tema promovării respectării drepturilor copiilor în centrele de plasament, centre de primire în regim de urgență sau centre maternale. La activitate au participat personalul de îngrijire și educație din centru, asistentul social și conducerea centrului (aproximativ 20 de angajați).

- simpozionul organizat în data de 28 iunie 2018 de *O.A.D.O. Filiala Regională Craiova* cu tema: „Prevenirea torturii, discriminării și a relelor tratamente – Obiectiv esențial în apărarea drepturilor omului”. În cadrul simpozionului, reprezentanții MNP au prezentat un referat cu tema „Rolul instituției Avocatul Poporului în prevenirea încălcării drepturilor omului”. La acest eveniment au fost invitați reprezentanți ai Facultății de Științe Juridice, Economice și Administrative a Universității Spiru Haret din Craiova; Administrației Naționale a Penitenciarelor; Curții de Apel Craiova; Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj; Centrului de Detenție Craiova; Serviciului de Probațiune Dolj; etc.

- la data de 12 iulie 2018, dezbateri cu tema „Mediatizarea modului în care Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) desfășoară vizitele în locurile de detenție, o oportunitate semnificativă de a cunoaște și de a dezvolta relațiile de parteneriat cu ONG-urile care au încheiat protocoale de colaborare cu Avocatul Poporului pentru Centrul

Zonal București”, organizată la sediul instituției Avocatul Poporului, la care au participat reprezentanții mai multor ONG-uri cu care instituția Avocatul Poporului are protocoale de colaborare încheiate, cum ar fi: GRADO, FACIAS, SIRDO, OADO, ANAIS, CTI (Consiliul Tinerilor Instituționalizați).

- Activitatea Jubiliară, organizată în data de 7 decembrie 2018, la sediul organizației neguvernamentale *O.A.D.O. Filiala Regională Craiova*, având ca temă „Aniversarea a 70 de ani de la semnarea Declarației Universale a Drepturilor Omului”.

- workshop organizat în data de 12 septembrie 2018, cu tema „Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului - 10 septembrie, tulburările psihice, depresia, automutilările, demnitatea umană, conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant” la sediul *Organizației pentru Apărarea Drepturilor Omului – Filiala Regională Craiova*. La eveniment au participat reprezentanți ai Organizației pentru Apărarea Drepturilor Omului – Filiala Regională Craiova.

- workshop organizat în data de 27 septembrie 2018, cu tema „Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului - 10 septembrie” la sediul *Ligii Apărării Drepturilor Omului Timișoara*. Au fost abordate subiecte precum: suicidul, demnitatea umană, conceptul de tortură, tratament inuman sau degradant, concluzii în urma vizetelor efectuate de reprezentanții Instituției Avocatul Poporului la centrele din cadrul D.G.A.S.P.C. Timiș, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai Ligii Apărării Drepturilor Omului Timișoara.

- masă rotundă organizată în colaborare cu *Fundația "Ruhama"*, în data de 10 octombrie 2018, la Oradea, cu tema "Mecanismul Național de Prevenire și Serviciile Sociale".



► **Pregătirea profesională a membrilor MNP. Participarea la cursuri/simpozioane/conferințe organizate la nivel național și internațional. Alte acțiuni ale MNP.**

Pe plan național

- masă rotundă organizată în data de 26 martie 2018 cu personalul Centrului Zonal Craiova, având ca temă „Investigarea, analiza, raportarea mărcilor traumatice, practica CPT, Protocolul de la Istanbul”.

- workshop organizat în data de 30 martie 2018 de Colegiul Național al Asistenților Sociali din România – Filiala Bacău, cu tema “Asistența socială, pilon al dezvoltării sustenabile a comunității”, eveniment organizat cu prilejul Zilelor Asistenței Sociale 2018.

Au avut loc prezentări ale diverselor instituții și organizații neguvernamentale, precum și discuții referitoare la importanța funcției preventive a asistenței sociale în comunitate.

- eveniment organizat în data de 12 aprilie 2018, de conducerea Inspectoratului General pentru Imigrări la București, cu ocazia celebrării a 137 de ani de la promulgarea primei Legi asupra străinilor.

- dezbaterile cu tema "Drepturile Omului – Standarde, experiențe și practici instituționale românești", organizată de Universitatea Titu Maiorescu, în data de 23 aprilie 2018.

- masă rotundă cu tema "Reglementarea executării măsurilor de siguranță cu caracter medical – o necesitate pentru România", organizată în data de 22 mai 2018 de Comisia pentru egalitate de șanse din Senatul României, Comisia pentru sănătate și familie din Camera Deputaților, IRDO, Consiliul Național al Dizabilității din România și Asociația Română de Psihiatrie Medico-Legală, la Palatul Parlamentului.

Cu ocazia întâlnirii a fost prezentat și dezbătut proiectul legislativ privind executarea măsurilor de siguranță cu caracter medical. S-a accentuat importanța respectării, prin intermediul proiectului respectiv a prevederilor următoarelor instrumente juridice internaționale: Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, precum și a prevederilor Noii Strategii a Consiliului Europei privind persoanele cu dizabilități 2017-2023.

- întâlnire de lucru organizată la sediul instituției Avocatul Poporului, în perioada 12-13 iunie 2018 cu întreg personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu tema - documentarea cazurilor de tortură, analizarea practicii CPT, SPT, Protocolul de la Istanbul.

- dezbaterile "Rolul Psihologului în Societatea Românească", organizat în data de 3 iulie 2018 de Colegiul Psihologilor din România și Comisia de Muncă și Protecția Socială, Camera Deputaților, la Palatul Parlamentului.

- întâlnirea semestrială desfășurată în data de 13 iulie 2018, în cadrul Penitenciarului Bacău cu privire la schimbul de experiență în cadrul Strategiei de Reintegrare Socială, conform H.G. 389/2015 cu privire la Planul Național de implementare a Strategiei de Reintegrare Socială.

- exercițiu de evaluare participativă, organizat în data de 30 august 2018, de UNHCR București, la Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanți de Azil București.

- Conferința națională a preoților capelani de penitenciare "Mărturisire la an centenar", în perioada 10-14 septembrie 2018, la Penitenciarul Aiud.

- workshopul cu tema: „Colaborarea interinstituțională în vederea facilitării reintegrării sociale a persoanelor private de libertate", organizat în data de 19 octombrie 2018 de Penitenciarul Mărgineni în parteneriat cu Sucursala Teritorială Prahova-Colegiul Național al Asistenților Sociali din România.

Dezbatările au vizat medierea relației comunitate-fost deținut, cât și înlăturarea barierelor care separă membrii aceleiași comunități, participanții reprezentând o gamă largă de instituții implicate în procesul de reintegrare, de la penitenciare, DGASPC-uri, Servicii de probațiune, autorități publice locale, cât și reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului.

Concluziile activităților desfășurate în cadrul întâlnirii au scos în evidență faptul că o colaborare interinstituțională eficientă presupune o dublă intervenție: atât asupra deținuților, cât și a comunității de proveniență a acestora. Beneficiile colaborării cu instituții ale statului și cu reprezentanți ai societății civile, se constituie de fapt într-o punte de legătură între demersurile sistemului penitenciar de a susține persoanele condamnate în efortul lor de

revenire la normalitate, pe de o parte, și disponibilitatea comunității de a-i prelua, revaloriza, reintegra pe cei excluși din cauza comportamentului lor antisocial, pe de altă parte.

- Ediția a V-a a Festivalului Național Interpenitenciar "InterFest", organizat de Penitenciarul București-Jilava, la data de 11 septembrie 2018, în cadrul penitenciarului.

- seminarul organizat în perioada 01-02 noiembrie 2018 la București de Asociația Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România (JRS România) în parteneriat cu Reprezentanța în România a Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR).

La întâlnire au participat reprezentanți din cadrul instituției Avocatul Poporului, Inspectoratului General pentru Imigrări, organizațiilor neguvernamentale: „Salvați Copiii” România, Asociația Serviciul Iezuitilor pentru Refugiatii din România, Consiliul Național Român pentru Refugiați, Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați România, precum și reprezentanți legali ai copiilor migranți din cadrul Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 1 București, Galați, Maramureș, Giurgiu și Suceava.

În cadrul întâlnirii au fost abordate aspecte de noutate ce țin de legislația europeană și națională în ceea ce privește protecția copilului în contextul azilului și migrației și prezentate exemple de instrumente adaptate care să vină în sprijinul specialiștilor care evaluează interesul superior al copilului, ținând cont de situația specifică a minorilor solicitanți de azil și refugiați.

Au fost aduse în discuție propuneri de reformare a Sistemului European Comun de Azil prezentate de Comisia Europeană., precum:

- o propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei proceduri comune în materie de protecție internațională în Uniune și de abrogare a Directivei 2013/32/UE, care prevede **în ceea ce privește minorii neînsoțiți, că acestora ar trebui să li se desemneze un tutore cât mai curând posibil și nu mai târziu de cinci zile lucrătoare din momentul în care un minor neînsoțit depune o cerere.** Această propunere, care ține seama de un studiu privind tutela copiilor, efectuat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale, vizează standardizarea practicilor în materie de tutelă pentru a se asigura că tutela este acordată cu promptitudine și este eficientă pe tot teritoriul Uniunii.

- în ceea ce privește examinarea medicală a minorilor neînsoțiți, propunerea prevede **că în cadrul analizării unei cereri se pot folosi examinări medicale pentru a stabili vârsta minorilor neînsoțiți în cazul în care, urmare a declarațiilor solicitantului sau a altor indicii relevante, inclusiv o evaluare psihosocială, există îndoieli că solicitantul de azil are sub 18 ani.** În cazul în care rezultatul examinării medicale nu este concludent, statele membre prezumă că solicitantul este minor. Examinarea medicală pentru stabilirea vârstei minorilor neînsoțiți nu este efectuată fără consimțământul lor sau cel al tutorilor acestora. Toate examinările medicale se efectuează cu respectarea deplină a demnității individuale, procedându-se la examinările cele mai puțin invazive și de către profesioniști calificați în domeniul medical, care să permită obținerea celor mai fiabile rezultate posibile.

- o altă propunere se referă la stabilirea standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională. Propunerea menționează faptul că aceste condiții de primire sunt adaptate situației specifice a minorilor, indiferent dacă aceștia sunt neînsoțiți sau cu familia, ținând seama în mod corespunzător de securitatea lor și de asistența de care au nevoie din punct de vedere fizic și emoțional și sunt furnizate într-un mod care să încurajeze dezvoltarea lor generală. Propunerea introduce termene mai stricte pentru desemnarea de către statele membre a unui tutore care să reprezinte și să asiste un minor neînsoțit.

- simpozion organizat în perioada 1-2 noiembrie 2018, cu participare internațională, cu tema **“Școala – principalul mijloc de păstrarea a libertății sufletului în mediul oprimant”**. Simpozionul s-a desfășurat la sediul Universității “Vasile Alecsandri” din Bacău și a fost organizat de Penitenciarul Bacău, Asociația TART, în parteneriat cu Primăria

Municipiului Bacău, Universitatea “Vasile Alecsandri” Inspectoratul Școlar Județean Bacău, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România – Structura teritorială Bacău, Colegiul Psihologilor din România – Filiala Bacău.

În cadrul simpozionului au avut loc schimburi de experiențe și de bune practici în vederea îmbunătățirii demersului psihopedagogic din instituțiile de învățământ, penitenciare și din alte centre educaționale cu scopul creșterii șanselor de reabilitare și integrare socială a persoanelor aflate în detenție, cât și reducerea agresivității și a comportamentelor agresive în mediul carceral și școlar.

- activitatea „**Biblioteca vie**” organizată în data de 2 noiembrie 2018 de Penitenciarul Slobozia în colaborare cu Biblioteca Județeană „Ștefan Bănulescu” Slobozia, activitate creditată de Colegiul Național al Asistenților Sociali din România cu 2 credite profesionale. Evenimentul s-a desfășurat la Biblioteca județeană Slobozia și a constat într-un schimb de experiență între angajații Penitenciarului Slobozia și publicul din sală. Scopul general al evenimentului a fost aducerea la cunoștința publicului larg a problematicii specifice mediului penitenciar.

- evenimentul organizat în perioada 21-22 noiembrie 2018, în cadrul Festivalului Multiart pentru deținuți „Dana Cenușă-**Descătușarea prin cultură**”, proiect derulat de Administrația Națională a Penitenciarelor în colaborare cu Teatrul „Nottara” din București în cadrul Festivalului Internațional de Teatru Fest(in) pe Bulevard. Evenimentul a reunit artiști și trupe de actori-deținuți din întregul sistem penitenciar, în încercarea de a permite publicului larg să ia contact nemijlocit cu o realitate mai greu accesibilă.

- masă rotundă organizată în perioada 18-19 octombrie 2018 cu tema **”Importanța instanțelor judecătorești în procedura de azil, plasarea în custodie publică a străinilor și aplicarea altor măsuri restrictive pentru solicitanții de azil”**, organizată de UNHCR și Institutul Național al Magistraturii. La masa rotundă au participat: domnul Eduardo Yrezabal, reprezentantul UNHCR în România, care a făcut o scurtă prezentare a activității Înalțului Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite în România; reprezentanți ai Institutului Național al Magistraturii, ai Inspectoratului General pentru Imigrări (Direcția Azil și Integrare și Direcția Migrație) și ai JRS România.

Lucrările Mesei Rotunde au fost dedicate analizei particularităților procedurii de azil la nivel judecătoresc, fiind prezentate o serie de date referitoare la evoluția migrației și a reglementărilor în materie la nivel european, apoi fiind discutate o serie de spețe referitoare la procedura de azil. De asemenea, au fost discuții cu privire la procedura de stabilire a statului membru responsabil cu analizarea unei cereri de protecție internațională, conform Regulamentului Dublin. Reprezentanții Direcției Azil și Integrare au explicat modalitatea de aplicare a principiului conform căruia un singur stat analizează cererea de protecție internațională, în scopul garantării analizei rapide a cererilor. De asemenea, au fost prezentate modificările legislative așteptate și impactul lor asupra procedurii de azil, fiind discuții cu privire la propunerile de Regulamente privind Procedurile de Azil și de Calificare.

- Conferința cu tema: **”Integrarea migranților și refugiaților în România: progrese și probleme actuale”**, organizată în data de 26 noiembrie 2018 de Centrul pentru Inovare Publică- București.

În cadrul dezbaterilor au fost prezentate rezultatele evaluării politicilor europene și naționale privind integrarea beneficiarilor de protecție internațională – National Integration Evaluation Mechanism (NIEM). NIEM este un proiect internațional finanțat prin Fondul European pentru Migrație, Azil și Integrare în cadrul unui consorțiu format din 17 organizații neguvernamentale și universități din 15 state membre UE. Proiectul a debutat în iulie 2016 și are o durată de 5 ani. Acesta își propune să realizeze și să aplice o metodologie de evaluare a

calității politicilor de integrare a refugiaților și solicitanților de azil. NIEM contribuie la creșterea unor sisteme de integrare cât mai eficiente la nivelul tuturor statelor membre implicate, la creșterea gradului de înțelegere și implicare la nivelul instituțiilor naționale responsabile de integrarea refugiaților și a persoanelor beneficiare de protecție internațională, precum și la îmbunătățirea colaborării instituționale între statele implicate în proiect. În cadrul proiectului sunt prevăzute două categorii de activități. În prima categorie, de cercetare, proiectul dezvoltă și implementează un instrument de analiză comparativă a politicilor de integrare din cele 15 țări membre UE. În a doua categorie, de consultare, proiectul include întâlniri periodice cu actorii guvernamentali și neguvernamentali implicați în procesul de integrare al refugiaților și a persoanelor beneficiare de protecție internațională.

NIEM își propune în continuare să analizeze politicile și practicile integrării în mai multe domenii și în mai multe state cu sisteme de integrare diferite, astfel permițând analiza comparativă a politicilor și soluțiilor implementate de fiecare stat. Pe lângă un cadru care va analiza și măsura modul în care fiecare stat gestionează integrarea, NIEM reprezintă și o sursă de schimb de bune practici și soluții de integrare între statele participante.

- workshop-ul cu tema: **„Colaborarea interinstituțională - element facilitator al reintegrării sociale a persoanelor care au executat o pedeapsă privativă de libertate”**, organizat în data de 7 decembrie 2018 de Penitenciarul Slobozia în parteneriat cu Sucursala Teritorială Tulcea-Colegiul Național al Asistenților Sociali din România.

Obiectul întâlnirii a vizat dezvoltarea cadrului de suport comunitar pentru facilitarea integrării sociale a deținuților, stabilind rolul fiecărui actor implicat și activitățile specifice pe care le poate realiza, astfel încât să contribuie la reintegrarea socială a beneficiarilor prin utilizarea unui minim de resurse.

În cadrul activităților interinstituționale desfășurate în contextul H.G. nr. 389/2015 privind aprobarea Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate au fost elaborate 3 proceduri ce vor fi implementate pentru o perioadă de un an, fiind într-o perioadă de testare.

- Procedura interinstituțională privind realizarea activităților de formare profesională cu persoanele private de libertate și preluarea cazurilor după liberare – se aplică în activitatea Agențiilor Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă, a instituțiilor colaboratoare ale acestora, precum și în activitatea unităților de detenție din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor;

- Procedura interinstituțională privind înscrierea persoanelor private de libertate la cursurile școlare și continuarea studiilor după liberare – se aplică în activitatea din cadrul sectorului reintegrare socială, de la nivelul unităților penitenciare subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, precum și la nivelul inspectoratelor școlare și al unităților de învățământ din rețeaua școlară națională.

- Procedura interinstituțională privind accesul persoanelor aflate în executarea unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate și al persoanelor liberate, la servicii de asistență socială se aplică în activitatea personalului de specialitate din cadrul sectorului reintegrare socială de la nivelul unităților penitenciare subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, consilierilor din probațiune din cadrul serviciilor de probațiune aparținând Direcției Naționale de Probațiune și a personalului de specialitate din cadrul serviciilor publice de asistență socială din subordinea consiliilor locale.

Concluziile activităților desfășurate în cadrul întâlnirii au scos în evidență faptul că o colaborare interinstituțională eficientă presupune o dublă intervenție: atât asupra deținuților, cât și a comunității de proveniență a acestora.



• întâlnirea cu toți membrii instituției Avocatul Poporului, în perioada 12 – 13 decembrie 2018, la sediul instituției Avocatul Poporului din București, unde a fost analizată inclusiv activitatea MNP desfășurată în cursul anului 2018.

Pe plan internațional

• **Conferința europeană „Monitorizarea căminelor pentru persoane vârstnice”,** în perioada 11 -13 martie 2018, organizată de MNP-urile din Germania și Austria sub patronajul Consiliului Europei, la Trier, Germania.

Conferința s-a axat pe două teme majore: utilizarea diferitelor forme de mijloace de conținție și efectuarea de interviuri în contextul vizitelor MNP la casele/centrele pentru persoanele vârstnice.

S-a subliniat importanța utilizării unor mijloace de conținție omologate, confecționate și utilizate de către furnizori acreditați. Au fost aduse în discuție câteva cazuri de persoane asupra cărora s-au utilizat într-un mod impropriu instrumentele de conținție (chingile de fixare/ imobilizare a unor părți sau segmente ale corpului nu au fost ajustate corespunzător astfel că, în urma unor mișcări repetate, persoanele respective au decedat, fie urmare a strangulării, fie din cauza unor leziuni ale coloanei vertebrale).

Au fost organizate: o sesiune de instruire practică cu actori profesioniști - efectuarea de interviuri în contextul vizitelor MNP în casele pentru persoane vârstnice; o sesiune de formare practică cu actori profesioniști - efectuarea de interviuri în contextul vizitelor MNP în centre pentru persoane cu dizabilități mintale, organizate de Ombudsman-ul austriac.

• **întâlnirea Rețelei MNP pentru Europa de Sud-Est, în perioada 29 -30 mai 2018, la Podgorica, Muntenegru,** care s-a axat pe prevenirea cazurilor de suicid și supradoze în centrele de detenție și statutul MNP în statele membre.

În ceea ce privește cazurile de suicid și supradoze în centrele de detenție, în urma discuțiilor purtate s-a formulat următoarea concluzie: •conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, autoritățile sunt obligate să ia măsurile necesare protejării vieților persoanelor care se află în custodia lor (totuși, această obligație trebuie interpretată într-o modalitate în care nu se impune autorităților o sarcină imposibilă sau nerezonabilă); •pentru a-și îndeplini mandatul, MNP-urile trebuie să fie informate periodic de către autoritățile statale relevante despre toate cazurile de sinucidere sau tentativă de sinucidere, precum și despre autovătămările serioase care apar în locurile de detenție; •toate autoritățile relevante ar trebui să stabilească concepte și strategii pentru a preveni sinuciderile; aceste strategii ar trebui să cuprindă evaluarea fiecărui nou deținut, pregătirea specială a personalului și alte măsuri care să prevină sinuciderea și supradoza în locurile de detenție; •MNP-urile vor monitoriza

implementarea în practică a acestei strategii de către autorități și apoi vor recomanda pașii suplimentari.

În ceea ce privește statutul MNP în statele membre, s-a discutat despre următoarele aspecte: •independența este o condiție sine qua non pentru MNP, este o condiție prealabilă pentru efectuarea de misiuni eficiente conform OPCAT; importanța independenței MNP este accentuată în OPCAT; orientările SPT oferă clarificări în ceea ce privește așteptările SPT referitoare la independența MNP-urilor; •liniile directe SPT acordă o atenție specială pentru cazurile în care instituții cu mandat larg sunt desemnate ca MNP – situație în care funcțiile sale de MNP ar trebui să fie atribuite unei unități sau departament, cu personal și buget propriu.



- workshop IOI pentru MNP-uri, cu tema **”Consolidarea monitorizării recomandărilor MNP”**, organizat de către Oficiul Ombudsmanului parlamentar danez la Copenhaga, împreună cu partenerii din cadrul Asociației pentru Prevenirea Torturii (APT), în perioada 6-10 noiembrie 2018. Luând în considerare faptul că MNP-urile funcționează în diferite condiții și contexte și se confruntă cu o varietate de provocări care necesită un set divers de soluții, atelierul și-a propus să pună accentul pe tema recomandărilor MNP și să ofere o platformă pentru schimbul reciproc între practicieni pentru a discuta activități referitoare la următoarele aspecte: cum pot fi elaborate recomandări eficiente; modul de urmărire și evaluare a punerii în aplicare a recomandărilor; cum să fie urmărit progresul activităților (adică sistematizarea recomandărilor și a răspunsurilor). La workshop a fost prezentată și Convenția adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 decembrie 1984 (UN CAT), precizându-se că de la intrarea în vigoare a convenției, interdicția absolută împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante a devenit acceptată ca principiu al dreptului internațional. De asemenea, profesorul Richard Carver a prezentat cartea sa care răspunde la întrebarea dacă prevenirea torturii funcționează. După ce a analizat situația din 16 state pe parcursul a aproximativ 20 de ani, răspunsul este că **”Da, prevenirea torturii funcționează!”**



● **întâlnirea organizată de Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT) și Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) din cadrul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), în perioada 03-04 decembrie 2018, la Milano, în Italia cu tema "Prevenirea torturii și a relelor tratamente în contextul detenției imigranților".** Participanții au discutat modalități de consolidare a coeziunii regionale și a eforturilor comune de promovare a drepturilor persoanelor aflate în detenție în domeniul imigrației, inclusiv sensibilizarea opiniei publice cu privire la aspectele conexe și urmărirea recomandărilor diferiților actori din domeniu. Totodată, aceștia au făcut schimb de opinii cu privire la temeiurile legale privind detenția migranților, inclusiv a copiilor, au explorat, modalități de monitorizare eficientă a returnărilor forțate și a condițiilor materiale în locurile de detenție, cu accent pe prevenirea torturii și a relelor tratamente. Subiectele abordate au vizat și asigurarea accesului migranților la drepturi și proceduri, la asistență medicală și servicii sociale.



- masa rotundă cu tema "Alternative eficiente la detenție în contextul imigrației", organizată de instituția Ombudsmanului din Muntenegru împreună cu partenerii din cadrul Consiliului Europei la Podgorica, în perioada 11-12 decembrie 2018.

Având în vedere Articolul 5 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale care protejează persoanele împotriva ingerinței arbitrare a unui stat membru la dreptul lor la libertate, astfel încât orice privare de libertate este legală numai atunci când se înscrie în lista exhaustivă a unor motive admisibile, enumerate de Convenție, s-a concluzionat că detenția, ca privare de libertate, trebuie să constituie o măsură excepțională, de ultim resort, prevăzută în legislația națională și aplicată doar când este absolut necesar, proporțională cu un scop legitim, apreciată în circumstanțele particulare ale cauzei și cu respectarea drepturilor fundamentale.

Luând în considerare această realitate, discuțiile de la masa rotundă au avut ca temă alternativele la detenție în contextul migrației, deoarece acestea constituie o provocare pentru autorități, cu atât mai mult cu cât o atenție deosebită trebuie acordată solicitanților de azil vulnerabili, precum femei, copii, victime ale traumei sau torturii, persoane cu dizabilități, vârstnici etc.



- Conferința "Mecanismele Naționale de Prevenire în confruntarea cu supraaglomerarea în locurile privative de libertate. Abordări și strategii", 18-19 decembrie 2018, Tunisia.

Obiectivele conferinței au fost: identificarea cauzelor și factorilor care contribuie la supraaglomerare; dezvoltarea unor mijloace eficiente de a monitoriza supraaglomerarea în locurile de detenție și a unor metode de a controla calitatea condițiilor; învățarea despre diferitele abordări și soluții de succes ale MNP-urilor invitate; colaborarea cu autoritățile judiciare; întărirea relației dintre MNP și instituțiile statului.



• **Conferința internațională dedicată aniversării a 10 ani de la înființarea MNP din Armenia**, organizată în perioada 28-29 noiembrie 2018, la Erevan, Armenia. Principalele teme de discuție abordate au fost:

• **bune practici în domeniul prevenirii torturii și punerea în executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului; implementarea recomandărilor MNP.**

Doamna Mari Amos, membră SPT, a susținut că este greu să schimbi anumite lucruri și mentalități. A amintit ca fiind strategii eficiente de după vizită, în vederea implementării recomandărilor, menținerea unui dialog permanent cu autoritățile, organizarea de cursuri pentru creșterea conștientizării. De asemenea, a menționat articolul 11 din OPCAT, referitor la obligația MNP de a menține un dialog cu SPT și a accentuat importanța impactului pe care MNP trebuie să îl aibă asupra societății.

• **femeile și minorii în locuri de detenție;**

S-au subliniat următoarele aspecte: importanța existenței unui număr cât mai mare de angajate femei și a unui raport corespunzător angajat-persoană privată de libertate; importanța asistenței psihologice pentru minori, ca reprezentând baza pentru resocializare, astfel încât să nu fie nici un dubiu că la eliberare tinerii vor fi pe deplin reintegrați; trebuie să se pună accent pe evaluarea riscului de suicid, pe compatibilitatea dintre persoanele private de libertate.

• **detenția în secțiile de poliție; respectarea drepturilor și monitorizarea aresturilor de poliție;**

Dr. Borys Wods, șeful Departamentului Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) a afirmat că trebuie avută o deosebită atenție la tratamentele degradante din custodia poliției, la procedurile referitoare la interogare: avocații nu sunt întotdeauna prezenți, există o presiune pentru a accepta anumiți avocați, care sunt prieteni ai ofițerilor de poliție; proceduri există, dar dacă evaluezi rezultatele, acestea se apropie de zero. Este nevoie de o schimbare de atitudine, de o schimbare de mentalitate. Este nevoie de transmiterea mesajului de către liderii noștri că MNP-urile, CPT abordează foarte serios prevenirea torturii, în toată lumea.

• **monitorizarea spitalelor de psihiatrie; dezinstituționalizarea, reabilitarea și incluziunea socială, măsurile de constrângere și tratamentul obligatoriu;**

A fost prezentată situația spitalelor de psihiatrie din Slovenia, monitorizate de MNP. Prima problemă remarcată ținea de sistem: nu exista o abordare multiinstituțională, prezența spitalului în comunitate nu era promovată, nu existau multe evenimente pentru integrarea pacienților, nu erau programe de reabilitare, activități pentru timpul liber etc. Alte aspect prezentate: medicamentele erau tăiate în așa fel încât nu puteai vedea când expiră; uneori era angajat un singur psiholog la foarte mulți pacienți, așa că nu era realist să aștepti rezultate de calitate; paturile pacienților erau plasate unul lângă altul, astfel încât nu erau respectate normele privind spațiul personal, nu exista o zonă personală, noptiere, dulapuri; unele spitale de psihiatrie erau localizate în clădiri vechi, cu o singură sobă în mijloc, iar pacienții trebuiau să se apropie toți pentru a se putea încălzi puțin; ușile erau închise, astfel că pacienții nu aveau posibilitatea de a ieși la plimbare.

• **serviciile medicale în penitenciare.**

În cadrul acesteia s-au discutat mai multe aspecte: •dacă serviciile medicale din penitenciare ar trebui să fie în subordinea Ministerului Justiției sau a Ministerului Sănătății, fiind prezentate cazurile Armeniei și Finlandei unde serviciile medicale sunt asigurate de o instituție independentă de penitenciar; •faptul că persoanele private de libertate prezentau pe timpul executării pedepsei mai multe probleme psihologice decât atunci când au intrat în sistem, iar a avea profesioniști bine pregătiți care să aibă programe de intervenție, de schimbare comportamentală, era foarte dificil, aspecte reținute ca principalele probleme în

sistemul penitenciar din Albania; reprezentanta Albaniei a subliniat necesitatea de a oferi condiții foarte bune pentru oamenii care lucrează în penitenciar, nu doar pentru persoanele private de libertate iar pentru acestea din urmă, erau deosebit de importante evaluarea psihologică și apoi intervenția propriu zisă; •în Maroc anual, se primeau aproximativ 2500 de plângeri de la deținuți, în special legate de hrană, procedura refuzului de hrană, condițiile din penitenciar și birocrație; în fiecare zi era înregistrat cel puțin un refuz de hrană, iar 1 din 5 decese în penitenciar se datora refuzului de hrană astfel, unul din scopurile membrilor MNP era de a identifica motivul refuzului de hrană; •în Armenia, aproximativ 60% din reclamațiile din penitenciare erau legate de serviciile medicale, dar se încerca rezolvarea problemelor (a fost inițiată o reformă în penitenciare); prima problemă identificată de MNP a fost independența medicilor, în sensul că medicii nu aveau acces la anumiți deținuți, nu îi puteau consulta deoarece nu era decizia lor, ci a lucrătorilor din penitenciar; o altă problemă o reprezenta faptul că medicii nu erau suficient pregătiți și nu participau la cursuri de dezvoltare profesională continuă; de asemenea, s-a subliniat faptul că medicii trebuie să aibă o abordare de tip medic-pacient, nu medic-persoană privată de libertate; se dorea să fie școlarizați medici care să lucreze doar în penitenciar, această soluție fiind considerate optimă pentru acordarea de servicii medicale de calitate în penitenciar.

VI. Monitorizarea prin vizite a locurilor de detenție

1. Spitale de psihiatrie, Spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță și Centre de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică

Instituțiile psihiatrice sunt locuri de detenție care intră sub incidența mandatului organelor de prevenire a torturii create în cadrul OPCAT.

Situația persoanelor private de libertate în instituțiile psihiatrice și faptul că acestea se confruntă cu un risc ridicat de abuzuri, care pot constitui tortură sau alte forme de maltratare, a primit o atenție sporită la nivel internațional în ultimul deceniu, adoptarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap fiind un imbold în mai buna înțelegere și cunoaștere a factorilor de risc cu care se confruntă persoanele care se află în instituțiile psihiatrice.

Organismele de monitorizare joacă un rol-cheie, deoarece, în temeiul tratatelor internaționale (OPCAT sau Convenția europeană pentru prevenirea torturii), autoritățile statului sunt obligate să asigure accesul neîngrădit în locurile de detenție.

În prezent, în România, problemele de sănătate mintală au o incidență crescută, astfel se estimează că în anul 2020, afecțiunile psihice vor fi pe primul loc în ceea ce privește morbiditatea, depășind cancerul și bolile cardiovasculare. Insuficiența numerică a centrelor de psihiatrie și pregătirea precară a profesioniștilor în domeniul reabilitării și incluziunii sociale antrenează consecințe directe sau indirecte, la nivelul profesioniștilor, la nivelul persoanelor cu dizabilități, la nivelul familiilor și comunităților, la nivelul societății în ansamblu.

În calitate de membră a Uniunii Europene, România are obligația îmbunătățirii situației persoanelor cu afecțiuni psihice și promovării incluziunii sociale, fapt certificat prin ratificarea instrumentelor internaționale care reglementează drepturile omului și prin elaborarea unor strategii cum ar fi: **Memorandumul comun privind incluziunea socială, Strategia națională pentru dezvoltarea de servicii sociale, Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, Strategia națională pentru sănătatea mintală a copilului și adolescentului 2016-2020.**

Îngrijirea persoanelor internate în unități de psihiatrie sau admise în centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrice trebuie să se realizeze în condiții care să asigure respectarea demnității umane și interzicerea supunerii acestor persoane la tratamente inumane sau degradante. Legislația națională în domeniu este în concordanță cu prevederile internaționale, care interzic supunerea persoanelor cu dizabilități la rele tratamente, în condiții de egalitate cu ceilalți (Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată la 11 noiembrie 2010).

Structurile prin care se realizează serviciile de sănătate mintală, în conformitate cu Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată, sunt spitalele de psihiatrie, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, secțiile de psihiatrie din spitalele generale, centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică.

Spitalul de psihiatrie este unitatea sanitară cu paturi, de utilitate publică, cu personalitate juridică, ce furnizează servicii medicale (curative, de recuperare psihiatrică), funcționând în conformitate cu prevederile Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată.

Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică este centrul rezidențial pentru persoanele adulte cu dizabilități care asigură, pe perioada determinată sau nedeterminată, în funcție de nevoile individuale identificate și situația personală a fiecărui beneficiar, servicii sociale precum: servicii de găzduire, recuperare și reabilitare (kinetoterapie, fizioterapie, gimnastică medicală, terapie ocupațională, etc.), asistență medicală și socială, consiliere psihologică, activități culturale, de recreere și socializare, etc.

Prin **ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, statul român a recunoscut dreptul egal al tuturor persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, cu șanse egale cu ale celorlalți**. De asemenea, s-a obligat să adopte măsuri eficiente și adecvate pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități se bucură pe deplin de acest drept și de deplina integrare în comunitate și participare la viața acesteia.

Cu toate acestea, psihiatria în România încă se află într-un proces de reformă, pentru a atinge standardele solicitate de Uniunea Europeană, referitor la aspecte ca: reabilitarea și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități psihice, reabilitarea ocupațională a acestora, managementul de caz și dezvoltarea integrată a serviciilor sociale și de sănătate mintală, dreptul la apărare, asigurarea celerității procedurilor și a temeiniciei deciziilor de internare medicală dispuse.

Ineficiența programelor de incluziune socială se observă prin creșterea ratei instituționalizării, calitatea redusă a vieții și condițiilor de trai, rămânerea beneficiarilor în rol de asistați sociali, consumatori pasivi de servicii medicale, rata redusă a ocupării persoanelor cu dizabilități, dar și prin implicarea redusă a beneficiarilor în furnizarea serviciilor.

Scopul principal al tuturor celor implicați în domeniul sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice ar trebui să fie acela de a contribui la schimbarea opticii societății asupra conceptului de boală mintală, alături de stimularea prin toate mijloacele a reintegrării în societate și familie, precum și ajutorarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală.

Conform art. 34 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, spitalele de psihiatrie, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță și centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică sunt locuri în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Drept urmare, în temeiul art. 19 din Protocolul opțional și dispozițiilor art. 34 alin. (3) lit. e) și lit. j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) realizează monitorizarea unităților psihiatrice și a centrele rezidențiale pentru persoanele cu dizabilități.**

Pe parcursul anului 2018, reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au efectuat **7 vizite în spitale de psihiatrie** (Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș, Spitalul de Psihiatrie "Sf. Maria" Vedea, județul Argeș, Spitalul de Psihiatrie Nucet, județul Bihor, Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui, Spitalul de Psihiatrie Drăgoiești, județul Vâlcea, Spitalul de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni, județul Vrancea, Spitalul de Psihiatrie Titan "Constantin Gorgos" București), **14 vizite în centre de recuperare și reabilitare psihiatrică și centre de îngrijire și asistență persoane adulte cu dizabilități** (Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, jud. Prahova, Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, județul Prahova, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Războieni, județul Neamț, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Plătărești, județul Călărași, Centrul de Îngrijire și Asistență Sfânta Ana București, Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională Odobești, județul Vrancea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Băbeni, județul Vâlcea, Respite Care Băbeni, județul Vâlcea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Măciuca, județul Vâlcea, Centrul de Îngrijire și Asistență Bistrița, județul Vâlcea, Centrul de Îngrijire și Asistență Zătreni, județul Vâlcea, Centrul de Îngrijire și Asistență Milcoiu, județul Vâlcea, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Stâlp, județul Buzău și Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Fântânele, județul Prahova.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul activității de monitorizare efectuate în spitale de psihiatrie și în centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite în cursul anului 2018.

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2018, urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2017, în următoarele unități: Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Jebel, județul Timiș și Spitalul de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni, județul Vrancea; Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru persoane adulte cu handicap Nedelea, județul Prahova; Centrul de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor cu Handicap Păstrăveni, județul Neamț; Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru persoane adulte cu handicap Nedelea, județul Prahova; Centrul de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor cu Handicap Păstrăveni, județul Neamț; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca, județul Ilfov.

A. Spitale de psihiatrie, spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță

Pe parcursul efectuării vizitelor au fost constatate **aspecte pozitive**, dintre care amintim: ●internarea se efectua cu acordul scris al pacientului, materializat prin semnarea consimțământului informat; ● existau rampe de acces pentru persoanele cu dizabilități; ●iluminatul natural și artificial, precum și ventilația, erau asigurate corespunzător, existau montați senzori de fum; ● pavilioanele erau dotate cu mobilier suficient și paturi în stare bună; ●pavimentul acoperit cu linoleum sanitarizat și pereții saloanelor erau într-o stare corespunzătoare de curățenie și igienă; ● pacienții dispuneau de lenjerie de pat, pături și alte obiecte de cazarmament, curate și în stare bună; ● existau amenajări pentru persoanele cu dizabilități la grupurile sanitare sau pe holuri (bare de susținere, cabine de duș și scaune-wc adaptate pentru pacienții cu dizabilități fizice); ●persoanele internate serveau masa fie în sala de mese amenajată în blocul alimentară, fie în sălile de mese amenajate și dotate corespunzător

în cadrul secțiilor medicale; ●bolnavii diagnosticați cu afecțiuni cronice asociate (diabet zaharat, afecțiuni cardiace, digestive, hepatice etc.) beneficiau de meniu separat, conform recomandărilor medicului specialist; ●evoluția clinică sub tratament a bolnavilor era monitorizată zilnic de medicii psihiatri, iar schema terapeutică era revizuită în cazul în care simptomele clinice (somatice, psihice, comportamentale) impuneau această conduită, conform protocoalelor și ghidurilor terapeutice în vigoare; ●Spitalul de Psihiatrie Drăgoești era în proces de extindere cu încă un pavilion, urmând să se amenajeze spațiul administrativ, un sector destinat vizitării pacienților și alte spații necesare activității; ●existau curți interioare, amenajate corespunzător (un foișor, alee cu flori, pomi, băncuțe); ●zilnic erau prelevate probe alimentare, care erau păstrate într-un frigider special destinat acestui scop, timp de 48 de ore, conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor; ●administrarea tratamentului medical, supravegherea stării de sănătate și efectuarea îngrijirilor conform recomandărilor medicale erau acordate de personal calificat (asistenți medicali și infirmieri); ●există o linie de gardă în specialitatea psihiatrie; ●procedura de dezinsecție și deratizare se efectua periodic; parametrii de potabilitate ai apei respectau prevederile Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile; ●blocul alimentar era amenajat și dotat în mod corespunzător.

Pe parcursul desfășurării activității de monitorizare, echipele de vizită din cadrul Domeniului de prevenire a torturii au constatat o serie de **deficiențe**. Pentru remedierea lor, Avocatul Poporului a formulat recomandări către conducerea unităților vizitate, prin intermediul raportului de vizită. În cadrul rapoartelor de vizită întocmite în anul 2018 au fost formulate **83 recomandări**, dintre care **58 în cazul rapoartelor întocmite urmare a vizitelor efectuate în anul 2018** la Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș, la Spitalul de Psihiatrie "Sf. Maria" Vede, județul Argeș, la Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui și la Spitalul de Psihiatrie Drăgoești, județul Vâlcea, precum și **25 de recomandări în cazul rapoartelor întocmite ca urmare a vizitelor efectuate în anul 2017**, la Spitalul de Psihiatrie Dumbrăveni, județul Vrancea și la Spitalul de Psihiatrie Jebel, județul Timiș.

*Menționăm încă de la început, demersurile efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii, ca urmare a sesizării din oficiu în legătură cu informațiile apărute în mass-media în anul 2017, având ca subiect **decesul unei paciente la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, județul Timiș**. În acest context, Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei vizite inopinate în data de 01.11.2017, la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, județul Timiș.

Urmare a vizitei a fost întocmit un Raport în care s-a reținut că, pe fondul afecțiunii psihice de care suferea, pacienta a părăsit pavilionul unde era internată profitând de lipsa de atenție din partea personalului de îngrijire. Infirmiera de serviciu a constatat lipsa pacientei. În momentul constatării dispariției, nu s-a procedat în totalitate în conformitate cu prevederile procedurii de părăsire neavizată a Spitalului, medicul de gardă anunțând doar telefonic autoritățile, cât și pe fiica pacientei. Conform procedurii operaționale "pentru cazurile bolnavilor care nu pot fi recuperați imediat după părăsirea spitalului, poliția va fi anunțată atât telefonic, cât și prin adresă scrisă".

Medicul curant al pacientei decedate a precizat că în data de 29.06.2017, în jurul orei 17.30 a fost anunțat telefonic la domiciliu, de către medicul de gardă că aceasta a părăsit spitalul. Externarea din oficiu a pacientei a fost efectuată în data de 29.06.2017, ora 17 (oră la care nu a fost găsită).

Din documentele prezentate și din discuțiile purtate cu conducerea interimară a Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, a rezultat că medicul de gardă a

organizat conform procedurii interne căutarea sistematică a pacientei cu personalul secției, atât în incinta spitalului (zonele accesibile), cât și împrejurimile acestuia (Gara Jebel, comuna Obad, șoseaua Ciacova și comuna Pădureni). Căutările pacientei au rămas fără rezultat.

În data de 31.07.2017, după mai mult de 30 de zile, cadavrul pacientei dispărute a fost găsit în stare avansată de putrefacție, în incinta Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, într-un loc greu accesibil acoperit de vegetație. Conform procedurilor interne ale spitalului, au fost anunțate telefonic organele de poliție (Poliția Deta, Secția 9 Poliția rurală Jebel), care au demarat acțiunile de identificare a persoanei găsite decedate și cercetarea circumstanțelor în care a survenit decesul.

În certificatul medical constatator al decesului, emis de Institutul de Medicină Legală Timișoara, la data de 03.08.2017, s-a stabilit drept cauză a decesului „Fibroză miocardică”.

Echipa de vizită a constatat în Raportul de vizită că **au existat deficiențe în supravegherea pacientei decedate, fapt care a permis părăsirea pavilionului secției medicale de către aceasta, și a făcut posibilă producerea evenimentului. Avocatul Poporului a recomandat Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, județul Timiș, urgentarea amenajării curții interioare prin defrișarea în totalitate a zonei cu vegetație abundentă, crescută spontan, pentru îmbunătățirea supravegherii și evitarea unor evenimente neprevăzute, ținând cont de patologia psihiatrică a pacienților.**

Referitor la această Recomandare, conducerea centrului a precizat că în următoarele două săptămâni se va face o evaluare a terenului curții interioare de către Biroul administrativ al unității și se vor estima lucrările necesare în vederea achiziționării serviciilor unei firme de profil pentru defrișare-amenajare, la momentul aprobării bugetului unității pe anul 2018.

Avocatul Poporului a solicitat Ministerului Sănătății dispunerea măsurii legale pentru soluționarea acestei situații și informarea instituției Avocatului Poporului, care ne-a comunicat că a solicitat Direcției de Sănătate Publică a județului Timiș verificarea aspectelor constatate și recomandările formulate în vederea îmbunătățirii tratamentului pacienților și a prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante. Potrivit răspunsului Ministerului Sănătății, Biroul administrativ al spitalului a evaluat terenul curții interioare a spitalului și a încheiat un contract de prestări servicii cu o firmă specializată pentru amenajarea și întreținerea spațiilor verzi în perioada iunie-octombrie 2018. La data controlului, s-a observat că spațiul verde aflat între pavilioane era întreținut corespunzător. În zona de nord a amplasamentului spitalului, aflat lângă calea ferată, vegetația era întreținută corespunzător lângă alee, dar existau două rânduri de arbori și arbuști cu înălțimi variate. În bugetul aprobat pentru anul 2018, la capitolul Alte cheltuieli cu venituri și servicii, a fost prevăzută suma de 30000 lei, din care s-a cheltuit suma de 26837 lei pentru întreținerea spațiilor verzi în luna iunie 2018.

Reținem, în continuare, dintre **deficiențele constatate, recomandările formulate și răspunsurile primite:**

*Au transmis răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, următoarele unități vizitate: Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș, Spitalul de Psihiatrie Drăgoiești, județul Vâlcea, Spitalul de Psihiatrie Dumbrăveni, județul Vrancea și Spitalul de Psihiatrie Jebel, județul Timiș.

Referitor la condițiile de cazare:● la Spitalul de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vede, județul Argeș s-a constatat supraaglomerarea majorității saloanelor. Spațiul de deplasare printre paturi era foarte limitat și nu exista loc pentru noptiere sau dulapuri pentru depozitarea lucrurilor personale. Reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de

detenție au reiterat următoarele norme CPT: crearea unui mediu terapeutic pozitiv implică, înainte de toate, asigurarea unui spațiu suficient pentru fiecare pacient (...) Este de dorit să se pună la dispoziție măsuțe de pat și șifoniere (...) trebuie subliniată importanța existenței unui loc în care pacienții să își depună obiectele personale și pe care să îl poată închide cu cheia; absența unei astfel de posibilități poate afecta sistemul de securitate și de autonomie al pacientului. **Recomandare:** ● cu privire la supraaglomerarea constatată în saloanele spitalului s-a recomandat conducerii spitalului continuarea demersurilor către Consiliul Județean Argeș pentru urgentarea demarării lucrărilor de extindere a spitalului; de asemenea, în cazul saloanelor în care paturile erau poziționate foarte apropiat unul de altul, spațiul de deplasare printre paturi fiind foarte limitat și nu exista loc pentru noptiere sau dulapuri pentru depozitarea lucrurilor personale, să fie analizată posibilitatea de reducere a numărului de paturi.

● nu erau asigurați minim 7 m²/ pat în saloanele curente, respectiv minim 8 m²/ pat în rezervă, conform prevederilor Anexei 3, art.5, alin. a) și b) din Ordinul nr. 914/2006 pentru aprobarea normelor privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un spital în vederea obținerii autorizației sanitare de funcționare, cu modificările și completările ulterioare (*Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș*); **Recomandare:** analizarea posibilității pentru asigurarea ariei utile minime de 7 m²/ pat în saloanele curente, respectiv 8 m²/ pat în rezervă conform prevederilor legale. **Răspuns:** au fost începute lucrările de reabilitare a parterului pavilioanelor 26, 28 și 33, lucru ce va permite redistribuirea paturilor de pe secții și implicit descongestionarea acestora.

● capacitatea *Spitalului de Psihiatrie Murgeni* era depășită la momentul efectuării vizitei, ceea ce determina imposibilitatea asigurării de către administrația spitalului a patului individual fiecărui pacient, sala de mese avea o suprafață insuficientă pentru servirea mesei de către toți pacienții, băile nu erau amenajate pentru a putea fi utilizate și de persoanele cu deficiențe locomotorii, iar unele praguri din interior puteau obstrucționa accesul persoanelor imobilizate în fotolii rulante. **Recomandări:** asigurarea condițiilor de cazare corespunzătoare prin: ● asigurarea patului individual fiecărui pacient; ● amenajarea unei săli de mese cu o suprafață suficientă pentru servirea mesei de către pacienți în cel mult două serii; ● amenajarea unor băi pentru a putea fi utilizate de persoanele cu deficiențe locomotorii; ● eliminarea pragurilor din interior care obstrucționează accesul persoanelor imobilizate în fotolii rulante.

● izolatoarele vizitate nu erau amenajate și nu dispuneau de dotările minimale în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (4), (5) și (6) din Ordinul nr. 488/2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002 (*Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș, Spitalul de Psihiatrie Drăgoiești, județul Vâlcea, Spitalul de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui*). La **recomandarea Avocatului Poporului** de a amenaja corespunzător și de a dota izolatoarele, conform prevederilor legale, conducerea Spitalului de Psihiatrie Drăgoiești a comunicat că, la nivelul spitalului, s-a identificat în Pavilionul II o cameră în care va fi amenajat un izolator. De asemenea, s-a efectuat adresa către ordonatorul principal de credite pentru asigurarea finanțării amenajării unui izolator.

● existau unele saloane care nu erau dotate cu niciun fel de mobilier (masă, scaune, noptiere), cu excepția paturilor. În aceste saloane nu erau respectate prevederile Ordinului Ministrului Sănătății nr. 914 din 26 iulie 2006 pentru aprobarea normelor privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un spital în vederea obținerii autorizației sanitare de funcționare, Anexa 3, Norme privind structura funcțională a compartimentelor și serviciilor din spital, Capitolul I Organizarea secțiilor medicale, articolul 7 „Următoarele dotări minime sunt obligatorii în salon: c) pat și noptieră cu dulap la fiecare pat; d) o masă cu scaune la

fiecare salon”. Potrivit răspunsului *Spitalului de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș*, au fost începute lucrările de reabilitare a parterului pavilioanelor 26, 28 și 33, lucru ce va permite redistribuirea paturilor de pe secții și implicit descongestionarea acestora.

Referitor la protecția juridică a pacienților: ● nu exista o procedură referitoare la prevenirea abuzurilor care să conțină prevederi referitoare la identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență asupra pacienților, care sunt îndatoririle personalului angajat în relația cu pacienții, care sunt modalitățile de notificare a incidentelor deosebite și care sunt modalitățile de protecție a pacienților împotriva abuzului, neglijării, discriminării, a tratamentului degradant sau inuman (*Spitalul de Psihiatrie Murgeni*); ● unele registre nu erau întocmite, motivat de faptul că informațiile respective erau cuprinse în fișele pacienților: Registrul de evidență a cazurilor de abuz, neglijare și discriminare, Registrul de evidență a incidentelor deosebite, Registrul medico-legal, Registrul sesizărilor și reclamațiilor, Registrul de evidență psihologică (*Spitalul de Psihiatrie Murgeni*); ● s-au constatat și cazuri de documente (consimțământul informat al pacientului, contractul terapeutic) care nu erau semnate de pacient sau de reprezentantul legal al acestuia (*Spitalul de Psihiatrie Murgeni*). **Recomandări:** ● elaborarea de urgență a unei proceduri privind identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență asupra pacienților, care să cuprindă toate prevederile referitoare la posibilele cazuri de abuz asupra acestora, care sunt îndatoririle personalului angajat în relația cu pacienții, care sunt modalitățile de notificare a incidentelor deosebite și care sunt modalitățile de protecție a pacienților împotriva abuzului, neglijării, discriminării, a tratamentului degradant sau inuman, precum și aducerea acestei proceduri la cunoștința personalului angajat și pacienților *Spitalului de Psihiatrie Murgeni*; ● întocmirea registrelor medicale (Registrul de conținere, pentru mărci traumatice) și a documentelor referitoare la consimțământul informat al pacientului sau contractul terapeutic, conform prevederilor legale.

● nu exista întocmit Registrul măsurilor de conținere și izolare conform prevederilor legale cuprinse în Ordinul nr. 488/2016, art. 8 alin. (4,5,6) pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002 (*Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș, Spitalul de Psihiatrie Drăgoiești, județul Vâlcea*). **Recomandare:** întocmirea Registrului măsurilor de conținere și izolare conform prevederilor legale. **Răspuns:** conducerea Spitalului de Psihiatrie Gătaia a menționat că acest registru a fost implementat de la data de 01.05.2018 și elaborat conform recomandărilor primite în cursul efectuării vizitei. De asemenea, conducerea Spitalului de Psihiatrie Drăgoiești a transmis un răspuns în care a precizat că s-a întocmit registrul de izolare și conținere, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

● la *Spitalul de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vede*, în Procedura operațională privind internarea voluntară a pacienților era precizat că, la internare, odată ajunși în salon, pacienții erau informați de asistenta de tură cu privire la regulamentul spitalului, drepturi și obligații. Asistenta aducea la cunoștința pacienților și le dădea să semneze în FOCG, Consimțământul informat, ceea ce contravenea art. 29 alin. (1) din Legea nr. 487/2002, republicată, care prevede obligația medicului psihiatru de a obține consimțământul pacientului și de a respecta dreptul acestuia de a fi asistat în acordarea consimțământului, în alcătuirea și în punerea în aplicare a programului terapeutic. Toate dosarele verificate în mod aleatoriu de către membrii echipei de vizită aveau atașat Consimțământul informat. În majoritatea cazurilor acesta era semnat de către pacienți. *Existau însă și situații în care Consimțământul informat nu era semnat (existând doar semnătura și ștampila medicului psihiatru) sau era semnat de pacientul pus sub interdicție judecătorească (situație în care consimțământul este valabil numai în cazul în care era semnat de către reprezentantul legal al pacientului).* Echipa de vizită a amintit

conducerii spitalului cazurile în care, conform prevederilor legale, medicul psihiatru poate institui tratamentul fără obținerea consimțământului pacientului: •comportamentul pacientului reprezintă un pericol iminent de vătămare pentru el însuși sau pentru alte persoane; •pacientul nu are capacitatea psihică de a înțelege starea de boală și necesitatea instituirii tratamentului medical și nu are un reprezentant legal ori nu este însoțit de un reprezentant convențional; • pacientul este minor sau pus sub interdicție, caz în care medicul psihiatru este obligat să solicite și să obțină consimțământul reprezentantului legal. Echipa de vizită a apreciat faptul că, în spital, pacienții puși sub interdicție erau implicați în procesul de luare a deciziei privind intervențiile medicale (aspect care era menționat și în Regulamentul de Organizare și Funcționare al spitalului și era în concordanță cu normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii), dar a precizat că, *obținerea consimțământului pacientului (atunci când este posibil) poate completa, dar în niciun caz suplini consimțământul reprezentantului legal.*

Din verificarea dosarelor, echipa de vizită a constatat situația unor pacienți care au avut multiple internări în spital în perioada 2016-2018, sub diagnosticul de schizofrenie paranoidă și tulburare afectivă bipolară. Toate internările au fost voluntare. În cazul unuia dintre pacienți s-a constatat că ultimul formular de consimțământ informat nu era semnat, iar în cazul altui pacient, formularele de consimțământ prezentau, în dreptul semnăturii pacientului, semnături diferite. *Pacienții nu aveau desemnați reprezentanți convenționali și nici nu exista vreo dovadă în sensul sesizării Autorității Tutelare din unitatea administrativ-teritorială în care pacienții își aveau domiciliul sau reședința.*

Toate aceste aspecte au ridicat suspiciuni cu privire la informarea efectivă a pacienților (sau a reprezentantului legal, în cazul persoanelor puse sub interdicție) asupra tratamentului și procedurilor terapeutice și implicit, posibilitatea acestora de a accepta sau refuza în cunoștință de cauză conduita terapeutică propusă. În acest context, reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au menționat **poziția Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, referitoare la obținerea consimțământului liber și informat al pacientului: "fiecare pacient capabil, internat voluntar sau nevoluntar, ar trebui să aibă posibilitatea să refuze tratamentul sau orice altă intervenție medicală; orice derogare de la acest principiu fundamental ar trebui să fie prevăzută în lege și să se refere doar la circumstanțe excepționale clar și strict definite".**

Recomandări: • obținerea consimțământului informat de către medicul psihiatru – având în vedere că asistenta de tură aducea la cunoștința pacienților și le dădea să semneze în FOCG consimțământul informat; • semnarea consimțământului informat, de către pacient, în toate cazurile de internare voluntară, iar în cazul pacienților puși sub interdicție, semnarea consimțământului informat de către reprezentantul legal al acestuia – având în vedere că existau situații în care consimțământul informat nu era semnat (existând doar semnătura și stampila medicului psihiatru) sau era semnat de pacientul pus sub interdicție judecătorească.

Referitor la asistența medicală: • s-a constatat un deficit de personal medical și de îngrijire (situație care ar putea afecta calitatea actului medical, medicii psihiatri resimțind acut fenomenul de suprasolicitare și dorindu-și să poată alocă mai mult timp pacienților).

Recomandare: efectuarea demersurilor necesare în vederea încadrării de personal pe posturile vacante, scoaterea la concurs a posturilor vacante, pentru asigurarea calității actului medical. **Răspuns:** cu privire la efectuarea demersurilor necesare în vederea încadrării de personal pe posturile vacante având în vedere necesitatea asigurării unor servicii medicale și psihologice la standarde corespunzătoare pentru această categorie de pacienți, având în vedere afecțiunile psihice severe ale pacienților internați în această unitate (medic specialist psihiatru, radiolog, ergoterapeut, psiholog/psihoterapeut, infirmieri, îngrijitori), *conducerea Spitalului*

de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni a menționat că aspectul este în agenda de lucru a Comitetului Director, cu caracter permanent.

Față de răspunsul transmis pentru fiecare recomandare în parte, a termenului în care vor fi luate măsuri pentru conformarea cu conținutul acestora, precum și faptul că scopul efectuării vizitei a fost îndeplinit parțial, s-a propus efectuarea unei noi vizite care va avea ca obiect implementarea recomandărilor transmise Spitalului de Psihiatrie Cronici Dumbrăveni, județul Vrancea.

- la *Spitalul de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vedea*, județul Argeș s-a constatat în unele dintre foile de observație verificate consemnarea datei de externare în avans, justificarea fiind că pacienții sunt propuși la externare în luna următoare atunci când în luna în curs s-a epuizat plafonul decontărilor, negociat prin contractul cu Casa de Asigurări de Sănătate Argeș, astfel că se prelungea durata internării pacienților din motive financiare, de decontare a serviciilor medicale și nu din considerente medicale. **Recomandare:** externarea pacienților în funcție de starea de sănătate; consemnarea diagnosticului la externare și a datei externării strict la data externării pacienților - având în vedere că se prelungea durata internării pacienților din motive financiare, de decontare a serviciilor medicale, iar în unele FOCG s-a constatat consemnarea în avans a datei externării/ modificarea datei externării sau lipsa consemnării diagnosticului la externare.

Referitor la asistența psihologică:

- psihologii utilizau un registru medical standard folosit în spital, cu rubricația necorespunzătoare pentru asistența psihologică desfășurată; ● nu erau întocmite fișe de consiliere psihologică, și nici protocoale redactate în urma ședințelor de psihoterapie; ● nu era întocmit un registru de evenimente deosebite ● cabinetele psihologice nu beneficiau de calculator cu imprimantă, fiind astfel necesară achiziționarea unui calculator pentru cabinetele psihologice, pentru ușurarea administrării testelor și păstrarea unei evidențe electronice a actelor psihologice (evaluări, consilieri), păstrarea în dublu exemplar a evaluărilor trecute în foaia de observație etc. (*Spitalul de Psihiatrie Gătaia, județul Timiș*); **Recomandări:** ● asigurarea dotării tehnice și metodologice de specialitate necesare desfășurării activității profesionale de către psihologi; ● utilizarea de către fiecare psiholog a Registrului de evidență a actelor profesionale, emis de Colegiul Psihologilor din România, care să fie numerotat, ștampilat și înregistrat la secretariatul unității; ● elaborarea de către psihologi a planurilor individualizate de intervenție pentru fiecare pacient inclus în program de consiliere sau psihoterapie, cu precizarea obiectivelor și a activităților recomandate pentru atingerea obiectivelor; ● intensificarea serviciilor complementare de îngrijiri de sănătate mentală cu rol în recuperarea pacienților, precum consilierea psihologică și psihoterapia și completarea Fișelor de consiliere psihologică și a protocoalelor de psihoterapie; ● întocmirea unui Registru de evenimente deosebite, cu detalierea situației apărute și recomandări pentru soluționarea acesteia. **Răspuns:** va fi achiziționat cu prioritate mobilier nou pentru cabinetele psihologilor (în special dulapuri pentru fișele pacienților), precum și teste psihologice cu licență. Aceste achiziții vor fi efectuate până la data de 01.12.2018. Registrul de evidență a actelor profesionale va fi implementat începând cu data de 01.11.2018. Psihologii vor începe elaborarea planurilor individualizate de intervenție de la data de 01.11.2018. A fost elaborat un plan de către un psiholog, care va permite extinderea și înmulțirea activităților de ergoterapie. De asemenea, a început reabilitarea sălii de sport, lucru ce va permite desfășurarea de activități fizice în incinta ei. Odată cu terminarea reabilitării pavilionului 28, vor fi amenajate săli de jocuri pentru pacienți. Toate aceste acțiuni vor duce la îmbunătățirea îngrijirilor complementare de sănătate mentală. Registrul de evenimente deosebite a fost implementat începând cu data de 01.05.2018, la recomandarea formulată în timpul vizitei. ●

nu era elaborată nicio procedură privind asistența psihologică; ● actele profesionale erau înregistrate într-un registru medical standard folosit în spital (Registru de consultații), neînregistrat la secretariatul unității, care avea o rubrică necorespunzătoare pentru asistența psihologică desfășurată; ● număr mult prea mic de intervenții psihologice, insuficient pentru a asigura nevoile pacienților de evaluare, consiliere și psihoterapie, iar în registru nu era consemnat tipul de activitate psihologică oferită (consiliere, evaluare etc.), conform declarațiilor psihologului se făcea și consiliere/psihoterapie, dar consemnările verificate erau la modul unei evaluări nespecifice, cu formulări repetitive, fără a fi urmate de recomandările necesare; ● nu existau recomandări ulterioare evaluării psihologice, stabilirea unui plan de intervenție psihologică pentru pacienți (*Spitalul de Psihiatrie Drăgoiești, județul Vâlcea*).

Recomandări: ● utilizarea Registrului de evidență a actelor profesionale, emis de Colegiul Psihologilor din România, care să fie numerotat, ștampilat și înregistrat la secretariatul unității și elaborarea de către psiholog a procedurilor privind asistența psihologică; ● eficientizarea procesului de evaluare psihologică prin achiziționarea și utilizarea instrumentelor adecvate (teste psihologice validate științific, pentru deservirea nevoilor de evaluare psihologică); ● intensificarea ședințelor de consiliere psihologică și completarea ulterioară de către psiholog a Fișelor de consiliere, asigurarea psihoeducației pentru pacienți și familiile acestora; ● întocmirea unui program zilnic de intervenție psihologică, astfel încât toate persoanele să beneficieze în mod regulat de activități de natură psihologică și consemnarea specifică a tipului de activitate psihologică oferită (consiliere, evaluare, psihoterapie) la o rubrică corespunzătoare din Foaia de observație a pacientului; ● realizarea evaluărilor psihologice și întocmirea de recomandări terapeutice pentru recuperare, stabilirea unui set de măsuri și intervenții psihologice specifice, centrate pe problemele identificate (programe de intervenție psihologică specifică, individuale sau de grup, cu scopuri clare, structurate pe ședinte, conform nevoilor de natură psihologică identificate). **Răspuns:** conducerea Spitalului de Psihiatrie Drăgoiești a comunicat următoarele: s-a întocmit registrul de evidență a actelor profesionale emis de Colegiul Psihologilor din România; în anul 2019 se vor achiziționa instrumente adecvate pentru procesul de evaluare psihologică; s-a anexat în F.O.C.G. un formular ce cuprinde fișa de consiliere psihologică, evaluarea psihologică, recomandări terapeutice și planul de măsuri terapeutice.

● activitatea psihologică nu era asigurată în mod corespunzător în cadrul *Spitalului de Psihiatrie Murgeni, județul Vaslui*, din cauza lipsei unui psiholog angajat, a unui cabinet de psihologie și a procedurilor în domeniu, activitățile de consiliere psihologică erau consemnate într-un caiet care nu respecta standardele impuse de Colegiul Psihologilor din România.

Recomandări: efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței psihologice a pacienților prin: ● angajarea de urgență a unui psiholog și a unui ergoterapeut pentru decongestionarea activității psihologice; ● amenajarea unui cabinet psihologic conform standardelor specifice Legii 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, care să asigure intimitatea actului psihologic; ● întocmirea registrului unic al actelor profesionale și a rapoartelor de consiliere psihologică și de intervenție în caz de criză; ● elaborarea unei proceduri specifice activităților psihologice și a unui program de lucru, cu respectarea normelor în vigoare pentru fiecare tip de activitate (terapie în grup etc.); ● dezvoltarea de programe terapeutice specifice fiecărei tulburări, conform protocoalelor terapeutice: terapia memoriei (amintiri), exerciții psihomotorii, stimularea multisenzorială, alte forme de terapie socială, ocupațională, prin muzică, dans etc.

● la **Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel**, județul Timiș implicarea pacienților în ocupații active și adaptate mediului social și cultural din care

proveneau se putea realiza limitat datorită resurselor umane insuficiente. Spitalul avea angajați doar 2 ergoterapeuți, cu program zilnic de 8 ore, în prima parte a zilei, astfel numărul pacienților care beneficiau de activitățile ergoterapeutice, conform declarațiilor psihologilor, era limitat ca urmare a personalului insuficient și a altor activități care aveau loc tot în acest interval (medicație, masă etc.). **Recomandare:** ● asigurarea implicării unui număr cât mai mare de pacienți în activități de recuperare și reabilitare, activități de grup, activități de terapie ocupațională, de recreere, activități specifice pentru readaptarea profesională, prin suplimentarea posturilor de instructori ergoterapie. **Răspuns:** ● conducerea a decis reevaluarea necesarului de posturi de instructori ergoterapie, prin consultare cu medicii șefi de secție, apoi solicitarea la Ministerul Sănătății de a mări numărul de posturi prevăzut de normativ la această categorie, deoarece, la momentul efectuării vizitei, normativul de personal nu prevedea posturi suplimentare de ergoterapeuți peste numărul de două ocupate deja la nivelul unității. ● cunoscând nevoia de implicare zilnică, a fiecărui pacient în activități de terapie ocupațională, de recreere și reabilitare, conducerea unității a comunicat o nouă circulară către toate secțiile cu paturi, prin care se solicita reorganizarea timpului pacienților și al personalului existent în secții, astfel încât fiecare pacient să fie antrenat în activități, cu completarea orarului zilnic de activități efectuate, într-o fișă tip care va rămâne la Foaia de observație clinică a pacientului.

Referitor la asistența socială: ● activitatea asistentului social nu se defășura după o programare într-o anumită unitate de timp – săptămână, lună, trimestru etc. ● activitatea de mediere și consiliere desfășurată cu membrii familiilor pacienților nu era cuantificabilă întrucât nu exista o evidență sau un registru al ședințelor de consiliere desfășurate în mod direct sau telefonic cu aparținătorii; ● în planurile de recuperare ale pacienților nu exista o rubrică care să conțină date referitoare la recuperarea/reintegrarea socială a pacientului și care să fie completată de asistentul social din spital; ● nu exista niciun alt document/fișă referitoare la pacienți și care să conțină o rubrică referitoare la aspecte de ordin social pe care asistentul social să o completeze; ● documentele pacienților erau dificil de căutat și de identificat în dosarele acestora, toate documentele unui dosar fiind păstrate într-o singură folie de plastic; ● nu exista o abordare multidisciplinară a recuperării și reintegrării pacientului la nivelul spitalului (*Spitalul de Psihiatrie Murgeni*). **Recomandare:** efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței sociale prin: ● planificarea activităților care sunt propuse pentru a fi desfășurate, informarea pacienților cu privire la calendarul activităților care urmează a se desfășura și afișarea planificării în locuri tranzitate și vizibile pentru pacienți, acest aspect contribuind la crearea unui mediu sigur și previzibil pentru aceștia; ● gestionarea mai bună a dosarelor individuale ale pacienților prin facilitarea accesului la documente, ordonarea acestora pe secțiuni (situație medicală, situație socială, acte de stare civilă și de identitate, etc) și respectarea criteriului cronologiei actelor; ● înființarea unui registru în care să fie consemnate ședințele de consiliere (telefonice sau față în față) efectuate de asistentul social cu aparținătorii, instrument relevant pentru cuantificarea activității asistentului social, dar și util în gestionarea cazuisticii sociale a spitalului.

● la *Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel*, județul Timiș nu existau amenajări pentru persoanele cu dizabilități la grupurile sanitare sau pe holuri (bare de susținere, cabine duș și wc adaptate pentru pacienți cu dizabilități fizice). **Recomandare:** amenajarea în toate secțiile a unor facilități la grupurile sanitare astfel încât să poată fi utilizate și de către persoanele cu dizabilități. **Răspuns:** achiziția și dotarea cu mobilier și aparatură de birou este stopată, în baza Ordonanței de urgență nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene.

Amenajarea spațiilor indicate și instalarea sistemului de supraveghere video se află pe lista de priorități a spitalului, urmând a se realiza în funcție de bugetul alocat unității pe anul 2018.

Alte aspecte care pot constitui factori de risc pentru tortură sau tratamente crude, inumane sau degradante aplicate persoanelor internate:

• în *Spitalul de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vedea*, județul Argeș erau întocmite Procedura de internare nevoluntară și un Protocol în care era prezentat modul de lucru în cazul internării nevoluntare. Conform procedurii, o persoană putea fi internată nevoluntar, numai dacă un medic abilitat din cadrul spitalului constata: •prezența comportamentului violent acut pe fondul unei tulburări psihice; •prezența riscului evident și iminent de vătămare pentru sine sau pentru alte persoane din cauza unei tulburări psihice; •motive medicale întemeiate care indicau faptul că absența instituirii imediate a unui tratament adecvat ar crește riscul pentru un comportament care aduce vătămare pentru sine sau pentru alte persoane sau deteriorarea gravă a sănătății mintale (cazurile prevăzute în Norma de aplicare a Legii nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată) și *dacă pacientul refuza să semneze consimțământul informat* (care i se prezenta în vederea semnării, în momentul internării) în primele 24 - 72 de ore de la internare. *Mențiunea din urmă contravine art. 58 din Legea nr. 487/2002, republicată*, conform căruia medicul psihiatru, după evaluarea stării de sănătate mintală a persoanei aduse și după aprecierea oportunității internării nevoluntare, are obligația de a informa imediat persoana respectivă și reprezentantul legal al acesteia cu privire la hotărârea de a o supune unui tratament psihiatric, precum și cu privire la propunerea de a o supune internării nevoluntare.

De asemenea, *atât procedura cât și protocolul redau integral textul de lege referitor la internarea nevoluntară, fără să existe o operaționalitate a acesteia, în sensul detalierii activităților necesare în cazul internării nevoluntare; nu exista o armonizare cu Ordinul ministrului sănătății nr. 488/2016 de aprobare a Normei de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată.*

În spital, *Comisia de internare nevoluntară era alcătuită din doi medici psihiatri și un asistent social, fapt care contravine art. 61 alin. (2) din Legea nr. 487/2002, republicată* care prevede următoarea componență a acestei comisii: 2 psihiatri și un medic de altă specialitate sau un reprezentat al societății civile, aleși de managerul spitalului. Modalitatea de desemnare, procedura de selecție și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească reprezentanții societății civile sunt precizate în art. 19 din Norma de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată și anume persoana propusă ca reprezentant al societății civile (de către organizații neguvernamentale care desfășoară activități în domeniul sănătății mintale sau al protecției drepturilor omului) trebuie să îndeplinească următoarele condiții: desfășoară activități în domeniul sănătății mintale sau al protecției drepturilor omului; are capacitate deplină de exercițiu; nu are antecedente penale; are minimum 5 ani vechime ca angajat al organizației.

Conform informațiilor furnizate de personalul *Spitalului de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vedea, județul Argeș*, au existat solicitări de a face parte din comisie din partea conducerii Asociației pentru Drepturile Pacienților, *dar nu au fost soluționate favorabil.*

La solicitarea echipei de vizită, administrația spitalului nu a prezentat Registrul unic de evidență centralizată a internărilor nevoluntare, care trebuia să existe și să fie întocmit conform art. 16 din Norma de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată.

În spital, procedura de internare nevoluntară nu a fost aplicată în perioada 2017 – 2018 (până la data efectuării vizitei), ultima internare nevoluntară fiind efectuată în luna iunie 2016. Reprezentanții MNP au verificat aplicarea procedurii de internare nevoluntară, constatând următoarele aspecte:

• la Foaia de Observație Clinică Generală (FOCG) *nu era atașată dovada informării pacientului cu privire la dispunerea măsurii internării nevoluntare* (astfel cum prevede art. 58 alin. 1 din Legea nr. 487/2002, republicată: medicul psihiatru, după evaluarea stării de sănătate mintală a persoanei aduse și după aprecierea oportunității internării nevoluntare, are obligația de a informa imediat persoana respectivă și reprezentantul legal al acesteia (...) cu privire la propunerea de a o supune internării nevoluntare.); • era menționată informarea aparținătorilor (în cazul pacientului nu era desemnat reprezentant legal/convențional), care nu înlocuiește însă obligația de informare a pacientului; • *nu era atașată nici dovada comunicării Hotărârii Comisiei de internare nevoluntară către pacient* (astfel cum prevede art. 61 alin. 5 din Legea nr. 487/2002, republicată și art. 7 alin. 20 din Norma de aplicare: decizia de internare nevoluntară a comisiei se va consemna în dosarul medical al pacientului și va fi comunicată de îndată, în scris, acestuia).

• *la dosarul pacientului nu existau:* dovada comunicării către pacient a Hotărârii de menținere a măsurii internării nevoluntare și a sentinței civile prin care Judecătoria Pitești a confirmat măsura internării medicale; în lipsa informării, pacientul este privat de posibilitatea de a contesta măsura/hotărârea luată/dispusă, având în vedere, în cazul hotărârii instanței de judecată prevederile art. 62 alin. 8 din Legea nr. 487/2002, republicată: Hotărârea instanței poate fi atacată cu recurs, în termen de 3 zile de la pronunțare, pentru cei prezenți, sau de la comunicare, pentru cei lipsă.

• a fost înregistrată situația unui pacient în cazul căruia, deși Comisia de revizuire a procedurii de internare nevoluntară a constatat că nu mai sunt îndeplinite condițiile menținerii internării nevoluntare (în 8 august 2016), iar conducerea spitalului a sesizat în termen legal Judecătoria Pitești (în 9 august 2016), *a rămas internat nevoluntar pentru un interval de timp nepermis de lung (3,5 luni), urmare a pronunțării instanței în data de 7 noiembrie 2016* (primul termen de judecată a fost stabilit în data de 20 octombrie 2016 – dată recomandată), hotărârea fiind comunicată spitalului la data de 15 noiembrie 2016.

Conducerea spitalului a formulat în mod repetat cereri de preschimbare de termen în sensul programării la o dată anterioară celei fixate de instanță, inclusiv o petiție adresată către Biroul de informare și relații publice din cadrul Judecătoriei Pitești, prin care solicita judecarea în urgență a cererii, conform prevederilor legale. Din înscrisurile prezente la dosarul pacientului respectiv a reieșit însă că instanța de judecată nu considera acțiunea de încetare a internării nevoluntare o cauză urgentă.

În această situație, în condițiile în care Procedura de internare nevoluntară prevedea că pacientul va fi externat numai după ce instanța de judecată va confirma încetarea măsurii internării nevoluntare, prin hotărâre judecătorească, pacientul respectiv a fost privat de libertate mai mult de 90 de zile. Comisia s-a întrunit lunar în acest interval și a menținut hotărârea anterioară în sensul încetării condițiilor care au impus internarea nevoluntară.

Față de aspectele menționate și având în vedere prevederile art. 65 alin. (4) raportate la prevederile art. 62 alin. (1) din Legea nr. 487/2002, republicată: judecarea cererii privind confirmarea încetării internării nevoluntare se face în regim de urgență, în camera de consiliu, în temeiul art. 4 din Legea nr. 35/1997, republicată, echipa MNP a sesizat Consiliul Superior la Magistraturii.

Recomandare: • *armonizarea Procedurii operaționale de internare nevoluntară și a Protocolului cu prevederile Legii nr. 487/2002, republicată și a Normei de aplicare, în sensul: respectării art. 58 din Legea nr. 487/2002, republicată, conform căruia medicul psihiatru, după aprecierea oportunității internării nevoluntare, are obligația de a informa imediat persoana respectivă și reprezentantul legal al acesteia cu privire la hotărârea de a o supune unui tratament psihiatric, precum și cu privire la propunerea de a o supune internării*

nevoluntare; •detalierii activităților necesare în cazul internării nevoluntare - având în vedere că procedura se declanșa dacă pacientul refuza să semneze consimțământul informat (care i se prezenta în vederea semnării, în momentul internării) în primele 24 - 72 de ore de la internare și nu exista o operaționalitate efectivă a procedurii;

• În timpul examinării dosarelor pacienților de la *Spitalul de Psihiatrie Murgeni*, județul Vaslui, au fost identificate câteva contracte de sponsorizare prin care pacienții spitalului sponsorizau Asociația TERAPSI Murgeni cu diferite sume de bani (de cele mai multe ori sumele variaua între 2000 și 6000 lei). Banii pe care pacienții îi ofereau asociației drept sponsorizare proveneau din încasarea drepturilor legale pe care aceștia le aveau (pensie de invaliditate, indemnizație pentru grad de handicap etc.). S-a constatat că în anul 2017 un număr de 66 de pacienți au sponsorizat asociația. Situația identificată a ridicat suspiciuni membrilor echipei de vizită cu privire la modul de determinare a pacienților pentru a sponsoriza Asociația TERAPSI Murgeni, deoarece președintele Asociației TERAPSI era asistentul social al spitalului. Conform art. 25 alin. (1) din Codul deontologic nr. 1 din 14 decembrie 2007 al profesiei de asistent social, publicat în Monitorul Oficial nr. 173/2008, asistentul social "evită conflictele de interese în exercitarea profesiei și promovează o abordare imparțială a situațiilor profesionale". În acest context, s-a considerat că personalul Spitalului de Psihiatrie Murgeni nu trebuie să se implice în activitățile de strângere de fonduri de la pacienții spitalului pentru Asociația TERAPSI; **Recomandare:** *eliminarea oricărei suspiciuni referitoare la consimțământul liber exprimat al pacienților spitalului la încheierea contractelor de sponsorizare*, motivat de faptul că președintele Asociației TERAPSI este asistentul social al spitalului, iar potrivit art. 25 alin. (1) din Codul deontologic nr. 1 din 14 decembrie 2007 al profesiei de asistent social, publicat în Monitorul Oficial nr. 173/2008, asistentul social evită conflictele de interese în exercitarea profesiei și promovează o abordare imparțială a situațiilor profesionale.

• La *Spitalul de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vede*, județul Argeș nu a fost prezentată o *Procedură de lucru privind măsurile de restricționare a libertății de mișcare* (conțințonare și izolare), personalul spitalului era însă la curent cu prevederile legale. În spital se aplica conținția fizică, conținția mecanică și conținția chimică, conform documentelor prezentate echipei de vizită: Protocol pentru conțințonare, Protocol pentru conțințonare mecanică, fișe de personal, registre de conțințonare, foi de observație.

Conțințonarea mecanică se dispunea de medicul curant sau medicul de gardă (în cazul în care măsura nu a fost inițiată din dispoziția medicului, acesta era informat în maximum 30 de minute), fiind aplicată de asistent medical/infirmier/muncitor necalificat supraveghere bolnavi psihici periculoși și monitorizată de directorul medical. Prin implicarea muncitorului de supraveghere care, conform Ordinului ministrului sănătății nr. 1224/2010 privind aprobarea normativelor de personal pentru asistența medicală spitalicească nu face parte din personalul medical, *nu erau respectate prevederile legale (Norma de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată) care precizează participarea personalului medical la aplicarea conțințonării* (în foaia de observație și în registrul măsurilor de izolare și conțințonare se consemnează numele membrilor personalului medical care au participat la aplicarea măsurii restrictive, conform art. 9 alin. 11 lit. e). Tot muncitorii necalificați (supraveghere bolnavi psihici periculoși) aplicau conținția fizică (manuală), având atribuția de a încerca să imobilizeze bolnavul foarte agitat care devenea violent, până la sosirea asistentului de serviciu.

Referitor la locul unde se aplica măsura conțințonării mecanice, declarațiile personalului medical au fost contradictorii: fie că ar exista un salon special unde erau duși pacienții care urmau să fie conțințonați, fie că măsura se aplica în salonul unde erau cazați,

lângă ceilalți pacienți. Aplicarea contenționării în salon, prevăzută și în Protocolul privind contenția mecanică existent în spital, *contravine Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii conform cărora pacienții nu trebuie niciodată să fie contenționați sub privirile celorlalți pacienți* (exceptând situațiile în care pacienții solicită să rămână în compania unui anume pacient, coleg cu acesta), chiar dacă ar fi utilizate paravane (a căror prezență nu a fost constatată de echipa de vizită în saloanele spitalului).

De asemenea, în Protocolul privind contenționarea mecanică erau menționate ca mijloace de contenționare cămașa de forță sau setul de chingi disponibil la nivelul fiecărei secții. În practică erau folosite mijloace de contenționare omologate (curele din material textil de tip Segufix) pentru imobilizarea membrilor, respectându-se prevederile Normei de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicate care precizează dispozitivele de contenționare (curelele late din piele sau echivalente, prevăzute cu sistem de prindere pentru pat și cu manșete pentru articulațiile carpiene, tarsiene, torace și genunchi).

În Protocolul privind contenționarea era consemnat tratamentul medicamentos care se administra în timpul contenționării mecanice. Referitor la aplicarea contenționării mecanice și chimice în același timp, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii atrage atenția asupra importanței evaluării corecte a medicamentului și dozei aplicate și precizează că trebuie aplicate pe termen scurt și având în vedere posibilele efecte secundare.

În spital erau întocmite Registre pentru măsuri de contenționare pentru fiecare pavilion, completate în conformitate cu prevederilor legale (art. 9 alin. 11 din Normele de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată). În registre erau precizate: ora și minutul instituirii măsurii restrictive, gradul de restricție, circumstanțele și motivele care au stat la baza dispunerii măsurii restrictive, numele medicului care a dispus măsura restrictivă, numele membrilor personalului medical care au participat la aplicarea măsurii restrictive, prezența oricărei leziuni fizice suferite de pacient sau personalul medical în legătură cu aplicarea măsurii restrictive, efectuarea vizitelor de monitorizare a pacientului cu precizarea valorilor funcțiilor vitale, îndeplinirea nevoilor fiziologice sau altor nevoi, după caz, ora și minutul ridicării măsurii restrictive.

În anul 2017 au fost consemnate **115 cazuri de aplicare a măsurii de contenționare**, iar în anul 2018, până la data vizitei, erau înregistrate în evidențele medicale **41 de cazuri** (15 în Pavilionul 1 și 26 în Pavilionul 2).

Echipa de vizită, verificând motivele care au stat la baza aplicării măsurii contenționării, având în vedere și faptul că în Pavilionul 2 (unde erau cazați pacienții cu grad mai scăzut de agresivitate) numărul contenționărilor în anul 2018 era superior celui consemnat în registrul din Pavilionul 1, *a constatat aplicarea contenționării inclusiv în cazul tentativelor de evadare* (încercările de evadare au avut loc în Pavilionul 2 unde pacienții, spre deosebire de pacienții din Pavilionul 1, petreceau o mare parte din timp în curtea spitalului). În consecință, *se poate aprecia că măsura contenționării se aplica și în scop sancționator sau în scopul modificării comportamentului pacienților respectivi, ceea ce contravine art. 39 alin. 3 din Legea nr. 487/2002, republicată: măsura contenționării nu poate fi folosită ca sancțiune (...) sau pentru forțarea unei bune purtări, precum și Normelor CPT în materie.*

În această unitate nu era aplicată măsura izolării pacientului în scop terapeutic deoarece nu existau izolatoare amenajate conform art. 8 alin. (4), (5) și (6) din Normele de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată.

Recomandări: ● *aplicarea contenționării mecanice strict de către personalul medical, cu respectarea demnității și drepturilor pacienților, având în vedere că muncitorii necalificați supravegheau bolnavii psihici periculoși și puteau aplica această măsură, precum și faptul că pacienții erau contenționați în saloanele comune, în prezența altor*

pacienți; • aplicarea conțenționării cu respectarea prevederilor art. 39 alin. 3 din Legea nr. 487/2002, republicată conform căroră măsura conțenționării nu poate fi folosită ca sancțiune sau pentru forțarea unei bune purtări, având în vedere că era aplicată și în cazul pacienților care evadau/înceau să evadeze; • amenajarea unor camere de izolare în conformitate cu art. 8 alin. (4), (5) și (6) din Normele de aplicare a Legii nr. 487/2002, republicată.

• pacienții erau îmbrăcați în pijamale (*Spitalul de Psihiatrie "Sfânta Maria" Vedea, județul Argeș*). Având în vedere Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, conform căroră "practica, observată în anumite instituții de psihiatrie, de a îmbrăca întotdeauna pacienții în pijamale/cămași de noapte nu este propice întăririi sentimentului de identitate personală și de stimă de sine; individualizarea îmbrăcăminții face parte din procesul terapeutic."

Recomandare: respectarea recomandărilor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii referitoare la permiterea/încurajarea pacienților să poarte pe timpul zilei îmbrăcăminte, alta decât pijama/cămașă de noapte și achiziționarea unor obiecte de îmbrăcăminte precum cămași, treninguri, pentru persoanele care nu dispun de îmbrăcăminte proprie, asigurarea, în cadrul unității psihiatrice, a individualizării vestimentației.

B. Centre de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică

Pe parcursul efectuării vizitelor din anul 2018 au fost constatate **aspecte pozitive**, dintre care amintim:

•dormitoarele beneficiarilor erau curate, luminoase, aerisite, într-o stare corespunzătoare de curățenie și igienă, cu pereții curați, personalizați cu tablouri, ornamente florale sau fotografii, cu pavimentul acoperit cu linoleum sanitarizat, cu ferestre din PVC prevăzute cu geam termopan și site de protecție împotriva pătrunderii insectelor, cu instalații electrice și corpuri de iluminat suficiente și funcționale; •toate dormitoarele erau evidențiate cu bulină roșie pentru situațiile de urgență, iar cu privire la acest aspect, a avut loc o simulare de incendiu, finalizată cu succes; •fiecare dormitor era prevăzut cu 2-3 paturi, noptiere și dulapuri pentru fiecare beneficiar, comodă, aparate audio și tv funcționale, canapea, cuier etc. •mobilierul din camere era nou, saltelele erau în stare bună, cazarmamentul era curat, caloriferele erau în număr corespunzător și erau funcționale; •fiecare beneficiar dispunea de lenjerie de pat, pături și alte obiecte de cazarmament, curate și în stare bună, astfel încât să fie asigurat un nivel corespunzător de confort și igienă; •lenjeria de pat se schimba ori de câte ori era nevoie; •fiecare cameră era prevăzută cu grup sanitar propriu adaptat pentru a putea fi folosit de către persoanele cu dizabilități (bare de sprijin, uși de acces largi, covorașe antialunecare, cărucioare rulante, scaune wc speciale). Grupurile sanitare erau curate, igienizate corespunzător și dotate cu instalații tehnico-sanitare funcționale (wc, cadă, duș, lavoar, oglindă, ventilator etc.); •interiorul camerelor prezenta un aspect confortabil, plăcut, camerele fiind dotate corespunzător, dulapuri, lenjerie, pilote, perne, covoare, prosoape și perdele. Centrul deținea rezerve de materiale, au fost achiziționate 200 de lenjerii conform aceluiași proiect. În fiecare cameră era instalat un televizor. Pe ușile de la baie erau afișate grafice de curățenie, schimbul de lenjerie. Fiecare cameră deținea un caiet pentru personalul administrativ în care se precizau activitățile de întreținere (*C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*); •în ceea ce privește îngrijirea personală a beneficiarilor cazați aspectul general al beneficiarilor cu abilități ridicate era unul îngrijit, hainele erau curate, starea de curățenie în camere era acceptabilă, fapt ce arăta preocuparea personalului pentru igiena beneficiarilor (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*); •aspectul general al beneficiarilor era unul îngrijit, hainele acestora erau curate, în camere era curățenie, fapt ce arăta preocuparea personalului în ceea ce privește igiena beneficiarilor, atât a celor cu abilități normale, cât și a celor cu

abilitați mai scăzute; ●beneficiarii care nu se puteau îngriji singuri (spălat parțial sau total, bărbierit, pieptănat, îmbrăcat/dezbrăcat, încălțat/ descălțat, transfer în fotoliu rulant, deplasare în interiorul camerei) primeau ajutor zilnic acordat de personalul de îngrijire – infirmieri, sub supravegherea asistenților medicali; ●nu au fost identificați beneficiari cu escare sau alte leziuni cutanate care să probeze o eventuală îngrijire deficitară (*C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț*); ●camerele destinate îngrijirilor paliative erau prevăzute cu buton de panică și erau dotate cu paturi cu sisteme speciale de prindere și ridicare a persoanelor cu deficit motor și saltele antiescare. În plus, în incinta centrului se folosea un elevator hidraulic cu ham (pe roți, tip macara) pentru transportul persoanelor cu dizabilități locomotorii sau/și supraponderale; ●clădirea era dotată cu lift modern, adaptat persoanelor imobilizate în scaun rulant (inclusiv acces cu targa) și rampe de acces interioare și exterioare pentru persoanele cu dizabilități locomotorii; ●pe fiecare nivel al clădirii, erau trei camere adaptate persoanelor cu dizabilități, inclusiv grupurile sanitare ale acestora (astfel, se asigura accesul în toate spațiile, în conformitate cu *Ordinul ministrului dezvoltării regionale și administrației publice nr. 189/2013 pentru aprobarea reglementărilor tehnice „Normativ privind adaptarea clădirilor civile și spațiului urban la nevoile individuale ale persoanelor cu handicap, indicativ NP 051-2012-Revizuire NP 051/2000”*); ●clădirea internat era prevăzută cu o stație automată de stingere a incendiilor; ●ferestrele de la etajul III erau dotate cu dispozitive de deschidere automată în cazul declanșării unui incendiu; ●existau tabele cu repartizarea pe saloane a beneficiarilor cu probleme de locomoție, pentru a se putea interveni eficient la evacuarea lor în caz de necesitate; ●sistemul de închidere al ușilor de acces pe scări se debloca automat în caz de pericol (*C.R.R.N. Nedelea, jud. Prahova*).

Pe parcursul desfășurării activității de monitorizare, echipele de vizită din cadrul MNP au constatat **o serie de deficiențe**. Pentru remedierea lor, Avocatul Poporului a formulat recomandări către conducerile unităților vizitate, prin intermediul raportului de vizită.

În cadrul rapoartele de vizită întocmite în anul 2018 au fost formulate **80 de recomandări**, dintre care **61 în cazul rapoartelor întocmite ca urmare a vizitelor efectuate în anul 2018** la Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, (C.I.A.P.A.H.) județul Prahova; Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională pentru Persoane Adulte cu Handicap (CITOPAH) Urlați, județul Prahova; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică (CRRN) Războieni, județul Neamț; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică (CRRN) Plătărești, județul Călărași, precum și **19 recomandări în cazul rapoartelor întocmite urmare a vizitelor efectuate în anul 2017**, la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap (CRRNPAH) Nedelea, județul Prahova; Centrul de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor cu Handicap (CRRPH) Păstrăveni, județul Neamț; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică (CRRN) Bălăceanca, județul Ilfov.

*Au transmis răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, următoarele unități vizitate: Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, județul Prahova; Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională pentru Persoane Adulte cu Handicap Urlați, județul Prahova; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Războieni, județul Neamț; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Plătărești, județul Călărași; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Nedelea, județul Prahova; Centrul de Recuperare și Reabilitare a Persoanelor cu Handicap Păstrăveni, județul Neamț; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca, județul Ilfov.

Referitor la acordarea asistenței medicale ●deși unitatea vizitată deținea un contract de colaborare cu un medic stomatolog, au fost identificați beneficiari care prezentau afecțiuni

grave ale danturii, cu dureri, ce necesitau intervenție de urgență, fapt sesizat și menționat de medic în fișele medicale. (*C.I.A.P.A.H. Urlați, județul Prahova*). **Recomandare:** asigurarea asistenței stomatologice de urgență pentru beneficiarii care prezintă afecțiuni stomatologice.

Răspuns: Centrul a precizat că există un parteneriat cu Asociația Overland for Smile prin care s-a acordat consult tuturor beneficiarilor din centru și intervenții stomatologice conform convenției de colaborare. Față de răspunsul Centrului, menționat anterior, instituția Avocatul Poporului a solicitat DGASPC Prahova efectuarea de verificări suplimentare. ● la nivelul Centrului nu exista amenajat un izolator pentru cazarea beneficiarilor diagnosticați cu boli infecto-contagioase. Spațiul prezentat echipei cu destinația de izolator nu putea fi folosit deoarece în el erau depozitate diverse materiale (*C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*).

Recomandare: amenajarea unui izolator pentru cazarea temporară în situația beneficiarilor diagnosticați cu boli infecto-contagioase. **Răspuns:** *C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova* a menționat că la nivelul centrului a fost amenajat un izolator pentru izolarea persoanei cu boli contagioase, în conformitate cu prevederile legale. ● prezența în camerele rezervate pentru beneficiarii TBC a unor beneficiari care nu prezentau astfel de afecțiuni, aspect cauzat de o ușă care separa zona pentru beneficiarii cu afecțiuni TBC și care nu se încuia (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*).

Recomandare: supravegherea atentă a beneficiarilor pentru a nu avea acces în camerele rezervate pentru beneficiarii TBC. **Răspuns:** Centrul a comunicat că se supraveghează atent bolnavii TBC, aceștia având spațiul destinat exclusiv desfășurării activităților. ● anumite medicamente nu se regăseau în stocul de medicamente sau existau sincope în aprovizionarea cu medicamente, limitarea fiind determinată de bugetul aprobat. (*C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*).

Recomandare: asigurarea medicației de urgență și identificarea măsurilor pentru evitarea sincopelor în aprovizionarea cu medicamente. **Răspuns:** reprezentanții Centrului au comunicat că vor fi incluse în Planul de investiții pe anul 2019 sumele necesare achiziționării medicamentelor.

● prezența unor leziuni cutanate (escare, eritem) la unii beneficiari cu afecțiuni grave, imobilizați la pat. Centrul avea în dotare saltele speciale antiescară, dar numărul acestora era insuficient raportat la numărul beneficiarilor nedeplasabili (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*). **Recomandare:** achiziționarea de saltele antiescară în număr suficient, potrivit nevoilor beneficiarilor. **Recomandare:** Centrul a comunicat că s-au achiziționat două saltele antiescară.

● infirmierele au urmat cursuri de perfecționare privind igienizarea, nefiind organizate însă cursuri de prim ajutor. (*C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*). **Recomandare:** participarea personalului din Centru la cursuri de perfecționare privind acordarea primului ajutor.

Răspuns: Centrul a comunicat se vor fi incluse în Planul de Formare Profesională, cursuri de prim ajutor.

Referitor la aplicarea măsurilor de contenționare și izolare ● nu exista izolator, acesta fiind necesar pentru situația apariției unor boli infecto-contagioase la nivelul Centrului (*C.R.R.P.H. Păstrăveni, județul Neamț*). **Recomandare:** amenajarea unui izolator, necesar în cazul apariției unor boli infecto-contagioase la nivelul Centrului. **Răspuns:** referitor la amenajarea unui izolator, necesar în cazul apariției unor boli infecto-contagioase la nivelul Centrului, s-a transmis că spațiul destinat acestor activități este periodic igienizat și întreținut în eventualitatea utilizării lui. ● nu erau consemnări corespunzătoare în registrul de contenționări și nici în fișa medicală a măsurilor de contenționare (*C.R.R.P.H. Păstrăveni, județul Neamț*). **Recomandare:** întocmirea și consemnarea corectă, atât în registrul de contenționări, cât și în fișa medicală a măsurilor de contenționare. **Răspuns:** cu privire la întocmirea și consemnarea corectă, atât în registrul de contenționări, cât și în fișa medicală a măsurilor de contenționare, în acord cu dispozițiile legale în vigoare, se menționează că au

fost asigurate măsurile pentru respectarea acestora. ● camerele de conținere/izolare nu respectau dispozițiile legale, în sensul că nu aveau pereții acoperiți cu material durabil, dintr-o singură bucată și fără îmbinări vizibile, nu aveau acces la grup sanitar propriu, nu erau protejate în așa fel încât să prevină rănirea celui izolat, spre exemplu: scaunul și masa nu erau fixate în perete, cadrul patului era din fier și avea colțurile rotunjite, iar în interiorul camerelor era montat un calorifer. (*C.R.R.N.P.H. Nedelea, județul Prahova*). **Recomandare:** amenajarea camerelor de izolare/atraumatice în conformitate cu prevederile legale în vigoare. **Răspuns:** destinația și amenajarea spațiilor ”salon izolator” sunt în conformitate cu Proiectul implementat în Centru. De asemenea, Centrul a precizat că pe durata de implementare a proiectului nu este permisă modificarea spațiilor și anexelor pentru o perioadă de 5 ani (până în decembrie 2019); camerele de izolare sunt prevăzute, cu obiecte de mobilier (masă, scaun și pat) fixate în pardoseală și calorifer încadrat în protecție metalică; pentru evitarea traumăzării voluntare sau involuntare a beneficiarilor, în interiorul acestui spațiu, patul și protecția metalică a caloriferului sunt îmbrăcate în material de protecție atraumatică, pereții acestor spații sunt căptușiți cu un strat de polistiren cu rol de protecție față de perețele de beton; ușile de acces în spațiile ”salon izolator” nu se închid cu cheia pentru a permite accesul beneficiarilor la grupurile sanitare, aceștia beneficiind de un regim de supraveghere semideschis; se are în vedere ca după expirarea perioadei de implementare a Proiectului să fie schimbată modalitatea de încălzire pentru aceste spații și eliminarea caloriferelor, să se aplice pe pereții interiori un material durabil, dintr-o singură bucată și fără îmbinări vizibile, în limita bugetului care va fi aprobat la acel moment.

Referitor la condițiile de cazare: ● nerespectarea prevederilor legale referitoare la cazarea beneficiarilor în sensul asigurării fiecărui beneficiar un spațiu de cazare personal, corespunzător nevoilor proprii - 6 mp în dormitor și maxim 3 paturi și a mobilierului minim: pat, noptieră, masă, scaun, dulap (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași; C.I.T.O.P.A.H. Urlați, județul Prahova*). Existența aglomerării în majoritatea dormitoarelor vizitate (dotate cu 5-12 paturi; spre exemplu, într-un salon se aflau 10 paturi și erau cazate 8 persoane); în unele camere, paturile beneficiarilor erau lipite, iar sub paturi erau depozitate diverse obiecte (găleți, cutii, sacose, ligheane cu rufe murdare) (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*). **Recomandare:** efectuarea demersurilor necesare în vederea eliminării supraaglomerării și respectării standardelor prevăzute de legislația în vigoare; asigurarea fiecărui beneficiar a unui spațiu de cazare personal, corespunzător nevoilor proprii (6 mp în dormitor și maxim 3 paturi și a mobilierului minim: pat, noptieră, masă, scaun, dulap). **Răspuns:** Centrul a precizat că demersurile necesare în vederea eliminării supraaglomerării și respectării standardelor prevăzute de legislația în vigoare s-au efectuat de către D.G.A.S.P.C. Prahova, având în vedere că centrul nu are personalitate juridică. În răspunsul primit de la D.G.A.S.P.C. Călărași s-a menționat că vor fi reluate procedurile de transfer a beneficiarilor adulți care provin de pe raza administrativ-teritorială a altor județe/sectoare ale municipiului București și identificarea unor alternative de tip familial și comunitar, iar pentru beneficiarii domiciliați pe raza județului Călărași, cu sprijinul specialiștilor centrului, vor fi reluate demersurile de identificare a nevoilor individuale, de evaluare a posibilităților de reintegrare familială, demersuri pentru înființarea unor servicii comunitare – centre de zi și locuințe protejate – prin accesarea unor linii de finanțare cu sprijinul Consiliului Județean Călărași, asigurarea fiecărui beneficiar a unui spațiu de cazare personal, corespunzător nevoilor proprii (6 mp în dormitor și maxim 3 paturi și a mobilierului minim: pat, noptieră, masă, scaun, dulap) în conformitate cu prevederile legale. De asemenea, reprezentanții *C.I.T.O.P.A.H. Urlați* au răspuns că pentru reabilitarea, reamenajarea, dotarea și înlocuirea mobilierului/ echipamentelor corespunzătoare tuturor spațiilor (dormitoare, spații igienico-sanitare, cabinetele terapie/recuperare, spații

dedicate activităților sportive, spații comune interioare și exterioare) prin igienizare, zugrăvire, înlocuirea mobilierului uzat, completarea echipamentelor se vor solicita fondurile necesare în planul de investiții pe anul 2019. ● trecerea de la etaj la mansardă se făcea cu ajutorul unor scări, abrupte și neamenajate corespunzător existând riscul de cădere. (C.I.T.O.P.A.H. Urlați). **Recomandare:** amenajarea scării ce asigura accesul la mansardă astfel încât să nu mai existe pericol pentru siguranța beneficiarilor. **Răspuns:** pentru reabilitarea, reamenajarea, dotarea și înlocuirea mobilierului/ echipamentelor corespunzătoare tuturor spațiilor prin igienizare, zugrăvire, înlocuirea mobilierului uzat, completarea echipamentelor se vor solicita fondurile necesare în planul de investiții pe anul următor. ● grupuri sanitare insuficiente raportat la numărul beneficiarilor, nefiind respectate prevederile standardelor minime de calitate privind spațiile igienico-sanitare. Dușurile nu erau separate prin pereți despărțitori sau perdeluțe, nefiind asigurată astfel intimitatea persoanelor rezidente. Grupurile sanitare, prezentau diverse deficiențe, o parte dintre acestea nu erau prevăzute cu ușă, instalația electrică era defectă sau lipseau becurile, caloriferele erau ruginite, vasele de wc nu erau prevăzute cu capace. În unele grupuri sanitare ușa de la intrare nu avea clanță fiind amenajate zăvoare, iar unele uși de la wc erau înlocuite cu perdeluțe. La unul din grupurile sanitare s-a constatat prezența igrasiei pe tavan (C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași). **Recomandare:** suplimentarea și amenajarea grupurilor sanitare potrivit prevederilor legale în vigoare, cu asigurarea intimității beneficiarilor. **Răspuns:** Centrul a comunicat că aflându-se în proces de reorganizare-restructurare, demersurile privind dotarea Centrului în conformitate cu standardele prevăzute în legislația în vigoare în vederea obținerii autorizațiilor și avizelor necesare funcționării centrului, cât și licențierea serviciului social, nu au fost aduse la îndeplinire, până la această dată neexistând posibilitatea preluării a 100 de beneficiari din centru.

Referitor la protecția juridică a beneficiarilor: ● în majoritatea centrelor de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru persoane adulte cu handicap au fost identificați beneficiari care nu aveau discernământ și pentru care nu erau desemnați reprezentanți legali (C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova; C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași; C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț; C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova). ● la C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași, pentru 10 beneficiari erau transmise documentele către compartimentul juridic din cadrul D.G.A.S.P.C. Călărași în vederea punerii sub interdicție, iar pentru ceilalți 30 se căutau soluții pentru identificarea tutorilor și punerea sub interdicție. În privința acestora s-a ridicat problema modalității de asigurare a protecției lor juridice, în condițiile în care demersurile abia se derulau pentru unii dintre ei, iar pentru ceilalți nici nu se inițiaseră. ● la C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova s-a constatat că numai 9 beneficiari erau puși sub interdicție, fiind desemnat un reprezentant legal, astfel că, având în vedere diagnosticul medical al beneficiarilor, se pune problema protecției juridice a acestora, în condițiile în care conducerea centrului nu inițiaseră demersuri către Serviciul juridic din cadrul D.G.A.S.P.C. Prahova, în vederea desemnării reprezentanților legali, dacă se impunea. ● în cazul C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț un număr de 31 de beneficiari puși sub interdicție nu aveau nici tutelă nici curatelă instituită, astfel că aceștia, deși nu aveau exercițiul drepturilor lor, nu erau reprezentați de nimeni în momentul în care se luau decizii care-i priveau. Din informațiile și documentele puse la dispoziție de către personalul instituției a reieșit că au fost efectuate demersuri în acest sens, fiind inițiate discuții cu membrii familiilor beneficiarilor sau acțiuni la instanțele judecătorești. Majoritatea cauzelor aflate pe rolul instanțelor de judecată au fost suspendate, motivat de faptul că nu au fost identificate persoane care să fie numite tutore pentru persoanele interzise. Cu privire la această situație, membrii echipei de vizită au considerat că, în scopul asigurării drepturilor fundamentale și a garanțiilor necesare

privind evitarea abuzurilor asupra beneficiarilor, formularea plângerilor, accesul la justiție, libertate de mișcare, viață privată etc., este imperios necesară continuarea demersurilor pentru stabilirea unor măsuri de ocrotire, acolo unde este cazul, având în vedere că art.111 N.C.C. prevede obligativitatea pentru Centre de a sesiza instanța de tutelă. ● la *C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova* existau persoane care nu erau puse sub interdicție, nu aveau reprezentant legal, dar care prezentau afectări cognitive de severitate gravă (ex. oligofrenie), neavând capacitatea de a semna contractul cu centrul, impunându-se reprezentarea legală. **Recomandare:** inițierea sau continuarea demersurilor necesare pentru dispunerea măsurilor legale în vederea asigurării protecției juridice a beneficiarilor. **Răspuns:** reprezentanții Centrului au precizat că s-a discutat cu avocatul instituției, cu care Centrul are contract de prestări servicii juridice, în vederea înaintării în instanță a dosarelor pentru punerea sub interdicție și a desemnării reprezentanților legali. Totodată, s-a precizat că situația a fost discutată cu reprezentanții D.G.A.S.P.C. Prahova care le-au adus la cunoștință procedura legală de evaluare medico-legală și punere sub interdicție, precum și aspecte legate de acoperirea sumelor necesare pentru evaluarea medico-legală, transport, e.t.c. și includerea în bugetul instituției. *C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași* a răspuns că s-a întocmit documentația necesară punerii sub interdicție și stabilirea reprezentanților legali pentru cei 29 de beneficiari, o parte a dosarelor fiind trimise pentru a fi soluționate de către Serviciul juridic din cadrul DGASPC Călărași. De asemenea, *D.G.A.S.P.C. Călărași* a transmis o notă internă către conducerea Centrului prin care stabilea termene și responsabili pentru fiecare recomandare în parte. Astfel se solicita întocmirea documentației specifice punerii sub interdicție a celor 29 de beneficiari ai Centrului și întreprinderea demersurilor legale care se impun. (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*) ● Referitor la continuarea demersurilor pentru stabilirea unor măsuri de ocrotire a beneficiarilor, având în vedere că la data efectuării vizitei un număr de 31 de beneficiari puși sub interdicție erau în imposibilitatea de a-și administra bunurile și apăra interesele în condiții corespunzătoare, conducerea a menționat că s-a demarat acțiunea de stabilire a reprezentantului legal pentru beneficiarii puși sub interdicție, prin corespondența cu primăriile localităților de proveniență, în vederea identificării unui membru din familie sau orice altă persoană din comunitate care ar putea fi numit tutore (*C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț*).

Referitor la asistența socială și activitățile organizate în centru ● pentru cei 50 de beneficiari ai Centrului nu era alocat niciun responsabil de caz, acest fapt având drept consecință demersurile puține pentru reintegrarea în familie, iar sarcinile ce aparțin activității de asistență socială au fost delegate altor tipuri de personal (postul de asistent social al Centrului era vacant). Documentele de specialitate, nu erau întocmite corespunzător și nu țineau cont întotdeauna de schimbările petrecute în viața de zi cu zi beneficiarilor. Planurile de intervenție personale erau asemănătoare deși beneficiari au fost în grija sistemului public pe perioade lungi de timp. În momentul când cazul era preluat de la un manager la altul, acesta din urmă nu reușea să determine schimbări semnificative pentru că în scurt timp era înlocuit cu altă persoană. Lipsa unui specialist din cadrul structurii de personal a centrului are drept consecință neefectuarea activităților specifice sau delegarea sarcinilor altui personal care nu deținea studii de specialitate. (*C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*). **Recomandare:** reevaluarea activității de management de caz și corelarea atribuțiilor managerului de caz și a responsabilului de caz cu cele prevăzute în standardele minime de calitate. **Răspuns:** Centrul a menționat că sunt numiți responsabili de caz prin dispoziția directorului general al DGASPC Prahova. ● prezența în centru a unui beneficiar de vârstă tânără, care a redactat repetate solicitări de transfer în alte centre unde, în opinia sa și-ar fi putut dezvolta noi abilități, unde spre exemplu ar fi putut presta activități lucrative. Se impunea deci analizarea situației specifice a acestui beneficiar și reorientarea sa spre centre care pot oferi alternative la

autonomie, calificare personală, muncă remunerată. Plasarea lui la o vârstă tânără într-un centru care nu poate oferi suficiente activități și servicii personalizate reprezintă o încălcare a drepturilor sale la reintegrare socială. (*C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*). **Recomandare:** reanalizarea situației specifice a beneficiarilor care prezintă abilități ridicate și luarea măsurilor obligatorii pentru reorientarea lor spre centre care pot oferi alternative la autonomie, calificare personală, muncă și reintegrare socială. **Răspuns:** Centrul a atașat decizia de transfer emisă de către Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap a DGASPC Prahova, cu respectarea procedurilor legale în vigoare. ●beneficiarii nu erau implicați în activități de dezvoltare și menținere a capacităților de autonomie personală și socială, formarea și exersarea unor capacități și comportamente necesare adaptării la viața socială, deși în Programul Individual de Recuperare acestea erau precizate (*C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud.Prahova; C.R.R.N. Nedelea, jud.Prahova*). **Recomandare:** realizarea activităților de recuperare și reabilitare, a activităților ocupaționale care să dezvolte abilitățile beneficiarilor și menționarea lor în fișele redactate în urma efectuării lor; dezvoltarea unor programe specifice care să implice beneficiarii în activități ce conduc la restabilirea capacităților funcționale normale sau dezvoltarea compensatorie a funcțiilor restante sănătoase, precum și pentru atenuarea sau reducerea tulburărilor de comportament, astfel încât recomandările consemnate în Programul Individual de Recuperare să poată fi implementate. **Răspuns:** au fost revizuite fișele de evaluare în sensul în care se face referire la modul în care au fost atinse obiectivele din Planurile individuale de intervenție (*C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*); au fost elaborate și puse în aplicare planuri și activități de terapie ocupațională și programe terapeutice specifice de dezvoltare/formare a capacităților și deprinderilor psiho-comportamentale necesare adaptării la viața socială...” (*C.R.R.N. Nedelea, jud. Prahova*).

Referitor la asistența psihologică ● Planurile Individuale de Intervenție cuprindeau într-un mod general activitățile derulate/serviciile acordate în vederea asigurării nevoilor de îngrijire personală, menținerea și/sau ameliorarea stării de sănătate și a autonomiei fizice și psihice, nevoilor de recuperare/reabilitare funcțională (psihică și/sau fizică), nevoilor de integrare/reintegrare socială, nefiind individualizate pentru fiecare beneficiar. De asemenea, Planurile nu conțineau consemnări referitoare la evaluarea rezultatelor. (*C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*). **Recomandare:** personalizarea Planurilor individualizate specifice astfel încât să nu cuprindă activități formulate la modul general, ci să cuprindă în mod specific modul de atingere și îndeplinire a obiectivelor stabilite. **Răspuns:** Planurile Individualizate specifice au fost personalizate. ●existența instrumentelor de evaluare cu licență - Cuburile Kohs (metoda de screening a abilităților cognitive) și PANSS (evaluarea focalizată a dimensiunilor pozitive și negative ale tulburării schizofrenice), dar care erau neexploatate suficient, din cauza lipsei de experiență a personalului. (*C.R.R.N. Războieni*). **Recomandare:** efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței psihologice a beneficiarilor prin continuarea evoluției profesionale a psihologilor. **Răspuns:** Reprezentanții Centrului au comunicat că se vor achiziționa teste specifice care vor include și perioada de pregătire profesională. ●spațiile în care funcționau cabinetele psihologice erau mici, necorespunzătoare pentru desfășurarea activităților de tip psihologic. Astfel, era necesară amenajarea unui cabinet psihologic, care să respecte condițiile privind confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor, în conformitate cu prevederile Hotărârii nr. 1/ 10.03.2006 a Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România. (*C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț*). **Recomandare:** efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței psihologice a beneficiarilor prin amenajarea unui cabinet psihologic, care să asigure intimitatea actului psihologic. **Răspuns:** a fost întocmit un nou program de folosire eficientă a spațiilor destinate actului psihologic.

Referitor la registre • în anul 2018, în Registrul de evidență a incidentelor deosebite, într-un caz apărea ”stare generală nesatisfăcătoare, apel 112!”. Cu privire la acest incident, în Raportul de incident din martie 2018 nu apare niciun detaliu cu privire la descrierea incidentului, eventuale cauze, circumstanțe, dacă au fost rezultate traumatisme. (*C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*). **Recomandare:** întocmirea cuprinzătoare a raportului de incident și introducerea în raportul despre incident/accident a unei rubrici destinată măsurilor întreprinse în urma incidentului, altele decât informarea conducerii unității și/sau a medicului. **Răspuns:** Centrul a precizat că s-a introdus rubrica concluzii în raportul despre incident/accident. • Unele registre nu erau întocmite, de exemplu: Registrul de procese verbale întocmite la raportul zilnic, Registrul rapoarte de activitate, Registrul de evidență ciclu menstrual, Registrul medico – legal unde erau consemnate decesele, Registrul sesizărilor și reclamațiilor, drept urmare este necesară întocmirea și completarea registrelor menționate mai sus (*C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț*). **Recomandare:** întocmirea și completarea registrelor medicale (registrul de procese verbale întocmite la raportul zilnic, registrul rapoarte de activitate, registrul de evidență ciclu menstrual, registrul medico – legal unde erau consemnate decesele, registrul de educație sanitară) și a Registrului de sesizări și reclamații. **Răspuns:** în răspunsul primit, conducerea Centrului nu a făcut nicio mențiune cu privire la această recomandare, urmând să se continue activitățile de monitorizare, inclusiv prin efectuarea unei vizite cu obiect implementarea recomandărilor formulate de Avocatul Poporului.

Referitor la personal • cele mai multe centre vizitate se confruntau cu problema lipsei de personal. O situație deosebită a fost întâlnită la *C.I.T.O.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*, unde Statul de funcții prevedea 172 de posturi iar numărul persoanelor angajate era de 70, constatându-se un deficit major de 102 persoane, în special la compartimentele asistență medicală, evaluare/ socializare și recuperare. Cu problema lipsei de personal se confruntau și *C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț*; *C.R.R.N. Nedelea, jud. Prahova*; *C.R.R.P.H. Păstrăveni, jud. Neamț*; *C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*; *C.I.A.P.A.H. Urlați, jud. Prahova*. • agresiuni fizice asupra personalului angajat al centrului, asupra cărora nu se acționase în niciun fel, deși Centrul primise controale ale Inspectoratului Teritorial de Muncă Neamț, care nu stabilise nicio măsură în acest sens. (*C.R.R.N. Războieni, jud. Neamț*). **Recomandare:** intensificarea supravegherii persoanelor custodiate în centru, cunoscute ca având comportamente agresive, prin sporirea numărului de îngrijitori care desfășoară activități în saloane, pentru asigurarea siguranței personale, atât pentru beneficiari, cât și pentru personalul care deservește centrul. **Răspuns:** conducerea unității a precizat că, pe lângă activitățile desfășurate de către personal, a fost sporit numărul de camere video. • neefectuarea de către membrii personalului a cursurilor de pregătire profesională, mai ales având în vedere varietatea comportamentală a beneficiarilor din centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică. (*C.R.R.N. Plătărești, jud. Călărași*). **Recomandare:** participarea personalului la cursuri de pregătire profesională în materia gestionării situațiilor de criză, având în vedere varietatea comportamentală a beneficiarilor. **Răspuns:** Centrul a menționat că personalul nu a participat la cursuri de pregătire profesională.

Recomandări/propuneri de schimbare a cadrului legislativ

Organismele de monitorizare (MNP-urile) au un rol central în apărarea drepturilor persoanelor private de libertate. Mandatul lor preventiv, care asigură acces la toate locurile de detenție, le plasează într-o poziție unică, fiind în măsură să raporteze despre realitățile întâlnite și să formuleze recomandări în vederea îmbunătățirii practicilor în domeniu. Mandatul nu se limitează la vizite și la verificarea condițiilor materiale, ci include evaluarea

managementului general și dialogul constructiv cu autoritățile, în scopul găsirii unor soluții pentru a preveni abuzurile.

În majoritatea centrelor de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru persoane adulte cu handicap vizitate au fost identificați beneficiari care nu aveau discernământ și pentru care nu erau desemnați reprezentanți legali, deși art.111 N.C.C. prevede **obligativitatea pentru centre de a sesiza instanța de tutelă.**

Cu privire la acest aspect, **Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități a interpretat articolul 12 al Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, în Comentariul General nr.1, stabilind că mecanismele de substituire a deciziilor persoanelor cu dizabilități trebuie înlocuite cu mecanisme de suport în luarea deciziilor, asigurând autonomia persoanei și alegerile acesteia.** Efectul direct al lipirii de capacitate juridică este ignorarea consimțământului persoanei în toate sferele vieții, dar mai ales în ce privește instituționalizarea în diverse instituții psihiatrice și administrarea tratamentului. Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități a stabilit că există o legătură strânsă între lipsirea persoanei de capacitate juridică, discriminare și intervenții medicale forțate, care în anumite cazuri pot duce la tortură sau tratamente inumane și degradante.

Aceleași concluzii le-a stabilit și Raportorul Special pentru tortură și alte tratamente crude, inumane sau degradante, **Manfred Nowak, indicând că tortura este una din cele mai grave încălcări ale dreptului omului la integritate personală și demnitate și presupune o situație de neputință, în care victima se află sub controlul total al altei persoane, iar lipsirea de capacitate juridică poate crea indubitabil o astfel de situație** (Raportul Raportorului Special pentru tortură și alte forme crude, inumane sau degradante de tratament sau pedeapsă, Manfred Nowak, A/63/175, para. 50.).

Având în vedere cele de mai sus, **autoritățile trebuie să prioritizeze reformarea sistemului medical cu profil psihiatric, prin eficientizarea mecanismelor de suport în luarea deciziilor, precum și prin programe și strategii de dezvoltare care să permită îmbunătățirea condițiilor materiale, ridicarea nivelului de pregătire a personalului și apărarea eficientă a drepturilor și intereselor persoanelor internate în acest tip de instituții.**

2. Centre rezidențiale pentru copii

Pentru siguranța copiilor, îngrijirea acestora trebuie să se realizeze în Centre licențiate, fiind astfel atestată îndeplinirea de către furnizorii publici și privați a standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial ce prevăd un set de criterii cu privire la: misiunea și locul serviciului pentru protecția copilului de tip rezidențial în sistemul de servicii sociale, planificarea protecției copilului, calitatea îngrijirii, educației și socializării, recreerea și socializarea, reclamații și protecție împotriva abuzurilor, evenimente deosebite, mediul (amplasamentul, compartimentarea și dimensiunile construcției, condițiile de locuit, spațiile igienico-sanitare, siguranța și securitatea), resurse umane, administrare și management.

Din datele publicate pe site-ul Ministerului Muncii și Justiției Sociale, actualizate la data de 09.01.2019 rezultă că un număr de **1177 centre pentru copii în sistemul de protecție specială (882 publice și 295 private) dețin licență de funcționare** (<http://www.mmuncii.ro>). **Din totalul celor 1177 centre pentru copii în sistemul de protecție specială un număr de 218 reprezintă centre de tip rezidențial.**

În ciuda numărului mare de copii aflați în sistemul de protecție, Guvernul României a recunoscut faptul că îngrijirea de tip rezidențial are efecte negative, mai ales asupra dezvoltării

copilului mic, și a reușit să îmbunătățească substanțial serviciile de protecție a copilului prin dezvoltarea alternativelor de tip familial. Astfel, la ora actuală, **două treimi din copiii din sistemul de protecție se află în servicii de tip familial.**

Totuși, după criza globală care a afectat situația copiilor din întreaga regiune, reducerea numărului de copii instituționalizați a încetinit sensibil, atât în România, cât și în alte țări din regiune. Pe de o parte, pe fondul serioasei deteriorări a condițiilor de trai și al sărăciei accentuate, numeroase familii își lasă copiii în instituții, ca o măsură temporară sau permanentă. Pe de altă parte, capacitatea sistemului a scăzut ca efect al blocării posturilor în sistemul public și al bugetului limitat, mai ales cel destinat serviciilor familiale.

Prin urmare, reducerea numărului de copii din cadrul sistemului de protecție a copilului rămâne o prioritate și pentru anii următori. Ca răspuns la evoluțiile recente, **Guvernul s-a angajat să accelereze procesul de dezinstituționalizare, o prioritate stabilită în diverse documente strategice,** inclusiv în *Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020*, *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020* și *Acordul de parteneriat pentru perioada de programare 2014-2020*.

Sistemul de protecție specială reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților sau a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora.

În România, încă, un număr prea mare de copii continuă să fie separați de familiile lor naturale sau supuși diverselor forme de violență ori excluziune socială. România face deja parte din grupul de țări care au interzis violența asupra copilului, adică orice pedepse fizice sau tratamente umilitoare sau degradante asupra copiilor, în cadrul legislației din 2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului. Cu toate acestea, autoritățile guvernamentale au recunoscut că în condițiile în care legislația nu este pusă în aplicare în mod susținut și eficient, impactul acesteia va fi limitat, iar copiii (mai ales cei din grupurile vulnerabile) sunt în continuare expuși, în mod frecvent, la diverse forme de violență, atât în familie, cât și la școală.

Sunt încă necesare eforturi susținute pentru a crește nivelul de conștientizare a populației și decidenților cu privire la faptul că toleranța zero față de orice formă de violență trebuie să devină din prioritate la nivelul politicilor un mod de viață, de conviețuire, de îngrijire și creștere a copiilor, căci există puține sau nu există date privind abuzurile care nu lasă urme sau cicatrici, altele decât cele imprimate pe inima și mintea unui copil.

În 2013, **Comisia Europeană (CE) a recomandat tuturor statelor membre să elaboreze și să implementeze politici pentru reducerea sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor, în baza unor strategii multidimensionale care vizează asigurarea bunăstării copiilor alături de promovarea șanselor egale, astfel încât toți copiii să își poată atinge potențialul maxim.** În acest scop, CE recomandă menținerea unui echilibru adecvat între politicile universale, menite să promoveze bunăstarea tuturor copiilor, și abordările țintite, menite să îi sprijine pe cei mai dezavantajați, cu accent pe copiii care prezintă un risc crescut din cauza unor dezavantaje multiple, precum copiii cu nevoi speciale sau dizabilități, copiii ce beneficiază de îngrijire alternativă, copiii de etnie romă și cei din gospodăriile cu venituri mici. Aceste strategii de promovare a bunăstării copiilor necesită investiții susținute care să asigure continuitatea politicilor și o planificare pe termen lung, având la bază evaluări ale modului în care reformele politicilor afectează persoanele cele mai dezavantajate și incluzând demersuri pentru reducerea posibilelor efecte negative.

În conformitate cu aceste recomandări, **România a elaborat *Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020***, care urmărește să promoveze investiția în dezvoltarea și bunăstarea copiilor, să asigure respectarea drepturilor copilului,

acoperirea nevoilor copiilor și accesul universal la servicii. Această strategie națională a fost concepută cu scopul de a acționa ca un catalizator pentru implementarea la nivel național a principiilor prevăzute în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. În același timp, are la bază o abordare integrată și holistică care permite crearea unor legături coerente cu Programul Național de Reformă și cu alte documente strategice naționale pentru următorii cinci ani, mai ales cu cele din domeniul protecției sociale, al educației și al sănătății.

În concordanță cu țintele naționale privind reducerea sărăciei și a excluziunii sociale stabilite în Strategia Europa 2020, România a elaborat *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020*. Potrivit acestei strategii, Guvernul României se angajează să implementeze până în 2020 un set de politici și programe cu scopul de: a scădea numărul persoanelor afectate de sărăcie până în 2020; a întrerupe cercul vicios intergenerațional al sărăciei; a preveni reapariția sărăciei și a excluziunii sociale și de a asigura acces egal la asistență socială și servicii, în vederea creșterii coeziunii sociale.

Ca răspuns la problema riscului de sărăcie ce atinge un nivel disproporționat de ridicat în rândul copiilor și al tinerilor, **ambele strategii naționale menționate anterior au stabilit ca prioritate majoră pentru perioada următoare dezvoltarea serviciilor sociale (creșterea gradului de acoperire, accesul și calitatea)**. Acordarea de ajutoare financiare familiilor celor mai vulnerabile reprezintă un demers necesar, dar nu suficient. Este nevoie și de o reorientare către prevenirea separării copilului de familie. Acest lucru se poate realiza doar prin dezvoltarea serviciilor ce oferă sprijin familiilor și acordă acces sporit la asistență medicală, educație, locuri de muncă, locuințe adecvate și la alte servicii publice. În acest scop, ar trebui create servicii integrate care să asigure armonizarea și alinierea diferitelor programe și intervenții cu ajutorul unor asistenți sociali și al altor lucrători/profesioniști abilitați și bine pregătiți, atât în plan individual, cât și la nivel comunitar, precum și alocarea bugetară care să facă posibilă implementarea acestor servicii. Realizarea unor reforme atât de complexe depinde de capacitatea de a coordona diferiții actori publici și privați, precum și autoritățile centrale și locale, dar și de capacitatea de a identifica și voința de a alocă fonduri adecvate pentru acoperirea costurilor implicate de aceste reforme (Raport UNICEF, ANPDCA și BM, România: Copiii din sistemul de protecție a copilului, București, 2016).

În situația în care, pentru un copil, se dispune măsura specială a plasamentului la un serviciu de tip rezidențial, România, ca Stat parte la Convenția cu privire la drepturile copilului, are obligația de a se asigura că așezămintele respective, care răspund de protecția și îngrijirea copiilor, respectă standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente. Așa cum precizează Comitetul European pentru Prevenirea Torturii, ***custodiarea și îngrijirea copiilor constituie o sarcină deosebit de dificilă, mai ales că mulți dintre ei au fost supuși violenței fizice, sexuale sau psihice. Personalul unui Centru care custodiază minori trebuie să primească instruire profesională și să beneficieze de sprijin și de supraveghere în exercițiul funcțiunii. Membrii personalului și conducerea Centrului trebuie să formeze o echipă care, în cadrul unor întâlniri periodice să identifice problemele, să le discute și să găsească împreună soluții.***

De asemenea, România are obligația de a veghea ca *niciun copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante și de a lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență.*

În exercitarea atribuțiilor sale, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) din cadrul instituției Avocatul Poporului monitorizează orice loc în care persoanele sunt private de libertate, prin privare de libertate înțelegându-se orice formă de

detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură (art. 4 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; art. 35 din Legea nr. 35/1997, republicată).

În acest sens, Mecanismul Național de Prevenire (MNP) care, în baza mandatului său monitorizează respectarea instrumentelor legale internaționale și naționale în materia prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante, are un rol esențial în protecția drepturilor copilului. De asemenea, Subcomitetul pentru prevenirea torturii consideră, în relație cu implementarea definiției locului de detenție, că ar fi de dorit „să se dea o interpretare cât mai largă acestei definiții, pentru a crește impactul activităților preventive ale MNP-urilor”. Statul trebuie să permită Mecanismului Național de Prevenire să viziteze orice loc aflat sub jurisdicția sa în care se găsesc sau ar putea să se găsească persoane private de libertate (în sensul că nu este liberă să îl părăsească după propria voință), astfel cum prevăd art. 4 și art. 29 din Protocolul opțional.

În sensul prevederilor legale mai sus menționate, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) monitorizează condițiile de cazare și tratamentul aplicat copiilor aflați în aceste Centre.

În privința exercitării atribuțiilor de vizitare a locurilor în care se acordă asistență socială, publică sau privată, respectiv centrele pentru copii, echipele de vizită au identificat în anul 2018 o serie de **deficiențe** majore în cadrul instituțiilor vizitate. Astfel, prezentăm, mai jos, câteva aspecte relevante:

♦ *Centrul de Primire în Regim de Urgență "Cireșarii", sector 2, municipiul București*

► nu existau în toate cazurile condițiile necesare pentru menținerea măsurii speciale a plasamentului în regim de urgență; astfel, având în vedere tipul Centrului, în cazul unora dintre beneficiari (a căror durată de ședere în Centru era cuprinsă între 1 și 6 ani), nu puteau fi satisfăcute nevoile educaționale, de socializare, etc. Față de aspectele constatate, s-a **recomandat** conducerii Centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru ca Centrul de Primire în Regim de Urgență "Cireșarii", sector 2 să funcționeze strict ca un Centru de plasament în regim de urgență, în conformitate cu Ordinul 89/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat.

► în Centru nu erau elaborate proceduri privind efectuarea, înregistrarea și soluționarea sesizărilor și reclamațiilor în conformitate cu Ordinul 89/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat; Nu exista o procedură clară cu privire la învoirea beneficiarilor (conform declarațiilor conducerii și membrilor personalului, copiii cu vârsta peste 16 ani puteau părăsi Centrul în baza unei declarații scrise în care precizează unde pleacă - au fost arătate echipei astfel de cereri, fapt confirmat de unii dintre beneficiari; alți beneficiari însă, au susținut că pot părăsi Centrul pentru câteva ore doar informând verbal).

Față de aspectele constatate, s-a **recomandat** conducerii Centrului întocmirea procedurilor de lucru în conformitate cu *Ordinul 89/2004 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind centrul de primire în regim de urgență pentru copilul, abuzat, neglijat și exploatat*; stabilirea unei proceduri clare cu privire la ieșirea beneficiarilor din Centru pe perioada plasamentului în regim de urgență, care să fie adusă la cunoștința personalului și a beneficiarilor și respectată, astfel încât să existe o practică uniformă.

► în Centru era evidentă supravegherea deficitară a beneficiarilor, lipsa unor măsuri adecvate de prevenire și intervenție în cazuri de conflict (pe parcursul vizitei de monitorizare,

mai mulți beneficiari au ieșit și au intrat în Centru, creându-se o atmosferă de agitație, mai ales la solicitarea conducerii Centrului de a întocmi o cerere în scris în care să precizeze unde pleacă - unul dintre beneficiari a devenit iritat și agresiv verbal); Nu existau proceduri privind controlul pozitiv al comportamentului copilului, iar personalul nu era pregătit corespunzător pentru astfel de situații (echipa de vizită a constatat din studierea Registrului de evenimente deosebite și discuțiile purtate cu beneficiari și angajați, numărul ridicat al agresiunilor fizice și verbale dintre beneficiari sau îndreptate asupra membrilor personalului - frecvent se apela la echipajele Secției 6 Poliție).

Față de aspectele constatate, **s-a recomandat conducerii** Centrului adoptarea unor măsuri multidisciplinare de gestionare a cazurilor și situațiilor de tensiune și conflicte verbale și fizice: pregătirea profesională a membrilor personalului cu privire la controlul pozitiv al comportamentului copilului.

► în Centru erau cazați și copii diagnosticați cu afecțiuni psihice; unii dintre ei nu urmau tratamentul permanent recomandat de medicul specialist potrivit afecțiunilor diagnosticate, motivul fiind părăsirea Centrului în mod neautorizat sau refuzul propriu; •unii beneficiari ai Centrului erau încadrați în grad de handicap; •nu era respectat în toate cazurile termenul programat pentru reevaluarea periodică a acestora; beneficiarilor care aveau recomandare pentru includere în programe de psihoterapie nu le erau acordate aceste servicii.

Față de aspectele constatate, **s-a recomandat conducerii Centrului:** •reevaluarea periodică a beneficiarilor diagnosticați cu afecțiuni psihice și includerea acestora în programe de consiliere psihologică astfel încât aceștia să conștientizeze consecințele refuzului de administrare a tratamentului medical de specialitate; •reevaluarea periodică a beneficiarilor încadrați în grad de handicap, cu respectarea termenului programat; •realizarea psihoterapiei în cazurile beneficiarilor cărora le este recomandată în fișa medicală sau în cazurile identificate de psihologul Centrului.

Având în vedere faptul că, atât reprezentanții Centrului de Primire în Regim de Urgență "Cireșarii", sector 2, municipiul București, cât și ai DGASPC sector 2, București nu au formulat un răspuns la recomandările formulate în raportul de vizită, astfel că a fost sesizat Ministerul Muncii și Justiției Sociale pentru a lua măsurile necesare care se impun.

♦ *Centrul de Plasament, „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș-Severin*

► în unele registre ale Centrului: Registrul Comportamente deviate, Registrul Comportamente copii, pentru anul 2018, erau menționate evenimente precum automutilări, comportament verbal inadecvat, nefrecventarea cursurilor școlare, comportamente agresive verbale și fizice, consum de alcool, amenințare cu sinuciderea; •în unele situații personalul Centrului a apreciat că era necesară consilierea psihologică, în majoritatea situațiilor nefiind specificată însă vreo măsură ulterioară de intervenție.

Având în vedere aceste aspecte, precum și că: printre beneficiarii găzduiți erau copii cu diagnostic psihiatric, copii care au suferit traume și care au fost victime ale abuzurilor și exploatării; în anul 2017 a fost înregistrat în Centru un deces prin suicid (asfixie mecanică prin spânzurare) al unui beneficiar, **s-a recomandat conducerii** Centrului și conducerii D.G.A.S.P.C. Caraș-Severin: •adoptarea unor noi măsuri administrative, sociale și educative corespunzătoare pentru a facilita recuperarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a copiilor, victime ale unei forme de neglijență, exploatare sau abuz; •readaptarea și reintegrarea se vor desfășura în condiții care favorizează sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului; •gestionarea cu eficiență a cazurilor de risc pentru siguranță, sănătatea și viața personală, cunoscându-se cazuri de idei și tentative suicidare prin colaborarea cu secțiile de psihiatrie infantilă, respectarea recomandărilor de medicație psihiatrică, asigurarea

consilierii și psihoterapiei și a supravegherii permanente în Centru în scopul prevenirii unor incidente deosebite.

► activitatea de asistență psihologică, evaluare și consiliere psihologică, psihoterapie nu putea fi asigurată în programul de 10 ore/săptămână (două ore/zi), desfășurat de psihologul Centrului care activa în baza unui contract de prestări servicii (postul de psiholog cu normă întreagă, era vacant, niciun candidat neprezentându-se la concursul organizat de D.G.A.S.P.C. Caraș-Severin), având în vedere nevoile complexe și multiple ale beneficiarilor: ● printre beneficiarii găzduiți erau copii cu diagnostic psihiatric, copiii care au suferit traume și care au fost victime ale abuzurilor și exploatării (unii dintre aceștia primiseră recomandare și urmau un tratament psihiatric); ● era solicitată consiliere psihologică și de către instructorii de educație, atunci când constatau comportamente agresive, limbaj vulgar, consum de alcool în rândul unor beneficiari sau amenințări cu suicidul; ● erau identificați beneficiari cu risc suicidar (pentru care psihologul a inițiat realizarea unor ședințe de consiliere individuală).

Față de aspectele constatate, **s-a recomandat** conducerii Centrului realizarea consilierii psihologice a beneficiarilor care erau în evidențe cu recomandare de consiliere psihologică prin colaborarea cu medicul de familie și respectarea recomandărilor psihologului rezultate în urma evaluărilor psihologice (în special în cazul a doi beneficiari frați care urmau să fie transferați în mod separat în plasament la asistent maternal profesionist, deși psihologul Centrului recomandase ca aceștia să nu fie separați, în scopul prevenirii unei traumatizări).

► unii dintre beneficiari absentau de la cursurile școlare; un număr mare de beneficiari găzduiți de Centru nu erau vizitați de nicio persoană din familie sau aparținători.

Față de aspectele constatate, **s-a recomandat** conducerii Centrului: ● asigurarea suportului educațional, monitorizarea frecventării școlii și intensificarea colaborării cu școala în vederea reducerii absenteismului copiilor instituționalizați; ● efectuarea demersurilor necesare prin serviciile de asistență socială în sensul inițierii contactului și colaborării cu familiile beneficiarilor.

► având în vedere că audierea unei beneficiare într-un dosar de prostituție, în calitate de martor, de ofiterii de poliție din cadrul Biroului de Combatere a Criminalității Organizate (B.C.C.O.) Timișoara a avut loc fără ca minora să fi fost asistată de un reprezentant al Centrului și prin intermediul sau în prezența unui psiholog și fără ca persoana care a audiat să fie de același sex cu minora, **s-a recomandat** conducerii Centrului și conducerii D.G.A.S.P.C. Caraș-Severin respectarea prevederilor legale privind asigurarea protecției juridice a tuturor beneficiarilor minori sau majori aflați în cursul procesului penal, audierea acestora prin intermediul sau în prezența unui psiholog sau a altui specialist în consilierea victimelor. De asemenea, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, violență sexuală, pentru a împiedica incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale și să fie exploatați în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale, în timpul cât se află în îngrijirea reprezentanților legali, s-a recomandat conducerii Centrului și conducerii D.G.A.S.P.C. Caraș-Severin luarea tuturor măsurilor administrative, sociale și educative corespunzătoare.

♦ *Centrul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Complexului de servicii comunitare Oltenița, jud. Călărași*

► beneficiarii nu urmau cursurile școlare deși aveau recomandare conform Certificatul de orientare școlară și profesională emis de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) Călărași; ● Centrul rezidențial formulase numeroase adrese către Inspectoratul Școlar Județean Călărași, atât pentru anul școlar 2016-2017, cât și pentru anul școlar 2017-2018 prin care solicita înființarea în municipiul Oltenița a unei clase pentru copiii

cu Cerințe Educaționale Speciale (CES), tip „A doua șansă” pentru copii cu deficiențe/dizabilități, în vederea școlarizării a șapte rezidenți din cadrul Centrului, care au Certificate de orientare școlară și profesională emise de CJRAE Călărași; ●echipa de vizită a constatat că serviciile Centrului nu răspundeau nevoilor beneficiarilor cu potențial cognitiv și că găzduirea lor în acest Centru nu era potrivită fiind în defavoarea potențialului de dezvoltare a acestora; unii dintre copii puteau fi școlarizați, puteau beneficia de alte servicii de recuperare și de intervenție educațională specifică și deci se impunea reevaluarea lor și transferul către Centre unde școlarizarea era posibilă sau înființarea unei școli de tip „A doua șansă”.

Față de aspectele constatate, **s-a recomandat** conducerii Centrului: ●continuarea demersurilor la Inspectoratul Școlar Județean Călărași privind înființarea unei clase de tip „A doua șansă” pentru anul școlar 2018-2019 pentru copiii cu deficiențe/dizabilități în municipiul Oltenița; ●orientarea școlară a beneficiarilor care prezintă abilități cognitive suficiente pentru a fi integrați școlar.

►un beneficiar purta pe cap o cască de protecție. Având în vedere că nu era adaptată mărimii acestuia, **s-a recomandat** achiziționarea unei căști noi, care să fie corespunzătoare staturii beneficiarului, în vederea prevenirii loviturilor în zona capului;

►pe ușa fiecărui dormitor erau afișate numele și diagnosticul beneficiarilor care locuiau în acea cameră; Față de aspectele constatate, **s-a recomandat** conducerii Centrului eliminarea de pe ușa fiecărui dormitor a diagnosticului beneficiarilor care locuiau în acea cameră, în vederea asigurării confidențialității datelor privind starea de sănătate a copiilor/tinerilor.

Având în vedere că niciunul dintre copii/tineri nu beneficiau de o formă de școlarizare, (deși unii dintre ei aveau recomandare, conform Certificatelor de orientare școlară și profesională emise de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Călărași) a fost formulată o adresă Inspectoratului Școlar Județean prin care se solicita dispunerea tuturor măsurilor necesare pentru școlarizarea beneficiarilor care fie dețin Certificate de orientare școlară, fie nu dețin, dar care, în urma evaluării psiho-educaționale ar putea beneficia de certificat, indiferent de vârsta acestora. **Inspectoratului Școlar Județean Călărași a comunicat Avocatului Poporului**, că în județul Călărași sunt două unități școlare care derulează programul educațional „A doua șansă” pentru ciclul gimnazial, învățământ de masă. Deoarece minorii/ tinerii din Centru aveau precizat în Certificatele de orientare școlară și profesională recomandarea: „învățământ special”, fiind încadrați în gradul I de handicap, dar și faptul că aceștia au depășit cu mai mult de patru ani vârsta clasei în care puteau fi înscriși, potrivit art. 206 alin.(2) din Regulamentul cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (ROFUIP), se consideră că cei șapte minori pot fi înscriși într-o clasă tip „A doua șansă” pentru copiii cu deficiențe/dizabilități. De asemenea, se precizează că nicio unitate școlară din județul Călărași nu funcționează cu acest specific. Conform art. 47 alin. (2) din Regulamentul de organizare și funcționare a învățământului special și special integrat (ROFISSI), în situația în care în localitatea de domiciliu nu există o unitate de învățământ special potrivită cu tipul și gradul deficienței/dizabilității, iar copilul/ elevul/tânărul respectiv are orientare școlară spre o astfel de unitate de învățământ, atunci el va fi școlarizat de cea mai apropiată unitate de învățământ special de profil. Tot în Regulamentul susmenționat, la art. 28 se precizează faptul că: „Inspectoratele școlare aprobă organizarea unor clase speciale constituite din elevi cu CES care nu au putut absolvi până la vârsta de 14 ani primele 5 clase ale învățământului general obligatoriu. Aceste clase funcționează ca învățământ special și special integrat, cu efective de 4-12 elevi, în funcție de gradul deficienței”. La data transmiterii solicitării Centrului, de înscriere/școlarizare a celor șapte rezidenți către Inspectoratul Școlar al județului Călărași, numai 3 dintre copii/tineri îndeplineau condiția art. 28 din Regulamentul amintit anterior. În acest sens Inspectoratul

Școlar al județului Călărași a recomandat Centrului să se adreseze unei unități de învățământ dintr-un județ învecinat, care poate realiza școlarizarea potrivită tipului și gradului de deficiență al copiilor, fie să solicite înscrierea acestora în clase de învățământ special integrat din cadrul Școlii Gimnaziale "Carol I" Călărași, în acest sens urmând a se realiza transferul într-un alt centru rezidențial aflat în municipiul Călărași.

♦ *Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*

► În urma vizitei a fost identificată situația a 16 minori (din totalul de 28 beneficiari), aflați cu măsură de protecție în cadrul Asociației „Casa Speranței” Câmpina, care erau plecați la studii în străinătate, în Italia (15 copii) și Franța (1 copil). Echipa de vizită a constatat că *deși, potrivit documentelor privind situația școlară, minorii au continuat studiile în anii de învățământ următori, nu au fost emise decizii în acest sens de președinta Asociației „Casa Speranței”*. De asemenea, în cazul unor minorii care se aflau în străinătate, nu au fost comunicate informațiile necesare actualizate cu privire la situația școlară, starea de sănătate, integrarea socială și în cadrul familiei de voluntari. În acest context, apreciem că autoritățile române competente trebuie să se implice și să decidă asupra situației în care minorii din cadrul Asociației „Casa Speranței” pot părăsi țara pentru a participa la cursuri școlare și solicită prelungirea perioadelor de ședere, precum și să monitorizeze permanent situația acestora. Referitor la acest aspect, instituția Avocatul Poporului a considerat oportun să sesizeze Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopției (ANPDCA). *Astfel, ANPDCA a comunicat Avocatului Poporului că au fost dispuse verificări ale aspectelor semnalate, urmând ca la finalizarea acestora să fie transmise informații cu privire la rezultatele obținute și, după caz, măsurile dispuse în conformitate cu atribuțiile instituției, stabilite prin actele normative în vigoare.*

Echipa de vizită a solicitat informații cu privire la perioada de ședere la studii în Italia și Franța, perioada de vacanță, starea de sănătate, progresul școlar, acoperirea nevoilor personale, sociale, culturale, însă reprezentanții centrului nu au putut oferi informații complete despre fiecare caz. Având în vedere aceste aspecte, echipa de vizită a solicitat conducerii Centrului datele de contact ale beneficiarilor sau familiilor unde aceștia locuiau în Italia și Franța cu scopul de a-i contacta telefonic pe parcursul vizitei, fiind astfel selectați și apelați câțiva beneficiari și aparținătorii acestora. Toți beneficiarii cu care s-a comunicat telefonic au declarat că sunt mulțumiți de starea lor în străinătate, de relația cu familia-gazdă, că urmează cursuri școlare și se simt integrați. Totodată, s-a constatat atât din declarațiile acestora, a aparținătorilor, cât și din consultarea dosarelor că scopul era de a rămâne definitiv în țările străine. Unii dintre cei contactați nu au răspuns la telefon, nici beneficiarul, nici familia la care locuia. Din declarația unei familii care îi avea în îngrijire pentru studii: "dacă vor, pot să stea aici toată viața. În România vin doar pentru a-și face documente". S-a remarcat faptul că unii dintre beneficiari au început vizitele în Italia cu peste 10 ani în urmă, iar limba română o înțelegeau și o vorbeau cu o ușoară dificultate. Drept urmare, apreciem că nu era vorba de un program strict de școlarizare/studiu, în care aceștia să se întoarcă în centru pe timpul vacanțelor. Unii dintre beneficiari s-au întors pentru o perioadă de câteva zile, doar cu scopul de a-și reînnoi documentele de identitate emise de statul român. La alte dosare au existat declarații ale familiilor prin care se preciza că beneficiarii nu se întorc nici pe perioada vacanței în Centru.

În cuprinsul unora dintre dosare exista acordul pentru a pleca în vacanță în străinătate al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova. Astfel că afirmațiile susținute de reprezentanții centrului, potrivit cărora aceștia sunt implicați în programe stricte de studiu nu se susțin. De asemenea, deși beneficiarii aveau măsură de protecție la Asociația "Casa Speranței", reprezentanții acestora nu au putut oferi relații cu privire la monitorizarea

periodică a beneficiarilor pe timpul petrecut în străinătate, precum starea de sănătate, activitățile și programul pe timpul verii, existența unor probleme personale ale acestora, neexistând o monitorizare precisă și o cunoaștere a datei de întoarcere în centru. În conținutul unor dosare personale au existat declarații ale conducerii Centrului prin care se exprima acordul ca beneficiarul să călătorească în străinătate pentru efectuarea studiilor indicându-se și perioada, de obicei 6 luni. Astfel de declarații erau reînnoite la expirarea fiecărei perioade. *Au fost constatate unele neconcordanțe între documentele consultate, declarațiile beneficiarilor, ale reprezentanților centrului și situația de fapt.* Astfel mai mulți beneficiari aveau întocmite ultimele Rapoarte de evaluare detaliată în martie 2018, ori conform documentelor puse la dispoziție în concordanță cu declarațiile telefonice ale unuia dintre ei, beneficiarul era în străinătate din anul 2017 și nu mai revenise în România, în consecință raportul de evaluare a fost întocmit în absența beneficiarului. Datorită insuficienței și a neclarității informațiilor primite, în urma vizitei, s-au solicitat *Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Prahova* documente suplimentare, din care a rezultat următoarele: Unele planuri de intervenție, elaborate după vizita reprezentanților Domeniului privind prevenirea torturii în locuri de detenție, implicau dirigințele de la școala din Italia și familia gazdă, însă aceștia din urmă nu semnaseră planul individualizat de intervenție, deci nu au luat la cunoștință. Tot în urma vizitei și în urma solicitărilor către DGASPC Prahova au fost transmise declarații pe propria răspundere ale familiilor în care locuiau unii copii prin care se preciza că minorii locuiesc la ei, că au încheiat ciclurile primare școlare și că vor acoperi toate cheltuielile de trai (educație, transport, sănătate), etc. Au fost adăugate scurte caracterizări ale unor psihologi din Italia (date august 2018) prin care se preciza la modul general că ”minorii sunt integrați familial, școlar și social”. Având în vedere că: beneficiarii se aflau cu măsura de plasament la Asociația ”Casa Speranței” Câmpina și beneficiau de serviciile sociale din cadrul DGASPC Prahova, dar unii dintre aceștia nu au revenit în țară pe o perioadă de cel puțin 12 luni; planurile individualizate de protecție, declarațiile pe proprie răspundere ale familiilor gazdă, caracterizările psihologice au fost întocmite în urma vizitei și la solicitarea echipei de vizită,

Avocatul Poporului a făcut recomandări atât reprezentanților unității vizitate, cât și DGASPC Prahova cu privire la verificarea situației minorilor plecați la studii în străinătate. De asemenea, a fost sesizată Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului cu privire la aspectele constatate și luarea măsurilor care se impun. DGASPC Prahova a comunicat, în răspunsul transmis Avocatului Poporului, că *recomandările sunt în curs de implementare, iar ANPDCA a comunicat Avocatului Poporului că au fost dispuse verificări ale aspectelor semnalate, urmând ca la finalizarea acestora să fie transmise informații cu privire la rezultatele obținute și, după caz, măsurile dispuse în conformitate cu atribuțiile instituției, stabilite prin actele normative în vigoare. Până la elaborarea prezentului raport, reprezentanții Asociației „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova nu au răspuns recomandărilor formulate în raportul de vizită.*

♦ *Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița și Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara* au fost închise, după caz, transformate în module de tip familial.

Demersurile întreprinse în privința celor expuse și rezultatele acestora au fost următoarele:

- *referitor la cunoașterea atribuțiilor Domeniului privind prevenirea torturii,*

Urmare a demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului în anul 2017, formulate către Ministerul Muncii și Justiției Sociale, cu privire la mediatizarea atribuțiilor instituției Avocatul Poporului ca autoritate publică constituțională autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, a fost emisă H.G. nr. 797/2017 pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare al serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal, ulterior aceasta fiind modificată prin H.G. nr. 797/2017 pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare al serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal. Astfel, a inclus, în mod explicit, obligația serviciului public de asistență socială din cadrul unității administrativ/teritoriale de a comunica, sau după caz, de a pune la dispoziția instituțiilor/ structurilor cu atribuții privind prevenirea torturii, informațiile solicitate, acordându-le sprijin în realizarea vizitelor de monitorizare.

► În cursul anului 2018 au fost efectuate un număr de **16 vizite** în Centre rezidențiale pentru copii (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța, jud. Constanța; Centrul de Plasament nr. 3 Slobozia, jud. Ialomița; Centrul rezidențial pentru recuperarea și reabilitarea copilului cu tulburări de comportament nr. 5 Beceni, jud. Buzău; Casa de Tip Familial din cadrul Așezământului „Sf. Gheorghe” Sebeș, jud. Alba; Complexul de Servicii pentru recuperarea copilului cu handicap neuro- psihic ușor și mediu Țândărică, jud. Cluj; Centrul de Plasament „Sf. Apostol Andrei” Craiova, jud. Dolj; Centrul de Plasament Filipeștii de Târg, jud. Prahova; Centrul de Plasament Specializat pentru Copilul cu Dizabilități cu vârsta mai mică de 3 ani Slobozia, jud. Ialomița; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Domino - Complexul de servicii Măgura Codlea, jud. Brașov; Complexul de Servicii Târlungeni- Casa Anastasia, jud. Brașov), fiind întocmite până la această dată un număr de **7 rapoarte de vizită** (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța), în cazul celorlalte vizite efectuate în anul 2018, rapoartele de vizită fiind în lucru.**

Vizitele au fost inopinate și au avut drept obiective monitorizarea tratamentului aplicat beneficiarilor și verificarea respectării prevederilor legale aplicabile în materie, o parte a acestora având ca obiective inclusiv **verificarea aspectelor sesizate de mass-media** (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*).

Un număr de 3 vizite au vizat și **verificarea implementării recomandărilor** formulate către conducerea Centrelor ca urmare a unor vizite efectuate în anii anteriori (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița*).

Din cele 16 vizite efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție la centre pentru copii, **5 vizite au fost efectuate cu participarea Domeniului**

Apărarea, protecția și promovarea drepturilor copiilor (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul rezidențial pentru recuperarea și reabilitarea copilului cu tulburări de comportament nr. 5 Beceni, jud. Buzău; Complexul de Servicii pentru recuperarea copilului cu handicap neuro- psihic ușor și mediu Tândărică, jud. Cluj, Centrul de Plasament „Sf. Andrei”; Centrul de Plasament Specializat pentru Copilul cu Dizabilități cu vârsta mai mică de 3 ani Slobozia, jud. Ialomița).

Rapoartele de vizită întocmite în cursul anului 2018 (au fost avute în vedere și rapoartele de vizită întocmite în anul 2018 urmare vizitelor efectuate în cursul anului 2017, elaborate după finalizarea Raportului anual de activitate pentru anul 2018, pentru vizitele la următoarele centre: Centrul de plasament „Azur”- Complexul de Servicii Sociale Victoria, jud. Brașov; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița), urmare vizitelor efectuate de reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cuprind aspecte cu privire la: condițiile de cazare și igienico-sanitare; hrana și calitatea apei; asistența medicală și îngrijire; asistența psihologică și socială; elaborarea și implementarea procedurilor specifice cu privire la: admitere, încetarea serviciilor, respectarea drepturilor beneficiarilor, cu privire la sesizări și reclamații, acces la asistență juridică, participarea la activități de socializare și petrecere a timpului liber și activități pentru menținerea sau readaptarea capacităților fizice și/sau intelectuale ale beneficiarilor; aspecte privind structura de personal și încheierea contractelor de furnizare servicii.

Principalele aspecte sesizate în cadrul **activității de monitorizare a centrelor rezidențiale pentru copii, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite sunt redade mai jos.**

► Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de **aspecte pozitive**, consemnate în rapoartele de vizită, dintre care amintim:

- la momentul efectuării vizitei, la avizierul amplasat pe holul de la parterul fiecărei căsuțe/modul erau mai multe *documente afișate*, dintre care au fost reținute: Regulamentul de Organizare și Funcționare (ROF), Regulamentul de Ordine Interioară (ROI), Metodologia de Organizare și Funcționare, Proiect Instituțional, Misiunea Centrului, Carta Drepturilor Beneficiarilor, Cod de Etică etc. De asemenea, la căsuțele copiilor de vârstă școlară, erau afișate la avizier și datele de contact ale profesorilor diriginți ai copiilor din căsuțele respective (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara).

- dosarele beneficiarilor erau întocmite și completate în mod corect, conform dispozițiilor legale, cuprindeau toate documentele prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv cea referitoare la managementul de caz; dosarele erau organizate pe secțiuni, ușor de accesat (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea).

- la intrarea în Centru, copilul era examinat epidemiologic și medical, după care i se asigura igiena corespunzătoare, era hrănit, i se asigura locul de cazare, apoi intra în programul

normal al Centrului. La nevoie, medicul instituia tratamentul necesar (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*).

- la admiterea unui copil în serviciul rezidențial, șeful Centrului organiza o întâlnire cu responsabilul de caz din cadrul DGASPC Constanța, medicul/asistentul medical al Centrului, psihologul și educatorul specializat desemnat pentru copilul în cauză, în cadrul căreia se prezenta succint situația copilului (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea*).

- pentru fiecare copil, directorul general al DGASPC desemnase, prin dispoziție, un manager de caz din cadrul Serviciului Management de Caz pentru Copil din cadrul DGASPC. Managerul de caz, respectiv responsabilul de caz asigura implicarea și conlucrarea, pe parcursul etapelor managementului de caz, a echipei de specialiști (echipa pluridisciplinară). (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*).

- copiii puteau pleca în oraș la plimbare sau la cumpărături, cei mai mari putând merge și neînsoțiți; nu au existat situații în care copiii să nu se întoarcă în Centru sau să plece fără a anunța personalul că dorește să iasă din Centru (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*).

- în sălile de studiu, în scopul exersării drepturilor fundamentale legate de libertatea de expresie (libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei), beneficiarii aveau acces la internet (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*); marea majoritate a beneficiarilor deținea telefoane proprii, aceștia aveau acces și la telefonul fix al Centrului, dacă solicitau aceasta (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*).

- camerele copiilor erau curate și luminate corespunzător, se asigura confortul termic, iar mobilierul era corespunzător; camerele erau personalizate fiind creată o atmosferă familială; spațiile destinate activităților cultural-educative erau spațioase și adaptate specificului acestora (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*).

- spațiile igienico-sanitare erau curate, amenajate cu materiale ce permiteau o igienizare rapidă; erau prevăzute suficiente dușuri, chiuvete și scaune wc, raportat la numărul și nevoile specifice ale beneficiarilor; se asigura apa rece și caldă în regim permanent (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip*

Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman).

●copiii frecventau cursurile școlare, fiind înscriși în grădinițe, școli și licee din localitate. O parte a beneficiarilor urmau studii universitare sau școli de maiștri, fiind aplicate prevederile art. 55 alin. (2) din *Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată*, potrivit căreia: „La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile o singură dată în fiecare formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă, în condițiile legii, pe toată durata continuării studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani”. (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani).

●Programele de intervenție personalizată- PIP și Programele de intervenție specifică- PIS erau elaborate și completate corespunzător, fiind urmărite etapele privind intervenția în cazul copiilor cu măsură de protecție specială aflați în Centru (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara).

●în vederea pregătirii reintegrării copiilor pe piața muncii, o parte dintre copii rezidenți în Centru, au desfășurat activități sezoniere, DGASPC intermediind angajarea acestora (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța); copii erau implicați în activități gospodărești, Centrul deținând o grădină de zarzavat și o seră în vederea desfășurării unor activități privind dezvoltarea deprinderilor de viață independentă sau în activități de servire a mesei conform programului săptămânal, cât și al programul de serviciu (Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova).

●constituirea unui grup de reprezentare – Consiliul Copiilor, fiecare casuță fiind reprezentată printr-un beneficiar ales, astfel încât opiniile copiilor, în raport cu vârsta și gradul de maturitate erau luate în considerare în luarea deciziilor care îi priveau. Fiecare copil/tânăr era încurajat și sprijinit să participe la desfășurarea activităților din cadrul serviciului și să-și asume responsabilități, conform dezvoltării și gradului său de maturitate. (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova).

●implicarea psihologului angajat al Centrului, în diferite activități suplimentare. Alături de activitățile de consiliere psihologică individuală și de grup, evaluare psihologică, de întocmire a PIP, psihologul mai participa la asistarea copilului cu ocazia prezentării acestuia la evaluarea medicală din NPI; la audierea în instanța de judecată, de către reprezentanții poliției; activitățile de integrare/reintegrare socio- familială din teren sau în alte locuri în care era necesară furnizarea de suport emoțional specializat (Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța); evaluările psihologice cuprindeau pe lângă informații generale, anamneză și evaluarea unor aspecte relevante precum aspecte emoționale, aspecte cognitive, comportamentale, aspecte ale personalității și interpersonale. La final, erau recomandări, respectând astfel elementele esențiale ale unei evaluări psihologice (Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj); psihologul Centrului îndeplinea și alte activități și anume activități de dezvoltare personală, psihoeducație, consiliere

psihologică în situații de urgență, detensionarea situațiilor conflictuale între minori și între minori și personalul angajat, participa la ședințele Consiliului copiilor, întocmea rapoartele de evoluție, realiza managementul riscurilor la nivelul centrului, asista minorii în instanță atunci când erau audiați în vederea stabilirii măsurii de plasament și îi însoțea la secțiile de poliție pentru audieri sau întocmire documente personale (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*).

- pentru beneficiarii Centrului se organizau diverse activități culturale, sportive și de recreere, spre exemplu: vizite educative, vizionări piese de teatru, joc de fotbal, tabere (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*); alți beneficiari au declarat că li s-au organizat petreceri cu ocazia zilelor onomastice, unde au primit tort, au ascultat muzică etc., alții au precizat că au primit cadouri de Crăciun (spre exemplu, tabletă). În același context, unii dintre beneficiari au precizat că fac dansuri sportive și că au fost premiați la diverse concursuri (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*).

- hrana zilnică a beneficiarilor era pregătită în bucătăria proprie a centrului, meniurile fiind de calitate și suficiente cantitativ, diversitatea fiind asigurată prin consultarea frecventă a copiilor; bucătăria centrului era dotată corespunzător funcționării, dispunând de instalațiile, aparatura și de personalul calificat pentru prepararea alimentelor; beneficiarilor li se asigurau trei mese pe zi și două gustări; beneficiarii serveau masa după un program stabilit, sala de mese era amenajată corespunzător, dotată cu mobilier adecvat (mese, scaune), într-o stare corespunzătoare de curățenie și igienă; deși la blocul alimentar era încadrat personal de specialitate, copiii ajutau la selectarea meniurilor, pregătirea felurilor de mâncare, aranjarea și servirea mesei, spălarea veselei, învățând și realizând activități conforme cu vârsta și gradul de maturitate (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*).

- fiecare beneficiar avea întocmită o fișă medicală unde erau consemnate monitorizarea stării generale de sănătate, valorile măsurate ale funcțiilor vitale, simptomatologia afecțiunilor prezentate, tratamente, consultații medicale, internări/externări, scrisori medicale, rezultatele analizelor efectuate pe perioada rezidenței în centru (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*).

- cabinetul medical era dotat cu aparat de urgență cu medicamente conform baremului prevăzut de normele sanitare în vigoare, iar în cazul apariției unor situații de urgență medico - chirurgicală era apelat Serviciul Unic de Urgență 112 (*Centrul de Plasament „Casa Noastră”*

Zăgujeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman).

- copiii erau vaccinați conform Programului Național de Imunizări; beneficiau de medicamente gratuite, în baza unor prescripții medicale, eliberate de medicul de familie, sau medici de altă specialitate; în cazul medicamentelor recomandate de medic, care nu erau incluse pe listele de medicamente pentru care se asigura gratuitate în sistemul asigurărilor sociale de sănătate, se întocmea referat către DGASPC care asigura achiziționarea acestora din fondurile proprii; medicamentele erau păstrate în condiții corespunzătoare la cabinetul medical și erau distribuite beneficiarilor conform prescripției medicale (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgujeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea*).

- Centrul avea angajat, cu 1/2 normă un medic de specialitate neuro-psihiatrie infantilă care supraveghea starea de sănătate și evoluția copiilor din punct de vedere al specialității sale, iar profilaxia generală și consulturile, în cazul afecțiunilor intercurente, erau asigurate de către un medic de familie care avea cabinetul în municipiul Hunedoara și pe lista căruia se aflau înscriși toți beneficiarii (*Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara*).

- serviciile stomatologice pentru copiii cazați în Centru erau asigurate la cabinete stomatologice din comunitate, în baza unui protocol de colaborare și a unei programări prealabile (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgujeni, jud. Caraș Severin; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj*).

- îmbrăcămintea și încălțămintea copiilor se achiziționa în sistem centralizat în Centrele din subordinea DGASPC, ținându-se cont de preferințele beneficiarilor la achiziționarea acestora; era în cantitate suficientă și corespundea sezonului (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgujeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*).

- clădirile erau prevăzute cu rampe de acces pentru persoanele cu handicap locomotor, rampe amenajate atât la intrările principale ale imobilelor, cât și la intrarea secundară. De asemenea, clădirea în care erau cazate fetele era prevăzută cu elevator pentru asigurarea accesului la etaj pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, deși niciunul dintre copii rezidenți în Centru nu prezenta afecțiuni locomotorii (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*).

- Centrul deținea o bibliotecă, săli de studiu, spații de activități, dar și spații de joacă adaptate diferitelor categorii de vârstă ale copiilor; clubul era dotat cu televizor și sistem audio-video, fiind amenajat pentru vizionări, dar și ca spațiu de dans. Centrul era racordat la rețeaua de cablu tv. și acces la internet (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgujeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj*).

► Pe parcursul desfășurării activității de monitorizare, echipele de vizită din cadrul MNP au constatat o serie de **deficiențe**. Pentru remedierea lor, Avocatul Poporului a formulat recomandări către conducerea fiecărei unități vizitate, prin intermediul rapoartelor de vizită.

În cadrul rapoartelor de vizită întocmite în anul 2018 a fost formulat un număr total de 127 recomandări, dintre care 93 de recomandări în cazul vizitelor efectuate în anul 2018.

Reținem, în continuare, **deficiențele constatate, recomandările formulate și răspunsurile primite:**

Au transmis răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, următoarele unități vizitate în anul 2018: Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgăjeni, jud. Caraș Severin; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași și unitățile vizitate în anul 2017 pentru care au fost întocmite rapoarte de vizită în anul 2018: Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța.

În situația unităților vizitate în anul 2018 pentru care Avocatul Poporului a formulat recomandări prin Rapoarte de vizită și care nu au comunicat un răspuns, s-au formulat adrese către autoritățile ierarhic superioare pentru luarea măsurilor ce se impun (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*).

O parte din unitățile vizitate în anul 2017 au transmis răspunsuri la recomandările formulate în cadrul rapoartelor de vizită, în cursul anului 2018, acestea fiind: *Centrul de plasament "Robin Hood", municipiul București; Centrul de primire în regim de urgență "Sf. Maria" Călărași, județul Călărași; Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos, județul Iași; Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți Sector 4, municipiul București; Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat Oradea, județul Bihor.*

► Referitor la condițiile de cazare:

● în unele centre nu era asigurată suprafața locuibilă de minim 6 m² pentru fiecare copil și nici numărul maxim de 4 copii în cameră; dormitoare erau prevăzute cu 6-12 paturi suprapuse (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*). Față de aspectele constatate, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului ca dormitoare să fie locuite de maxim 4 copii și să se asigure o suprafață locuibilă de minim 6 m² pentru fiecare copil. Până la elaborarea prezentului raport, conducerea Centrului de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București nu a răspuns recomandărilor formulate; ● s-a constatat o stare precară de curățenie și igienă a dormitoarelor, pereții fiind murdari, zgâriați sau prezentau urme de lovituri; tavan degradat, uși și ferestre deteriorate/sparte sau cu defecțiuni la sistemul de închidere, instalații electrice cu elemente lipsă sau defecte, corpuri de iluminat nefuncționale; persistența unui miros neplăcut, aerul fiind greu respirabil; în unul din dormitoare desenele copiilor erau fixate pe perete cu piuneze tip cui de dimensiuni mari, iar pe ușa fiecărui dormitor erau afișate numele și diagnosticul beneficiarilor care locuiau în aceeași cameră, nefiind asigurată confidențialitatea datelor privind starea de sănătate a copiilor/tinerilor rezidenți; peretele camerelor ce făceau legătura cu holul de trecere era prevăzut cu geam transparent (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași, Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Casa de tip familial destinată protecției rezidențiale a copiilor „Novaci” Pociovaliștea, județul Gorj*). Față de aspectele constatate, Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii Centrului renovarea spațiului, înlocuirea geamurilor și ușilor sparte/deteriorate, reamenajarea tavanului și a pereților distruși, remedierea defecțiunilor instalațiilor electrice, montarea unor

întrerupătoare și asigurarea iluminatului corespunzător cu corpuri de iluminat funcționale, asigurarea intimității beneficiarilor în camere prin dotarea geamurilor cu draperii, aerisirea cu regularitate a spațiilor. De asemenea, a fost formulată **recomandarea** cu privire la eliminarea de pe ușa fiecărui dormitor a diagnosticului beneficiarilor care locuiau în acea cameră, în vederea asigurării confidențialității datelor privind starea de sănătate a copiilor/tinerilor și folosirea unor metode adecvate pentru aplicarea desenelor pe peretele dormitorului fără a prezenta riscuri pentru beneficiari. **În răspunsul formulat de unitățile vizitate** s-a precizat că au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC, după caz, au fost luate măsurile care se impun (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). •mobilierul era vechi și uzat, unele paturi erau prevăzute cu colțuri și platbande metalice ruginite/nefinisate și legate cu sârme; o parte a paturilor aveau dimensiunea mai mică decât înălțimea beneficiarilor; unele dintre camere nu aveau aspect familial (nu erau decorate sau nu dispuneau de mobilier suficient și obiecte personalizate); minorii nu beneficiau de un spațiu propriu de depozitare a vestimentației și a obiectelor personale (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți Sector 4, municipiul București*). Față de aspectele constatate, Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii Centrului înlocuirea mobilierului deteriorat sau achiziționarea de paturi noi în vederea înlocuirii celor vechi și uzate sau care nu corespundeau staturii beneficiarilor. În răspunsul formulat de unitățile vizitate se precizează că au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*) dar și faptul că mobilierul vechi a fost înlocuit (*Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți Sector 4, municipiul București*). •s-a constatat o stare de igienă necorespunzătoare în cazul unor grupuri sanitare; obiecte sanitare deteriorate; dușuri nefuncționale, fără baterii sau pară de duș, unele dintre acestea nefiind prevăzute cu perdele despărțitoare pentru asigurarea intimității beneficiarilor; aveau montate camere de supraveghere video nefuncționale, conform declarațiilor reprezentanților Centrului; număr insuficient de cabine WC, chiuvete și dușuri (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța, jud. Constanța*). Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii Centrului respectarea standardelor specifice de calitate în sensul asigurării unei cabine WC, chiuvetă și duș la maxim 6 beneficiari, înlocuirea instalațiilor tehnico-sanitare defecte și completarea celor care lipsesc, cât și amenajarea unor perdele despărțitoare pentru asigurarea intimității beneficiarilor la dușuri, acordarea unei atenții sporite normelor de igienă și aerisirea cu regularitate a grupurilor sanitare, cât și eliminarea camerelor de supraveghere video. În **răspunsul** formulat de unitățile vizitate se precizează că au fost remediate defecțiunile identificate (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța, jud. Constanța*) sau au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). •lipsa asigurării accesului persoanelor cu afecțiuni locomotorii în toate spațiile Centrului nefiind asigurate rampe la intrarea în clădire, lipsa unui lift sau nefuncționalitatea celui existent pentru clădirile organizate pe mai multe nivele (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii Centrului punerea în funcțiune

a liftului, în vederea transportării beneficiarilor la sala de mese, înființarea unor rampe la nivelul centrului, precum și achiziționarea unor târgi mobile pentru facilitarea asigurării transportului beneficiarilor. În **răspunsul** formulat de unitatea vizitată se precizează că au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*); ●nu era amenajat un izolator sau cel existent era nefuncțional, nefiind adaptat conform standardelor minime de calitate specifice; nu deținea grup sanitar propriu sau cel existent era nefuncțional (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*; *Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*). Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii Centrului urgentarea asigurării funcționalității izolatorului și a grupului sanitar din cadrul acestuia. În **răspunsul** formulat de unitatea vizitată se precizează că au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). ●nu era stabilită capacitatea de cazare a centrului (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*). Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii centrului stabilirea capacității centrului astfel încât să corespundă cerințelor legale din punct de vedere al spațiului existent în conformitate cu standardele minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial.

► **Referitor la asigurarea hranei și a apei:**

●aportul de sare din hrana asigurată beneficiarilor nu respecta normativele în vigoare (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*), fiind formulată **recomandarea** de a urmări îndeaproape cantitate de sare folosită în hrana beneficiarilor, unitatea vizitată comunicând că a fost informată și sesizată bucatăria centralizată responsabilă de furnizarea hranei în vederea monitorizării cantității corespunzătoare de sare folosită la prepararea hranei; ●la stabilirea meniului nu era luată în considerare opinia copiilor (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*), Avocatul Poporului formulând o **recomandare** în acest sens. ●nu era asigurată o ventilație corespunzătoare în blocul alimentar (*Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea*), astfel că a fost dispusă **recomandarea** de a se asigura aerisirea corespunzătoare a blocului alimentar, reprezentanții Centrului **comunicând** Avocatului Poporului că hrana beneficiarilor se realizează, începând cu luna aprilie 2018 printr-un serviciu de catering, astfel că nu mai este necesară achiziționarea unei hote pentru asigurarea ventilației în blocul alimentar; ●nu existau prelevate probe alimentare, etichetate și păstrate într-un frigider separat, conform normelor sanitare în vigoare (*Centrul de tip Familiar Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*). Avocatul Poporului a formulat unității vizitate **recomandarea** de a preleva zilnic probe alimentare și de a le păstra într-un frigider separat, iar reprezentanții Centrului au comunicat că probele alimentare sunt prelevate zilnic și păstrate într-un frigider separat de cel de alimente; ●nu era asigurată rezerva de apă pentru 48 de ore, așa cum prevăd standardelor minime de calitate aplicabile Centrului (*Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani, Centrul de primire în regim de urgență „Sf. Maria” Călărași, județul Călărași*). Urmare a **recomandării** Avocatului Poporului de respectare a standardelor minime de calitate în vigoare, răspunsului primit a fost acela că, în prezent, se asigură cantitatea de apă pentru asigurarea unei rezerve pentru 48 de ore (*Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani*), iar Centrul de primire în regim de urgență „Sf. Maria” Călărași, județul Călărași a răspuns că s-a solicitat DGASPC achiziționarea acestei rezerve.

► **Referitor la asistența medicală:**

● o parte a medicamentelor și materialelor sanitare aveau termenul de valabilitate expirat (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova, Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). Avocatul Poporului **a recomandat** verificarea periodică a valabilității medicamentelor și a materialelor sanitare din cabinetul medical. În **răspunsul** formulat de *Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași* se precizează că au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC. ● lipsa trusei medicale de prim ajutor (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*). Avocatul Poporului **a recomandat** dotarea Centrului cu trusă medicală de prim ajutor. ● o parte a beneficiarilor nu erau direcționați către cabinete medicale de specialitate (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*) sau de a efectua analize medicale (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*). Avocatul Poporului **a recomandat** prezentarea unor beneficiari la cabinete medicale de specialitate, unitatea vizitată **a răspuns** că recomandărilor medicilor sunt respectate de către cabinetul medical, astfel că minorul identificat la data vizitei cu recomandare pentru o intervenție chirurgicală a fost operat (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*). ● lipsa unui registru medical (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*). Avocatul Poporului **a recomandat** întocmirea unui registru medical în care să se precizeze numele beneficiarului, data și ora administrării medicamentelor (inclusiv dozajul) sau tratamentul, motivul administrării, semnătura personalului care a administrat medicația. ● lipsa unui registru de consultații zilnice (*Centrul de primire în regim de urgență „Sf. Maria” Călărași, județul Călărași*) și înscrierea incompletă a consultațiilor (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). Urmare deficienței identificate, Avocatul Poporului **a recomandat** întocmirea unui registru de consultații în care să se consemneze consultațiile zilnice, reprezentanții unității vizitate **comunicând** că la cabinetul medical a fost întocmit un astfel de registru, fiind consemnate consultațiile realizate de către medic (*Centrul de primire în regim de urgență „Sf. Maria” Călărași, județul Călărași*) sau că au fost întocmite note interne prin care a fost adus la cunoștința personalului implicat în această activitate, despre acest aspect (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*).

● nu era evidențiată situația imunizărilor (*Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci”, jud. Gorj*). Avocatul Poporului **a recomandat** atașarea evidenței imunizărilor la dosarul medical al fiecărui copil, reprezentanții Casei de Tip Familial răspunzând că s-a realizat atașarea evidenței imunizărilor la fișa medicală; ● nu se asigurau servicii stomatologice și oftalmologice profilactice (*Centrul de primire în regim de urgență „Sf. Maria” Călărași, județul Călărași, Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța*). Avocatul Poporului **a recomandat** identificarea unei soluții privind asigurarea serviciilor stomatologice și oftalmologice profilactice pentru beneficiarii Centrelor, iar reprezentanții unităților vizitate au răspuns că au fost demarate demersuri privind identificarea unui cabinet stomatologic cu care să încheie o convenție de colaborare, sau au fost încheiate deja Protocoale de colaborare cu medici stomatologi; ● frigiderul din cadrul cabinetului medical se folosea și pentru depozitarea alimentelor (*Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). Avocatul Poporului **a recomandat** respectarea destinației frigiderului din cadrul cabinetului medical, respectiv cel de depozitare și păstrare a medicamentelor și a frigiderului destinat depozitării deșeurilor medicale strict în scopul prevăzut; ● o parte a fișelor medicale nu aveau completate toate rubricile și nu era aplicată semnătura și parafa medicului care realizase consultația

(Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța). Avocatul Poporului **a recomandat** completarea rubricii “Examen clinic general” din fișele medicale, aplicarea semnăturii și parafei medicului Centrului după fiecare consultație medicală. În **răspunsul** formulat de unitățile vizitate se precizează că au fost semnate de personalul medical fișele medicale ale beneficiarilor, sau au fost demarate demersuri în scopul îndeplinirii recomandărilor dispuse, fiind întocmite note interne/referate către DGASPC.

► **Referitor la activitățile de recuperare/reabilitare a beneficiarilor**

●lipsa unor evaluări periodice privind posibile terapii în vederea menținerii/dezvoltării unor abilități ale beneficiarilor (Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București, Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași). Avocatul Poporului **a recomandat** evaluarea situației beneficiarilor, din punct de vedere al nevoilor terapeutice ale beneficiarilor, iar reprezentanții unității vizitate au răspuns fie că se realizează evaluarea kinetoterapeutică, fie că au fost demarate demersuri în vederea punerii în aplicarea a acestei recomandări. ●lipsa unor programe de reabilitare kinetoterapeutică pentru copii cu astfel de nevoi (**Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman**). Avocatul Poporului **a recomandat** realizarea unor programe de reabilitare kinetoterapeutică, reprezentanții Centrului formulând un **răspuns** ce face referire la întocmirea de către kinetoterapeutul Centrului a unui program de recuperare în baza căruia se realizează această terapie; ●nu toți copii erau incluși într-o formă de învățământ special (Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași). Avocatul Poporului **a recomandat** efectuarea demersurilor educaționale pentru includerea într-o formă de învățământ special a copiilor care nu frecventează școala specială și continuarea demersurilor la Inspectoratul Școlar Județean privind înființarea unei clase de tip „A doua șansă” pentru următorul an școlar. Reprezentanții unităților vizitate **au răspuns** că s-au început demersurile pentru evaluarea copiilor în vederea obținerii Certificatelor de expertiză și orientare școlară/profesională, fiind făcute demersuri către Inspectoratul Școlar; ●beneficiarii nu erau incluși în programe de psihoterapie (Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București). Avocatul Poporului **a recomandat** realizarea psihoterapiei în cazurile beneficiarilor cărora le este recomandată în fișa medicală sau în cazurile identificate de psihologul centrului.

► **Referitor la asistența socială și activitățile desfășurate**

●lipsa unui spațiu special amenajat pentru realizarea activităților asistentului social (Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea). Avocatul Poporului **a recomandat** amenajarea unui spațiu destinat activității asistentului social, având în vedere ca activitatea asistentului social se desfășura în același birou cu șeful de Centru, iar dosarele beneficiarilor erau depozitate în același birou. Unitatea vizitată **a comunicat** că a fost identificat un spațiu pentru desfășurarea acestor activități în condiții corespunzătoare; ●asistentul social nu era înscris în Colegiul Asistenților Sociali din România, nefiind respectate prevederile legale în domeniu (Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași). Avocatul Poporului **a recomandat** înscrierea la Colegiul Asistenților Sociali din România, iar unitatea vizitată **a răspuns** că asistentul social angajat a fost informat referitor la această obligație; ●nu erau elaborate Programe de Intervenție Specifică-PIS; PIS nu erau întocmite corespunzător,

obiectivele stabilite nefiind individualizate; nu se cunoștea conținutul lor (*Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița; Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*); nu se asigura cunoașterea Planului individualizat de protecție- PIP și a Programelor de Intervenție Specifică de către fiecare beneficiar în funcție de gradul său de maturitate sau conțineau toate informațiile. Avocatul Poporului **a recomandat** elaborarea, pentru toți copii cu măsură de protecție specială, a Programelor de Intervenție Specifică (PIS); asigurarea cunoașterii Planului individualizat de protecție și a Programelor de Intervenție Specifică de către fiecare beneficiar în funcție de gradul său de maturitate, completarea Planurilor individualizate de protecție cu informații detaliate în cazul copiilor care studiază în afara țării, pe baza rapoartelor periodice și comunicărilor regulate. Unitățile vizitate **au comunicat** faptul că au fost întocmite documentele specifice precizate, în conformitate cu prevederile standardelor minime de calitate, pentru fiecare beneficiar în parte. ●nu se desfășurau activități adaptate nevoilor beneficiarilor (*Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița*). Avocatul Poporului **a recomandat** adaptarea activităților din cadrul Centrului la nevoile tuturor beneficiarilor și la realitățile societății actuale, cu accent pus pe dezvoltarea abilităților și competențelor necesare pentru adaptarea ulterioară a tinerilor pe piața muncii. Unitatea vizitată **a comunicat** că DGASPC urmărește respectarea acestei recomandări în toate Centrele; ●nu se realiza evaluarea și monitorizarea copiilor; nu există întâlniri ale echipei multidisciplinare cu privire la monitorizarea situației beneficiarilor (*Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos, județul Iași; Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița*). Avocatul Poporului **a recomandat** monitorizarea și evaluarea periodică a progreselor înregistrate, deciziilor și intervențiilor specializate întreprinse în conformitate cu Programele de intervenție specifică și completarea tuturor documentelor cu data întocmirii și a revizuirii acestora. Unitățile vizitate **au comunicat** că s-a efectuat monitorizarea și evaluarea periodică a progreselor înregistrate și s-au completat toate documentele cu data întocmirii și revizuirii acestora; ●insuficiente demersuri privind reintegrarea familială și socială a beneficiarilor, numărul beneficiarilor reintegrați fiind redus (*Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul de primire în regim de urgență ”Sf. Maria” Călărași, județul Călărași; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgăjeni, jud. Caraș Severin*). Avocatul Poporului **a recomandat** intensificarea demersurilor privind reintegrarea familială și socială a beneficiarilor; Implementarea obiectivelor stabilite în Programele de intervenție specializate pentru menținerea relației cu familia în vederea integrării/reintegrării copiilor, prin dezvoltarea unor activități care să implice cât mai mult familia în viața copiilor, astfel încât să se poată realiza integrarea acestora în familie. Unitățile vizitate **au comunicat** că au fost luate măsuri pentru intensificarea demersurilor în acest sens.

●nu exista o coerență a atribuțiilor responsabilului de caz și a managerului de caz (*Centrul de primire în regim de urgență ”Sf. Maria” Călărași, județul Călărași*); nu se respectă prevederile legislative în domeniul managementului de caz (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani*). Avocatul Poporului **a recomandat** reevaluarea activității de management de caz și corelarea atribuțiilor managerului de caz și a responsabilului de caz, precum și respectarea procedurilor privind întocmirea rapoartelor trimestriale și a proceselor verbale ale

întâlnirilor de echipă, reprezentanții unităților vizitate **au comunicat** că au fost întreprinse demersurile care se impuneau;

- nu erau organizate activități recreative, individuale sau de grup (**Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, jud. Constanța, Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova**). Avocatul Poporului **a recomandat** participarea beneficiarilor la mai multe acțiuni cultural-educative (teatru/film) și continuarea atelierelor de dansuri pentru a le asigura acestora condiții bune pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, cât și o mai bună organizare a activităților de recreere și socializare pe perioada vacanțelor școlare. De asemenea, **s-a recomandat** asigurarea accesului beneficiarilor în sala de sport și bibliotecă, (conform declarațiilor beneficiarilor acestea stăteau în majoritatea timpului încuiate), implicarea copiilor în activități în afara Centrului, prelungirea timpului de vizionare a programelor tv, jocurilor pe calculator, astfel încât acestea să răspundă nevoilor reale ale beneficiarilor. Reprezentanții unităților vizitate **au comunicat** că au fost încurajați beneficiarii să-și exprime opiniile și preferințele în derularea activităților de petrecere a timpului liber și au fost incluși în diverse programe, inclusiv în pregătirea spectacolelor organizate cu beneficiarii.

- existența unor documente incomplete sau completate eronat: registrul de vizită destinat învoierilor beneficiarilor (**Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani**), registrului de comportamente deviante pentru a preveni aceste tipuri de comportamente; înregistrarea, numerotarea și ștampilarea tuturor registrelor obligatorii funcționării centrului și consemnarea măsurilor întreprinse (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj*). Avocatul Poporului **a recomandat** întocmirea unui registru cât și înregistrarea, numerotarea și ștampilarea tuturor registrelor obligatorii funcționării centrului și consemnarea măsurilor întreprinse, în cazul registrului de comportamente deviante pentru a preveni aceste tipuri de comportamente. Instituțiile vizitate **au comunicat** că au luat toate măsurile impuse pentru a remedia aceste neregularități; ● insuficientă comunicare a personalului centrului cu școala (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*). Avocatul Poporului **a recomandat** asigurarea suportului educațional, monitorizarea frecvenței școlii și intensificarea colaborării cu școala în vederea reducerii absenteismului copiilor instituționalizați. Unitatea vizitată **a răspuns** că beneficiarii sunt monitorizați continuu în privința frecvenței școlii și urmează să intensifice colaborarea cu școala, urmând să includă beneficiarii într-un program de prevenire a abandonului școlar; ● în sala de mese erau afișate reguli stricte cu mesaje intransigente cu scop amenințător nepotrivite pentru a crea un mediu armonios și plăcut ținând seama de profilul psihosocial al beneficiarilor (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*). Avocatul Poporului **a recomandat** eliminarea acestor mesaje.

► **Referitor la asistența psihologică**

- lipsa unui spațiu special amenajat pentru realizarea activităților psihologice (*Centrul Rezidențial pentru Copii cu Dizabilități Focșani, jud. Vrancea; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*). Avocatul Poporului **a recomandat** amenajarea unui cabinet psihologic, care să asigure intimitatea actului psihologic, unitățile vizitate **comunicând** că a fost identificat un spațiu pentru un cabinet psihologic, urmând a se face demersuri pentru dotarea lui corespunzătoare;

- activitățile psihologului erau reduse (numai activități de evaluare/reevaluare), având în vedere faptul că desfășura activitate în Centru numai de două ori pe săptămână, câte două

ore; nu se realizau activități de intervenție psihologică (*Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara*). Avocatul Poporului **a recomandat** modificarea programului de lucru al psihologului astfel încât acesta să poată desfășura, pe lângă activitățile de evaluare/reevaluare și activități specifice de intervenție psihologică precum și dotarea cabinetului psihologic al centrului cu instrumente de lucru licențiate (scale, chestionare, teste de evaluare). Unitatea vizitată **a răspuns** că psihologul va desfășura activitate de evaluare/reevaluare, dar și activități specifice de intervenție psihologică, de trei ori pe săptămână, câte 8 ore, iar, referitor la dotarea cabinetului psihologic cu instrumente de lucru licențiate se precizează că după rectificarea bugetului se vor face demersuri cu privire la achiziționarea unor noi instrumente de lucru; ● psihologul Centrului desfășura și alte activități în afara celor specifice, atribuții ce îi erau stabilite în fișa de post (*Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*); Avocatul Poporului **a recomandat** modificarea fișei postului psihologului, astfel încât să cuprindă doar atribuții specifice cerințelor de psiholog, reprezentanții unității vizitate comunicând că se caută resurse umane pentru a prelua atribuțiile prevăzute în fișa postului psihologului, atribuții de gestionar al Centrului, cât și modificarea fișei de post a acestuia; ● nu se realiza evaluarea psihologică, logopedică și psihiatrică a copiilor și nu se întocmeau programe de terapie și recuperare pentru copiii identificați cu aceste nevoi (*Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*). Avocatul Poporului **a recomandat** realizarea acestor evaluări și întocmirea de programe de terapie și recuperare pentru copii, cât și gestionarea cu eficiență a cazurilor de risc pentru siguranța, sănătatea și viața personală, indentificându-se beneficiari cu idei și tentative suicidare prin colaborarea cu secțiile de psihiatrie infantilă, respectarea recomandărilor de medicație psihiatrică, asigurarea consilierii și psihoterapiei și a supravegherii permanente în Centru în scopul prevenirii unor incidente deosebite. De asemenea, **s-a recomandat** consilierea psihologică a beneficiarilor astfel încât aceștia să conștientizeze consecințele refuzului de administrare a tratamentului medical de specialitate. Unitatea vizitată **a comunicat** că în cadrul cursurilor frecventate de copii, aceștia beneficiază de programe de terapie și recuperare fiind întocmite și depuse la dosarul fiecărui copil Fișa psihopedagogică pentru elevul cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale. Evaluarea psihiatrică se face la trei luni de către un medic specialist, care stabilește tratamentul medicamentos. Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin a răspuns că au fost identificați beneficiari cu tentative suicidare. Aceștia urmează tratament psihiatric, merg regulat la control psihiatric, sunt supravegheați de către personalul de îngrijire, iar Centrul oferă beneficiarilor numeroase alternative de petrecere a timpului liber; ● nu se realizau activități privind protecția copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, violență sexuală (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*). Avocatul Poporului **a recomandat** luarea tuturor măsurilor administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, violență sexuală, pentru a împiedica incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale și să fie exploatați în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale, în timpul cât se află în îngrijirea reprezentanților legali. Unitatea vizitată **a răspuns** că au fost și urmează să mai fie invitați, reprezentanți din cadrul poliției pentru acțiuni ce țin de prevenirea consumului de droguri, prevenirea consumului de droguri, prevenirea exploatării fizice, prevenirea prostituției. Beneficiarii vor fi incluși într-un program de prevenire realizat la nivel de grupuri,

cu psihologul Centrului, pe tema consumului de droguri, prostituției și exploatarei; ●lipsa registrului privind evidența actelor profesionale ale psihologului (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam”, Constanța*). Avocatul Poporului **a recomandat** întocmirea, la nivelul cabinetului de psihologie, a unui registru cu evidența actelor profesionale ale psihologului, motivat de faptul că la data vizitei acestea nu erau înregistrate și evidențiate într-un registru al cabinetului. Reprezentanții unității vizitate **au comunicat** că a fost întocmit un registru în care sunt înregistrate și evidențiate documentele elaborate pe acest segment de activitate;

- nu se asigura sprijin psihologic și consilierea copiilor care au fost intimidați sau discriminați (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*). Avocatul Poporului **a recomandat** respectarea prevederilor legale cu privire la asigurarea sprijinului psihologic și consilierea copiilor care au fost intimidați sau discriminați și accesul la serviciile stabilite de serviciul public specializat pentru protecția copilului, cât și în situația în care copii vor fi separați. Unitatea vizitată **a răspuns** că se urmărește satisfacerea nevoilor copiilor, făcându-se demersurile necesare pentru urmarea recomandărilor psihologului.

► **Referitor la aplicarea măsurilor de restricționare a capacității de mișcare**

Din verificarea documentelor puse la dispoziție de către reprezentanții Centrului a declarațiilor beneficiarilor și personalului s-a constatat că în Centrele vizitate nu se practica conținerea și nici nu existau mijloace specifice și recomandări medicale pentru practicarea acestei metode terapeutice. În consecință, în majoritatea centrelor *nu era elaborată o procedură privind aplicarea măsurii conținării*. În cazurile în care exista o astfel de procedură, aceasta nu era în concordanță cu prevederile Normei din 15 aprilie 2016 de aplicare a Legii sănătății mentale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002 prin care a fost interzisă izolarea persoanelor sub 18 ani. În cazul unui centru, Metodologia de Organizare și Funcționare a Centrului nu era în concordanță cu prevederile Normei de aplicare a Legii sănătății mentale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, astfel că **Avocatul Poporului a recomandat** adaptarea Metodologiei de Organizare și Funcționare a Centrului în conformitate cu prevederile legale în domeniul sănătății mentale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, iar unitatea vizitată **a răspuns** că documentul a fost refăcut, fiind întocmit și un Registru de conținere, iar situațiile de restricționare se vor consemna în acesta (*Centrul de Primire în Regim de Urgență Băieți Sector 4, municipiul București*).

► **Referitor la personalul centrului**

- lipsa/insuficiența personalului angajat: **medic** (*Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos, județul Iași, Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița, Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*), **asistent social** (*Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara, Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani, Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin; Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*), **psiholog** (*Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași; Casa de Tip Familial destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj, Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*), **kinetoterapeut** (*Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii*

Comunitare Oltenița, jud. Călărași), **logoped** (Centrul de tip Familiar Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman), **asistentă medicală** (Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București, Casa de Tip Familiar destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj, Centrul de plasament "Robin Hood", municipiul București), **alte categorii de personal:** infirmier (Casa de Tip Familiar destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj), **instructori de educație** (Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București). În acest sens, Avocatul Poporului **a recomandat** angajarea/atragerea de personal astfel încât să le fie asigurate nevoile beneficiarilor, iar reprezentanții unităților vizitate au răspuns că au fost ocupate posturile prin angajarea/transfer de personal (Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani; Centrul de primire în regim de urgență ”Sf. Maria” Călărași, județul Călărași), sau au fost demarate demersuri în vederea angajării de personal (Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos, județul Iași; Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăgăjeni, jud. Caraș Severin; Casa de Tip Familiar destinată protecției Rezidențiale a Copiilor „Novaci” Pociovaliștea, jud. Gorj). Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița a fost închis astfel că reprezentanții DGASPC **au comunicat** că au în vedere angajarea unui medic în cadrul Complexului de servicii sociale aflat în subordine, dar acest obiectiv rămâne greu de atins având în vedere piața muncii și oportunitățile pentru acest segment profesional, astfel că este dificil de a atrage medici în cadrul acestor unități. Centrul de plasament "Robin Hood", municipiul București **nu a comunicat** Avocatului Poporului un răspuns la această recomandare astfel că **a fost sesizată autoritatea ierarhic superioară** (Consiliul Local sector 4 București). În **răspunsul** transmis de către Consiliul Local sector 4 București, se precizează faptul că nu se impune suplimentarea numărului de posturi de asistent medical, luând în considerare și faptul că Centrul este în curs de închidere. ●lipsa unor contracte de colaborare cu medici specialiști: neuropsihiatrie infantilă (Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași), **medic de ortopedie pediatrică** (Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași). În acest sens, Avocatul Poporului **a recomandat** încheierea unor contracte de colaborare cu medici specialiști astfel încât să le fie asigurate nevoile beneficiarilor, iar reprezentanții unităților vizitate **au răspuns** că au fost formulate solicitări către DGASPC în acest sens; ●nu erau elaborate și implementate planuri anuale de instruire și formare profesională; personalul angajat nu participase la cursuri de formare profesională (Centrul de Plasament pentru Copilul cu Handicap Hunedoara, jud. Hunedoara; Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București). Avocatul Poporului **a recomandat** elaborarea și implementarea planurilor anuale de instruire și formare profesională și participarea la cursuri de formare profesională a personalului angajat, iar unitatea vizitată **a comunicat** implementarea recomandărilor.

► Alte aspecte

●nu se realiza monitorizarea situației minorilor pentru beneficiarii care urmau cursuri școlare în afara țării (Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova). Avocatul Poporului **a recomandat** unității vizitate monitorizarea permanentă a situației minorilor prin menținerea contactului cu serviciile de asistență socială din cadrul autorităților locale unde locuiesc copiii în străinătate, unitățile școlare, cât și cu familia de voluntari la care se afla

minorul, în vederea respectării și garantării drepturilor copilului. De asemenea, s-a **recomandat DGASPC** implicarea în luarea deciziei de părăsire a țării pentru a participa la studii, în cazul minorilor din cadrul *Asociației „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*, inclusiv în prelungirea perioadelor de ședere, colaborarea cu autoritățile din străinătate cu relevanță în domeniul protecției copilului, în vederea monitorizării situației copiilor pe perioada ieșirii din țară, cât și monitorizarea permanentă a situației copiilor cu măsură de protecție specială, aflați în afara țării, pentru a participa la cursuri școlare, în colaborare cu autoritățile publice din țările în care aceștia se află. Până la elaborarea prezentului raport, reprezentanții Asociației „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova nu au răspuns recomandărilor formulate în raportul de vizită; ●nu erau emise decizii anuale cu privire la continuarea studiilor în afara țării (*Asociația „Casa Speranței” Câmpina, jud. Prahova*). Avocatul Poporului a **recomandat** unității vizitate emiterea anuală a deciziilor cu privire la continuarea studiilor în afara țării pentru fiecare an școlar și luarea în considerare a conținutului acestora în elaborarea Planurilor individualizate de protecție. ●nu exista la nivelul DGASPC o procedură privind ieșirea copiilor din țară pe perioada în care a fost dispusă o măsură de protecție specială. Avocatul Poporului a dispus conducerii DGASPC elaborarea unei proceduri clare cu privire la ieșirea copiilor din țară pe perioada în care a fost dispusă o măsură de protecție specială cu precizarea condițiilor de ieșire, întoarcere, criteriilor de selecție și perioadei șederii în afara țării, cât și a instituțiilor străine responsabile să asigure monitorizarea situației copilului pe întreaga perioadă. Până la elaborarea prezentului raport, reprezentanții DGASPC nu au răspuns recomandărilor formulate în raportul de vizită; ●colaborare deficitară cu autorităților publice locale cu atribuții în domeniul protecției copilului în scopul monitorizării situației familiei în vederea reintegrării copilului (*Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița*). Avocatul Poporului a **recomandat** DGASPC sesizarea tuturor autorităților publice locale cu atribuții în domeniul protecției copilului din județ, asupra obligației de a transmite anchete sociale întocmite ca urmare a vizitei la domiciliul minorilor, documente din care să rezulte posibilitatea integrării în familie a acestora; de a urmări evoluția dezvoltării copilului, precum și modul în care părinții își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copil prin întocmirea de rapoarte lunare pe o perioadă de minimum 6 luni. DGASPC Dâmbovița a comunicat că a diseminat aceste aspecte în cadrul întâlnirilor periodice cu reprezentanții autorităților publice locale; ●număr mare de copii care părăseau Centru fără permisiune (*Centrul social pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Târgu Frumos, județul Iași; Centrul de primire în regim de urgență „Sf. Maria” Călărași, județul Călărași*). Avocatul Poporului a **recomandat** reducerea părăsirii fără permisiune a Centrului de către minori, prin consilierea beneficiarilor în scopul prevenirii acestei situații, intensificarea evaluărilor psihologice, sporirea măsurilor de supraveghere, reanalizarea procedurilor privind părăsirea de către beneficiari a Centrului și responsabilizarea angajaților cu privire la aplicarea acestor proceduri. Reprezentanții unităților vizitate **au răspuns** că beneficiarii prezintă tulburări de comportament, provin din familii în care lipsesc regulile clare și ferme, care nu au un set de valori funcționale, care nu au avut un model parental pozitiv, astfel datorită loialității față de cele enunțate, copii manifestă comportamente deviante, raportându-se la realitatea văzută în familie ca la o normalitate. În acest sens, copii se află în evidența cabinetului psihologic, activitățile de consiliere psihologică având ca obiective creșterea gradului de conștientizare a beneficiarului prin natura negativă a comportamentului, explicarea riscurilor și consecințelor la care se expune procedând astfel. De asemenea, în cadrul ședințelor de consiliere psihologică se discută cu copilul și se analizează motivația acestuia de a părăsi Centrul, este încurajat să identifice soluții alternative,

constructive de a-și împlini nevoile și așteptările. De asemenea, asistentul social menține legătura și colaborează cu familia fiecărui beneficiar, cu autoritățile locale pentru a-l depista și readuce în Centru. Lunar se discută în cadrul ședințelor cu membrii echipei pluridisciplinare cazul fiecărui beneficiar, în vederea identificării unor situații de risc. Având în vedere cazurile minorilor care au părăsit fără permisiune Centrul, **Avocatul Poporului a formulat o solicitare către Inspectoratul Județean de Poliție Călărași**. Răspunsul primit de la această instituție nu conținea informații referitoare la măsurile concrete dispuse de Inspectoratul Județean de Poliție Călărași pentru a preîntâmpina acutizarea fenomenului de părăsiri din Centre a tinerilor, asigurarea protecției minorilor pe parcursul interviuării/audierii de către organele de poliție, astfel că a fost formulată o adresă către Ministerul Afacerilor Interne în acest sens. Potrivit precizărilor Ministerului Afacerilor Interne, minorii care au plecat fără aprobare din Centrele de plasament au fost audiați de către organele de poliție, după depistare, cu respectarea prevederilor art. 124 din Codul de procedură penală, pentru a se stabili dacă au fost victime ale unei infracțiuni în perioada dispariției. Referitor la măsurile pentru asigurarea protecției minorilor pe parcursul interviuării/audierii acestora de organele de poliție, Ministerul Afacerilor Interne a comunicat faptul că aceste acte procedurale se îndeplinesc cu respectarea prevederilor art. 124 din Codul de procedură penală, în cazul în care minorii sunt martori într-o cauză penală audierea acestora fiind efectuată în prezența unui dintre părinți, a tutorelui sau a persoanei ori a reprezentantului instituției căreia îi este încredințat minorul spre creștere și educare, iar în cazul în care se consideră necesar se dispune ca la audiere să asiste și un psiholog. În cazul în care persoanele amintite mai sus nu pot fi prezentate sau se află într-o altă situație prevăzută la art. 124 alin. 2 din Codul de procedură penală, audierea minorilor are loc în prezența unui reprezentant al autorității tutelare sau a unei rude cu capacitate deplină de exercițiu stabilite de organul judiciar. De asemenea, a mai precizat că, în ipoteza în care minorii sunt audiați în calitate de autori ai unor infracțiuni, sunt respectate prevederile art. 505 din Codul de procedură penală, la ascultarea sau confruntarea minorilor fiind citați părinții acestora ori, după caz, tutorele, curatorul sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se află temporar minorii, precum și DGASPC din localitatea unde se desfășoară audierea. În ceea ce privește eventualele măsuri pentru a împiedica fenomenul părăsirii centrelor de plasament de către minori, Ministerul Afacerilor Interne a menționat faptul că centrele de plasament au obligația de a respecta dispozițiile legale incidente în materie; ●nu este asigurată protecția minorilor, la audierea/anchetarea acestora de către organele de poliție (*Centrul de primire în regim de urgență "Sf. Maria" Călărași, județul Călărași*). Avocatul Poporului a recomandat ca la audierea/anchetarea minorilor de către organele de poliție să se respecte demnitatea minorului, asigurându-se un climat afectiv pozitiv. Unitatea vizitată a comunicat că se asigură protecția minorilor la audierea/anchetarea de către organele de poliție, prin respectarea demnității minorului și asigurarea unui climat afectiv pozitiv, prin facilitarea accesului într-un spațiu care să asigure confidențialitatea informațiilor și prin prezența psihologului, care să monitorizeze desfășurarea audierii; ●copii erau menținuți în Centru deși era depășită perioada de găzduire (*Centrul de primire în regim de urgență "Sf. Maria" Călărași, județul Călărași; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București; Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever Complexul de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași*). Avocatul Poporului a recomandat reevaluarea situației copiilor care au depășit perioada de găzduire și luarea măsurilor care se impun. Unitățile vizitate au comunicat că măsurile de protecție specială pentru copiii/tinerii care au depășit perioada de găzduire au fost reevaluate în vederea părăsirii Centrului. Pentru cazurile în care nu au fost identificate încă soluții se fac demersuri cu scopul reducerii perioadei de găzduire în cadrul Centrului, avându-se în vedere,

în primul rând, reintegrarea în familie, apoi plasamentul la asistent maternal profesionist/familie sau transferul în alte Centre. Până la elaborarea prezentului raport, reprezentanții Centrului de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București nu au răspuns recomandărilor formulate în raportul de vizită; ●audierea beneficiarilor aflați în cursul procesului penal nu se realiza în prezența unui psiholog (*Centrul de Plasament „Casa Noastră” Zăguzeni, jud. Caraș Severin*). Avocatul Poporului **a recomandat** respectarea prevederilor legale privind asigurarea protecției juridice a tuturor beneficiarilor minori sau majori aflați în cursul procesului penal, audierea acestora prin intermediul sau în prezența unui psiholog sau a altui specialist în consilierea victimelor, având în vedere că persoanele audiate erau minore și diagnosticate psihiatric. Unitatea vizitată **a răspuns** că se vor face toate demersurile ca audierea beneficiarilor să se facă doar în prezența sau prin intermediul psihologului; ●nu erau întocmite contracte pentru acordarea de servicii sociale (*Centrul de tip Familial Alexandra-Violeta Alexandria, jud. Teleorman*). Avocatul Poporului **a recomandat** completarea tuturor dosarelor beneficiarilor cu contracte pentru acordarea de servicii sociale și semnarea acestora de către reprezentanții legali ai copiilor, iar instituția vizitată a răspuns că a fost pusă în aplicare această recomandare, contractele pentru acordarea serviciilor sociale fiind semnate de părinți, după caz, de reprezentantul legal al copilului; ●lipsa unor programe pentru beneficiari cu privire la riscurile consumului de alcool, drog și ale efectelor nocive ale fumatului (*Centrul de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța, jud. Constanța*), dar și cu privire la gestionarea situațiilor de tensiune și conflicte verbale și fizice (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*). Avocatul Poporului **a recomandat** consilierea beneficiarilor privind efectele nocive ale fumatului și informarea acestora privind riscurile la care se expun, interdicția de a se fuma în spații închise, cu atât mai mult cu cât aceștia locuiesc în căsuțe construite din lemn, iar fumatul, ”pe furiș”, în interiorul acestora ar putea provoca incendii. Reprezentanții *Centrului de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța, jud. Constanța* **au comunicat** că s-a efectuat, într-o primă etapă, consilierea beneficiarilor, urmând să se realizeze lunar, în cadrul temelor prelucrate privind prevenirea incendiilor. ● lipsa unor proceduri de lucru în conformitate cu standardele minime de calitate specifice: procedura ieșirii beneficiarilor din Centru (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*). Avocatul Poporului **a recomandat** elaborarea unor proceduri clare în conformitate cu prevederile legale.

► Referitor la posibilitatea beneficiarilor de a formula plângeri, sesizări

●s-a constatat lipsa unei cutii în care copiii să poată depune sugestii sau sesizări (*Centrul de Reabilitare Comportamentală Băieți – Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, jud. Dâmbovița; Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București ; Centrul de Plasament „Sf. Nicolae” Trușești, jud. Botoșani*). Avocatul Poporului **a recomandat** amplasarea unei cutii tip cutie poștală pentru depunerea de către beneficiari a unor sugestii și reclamații; inexistența registrelor speciale de sugestii și reclamații, precum și de abuzuri sau evenimente deosebite, unitățile vizitate **au răspuns** că au fost luate măsurile care se impun; ●lipsa procedurilor privind efectuarea, înregistrarea și soluționarea sesizărilor și reclamațiilor (*Centrul de Plasament în Regim de Urgență Cireșarii, sector 2 București*). Avocatul Poporului **a recomandat** elaborarea unor astfel de proceduri în conformitate cu legislația în vigoare.

Propuneri:

●Reducerea numărului copiilor care intră în sistemul de protecția copilului prin îmbunătățirea activității de prevenire în urma dezvoltării serviciilor comunitare

integrate adresate copiilor vulnerabili și familiilor lor. Prevenirea intrării copiilor în sistemul de protecție specială ar trebui să fie considerată o prioritate și să fie finanțată corespunzător.

Având în vedere că sistemul de protecție a copilului nu poate și nici nu ar trebui să rezolve ineficacitatea actualului sistem de beneficii sociale, carențele sistemului de educație sau de sănătate, slaba dezvoltare a serviciilor specializate destinate persoanelor cu dizabilități sau categoriilor vulnerabile ori lipsa unei politici și a investițiilor în domeniul locuirii sociale, o strategie multisectorială a serviciilor de prevenire este necesar a fi dezvoltată la cel mai înalt nivel de Guvernul României. **Sistemul de protecție specială trebuie să fie reorientat dinspre rezolvarea „urgențelor” spre prevenirea separării copilului de familie. Un sistem bun de protecție este unul centrat pe reducerea numărului de intrări în sistem, în paralel cu procesul de dezinstituționalizare și găsirea unor alternative familiale potrivite ca soluție permanentă pentru copiii care sunt acum și care vor mai intra pe parcurs în sistem. Prevenirea poate fi realizată cel mai eficient prin furnizarea unei game diverse de servicii la nivel de comunitate, care să funcționeze ca un filtru pentru scăderea numărului de intrări în sistem, dar și pentru creșterea oportunităților de a reintegra copiii în familie (crescând astfel numărul de ieșiri).** Este necesară o evaluare la nivel național pentru a identifica serviciile ce trebuie dezvoltate cu prioritate astfel încât resursele existente să fie investite în modul cel mai eficient și echitabil pentru a produce un impact cât mai mare în rândul copiilor.

● **Consolidarea monitorizării și promovarea dezinstituționalizării prin îmbunătățirea și dezvoltarea alternativelor de îngrijire în familie sau de tip familial.** Copiii ar trebui să rămână în sistem doar ca o soluție temporară. Reorganizarea actualelor servicii de protecție a copilului în vederea creșterii calității îngrijirilor acordate și a reducerii duratei șederii în sistemul de protecție la un minim necesar.

● **Inițierea unei reforme mai sistematice,** incluzând procese și servicii mai potrivite care să asigure alternative adecvate de îngrijire, inclusiv posibile soluții permanente sau pe termen lung. Introducerea unei legi privind educația incluzivă ar crește șansele copiilor cu dizabilități de a urma școala în comunitate. *„Statele ar trebui să înființeze, prin legi privind educația incluzivă, un sistem de educație incluzivă sub egida ministerelor educației, care să interzică neacceptarea în școlile de masă pe criterii de dizabilitate și să prevadă adaptarea rezonabilă a condițiilor. În baza unui plan de transformare, ar trebui să se stabilească cadrul de implementare a unui sistem de educație incluzivă, cu obiective măsurabile. Statele ar trebui să creeze programe de pregătire a profesorilor, să înființeze fonduri pentru realizarea adaptării rezonabile, să pună la dispoziție materiale accesibile, să promoveze medii incluzive, să perfecțeze metodele de testare, să promoveze transferul din școlile speciale în școlile de masă, să promoveze monitorizarea cu ajutorul unor indicatori ai educației incluzive, să acorde sprijin adecvat elevilor și să utilizeze mijloacele de comunicare și formatele corespunzătoare. Școlile trebuie finanțate adecvat, în timp ce disponibilitatea resurselor nu ar trebui să stea la baza refuzului accesului la dreptul la educație pentru un elev cu dizabilitate”* (OHCHR - Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului – 2013).

Rolul cadrelor didactice este foarte important și în serviciile de prevenire pentru alte categorii de copii aflați în situație de risc. Astfel, identificarea timpurie și sprijin adecvat pentru copiii aflați în situație de risc ai căror părinți muncesc peste hotare este mult mai eficace când este realizată în cooperare de SPAS și școală. **În relație cu unitățile de învățământ sunt menționate ca fiind necesare: îmbunătățirea și consolidarea mecanismelor de monitorizare și raportare la nivel local (SPAS) a copiilor care au nevoie de sprijin; creșterea capacității școlilor în sensul compensării absenței părinților prin consiliere;**

realizarea mai multor activități de educație pentru sănătate, precum și activități de prevenire a comportamentelor de risc, inclusiv a celor sexuale, în rândul adolescenților. Prevenirea separării copilului de familie este asociată cu prevenirea riscului de abandon școlar. În unitățile școlare în care se desfășoară activități de prevenire a abandonului se contribuie indirect și la reducerea riscului de separare a copilului de familie, mai ales dacă activitățile respective implică și activități cu părinții și nu doar cu copiii.

3. Cămine pentru persoane vârstnice

Persoanele vârstnice reprezintă o categorie de populație vulnerabilă cu nevoi speciale, aceasta datorită limitărilor fiziologice și fragilității caracteristice fenomenului de îmbătrânire; beneficiază de măsuri de asistență socială, în completarea prestațiilor de asigurări sociale, pentru acoperirea riscurilor de bătrânețe și de sănătate, în funcție de situațiile personale de natură socio-economică, medicală și fiziologică, conform art. 92 din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare. **Îngrijirea persoanelor vârstnice în cămine reprezintă o măsură de asistență socială**, ceea ce înseamnă că această activitate se poate desfășura doar sub forma serviciilor sociale și poate fi dispusă cu titlu de excepție pentru persoanele vârstnice, potrivit art. 16 din Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru evitarea oricărei forme de abuz asupra persoanelor vârstnice, admiterea acestora în cămine trebuie să se realizeze după evaluarea nevoilor medicale, sociomedicale, psihoafective, stabilite în baza Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, Anexa 3.

Aceasta presupune încadrarea în grad de dependență și acordarea serviciilor sociale corespunzătoare îngrijirii persoanei vârstnice, cu respectarea criteriilor de prioritate: necesită îngrijire medicală permanentă deosebită, care nu poate fi asigurată la domiciliu; nu se poate gospodări singură; este lipsită de susținători legali sau aceștia nu pot să își îndeplinească obligațiile datorită stării de sănătate sau situației economice și a sarcinilor familiale; nu are locuință și nu realizează venituri proprii.

Pentru siguranța persoanelor vârstnice, îngrijirea acestora trebuie să se realizeze în cămine licențiate, fiind astfel atestată îndeplinirea de către furnizorii publici și privați a standardelor minime de calitate, ce prevăd un set de criterii cu privire la: accesarea, evaluarea și planificarea serviciilor, activitățile necesare îngrijirii personale, asistenței medicale, recuperării, socializării și integrării/reintegrării, condițiile de viață, drepturile beneficiarilor, management și resurse umane - Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinelor sociale.

Din datele publicate pe site-ul Ministerului Muncii și Justiției Sociale rezultă că un număr de **352 de cămine pentru persoane vârstnice (publice și private) dețin licență de funcționare**.

Legislația internă și internațională recunoaște dreptul oricărei persoane vârstnice la protecție socială, asigurând fie direct, fie în cooperare cu organizațiile publice sau private, măsuri adecvate destinate persoanelor vârstnice, astfel încât acestea: ● să rămână membri

deplini ai societății cât mai mult timp posibil, prin intermediul unor resurse suficiente care să le permită să ducă o existență decentă și să participe activ la viața publică, socială și culturală și difuzării informațiilor privind serviciile și facilitățile disponibile pentru persoanele vârstnice și posibilitățile lor de a recurge la acestea; ● să aleagă liber propriul stil de viață și să ducă o existență independentă în mediul lor obișnuit atâta timp cât doresc și cât acest lucru este posibil, prin punerea la dispoziție a unor locuințe corespunzătoare nevoilor acestora și stării lor de sănătate, sau sprijin adecvat în vederea amenajării locuinței și prin îngrijirea sănătății și servicii pe care starea acestora le impune; ● să primească asistență corespunzătoare în instituții.

► Reglementări naționale și internaționale în materia asistenței sociale, inclusiv a persoanelor vârstnice și în materia prevenirii torturii și a relexor tratamente

Cele mai importante acte normative internaționale și naționale care consacră drepturile persoanei, inclusiv ale persoanei vârstnice, la protecție și asistență socială, fără ca enumerarea să fie exhaustivă sunt:

1. reglementări internaționale: ● Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată în anul 1948 de Adunarea Generală a ONU; ● Carta social europeană, revizuită, ratificată de România prin Legea nr. 74/1999; ● Codul European de Securitate Socială, ratificat de România prin Legea nr. 116 din 24 aprilie 2009; ● Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice; ● Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO); ● **Protocolul** opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002 (OPCAT), la **Convenția** împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat de România prin Legea nr. 109/2009; ● Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

2. reglementări naționale: ● Constituția României; ● Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată; ● Hotărârea Guvernului nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice; ● Legea nr. 16/2000 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Național al Persoanelor Vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 499/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea comitetelor consultative de dialog civic pentru problemele persoanelor vârstnice, în cadrul prefecturilor; ● Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 73/2005 privind aprobarea modelului Contractului pentru acordarea de servicii sociale, încheiat de furnizorii de servicii sociale, acreditați conform legii, cu beneficiarii de servicii sociale; ● Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările ulterioare; ● Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 118/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ● **Hotărârea Guvernului nr. 903 din 15 octombrie 2014 privind stabilirea nivelului minim al alocației zilnice de hrană pentru consumurile colective din instituțiile și unitățile publice și private de asistență socială destinate persoanelor adulte, persoanelor adulte cu dizabilități și persoanelor vârstnice;** ● Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126 din 5 noiembrie 2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice, prevăzute în Anexa nr. 1 (denumit în continuare Ordinul MMFPSCV nr. 2126/2014); ● Hotărârea Guvernului nr. 566/2015 privind aprobarea Strategiei naționale pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice pentru perioada 2015 - 2020 și a Planului strategic de acțiuni pentru perioada 2015 – 2020, cu modificările și completările ulterioare;

● Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ● Hotărârea Guvernului nr. 978/2015 privind aprobarea standardelor minime de cost pentru serviciile sociale și a nivelului venitului lunar pe membru de familie în baza căruia se stabilește contribuția lunară de întreținere datorată de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice din centrele rezidențiale; ● Codul penal.

► Potrivit art. 34 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, în înțelesul legii, **prin loc de detenție se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia.**

Potrivit actului normativ antecitat, **privare de libertate** înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură. De asemenea, dispozițiile aceluiași articol menționează care sunt **locurile de detenție**. Spre exemplu: penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital; centrele educative, centrele de detenție; spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, spitalele de psihiatrie, orice alt loc care îndeplinește condițiile de mai sus *sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială* etc. Referitor la cele enunțate anterior, definițiile termenilor privind *privarea de libertate și locurile de detenție* se regăsesc și în reglementări internaționale, respectiv în *Protocolul opțional* din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (OPCAT), Normele Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT), în ghidul practic *Monitorizarea locurilor de detenție* al Asociației pentru prevenirea torturii (APT) etc.

În acest sens, în temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. (a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, **efectuează vizite, anunțate sau inopinate, în locurile de detenție prevăzute de lege, în scopul verificării condițiilor de cazare și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, custodiate de unitățile vizitate, monitorizând inclusiv sistemul de sănătate și asistență socială, în speță căminele/centrele pentru persoane vârstnice.**

În anul 2018, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat un număr de **14 vizite la cămine/centre pentru persoane vârstnice**: Căminul pentru persoane vârstnice Mereni-Conțești, județul Dâmbovița; Căminul pentru persoane vârstnice Anina, județul Caraș Severin; Complexul de Servicii Sociale “Odăi”, Municipiul București; Căminul pentru persoane vârstnice “Sf. Andrei” Malu Mare, județul Dolj; Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți, județul Ialomița; Centrul pentru persoane vârstnice Furculești, județul Teleorman; Centrul pentru persoane vârstnice Fitionești, județul Bacău; Căminul pentru persoane vârstnice “Salvați Bătrânii” Bacău, județul Bacău; Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice “Speranța”, Municipiul București; Centrul rezidențial de îngrijire și asistență pentru persoane dependente “Schitul Darvari”, Municipiul București; Căminul pentru persoana vârstnică Cervenă, județul Teleorman; Căminul pentru persoane vârstnice Mangalia, județul Constanța; Centrul de asistență medico-socială Băcești, județul Vaslui; Centrul pentru persoane vârstnice Roznov, județul Neamț. Vizitele au fost inopinate și au avut drept obiective, verificarea consolidării protecției beneficiarilor împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, implementarea recomandărilor urmare a

vizitei efectuate în anii anteriori, precum și a oricăror alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

Urmare a efectuării vizitelor au fost formulate **58 de recomandări** care au fost transmise conducerii unității vizitate odată cu rapoartele de vizită întocmite.

► **Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care reținem;**

● **referitor la beneficiari și contribuția lunară:** ● contribuția de întreținere se calcula conform prevederilor art. 25 din Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, astfel încât beneficiarul plătea 60 % din valoarea pensiei. Dacă procentul de 60% nu acoperea integral valoarea contribuției de întreținere, diferența de la acest procent până la contravaloarea integrală a contribuției o acopereau aparținătorii legali ai beneficiarului; beneficiarii serviciilor acordate de către centru erau persoane vârstnice cu domiciliul în România, care din cauza unor motive de natură economică, fizică, psihică sau socială se aflau în imposibilitatea de a-și asigura nevoile sociale și de a se întreține singure; drepturile beneficiarilor erau stipulate în contractual pentru acordarea serviciilor sociale încheiat între conducerea căminului și fiecare beneficiar și în Ghidul beneficiarului aflat la sediul căminului; ● admiterea persoanelor vârstnice în cămine/centre se realiza de către Comisia de evaluare a dosarelor, care analiza situația socio-psiho-medicală și materială a solicitantului (*Centrul social "Sfântul Andrei", comuna Malu Mare - județul Dolj, Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin, Centrul de asistență și suport pentru persoane vârstnice Fitionești - județul Vrancea, Căminul pentru persoane vârstnice Mereni, comuna Conțești - județul Dâmbovița, Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți din județul Ialomița și Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*); ● beneficiarii puteau fi vizitați conform unui program de vizită afișat (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ● o parte a beneficiarilor își administrau singure veniturile, iar pentru o altă parte a acestora era ținută o evidență a veniturilor beneficiarilor pe fișe, fiind păstrate în plicuri individuale, atât banii, cât și chitanțele privind cheltuielile iar pensiile erau distribuite lunar în centru de către factorul poștal (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*).

● **referitor la capacitatea legală de ocupare:** în cadrul efectuării vizitelor s-a constatat faptul că, unitățile vizitate nu s-au confruntat cu aspectul supraaglomerării, la momentul efectuării vizitelor fiind cazați un număr mai mic de persoane față de numărul de locuri prevăzute a fi ocupate.

● **referitor la condițiile de cazare:** ● repartizarea în camere a beneficiarilor se efectua cu respectarea criteriilor de separație - sex, afinități, grad de rudenie; ● camerele erau într-o stare corespunzătoare de curățenie și igienă, bine iluminate și aerisite, cu pereții curați, paviment acoperit cu parchet și covoare, ferestre din PVC cu geam termopan prevăzute cu site de protecție împotriva pătrunderii insectelor, instalații electrice și corpuri de iluminat funcționale; ● mobilierul și cazarmamentul erau în stare bună iar fiecare beneficiar avea pat propriu, dulap și noptieră; ● fiecare dormitor era prevăzut cu grup sanitar propriu care era curat și amenajat și dotat corespunzător; apa rece și apa caldă erau furnizate în mod curent, centrul fiind dotat cu centrală proprie pe combustibil solid și boilere electrice, iar alimentarea cu apă era asigurată de la rețeaua comună a localității (*Centrul social "Sfântul Andrei", comuna Malu Mare - județul Dolj, Căminul pentru persoane vârstnice Mereni, comuna Conțești - județul Dâmbovița, Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți din județul Ialomița*); ● camerele erau curate, mobilate corespunzător - șifoniere, noptiere, mese, scaune etc., fiind respectați parametrii de confort estetic, termic, olfactiv și luminos; în camere și în sala de servire a mesei/petrecere a timpului liber erau montate televizoare care erau conectate

la rețeaua de televiziune prin cablu a orașului; ●căminul dispunea de paturi reglabile, dotate cu saltele antiescară și de suficiente fotolii rulante, băile erau accesibilizate pentru persoanele cu dizabilități și exista rampă pentru accesul în clădire (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●holurile erau prevăzute cu butoane de panică ce asigurau în baza unui contract cu o firmă de pază, servicii pentru situații de urgență (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți din județul Ialomița*); ●exista la nivelul centrului un sistem de avertizare sonoră a personalului în cazul în care beneficiarii solicitau prezența acestora, fiind montat în acest sens un buton deasupra fiecărui pat și care putea fi acționat cu rapiditate de către beneficiar (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*);

●referitor la condițiile de pregătire a hranei: ●bucătăria centrului era amenajată în mod corespunzător și era dotată cu aparatură electrocasnică și mobilier adecvat, iar starea de curățenie și igienă la bucătărie era corespunzătoare (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*); ●mâncarea era furnizată în sistem de catering în baza Acordului cadru de prestări servicii încheiat de către primărie, se ținea cont în alcătuirea meniului de preferințele beneficiarilor, iar hrana era diversificată, cantitatea și calitatea acestora fiind mulțumitoare (*Centrul social "Sfântul Andrei", comuna Malu Mare - județul Dolj*); ●bucătăria era igienizată, curată iar mâncarea era pregătită cu respectarea condițiilor igienico-sanitare prevăzute de legislația în vigoare, în baza meniului avizat de către medic, șef complex, asistent medical și magazioner (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți din județul Ialomița*);

●referitor la acordarea asistenței medicale: ●serviciile de asistență medicală erau asigurate de medicul căminului și de medicii de familie la care erau înscrși beneficiarii, exista o bună colaborare între medicii menționați și nu au fost înregistrate dificultăți în asigurarea serviciilor medicale; starea de sănătate a beneficiarilor era monitorizată corespunzător, beneficiarii cu afecțiuni cronice fiind prezentați periodic pentru consultații medicale de specialitate sau au fost internați în spital în vederea reevaluării statusului clinico-biologic și stabilirea conduitei terapeutice (*Centrul social "Sfântul Andrei", comuna Malu Mare - județul Dolj și Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●beneficiarii diagnosticați cu afecțiuni medicale cronice (afecțiuni cardiovasculare, artroze, diabet zaharat, boli cerebrovasculare, demențe, afecțiuni psihiatrice etc.); ●serviciile de recuperare medicală erau asigurate la recomandarea medicului specialist, la o clinică de specialitate din oraș (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●medicamentele erau păstrate la cabinetul medical în condiții corespunzătoare de siguranță, în pungi individualizate și erau distribuite conform prescripției medicale, de către asistenta medicală, iar medicamentele psihotrope erau păstrate în dulap separat asigurat cu sistem de închidere, conform prevederilor legale în vigoare; ●pentru urgențele medicale se apela serviciul unic de urgență 112 (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●medicația era consemnată în fișele de monitorizare ale pacienților și se efectua regulat conform prescripțiilor medicale ale doctorului; ●centrul dispunea de o sală de recuperare medicală dotată cu aparatură medical multifuncțională - aparat de electroterapie, aparat cu ultrasunete, laser, împachetări cu parafină etc., care erau folosite pentru proceduri efectuate de către fizioterapeutul centrului sub îndrumarea medicului balneofizioterapeut (*Centrul de asistență și suport pentru persoane vârstnice Fitionești - județul Vrancea și Căminul pentru persoane vârstnice Mereni, comuna Conțești - județul Dâmbovița*); ●consultațiile medicale de specialitate (cardiologie, neurologie, psihiatrie, boli interne ortopedie, oftalmologie etc.) erau asigurate prin prezentarea beneficiarilor însoțiți de personalul centrului, la spitale și policlinici din oraș; persoanele vârstnice în centru

beneficiau de medicamente compensate, în baza prescripției medicale, eliberate de medicul de familie sau de medicii specialiști (*Căminul pentru persoane vârstnice Mereni, comuna Conțești - județul Dâmbovița*); ●în centru se efectuau periodic recoltări de probe biologice (testarea coagulabilității sângelui, evaluarea diabetului etc.), pentru asistență medicală stomatologică, beneficiarii erau prezentați la un cabinet stomatologic din localitate iar în cadrul campaniei de vaccinare au fost administrate doze de vaccin antigripal tuturor beneficiarilor care și-au dat acordul geriatrică (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*); ●tratamentele efectuate erau consemnate în mod corespunzător în registrul de tratamente iar toate documentele medicale erau înregistrate și completate, fiind păstrate la cabinetul medical în condiții de siguranță și confidențialitate (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*);

●**referitor la acordarea asistenței psihologice:** conform Contractului pentru acordarea de servicii sociale încheiat cu fiecare beneficiar, centrul asigura acestora consiliere psihologică, având angajat un psiholog, cu o normă de 8 ore/zi, 5 zile pe săptămână. Psihologul centrului avea drept de liberă practică din anul 2015, în specialitatea Psihologie clinică, treapta de specializare Practicant, forma de atestare Autonom, fiind înscris în Colegiul Psihologilor din România, conform Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România. Psihologul era absolvent al programului de master „Psihoterapie analitică” (*Centrul social “Sfântul Andrei”, comuna Malu Mare - județul Dolj*);

●**referitor la acordarea asistenței sociale:** în urma consultării mai multor dosare ale beneficiarilor a rezultat că era întocmit Planul individualizat de asistență și îngrijire, în anul 2018, iar activitățile erau planificate pe o perioadă de 6 luni, corespunzător rezultatelor evaluării inițiale, respectiv reevaluării (*Centrul social “Sfântul Andrei”, comuna Malu Mare - județul Dolj*);

► **Deficiențele constatate în vizitele efectuate la căminele pentru persoane vârstnice, recomandările formulate conducerii căminelor/centrelor și măsurile luate de către acestea:**

●**referitor la completarea posturilor vacante,** Avocatul Poporului a recomandat conducerii căminului/centrelor efectuarea demersurilor pentru încadrarea personalului pe funcțiile vacante respectiv, atragerea de personal (asistent social, psiholog, asistent medical, personal calificat pentru realizarea serviciilor/terapiilor de recuperare/reabilitare funcțională, bucătar etc.) prin angajarea sau încheierea unor contracte de prestări servicii, astfel încât să fie respectate prevederile referitoare la asigurarea activităților și serviciilor, conform Ordinului M.M.F.P.S.P.V. nr. 2126 (evaluarea nevoilor beneficiarilor, realizarea activităților de recuperare/reabilitare), introducerea în organigramă a posturilor de personal calificat pentru realizarea serviciilor/terapiilor de recuperare/reabilitare funcțională, precum și stabilirea împreună cu reprezentanții D.G.A.S.P.C. a numărului necesar de personal având în vedere că urma să crească capacitatea legală a centrului. Unitățile vizitate **au răspuns** că au fost scoase la concurs în perioada 08.11-14.12.2018, 5 posturi vacante -2 posturi infirmieră, un post îngrijitoare, un post asistent medical și un post muncitor necalificat, iar numărul posturilor scoase la concurs erau stabilite de D.G.A.S.P.C. în funcție de bugetul de salarii aprobat de către consiliul județean (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți din județul Ialomița*); ●în funcție de alocările bugetare alocate și capacitatea de cazare, centrul va propune încadrarea de personal iar ocupanta postului de asistent social era deja studentă la Facultatea de Asistență Socială din cadrul Universității din Craiova (*Centrul social “Sf. Andrei”, comuna Malu Mare - județul Dolj*); ●a fost încheiat un Contract de colaborare cu Serviciul Public de Asistență Socială urmând a fi făcute demersuri pentru angajarea unui asistent medical

(*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●odată cu reorganizarea instituției va fi aprobat un nou stat de funcții care va cuprinde și personalul de specialitate din centru și posturile vor fi scoase la concurs și ocupate conform legii (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*);

●**referitor la formarea continuă a personalului**, Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii centrului luarea măsurilor legale care se impun pentru pregătirea profesională continuă a membrilor personalului, în vederea respectării demnității și intimității beneficiarului în timpul desfășurării activității de îngrijire a acestuia, prin organizarea de întâlniri periodice ale conducerii centrelor cu membrii personalului, asistență medicală geriatrică, cursuri de prim ajutor pentru personalul fără pregătire medicală, proceduri de urmat în cazul în care membrii personalului se confruntă cu o situație de conflict/agresiune. Unitatea vizitată **a răspuns** că la sfârșitul fiecărui an, toți șefii centrelor din structura D.G.A.S.P.C. Ialomița au transmis Serviciului Resurse Umane din cadrul D.G.A.S.P.C. Ialomița, propunerile privind tematica de pregătire profesională a angajaților pentru anul următor, pentru a fi inclusă în Planul anual de pregătire profesională a direcției. În funcție de aceste propuneri, în cadrul serviciilor/centrelor D.G.A.S.P.C. Ialomița vor fi organizate cursuri de pregătire profesională continuă a angajaților. În luna noiembrie 2018, un număr de nouă angajați ai centrului (magazioner, bucătari și infirmiere) au participat la cursuri de perfecționare în domeniul "igienei alimentației și a spațiilor de locuit", iar în luna decembrie 2018 alți cinci angajați (infirmiere și îngrijitoare) vor urma "Cursul de perfecționare pentru personalul din serviciile rezidențiale pentru adulți/vârstnici", care abordează problematica legislației în domeniu, drepturile beneficiarilor, precum și optimizarea comunicării cu aceștia și înțelegerea importanței în procesul de furnizare de servicii. Pentru organizarea cursurilor de perfecționare a personalului pe anul 2019, centrul va înainta structurii de specialitate din cadrul D.G.A.S.P.C. Ialomița, toate temele propuse de echipa de vizită din cadrul instituției Avocatul poporului, respectiv: cursuri de prim ajutor pentru personalul fără pregătire medicală, cursuri privind procedurile ce trebuie urmate în cazul în care personalul se confruntă cu o situație de conflict/agresiune, cursuri de asistență medicală geriatrică (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●**referitor la hrană**, Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru asigurarea zilnică a gustării de dimineață, astfel încât, persoanele vârstnice să beneficieze de două gustări pe zi, așa cum prevede Regulamentul de Organizare și Funcționare al centrului. Unitatea vizitată **a răspuns** că, meniul centrului întocmit săptămânal de către asistentul medical, șeful de centru, magazionerul și medicul de unitate, a cuprins trei mese principale și două gustări (la orele 10:00 și 16:00). De cele mai multe ori, gustarea de la ora 10:00 era inclusă la micul dejun, motiv pentru care nu mai era menționată la ora 10:00. Conform **recomandării**, se va avea în vedere ca gustarea de la ora 10:00 să fie asigurată permanent, așa cum este menționat în Regulamentul de Organizare și Funcționare al centrului (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●**referitor la asigurarea asistenței medicale**, Avocatul Poporului **a recomandat** conducerii căminului/centrelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru respectarea termenului de evaluare periodică a beneficiarilor diagnosticați cu afecțiuni medicale cronice, conform recomandărilor medicului specialist, realizarea unui calendar al reevaluării beneficiarilor, reevaluarea beneficiarilor și consemnarea rezultatelor în fișe de evaluare; ●redactarea unor noi planuri individualizate de asistență și îngrijire pe baza fișelor de reevaluare revizuite anual și prelevarea; ●păstrarea probelor alimentare conform prevederilor legale; ●asigurarea de către centru a gelului fixator pentru protezele dentare ale beneficiarilor,

eliminarea corespunzătoare a medicamentelor expirate și completarea corespunzătoare a fișelor în cazul beneficiarilor care au decedat; ●stabilirea împreună cu reprezentanții D.G.A.S.P.C. a măsurilor necesare pentru asigurarea transportului beneficiarilor la/de la spital, prin dotarea unității cu un autoturism și includerea în organigramă a unui post de șofer sau asigurarea, în cadrul direcției, a unui număr suficient de mijloace de transport (niciun centru de asistență socială din subordinea direcției nu avea autoturism propriu). Unitățile vizitate **au răspuns** că, evaluările periodice ale beneficiarilor diagnosticați cu afecțiuni medicale cronice au fost făcute și se vor face în continuare de către medicul specialist, toți beneficiarii căminului fiind consultați de către un medic specialist psihiatru de la București, medicul psihiatru întocmind și scrisori medicale pentru fiecare beneficiar în parte. Totodată, reevaluarea beneficiarilor s-a făcut lunar și ori de câte ori este nevoie, de către medicul specialist al căminului, fiind consemnate de către acesta rezultatele în fișa de reevaluare (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●centrul dispunea de frigider pentru păstrarea probelor alimentare și va fi respectat termenul de păstrare a acestora conform normelor sanitare în vigoare (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ●în proiectul de buget al instituției pe anul 2019 au fost incluse sumele necesare pentru achiziția gelului fixator iar recomandările privind eliminarea medicamentelor expirate și completarea corespunzătoare a fișelor în cazul beneficiarilor care au decedat, au fost realizate (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*); ●în ceea ce privește transportul beneficiarilor la/de la spital, se va continua această procedură prin solicitarea, la nevoie a unui autoturism al D.G.A.S.P.C. Ialomița, în situațiile când nu se acordă o ambulanță din partea spitalelor. De regulă, spitalele au informat telefonic centrul înainte de externarea beneficiarilor iar aceștia au fost însoțiți de angajații instituției în situațiile în care s-au deplasat cu mijloacele de transport în comun. În ultimele 6 luni toate externările din spitale ale beneficiarilor s-au efectuat cu ambulanțele unităților medicale în care au fost internate (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●referitor la condițiile de viață ale beneficiarilor, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale beneficiarilor, prin realizarea Rapoartelor de analiză privind măsurarea gradului de satisfacție al beneficiarilor, la un interval de 6 luni, astfel încât timpul de așteptare privind propunerile formulate și schimbarea anumitor aspecte prezentate de către beneficiari în chestionare, să fie redus. Unitatea vizitată a răspuns că, până la data vizitei reprezentanților instituției Avocatul Poporului, aplicarea chestionarelor de satisfacție sau realizat o dată pe an. În scopul unei mai bune autoevaluări a calității activității proprii centrului, la recomandarea instituției Avocatul Poporului, centrul va aplica din acest an, semestrial, chestionare privind gradul de satisfacție al beneficiarilor. Această activitate va fi finalizată prin încheierea unui Raport de analiză în care vor fi menționate măsurile care se vor întreprinde. Totodată, măsurile vor fi aduse la cunoștința beneficiarilor și vor fi consemnate în Registrul de informare al beneficiarilor (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●referitor la asigurarea produselor igienico-sanitare, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru asigurarea acestor produse având în vedere că rezidenții nu beneficiau de produsele menționate în cantitate suficientă, o bună parte a acestora fiind achiziționate din bugetul personal. Unitatea vizitată a răspuns că, materialele igienico-sanitare (săpun, șampon, pasta/periuță de dinți, pastă ras, aparate de ras, lame de ras, loțiune după ras, hârtie igienică, absorbante tip pampers) erau acordate beneficiarilor lunar în funcție de nevoile acestora. Centrul deținea un registru cu produsele primite și cantitățile oferite cu semnătură de primire

a beneficiarului. Erau beneficiari care utilizau și alte mărci de materiale igienico-sanitare decât cele primite de la centru și care își procurau produse suplimentare din bugetul propriu. În vederea asigurării unor cantități suficiente de material igienico-sanitar, se solicita și punctul de vedere al beneficiarilor, prin chestionarele de satisfacție. Rezultatele și măsurile întreprinse erau consemnate în Raportul de analiză existent la nivelul centrului. Totodată, toate materialele igienico-sanitare oferite beneficiarilor trebuiau să se încadreze valoric în suma stabilită în bugetul acordat de Consiliul Județean Ialomița (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●**referitor la condițiile de cazare, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii căminelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru eliminarea mirosului neplăcut din camerele de cazare situate la etajul întâi al centrului, identificarea unor soluții pentru renovarea clădirii căminului și efectuarea unor lucrări de amenajare a curții, cu dotări suplimentare pentru repausul beneficiarilor și pentru desfășurarea activităților de relaxare în aer liber. Unitățile vizitate **au răspuns** că, la momentul efectuării vizitei centrul era în procedura de deratizare, dezinsecție și dezinfecție și se scoteau beneficiarii din camere. Etajul întâi fiind alocat persoanelor semidependente și dependente, nu a mai fost spălat pentru că trebuia să înceapă dezinsecția. Totodată, centrul dispunea de soluții specifice pentru eliminarea mirosurilor neplăcute și menținerea unui climat plăcut în instituție (*Centrul social "Sfântul Andrei", comuna Malu Mare - județul Dolj*); din lipsa finanțării și a deficitului înregistrat la Căminul pentru Persoane Vârstnice Anina, prin adresa înaintată către Agenția Județeană Plăți și Inspecție Socială Caraș-Severin, a fost solicitată alocarea de credite bugetare în sumă de 470.157 lei, din fondul de rezervă pentru funcționarea instituției și acoperirea datoriilor restante. În cazul în care aceste credite bugetare vor fi aprobate, se vor identifica și unele soluții pentru efectuarea unor dotări suplimentare și reamenajare în cadrul clădirii (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*).

●**referitor la asigurarea intimității beneficiarilor, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru achiziționarea de paravane și perdele în vederea asigurării intimității beneficiarilor la realizarea igienei personale a beneficiarilor în camere, respectiv la îmbăiere în camerele de baie. Unitatea vizitată **a răspuns** că, în urma recomandării primite, pentru asigurarea intimității beneficiarilor, la nivelul centrului, au fost achiziționate, începând cu luna noiembrie 2018, încă două paravane medicale, la care s-a mai adăugat încă unul achiziționat în urmă cu 2 ani. În ceea ce privește activitatea de îmbăiere a persoanelor vârstnice asistate, după renovarea centrului, fiecare cameră va fi dotată cu baie proprie, în care va exista o cabină de duș. Fiecare beneficiar va fi îmbăiat individual și nu vor mai fi necesare paravanele medicale pentru această activitate, ci doar pentru actul medical (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●**referitor la dotarea camerelor, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru dotarea acestora cu butoane de panică în vederea asigurării intervenției rapide a personalului în situații de urgență. Unitatea vizitată **a răspuns** că, D.G.A.S.P.C. Ialomița va avea în vedere această recomandare după finalizarea proiectului de modernizare a centrului, având în vedere că va fi necesară o nouă investiție alocată din bugetul Consiliului Județean Ialomița (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●**referitor la acordarea învoirilor, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru ca persoanele responsabile cu acordarea învoirilor să se asigure de fiecare dată că restricționează circulația beneficiarilor, fără însoțitor, în exteriorul centrului, numai atunci când este necesar și proporțional cu nevoia

de securitate a acestora. Unitatea vizitată **a răspuns** că, potrivit Regulamentului de Ordine Interioară, art. 23 "Procedurile privind exercitarea dreptului la libertatea de circulație a persoanelor internate sunt următoarele: a) Animatorii socio-educativi/asistenții medicali țin evidența învoirilor asistaților în localitate și în afara acesteia, întocmind formularele tip de învoire pe care le prezintă spre aprobare șefului de centru; b) dacă persoana vârstnică nu se poate deplasa singură până la destinație, aceasta va fi însoțită de o persoană desemnată de conducerea centrului; c) la întoarcerea în centru a persoanei vârstnice, aceasta va fi interviuată de către animatorii socio-educativi/asistenții medicali cu privire la modul în care a decurs vizita, la eventualele probleme apărute și i se va face un examen medical; d) lucrătorii sociali (animatori socio-educativi) vor încuraja menținerea relației cu familia, cu prietenii prin: telefon, corespondență, vizite ale familiei în centru și vizite ale persoanei vârstnice în familie; e) animatorii socio-educativi sprijină persoanele vârstnice la achiziționarea unor obiecte personale necesare și le însoțesc și ajută la efectuarea diverselor cumpărături; f) personalul centrului sprijină persoanele vârstnice internate să apeleze la serviciile din comunitate (magazine, poștă, servicii medicale, biserică, etc.); g) lucrătorii sociali sprijină și încurajează persoanele vârstnice să efectueze ieșiri în comunitate, să participe la activități recreative, culturale, religioase, etc. ". De asemenea, în funcție de recomandările din dosarele medicale ale asistaților cu probleme de sănătate neuropsihiatrică, aceștia vor fi însoțiți la cumpărături de către angajați (animatori socio-educativi sau asistenți medicali), conform Ordinului 2126/2014, Modulul V. (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

●referitor la întocmirea registrelor și păstrarea documentelor, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii căminului/centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru întocmirea registrelor prevăzute de Anexa 1 a Ordinului nr. 2126/2014, care lipseau la momentul vizitei, numerotarea și ștampilarea registrelor existente, precum și instruirea personalului pentru completarea corectă a registrelor prevăzute de standardele minime obligatorii. Unitățile vizitate **au răspuns** că, se vor întocmi registrele care lipsesc și care sunt prevăzute de Anexa 1 a Ordinului nr. 2126/2014 (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); centrul a implementat această recomandare (*Centrul social "Sf. Andrei", comuna Malu Mare - județul Dolj*).

●referitor la asigurarea asistenței psihologice, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii căminului/centrelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru evaluarea psihologică a fiecărui beneficiar de către personal specializat și consemnarea corespunzătoare în Fișa de evaluare a beneficiarului, conform Standardului 1.1 al Ordinului nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice; completarea Planurilor individualizate de asistență și îngrijire/Planurilor de intervenție pe baza fișelor de evaluare privind nevoile de natură psihologică; asigurarea serviciilor de recuperare/reabilitare funcțională în scopul menținerii sau ameliorării autonomiei funcționale a beneficiarilor prin activități de kinetoterapie și de asistență psihologică; ●asigurarea consilierii psihologice a beneficiarilor (sau psihoterapie) în vederea prevenirii decompensărilor generate de tulburările psihice (depresie, tulburări afective etc.); ●diversificarea și intensificarea activităților de petrecere a timpului liber pentru pacienții nedeplasabili sau greu deplasabili; obținerea de către psiholog a dreptului de liberă practică în profesia de psiholog și înscrierea la cursuri de formare profesională continuă sau angajarea unui psiholog cu drept de liberă practică; ●amenajarea corespunzătoare a unui spațiu cu destinația de cabinet psihologic și înființarea unui registru de evidență a actelor profesionale în care vor fi înregistrate evaluările și consilierile psihologice. Unitățile vizitate **au răspuns** că, odată cu reorganizarea instituției, va fi aprobat un nou stat de funcții care va cuprinde și

personalul de specialitate din centru. După aprobare, posturile vor fi scoase la concurs și ocupate conform legii. În situația în care posturile nu vor fi ocupate, se va întocmi documentația necesară în vederea achiziției de servicii de specialitate prin SICAP. În ceea ce privește recomandarea de diversificare și intensificare a activităților de petrecere a timpului liber pentru pacienții nedeplasabili sau greu deplasabili, aceasta a fost realizată (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*); ●atribuțiile sunt îndeplinite de un psiholog delegat al D.G.A.S.P.C. Ialomița, care participă la evaluarea/reevaluarea periodică a beneficiarilor, oferă servicii de consiliere și face parte din echipa multidisciplinară de implementare a Planurilor individualizate de Îngrijire și Asistență la centru (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*); ●până la obținerea de către un psiholog a dreptului de liberă practică în profesia de psiholog, conform contractului de colaborare cu Serviciul Public de Asistență Socială, psihologul din cadrul Serviciului va consilia beneficiarii. Totodată, s-a început amenajarea unui spațiu cu destinația de cabinet psihologic și a fost înființat un registru de evidență unde au fost înregistrate evaluările și consilierile psihologice. De asemenea, au fost întocmite evaluările nevoilor de natură psihologică ale fiecărui beneficiar de către comisia multidisciplinară formată din medic, asistent medical și reprezentantul Serviciului Public de Asistență Socială conform Standardului 1.1 al Ordinului nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*).

●referitor la asigurarea asistenței sociale, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru respectarea numărului de beneficiari care revine unui responsabil de caz, identificarea unor soluții în vederea asigurării activităților de socializare, recuperare/reabilitare în scopul menținerii sau ameliorării autonomiei funcționale a beneficiarilor, redactarea planurilor individualizate de asistență și îngrijire în conformitate cu prevederile legale (corelarea serviciilor/activităților propuse cu nevoile identificate și serviciile propuse în rapoartele și fișele de evaluare a beneficiarilor; includerea obiectivelor, termenelor și responsabililor cu implementarea pentru fiecare activitate/intervenție/ serviciu, formularea „personalizată și în termeni concreți” a serviciilor, activităților, modului specific în care se vor satisface nevoile identificate în evaluare, astfel încât echipa de îngrijire să înțeleagă ce va face concret pentru un anumit beneficiar și includerea la dosarul de servicii al fiecărui beneficiar a fișei de monitorizare a serviciilor, conform prevederilor legale. Unitățile vizitate **au răspuns** că, recomandările privind respectarea numărului de beneficiari care revine unui responsabil de caz și identificarea unor soluții în vederea asigurării activităților de socializare, au fost realizate (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*); centrul a întocmit și vor fi întocmite planuri individualizate de asistență și îngrijire (P.I.A.I.) pentru fiecare beneficiar instituționalizat conform recomandărilor făcute în raportul de vizită prin includerea obiectivelor, termenelor și responsabililor cu implementarea pentru fiecare activitate/intervenție/serviciu precum și formularea „personalizată și în termeni concreți a serviciilor, activităților, modului specific în care vor fi satisfăcute nevoile indentificate în evaluare, astfel încât echipa de îngrijire să înțeleagă ce va face concret pentru un anumit beneficiar”. De asemenea, Conform Ordinului 2126/2015 privind standardele de calitate, modulul II, standardul 2.5, fișa de monitorizare poate avea orice altă denumire (fișă de observații, fișă de servicii, etc.) și se completează conform unui model propriu stabilit de centru. Centrul avea pentru fiecare beneficiar instituționalizat întocmită această fișă, denumită fișă de observații care împreună cu P.I.A.I. compuneau dosarul de servicii, iar această fișă se afla la cabinetul medical deoarece centrul dispunea de asistență medicală permanentă (*Centrul*

social “Sf. Andrei”, comuna Malu Mare - județul Dolj); ● Planul individualizat de Îngrijire și Asistență - întocmit la nivelul centrului pentru fiecare beneficiar, avea incluse activități de Terapie Ocupațională care au fost desfășurate de cei doi angajați pe funcția de animatori socio-educativi ai centrului, în colaborare cu asistentele medicale, medic, psiholog, în program zilnic/săptămânal/lunar. Programul de promovare a vieții active desfășurat în cadrul centrului, pentru beneficiari, avea ca obiective : creșterea încrederii și stimei de sine, stimularea unei gândiri pozitive, creșterea independenței, sprijinirea adaptării permanente la mediul social și inserția socio-familială. Programul viza activități desfășurate zilnic, săptămânal, lunar sau periodic. Aici erau incluse: activități fizice ușoare (plimbări în aer liber, gimnastică, întreținere a spațiilor de locuit); activități educaționale pe teme diverse (educație civică, de adaptare la colectivitate); ieșiri în comunitate pentru cumpărături, plata unor servicii, excursii, servirea unor mese festive la restaurantul din localitate cu diferite ocazii; participarea la evenimente în afara centrului (spre exemplu: Ziua Orașului, slujbe religioase, etc.); organizarea în centru de petreceri și activități recreative individuale și de grup (lectură, internet, audiții muzicale, jocuri de societate, etc.); informări privind cunoașterea legislației, a valorilor promovate în societate; consiliere individuală privind utilizarea dispozitivelor de deplasare (cadru, baston, cărucior). Centrul dispunea de spații special amenajate pentru activități de terapie ocupațională (cluburi, biblioteca cu calculatoare conectate la internet, sală de festivități) dar și sală de kinetoterapie dotată cu 2 spalieri, saltele medicale, pat masaj, bicicletă medicală. În ceea ce privește recuperarea fizică a beneficiarilor cu probleme medicale deosebite, D.G.A.S.P.C. Ialomița urma să identifice, în anul 2019, o firmă/cabinet specializat cu care să încheie un contract de prestări servicii (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

● **referitor la beneficiarii decedați, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii căminului/centrului să întreprindă măsurile legale care se impun pentru evidențierea bunurilor și valorilor beneficiarilor, precum și consemnarea bunurilor ce erau restituite aparținătorilor în cazul beneficiarilor decedați, conform procedurilor interne, precum și amenajarea unui spațiu corespunzător, destinat exclusiv depunerii persoanelor decedate, până la ridicarea trupului de către familie. Unitatea vizitată **a răspuns** că, în cazul beneficiarilor decedați, s-a format o comisie pentru evidențierea bunurilor și valorilor beneficiarilor, în vederea restituirii acestora la aparținătorii legali (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); ● centrul dispunea de o cameră cu intrare/ieșire separată, dotată cu aparat de aer condiționat, unde erau depuse trupurile neînsuflețite ale beneficiarilor decedați. Această cameră a avut inițial destinația de atelier de tâmplărie, motiv pentru care, la momentul vizitei mai erau prezente în acel spațiu câteva materiale și ustensile de tâmplărie. Spațiul era destinat exclusiv pentru depunerea trupurilor neînsuflețite ale beneficiarilor decedați, până la ridicarea acestora de către familie sau înhumarea organizată în centru (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

● **referitor la alte aspecte, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru urgentarea demersurilor în vederea obținerii autorizațiilor necesare funcționării centrului, cât și licențierea serviciului social în conformitate cu prevederile Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare, pentru îndeplinirea standardelor minime de calitate. Unitatea vizitată **a răspuns** că, instituția se afla în proces de reorganizare, urmând a fi aprobat un alt Regulament de organizare și funcționare care va sta la baza demersurilor care vor fi întreprinse pentru obținerea tuturor avizelor/autorizațiilor. Totodată, în proiectul de buget al instituției pe anul 2019 au fost incluse sumele necesare pentru întocmirea DALI pentru centru. Aceasta va cuprinde și soluții pentru conformarea la cerințele

de securitate la incendiu, astfel încât centrul să poată obține autorizație în acest sens (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Speranța - Municipiul București*).

De asemenea, **s-a recomandat** amplasarea unui recipient de tip cutie poștală și verificarea cutiei pentru sesizări/reclamații săptămânal, în prezența a doi beneficiari și înregistrarea pe loc în Registrul de evidență a sesizărilor/reclamațiilor cu dată și număr, în conformitate cu Ordinul nr. 2126/2014 emis de ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, Standardul 3 (Sesizări/Reclamații) din Standarde minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice. Unitățile vizitate **au răspuns** că, în vederea depunerii sesizărilor sau a unor eventuale reclamații scrise ale beneficiarilor s-a pus la dispoziția acestora o cutie poștală (*Căminul pentru persoane vârstnice Anina - județul Caraș-Severin*); centrul a pus la dispoziția beneficiarilor, la intrare, un recipient tip cutie poștală, în care aceștia vor putea depune reclamații/sesizări scrise cu privire la unele aspect negative constatate dar și propuneri privind îmbunătățirea activității centrului. La momentul vizitei, cutia nu era descuiată de înlocuitorul șefului de centru (aflat în concediu de odihnă) de câteva săptămâni. După data vizitei, începând cu luna septembrie 2018, cutia a fost descuiată săptămânal, de către șeful de centru, în prezența a doi beneficiari. Această activitate a fost consemnată în Registrul de sesizări/reclamații împreună cu: data, numele și semnătura beneficiarilor participanți, semnătura șefului de centru, ce sesizări au fost găsite în cutie/sau dacă nu au fost găsite sesizări - conform Ordinului 2126/2014, Standardul 3 (*Centrul pentru persoane vârstnice Fierbinți - județul Ialomița*).

Cu privire la vizitele efectuate în cursul anului 2017, au fost efectuate un număr de 8 vizite în căminele pentru persoane vârstnice. Ca urmare a vizitelor efectuate, în anul 2017 au fost întocmite 5 rapoarte de vizită, celelalte **3 rapoarte de vizită fiind elaborate în anul 2018**: Căminul pentru persoane vârstnice „Academician Nicolae Cajal” București; Căminul pentru Persoane Vârstnice Baia Sprie, Căminul de bătrâni Floriana House Voluntari, județul Ilfov. Cu ocazia întocmirii celor 3 rapoarte de vizită au fost formulate și transmise către unitățile vizitate **61 de recomandări**.

Redăm mai jos **aspectele constatate** în urma vizitelor efectuate în căminele pentru persoane vârstnice de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și **recomandările** adresate locurilor de detenție vizitate. În ceea ce privește **măsurile dispuse** în urma recomandărilor formulate de Avocatul Poporului pentru remedierea deficiențelor constatate cu prilejul vizitelor, autoritățile vizitate nu au transmis Avocatului Poporului măsurile luate în urma recomandărilor emise de acesta, fiind informate asupra acestui aspect autoritatea ierarhic superioară și, după caz autoritatea administrației publice care a emis autorizația de funcționare, în cazul locurilor de detenție private. Urmare a demersurilor la autoritatea ierarhic superioară, Căminul pentru persoane vârstnice „Academician Nicolae Cajal” București a transmis la data de 8 ianuarie 2019 răspunsul motivat privind recomandările cuprinse în raportul de vizită.

În cadrul vizitelor efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție au fost reținute aspecte cu privire la: ●organizarea și funcționarea căminelor, admiterea și sistarea serviciilor sociale, condițiile de cazare și igienico-sanitare, hrana și calitatea apei, asistența medicală și îngrijire, asistența psihologică și socială, elaborarea și implementarea procedurilor specifice cu privire la:● admitere, încetarea serviciilor, respectarea drepturilor beneficiarilor, cu privire la sesizări și reclamații, participarea la activități de socializare și petrecere a timpului liber și activități pentru menținerea sau readaptarea capacităților fizice și/sau intelectuale ale beneficiarilor, aspecte privind structura de personal și încheierea contractelor de furnizare servicii.

Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de **aspecte pozitive**, dintre care amintim:

► **referitor la condițiile de cazare:** ● camerele beneficiarilor erau curate și întreținute corespunzător fiind dotate cu mobilier în stare bună, bine iluminate și aerisite, cazarmamentul era în stare bună, lenjeria de pat era curată și era schimbată ori de câte ori era nevoie (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminului pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ● toate grupurile sanitare erau curate, cu paviment acoperit cu gresie și pereții cu faianță, fiind respectate regulile de igienă (*Căminul de bătrâni Floriana House*); ● apa rece și apa caldă erau furnizate în mod curent, centrul fiind dotat cu centrală proprie pe gaz (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ● ultimul buletin de analiză a probelor de apă a arătat că parametrii acesteia respectă prevederile legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile (*Căminul de bătrâni Floriana House*); ● programul de servire a mesei și meniul zilei respective erau afișate corespunzător (*Căminul de bătrâni Floriana House*); ● echipa de vizită a analizat hrana ce urma să fie servită la masa de prânz și a constatat că aceasta era corespunzătoare din punct de vedere fizic și organoleptic (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ● bucătăria era dotată cu aparatură electrocasnică, mobilier și veselă, în stare corespunzătoare de curățenie și igienă (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ● sălile de mese erau curate și igienizate, dotate și întreținute corespunzător (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ● beneficiarilor cu afecțiuni medicale (hipertensiune arterială, diabet zaharat) le era asigurat regimul alimentar recomandat de medic (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ● la intrarea în imobil era amplasată o rampă de acces pentru persoanele cu afecțiuni locomotorii (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ● persoanele aflate în stare terminală (la data vizitei era o singură persoană) nu erau mutate separat de restul beneficiarilor, personalul apreciind că trauma ar fi foarte puternică. Erau cazate în dormitoare comune, fiind utilizate paravane despărțitoare (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ● căminul deținea un sistem de transmisie radio, iar fiecare cameră, cabinetele și holurile erau prevăzute cu difuzoare de transmisie; în funcție de programul zilei, se difuza muzică ambientală și se efectuau anunțuri privind servirea mesei, prezența anumitor vizitatori, activități sau întâlniri de grup (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*).

► **referitor la asistența medicală:** ● existau amenajate cabinete medicale dotate conform prevederilor Ordinului Ministrului Sănătății nr. 153/2003 (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ● serviciile de medicină primară (consultații, eliberare de rețete, bilete de trimitere etc.), erau asigurate de medicii de familie ai beneficiarilor, existând o colaborare bună între medicul unității și medicii de familie (*Căminul de bătrâni Floriana House*); ● medicamentele erau păstrate în condiții corespunzătoare de siguranță, în recipiente individualizate pentru fiecare beneficiar și erau distribuite conform prescripției medicale, de către personalul medical de serviciu (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ● medicamentele psihotrope erau păstrate în dulap separat asigurat cu sistem de închidere, conform prevederilor

legale în vigoare (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ●personalul medical asigura permanența în acordarea serviciilor medicale (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ●se asigura asistență tehnică adecvată în funcție de nevoile fiecăruia: lucrări stomatologice, ochelari, dispozitive medicale (cadru metalic, cârje, baston, cărucior cu roțile, proteze, aparat auditiv) (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ●beneficiarii primeau tratamentul corespunzător recomandat de medicii specialiști (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul de bătrâni Floriana House*).

► **referitor la asistența psiho-socială:** ●centrul deținea spații special destinate derulării activităților de consiliere psihologică și de asistență socială, a activităților/terapiilor de integrare/reintegrare socială dotate cu mobilier, materialele și echipamente adecvate (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); beneficiarii păstrau legătura cu familia prin vizite sau contact telefonic (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul de bătrâni Floriana House*); ●căminul furniza beneficiarilor servicii de terapie ocupațională, ergoterapie, petrecerea timpului liber; ateliere de creație, socializare, excursii, teatru, scenete (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ●în cadrul căminului au fost desfășurate programe de educație sanitară pentru beneficiari, ce au avut ca teme: aspecte privind igiena personală, efectele dăunătoare ale fumatului și consumului de alcool, importanța respectării indicațiilor medicului în efectuarea tratamentelor, etc (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); ●activitățile de recuperare se realizau în cabinetele de consiliere psihologică și psihoterapie, o sală de kinetoterapie și masaj, o sală fizioterapie (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*); în cămin exista un Registru de Reclamații și Sesizări, iar beneficiarii aveau acces, fiind instruiți asupra modalităților de efectuare a reclamațiilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*).

► **alte aspecte:** ●reprezentanții MNP nu au primit plângeri din partea beneficiarilor, a aparținătorilor acestora sau a personalului cu privire la rele tratamente aplicate persoanelor vârstnice sau la existența actelor de violență între beneficiari. De asemenea, nu au existat indicii cu privire la săvârșirea unor astfel de acte (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București, Căminul de bătrâni Floriana House, Căminului pentru persoane vârstnice Baia Sprie*); ●beneficiarii erau implicați în toate deciziile care îi priveau, prin intermediul a doi reprezentanți, aleși prin vot anual (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*).

În rapoartele de vizită întocmite au fost consemnate **deficiențele întâlnite și recomandările făcute:**

► **în ceea ce privește organizarea și funcționarea căminului:** ●căminul nu deținea licență de funcționare (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** demararea/continuarea demersurilor în vederea obținerii licenței de funcționare pentru serviciile sociale furnizate. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" **a răspuns** că a fost actualizat Regulamentul de organizare și Funcționare, trimițându-l spre aprobare Consiliului General al municipiului București și a încheiat un contract de servicii pentru obținerea avizului ISU cu o firmă specializată. Menționează că în prezent nu a obținut licența de funcționare pentru servicii sociale acordate în cadrul căminului, urmând să

primească răspuns din partea instituțiilor responsabile cu obținerea acestora; ●potrivit afirmațiilor reprezentanților căminului, acesta avea o capacitate de 60 de locuri, iar în declarația depusă la Autoritatea de Sănătate Publică Ilfov în vederea obținerii avizului de funcționare, se făcea referire la o capacitate de 50 de locuri. Conform Autorizației Sanitare de Funcționare, capacitatea legală a unității era de 38 de locuri (*Căminul de bătrâni Floriana House*). Avocatul Poporului **a recomandat** stabilirea/respectarea capacității centrului printr-un document administrativ, în funcție de spațiul existent; ● nu s-a realizat încadrarea persoanelor rezidente în grade de dependență pe baza Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor (*Căminul de bătrâni Floriana House*). Avocatul Poporului **a recomandat** evaluarea și încadrarea persoanelor rezidente în grade de dependență pe baza Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor; ●număr insuficient de personal raportat la nevoile beneficiarilor (*Căminul de bătrâni Floriana House*). Avocatul Poporului **a recomandat** atragerea de personal de specialitate și îngrijire (angajare sau contracte de prestări servicii) în număr suficient; ●a fost adresată Direcției Generale de Asistență Socială a Municipiului București și Primăriei Municipiului București-Direcția Managementul Resurselor Umane solicitarea de demarare a operațiunilor privind aprobarea organizării concursurilor de ocupare a următoarelor posturi vacante sau temporar vacante (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). Avocatul Poporului **a recomandat** efectuarea demersurilor necesare pentru ocuparea tuturor posturilor vacante prevăzute în statul de funcții și de personal. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" **a răspuns** că au fost efectuate demersurile necesare pentru ocuparea posturilor vacante prevăzute în statul de funcții și de personal în mai multe etape astfel: anunț concurs nr. 1427/05.07.2018 și anunț concurs nr. 2670/20.12.2018; ●nu exista o procedură unitară privind admiterea și documentele obligatorii, iar admiterea nu se făcea în baza unei cereri formulată și semnată de beneficiar sau pentru persoanele fără discernământ, de către reprezentantul legal și nici nu exista o decizie de admitere, aprobată sau, după caz, avizată de conducătorul căminului (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie, Căminul de bătrâni Floriana House*). Avocatul Poporului **a recomandat** elaborarea și aplicarea unei proceduri proprii de admitere care să cuprindă cererea formulată și semnată de beneficiar sau pentru persoanele fără discernământ, de către reprezentantul legal, criteriile de eligibilitate ale beneficiarilor, cine ia decizia de admitere/respingere și completarea dosarului personal al beneficiarului cu următoarele documente: cererea de admitere, semnată de beneficiar/ reprezentant legal, în original, decizia de admitere aprobată de conducătorul centrului, în original; actualizarea contractelor și protejarea documentelor personale ale beneficiarilor prin așezarea acestora în dosar în folii de plastic; ●Căminul nu deținea un Registru al beneficiarilor astfel că nu existau informații referitoare la data admiterii și data ieșirii din cămin, nu existau Regulament de Ordine Interioară, Ghidul beneficiarului, Carta drepturilor beneficiarilor și Codul etic al beneficiarilor, Registru de evidență a sesizărilor/reclamațiilor, Registru de evidență a incidentelor deosebite, Registru de evidență a cazurilor de abuz, neglijență sau discriminare identificate (*Căminul de bătrâni Floriana House*). Avocatul Poporului **a recomandat** elaborarea și actualizarea permanentă a următoarelor documente: Registrul beneficiarilor, Registrul de evidență a sesizărilor/reclamațiilor, Registrul de evidență a incidentelor deosebite, Registrul de evidență a cazurilor de abuz, neglijență sau discriminare identificate, cât și a Procedurilor privind admiterea și ieșirea din cămin, Procedura privind informarea beneficiarilor, Regulamentul de Ordine Interioară, Ghidul beneficiarului, Carta drepturilor beneficiarilor și Codul etic al beneficiarilor. Regulamentul de Organizare și Funcționare, va fi elaborate conform H.G. nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale;

●Procedurile de lucru, Regulamentul de organizare și funcționare, Regulamentul de ordine interioară erau sumar întocmite (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*). **Avocatul Poporului a recomandat** actualizarea Regulamentului de organizare și funcționare a căminului și a procedurilor de lucru, descrierea fiecărei activități specifice; ●asistentul social avea prevăzut în fișa postului la nivelul postului - specialist, iar la specificațiile postului, nivelul de studii era completat - studii medii; la capitolul Descrierea sarcinilor/atribuțiilor/activităților postului erau precizate activități specifice altor specialiști, iar pentru domeniul specific de intervenție era formulată o singură atribuție (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** actualizarea fișei de post a asistentului social prin completarea corespunzătoare a nivelului postului și specificațiile acestuia în concordanță cu Regulamentul de Organizare și Funcționare al căminului și cu prevederile legislative în domeniu, precizându-se în mod corect activitățile specifice de asistență socială. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" **a răspuns** că fișa de post a asistentului social a fost actualizată corespunzător nivelului postului și specificațiile acestuia; ●în contractul de prestări servicii având ca obiect: prestări servicii medicale geriatrie-gerontologie, nu se specifica numărul de ore prestate săptămânal de medic în baza acestui contract; unele fișe de post erau nedatate și nesemnate de către angajați (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea fișelor de post și a contractelor de prestări servicii în conformitate cu prevederile legale și verificarea tuturor celor existente. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" **a răspuns** că fișele de post au fost verificate și sunt în conformitate cu prevederile legale; ●nu exista un registru în care să se înregistreze terapia prin masaj, nu era menționată întocmirea unui registru special pentru consemnarea măsurilor de restricționare a libertății de mișcare aplicate și nu exista un astfel de registru (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea și completarea tuturor registrelor prevăzute în Standardele Minime de Calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice, aprobate prin Ordinul nr. 2126/2014 emis de Ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, inclusiv registrul pentru consemnarea măsurilor de restricționare a libertății de mișcare. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" **a răspuns** că s-au întocmit și completat registrele prevăzute în Standardul minim de Calitate pentru servicii sociale cu cazare destinate persoanelor vârstnice; ●existau cereri foarte mari pentru locurile destinate persoanelor dependente, care nu puteau fi soluționate pozitiv, aceste locuri fiind ocupate (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unor soluții pentru suplimentarea numărului de locuri destinat persoanelor dependente și semidependente, respectându-se repartizarea în funcție de gradul de dependență. Unitatea vizitată **a răspuns** că s-a reorganizat repartizarea pe etaje în funcție de gradul de dependență, astfel: etaj 1 – secție pentru persoane semidependente, etaj 2 – secție persoane care nu sunt dependente, etaj 3 – secție persoane dependente, iar la etajul 4 s-a modificat din secție persoane care nu sunt dependente în secție mixtă cu persoane semidependente și independente.

►în ceea ce privește admiterea în centru și sistarea serviciilor sociale: ●contractul de întreținere și îngrijire bătrâni nu respecta modelul cadru de contract de servicii în conformitate cu Ordinul Ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr. 73/2005 privind aprobarea modelului Contractului pentru acordarea de servicii sociale, încheiat de furnizorii de servicii sociale, acreditați conform legii, cu beneficiarii de servicii sociale (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** semnarea cu toți

beneficiarii/reprezentanții legali ai acestora (numai în cazul în care beneficiarul este pus sub interdicție) a contractului pentru acordarea de servicii sociale, document ce va fi întocmit în conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr. 73/2005 privind aprobarea modelului Contractului pentru acordarea de servicii sociale, încheiat de furnizorii de servicii sociale, acreditați conform legii, cu beneficiarii de servicii sociale. Contractul va cuprinde inclusiv condiții privind sistarea serviciilor; ●dosarele beneficiarilor nu conțineau ancheta socială efectuată de către reprezentanții Serviciului Public de Asistență Socială din cadrul primăriei de domiciliu a beneficiarului (*Căminul de bătrâni Floriana House, Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). Avocatul Poporului a **recomandat** solicitarea anchetei sociale în mod obligatoriu la admiterea în cămin. Ancheta socială va fi efectuată de către reprezentanții Serviciului Public de Asistență Socială din cadrul primăriei de domiciliu a beneficiarului. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" a răspuns următoarele: conform art. 28 alin. (2) din Legea 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, ancheta socială a petenților beneficiari se realizează de asistenți sociali din cadrul căminului, acesta fiind în subordinea Direcția Generale a Municipiului București, deci personal de specialitate din structura consiliului local sau de la direcția de muncă, solidaritate socială și familie județeană sau a municipiului București.; ●nu se realiza o evaluare a nevoilor beneficiarilor (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** realizarea evaluării nevoilor beneficiarilor la admiterea în centru. Evaluarea va avea în vedere statusul funcțional și psihic, starea de sănătate și gradul de autonomie păstrată, gradul de comunicare, relațiile familiale și sociale, nivelul de educație, nevoile speciale de tratament și de recuperare/reabilitare, nevoile culturale și spirituale, posibilele riscuri și eventualele dependențe, urmând ca obiectivele să fie stabilite pe baza acestei evaluări; ●numai pentru trei persoane lipsite de discernământ existau sentințe civile referitoare la decăderea din drepturi având stabilită persoana care să le reprezinte interesele, deși existau și alte persoane în aceeași situație (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea protecției juridice a persoanelor lipsite de discernământ prin hotărâre judecătorească; ●în cămin nu se asigura perfecționarea anuală a întregului personal (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). Avocatul Poporului a recomandat formarea profesională inițială și continuă a personalului. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" a **răspuns** că formarea profesională continuă a personalului se organizează anual, începând cu anul 2016, iar în anul 2018 s-a desfășurat în perioada 31.08-09.09.2018 conform contractului nr. 1789/29.11.2018.

►referitor la condițiile de cazare: ●conform Autorizației Sanitare de Funcționare, capacitatea legală a unității era de 38 de locuri, la data vizitei fiind cazate în această structură rezidențială un număr de 64 de persoane, prin amplasarea unor paturi suplimentare, constatându-se astfel depășirea capacității de cazare (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unor soluții de gestionare a supraaglomerării și evitarea depășirii numărului de locuri autorizat; ●pentru a crește capacitatea centrului au fost amenajate paturi la demisol, în spații improprii (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** eliminarea paturilor amplasate la demisolul imobilului; ●nu existau grupuri sanitare amenajate pentru persoane cu dizabilități (prevăzute cu bare de sprijin, cădițe speciale, covorașe antialunecare etc.), existau grupuri sanitare comune, dispuse astfel încât să deservească două dormitoare (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** amenajarea unui număr suficient de grupuri sanitare (maxim 6 beneficiari pentru un grup sanitar) și a unor grupuri sanitare pentru persoane cu dizabilități (prevăzute cu bare de sprijin, cădițe speciale, covorașe antiderapante etc.; ●deplasarea

persoanelor cu deficiențe locomotorii era dificilă, scările fiind alunecoase; accesul beneficiarilor în curtea interioară era permis numai în sezonul cald și numai când reprezentanții căminului își dădeau acordul ca beneficiarii să folosească scările (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** adaptarea tuturor spațiilor în vederea asigurării accesului neîngrădit al persoanelor cu dificultăți locomotorii în toate spațiile centrului, asigurarea accesului beneficiarilor în curtea interioară în orice sezon, nu numai în sezonul cald. Montarea unor preșuri/covoare antiderapante pe scări întrucât erau alunecoase; ●camerele nu erau prevăzute cu butoane de panică, iar unele camere erau prevăzute cu camere de supraveghere (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** eliminarea camerelor de supraveghere amplasate în dormitoare și dotarea acestora cu butoane de panică; ●grupurile sanitare din clădirea veche prezentau urme de igrasie, iar o cameră avea ușa de intrare pliabilă din plastic, situată lângă o ușă de acces în clădire ce nu asigura confortul termic persoanelor cazate în respectiva încăpere (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*). **Avocatul Poporului a recomandat** înlocuirea ușii pliabile la camera situată lângă o ușă de acces în clădire ce nu asigura confortul termic persoanelor cazate în respectiva încăpere și efectuarea de reparații și igienizări la grupurile sanitare; ●nu erau stabilite criteriile de repartizare a beneficiarilor în camerele cu un pat sau mai multe (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea unor criterii de repartizare a beneficiarilor pe camere. Unitatea vizitată **a răspuns** în ceea ce privește repartizarea beneficiarilor pe camere, aceasta se realizează în urma evaluării beneficiarului de către echipa multidisciplinară și ținând cont de dorințele persoanelor vârstnice dar și de compatibilitatea dintre aceasta și vârstnici; ●etajele căminului erau prevăzute cu terase, care nu erau închise cu geamuri, iar protecția acestora avea o înălțime de aproximativ 1m (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** amenajarea spațiilor astfel încât să ofere siguranță beneficiarilor, având în vedere că terasele, care nu erau închise cu geamuri, aveau o protecție de aproximativ 1m. Unitatea vizitată **a răspuns** că terasele s-au închis cu geamuri, fiind pentru moment încuiate până la montarea grătilor de siguranță; ●mirosul emanat de aparatele de dezodorizare era foarte puternic, existând riscul să provoace afecțiuni respiratorii beneficiarilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unor soluții pentru eliminarea riscurilor de apariție a unor afecțiuni respiratorii ale beneficiarilor rezidenți în centru, prin reglarea aparatelor de dezodorizare astfel încât mirosul să fie la un nivel agreabil. Unitatea vizitată **a răspuns** că această recomandare este îndeplinită; ●în meniu nu se regăsea gustarea de la ora 10:00, iar masa de seară era servită la ora 17:00, carnea și fructele erau prea tari uneori, având în vedere problemele de ingestie ale unor beneficiari edentați și cu probleme de deglutiție (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** respectarea orarului de desfășurare al meselor elaborat în cadrul căminului, prin asigurarea unei gustări la ora 10:00 și servirea cinei în intervalul orar 18:30-19:00, cât și adaptarea hranei la necesitățile unor beneficiari edentați/cu probleme de deglutiție. Unitatea vizitată **a răspuns** că s-a obținut o majorare a alocației de hrană prin Hotărârea Consiliului general al Municipiului București nr. 261/2018, fapt ce duce la asigurarea unei gustări pentru beneficiarii căminului la ora 10:00. Servirea cinei în intervalul orar 18:30-19:00 cât și adaptarea hranei la necesitățile unor beneficiari cu probleme de deglutiție (există blender pentru pasarea hranei în camera acestora acolo unde este necesar) au fost soluționate; ●dormitoarele beneficiarilor aveau suprafețe diferite asigurând cazarea, după caz, pentru 4 până la 8 beneficiari (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** stabilirea numărului de

paturi în dormitoare conform prevederilor standardului referitor la cazare conform Ordinului ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126/2004 pentru aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în regim integrat și cantinelor sociale, referitoare la condițiile de cazare.

► **în ceea ce privește asistența medicală:** ●unitatea nu avea amenajat un cabinet medical (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** amenajarea unui spațiu cu destinația de cabinet medical, unde personalul de specialitate să își desfășoare activitatea în condiții optime; ●căminul oferea servicii sociale pentru un număr de 64 beneficiari de diferite vârste aduși de aparținători, inclusiv pentru beneficiari ce nu făceau obiectul unor servicii sociale furnizate într-un astfel de cămin, prezentând diferite afecțiuni psihiatrice, cu diverse diagnostice precum autism, schizofrenie, retard (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** reevaluarea de specialitate a tuturor beneficiarilor diagnosticați cu afecțiuni psihice și stabilirea oportunității cazării de către centru a persoanelor cu afecțiuni psihice severe; ●o parte dintre fișele medicale nu aveau atașate documente medicale (bilete de ieșire din spital, scrisori medicale etc.) care să ateste consultațiile de specialitate și evaluarea periodică a tratamentului în cazul beneficiarilor cu afecțiuni cronice și tratament permanent (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea în mod corect a fișelor medicale ale beneficiarilor, consemnarea în mod cronologic a tuturor consultațiilor efectuate de medicul unității și de alți medici specialiști, precum și atașarea tuturor documentelor medicale (bilete de ieșire din spital, scrisori medicale, buletine de analize etc.) și a tratamentului primit de beneficiari; ●nu erau întocmite registre medicale (registru de consultații, registru de tratamente, registru de internări în spital ale beneficiarilor) în care să fie consemnate consultațiile medicale, internările în spital și tratamentele acordate beneficiarilor (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea unor registre în care să fie consemnate consultațiile medicale, tratamentul distribuit beneficiarilor, solicitările către Serviciul Național Unic de Urgență 112 și motivele care au făcut necesar acest lucru, precum și o evidență a cazurilor de deces a beneficiarilor; ●dosarele medicale ale salariaților și fișele de aptitudine avizate de medicul de medicina muncii nu erau actualizate la data vizitei fiind depășit termenul programat (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea examenului medical periodic și actualizarea fișelor de aptitudine pentru întreg personalul căminului; ●nu existau prelevate probe alimentare, etichetate și păstrate în frigider, conform normelor sanitare în vigoare. Frigiderele nu erau prevăzute cu termometre și nu aveau întocmite grafice zilnice de monitorizare a temperaturii (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** prelevarea zilnică a probelor alimentare, etichetarea și păstrarea acestora într-un frigider destinat special acestui scop, conform normelor sanitare în vigoare, dotarea frigiderelor pentru alimente cu termometre și grafice de monitorizare a temperaturii; ●la nivelul frigiderului din cabinetul medical nu exista termometru și nu se consemna temperatura în fișa de temperatură (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*). **Avocatul Poporului a recomandat** achiziționarea unui termometru și consemnarea temperaturii în fișa de temperatură la nivelul frigiderului din cabinetul medical; ●o beneficiară a fost găsită de echipa de vizită imobilizată în pat cu o curea peste torace și membrele superioare, personalul de serviciu invocând motive de securitate pentru beneficiară în scopul protejării de autovătămare (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** prelucrarea întregului personal din cămin cu privire la prevederile Legii Sănătății Mintale nr. 487/2002 și a Normelor de aplicare a acestei legi în ceea ce privește conținutul

bolnavilor cu afecțiuni psihice și evitarea instituirii acestei măsuri contrar prevederilor legale. Înscrierea și participarea la cursuri de instruire a personalului centrului în mod deosebit la cursuri referitoare la gestionarea situațiilor cu persoanele vârstnice; ●nu existau meniuri individualizate pentru bolnavii cu regimuri alimentare, așa cum este în cazul diabetului zaharat (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** elaborarea unor meniuri individualizate pentru bolnavii supuși unor regimuri alimentare, așa cum este în cazul diabetului zaharat;

► **în ceea ce privește asistența socială:** ●beneficiarii nu sunt implicați în activități de recuperare și terapie și nici în activități de petrecere a timpului liber (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** oferirea de sprijin și însoțire pentru ieșirea în comunitate, la magazine și în alte spații aflate în apropierea căminului, inclusiv la biserică; ●există un contract cu o firmă ce asigură servicii specifice cu un asistent social, conform căruia asistentul social oferă servicii o singură dată pe lună (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** extinderea contractului de furnizare de servicii de asistență socială astfel încât să fie alocat un timp suficient pentru realizarea activităților specifice: evaluare inițială, evaluare detaliată și monitorizare, cât și dezvoltarea de programe de recuperare/reabilitare și pentru integrarea/ reintegrarea socială; ●Programelor Individualizate de Îngrijire erau aprobate de către șeful căminului (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** stabilirea unor instrumente de lucru ale specialiștilor astfel încât munca acestora să fie orientată către beneficiar, eliminându-se birocratizarea unor documente prin semnarea sau aprobarea de către șeful de cămin; ●nu a fost desemnat de către conducerea centrului un manager de caz pentru fiecare beneficiar care să asigure coordonarea cazurilor (*Căminul de bătrâni Floriana House*, *Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal"*, *municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** desemnarea de către conducerea centrului a unui manager de caz pentru fiecare beneficiar, care să asigure coordonarea cazurilor. Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal" **a răspuns** că s-a desemnat manager de caz pentru coordonarea și monitorizarea activității echipei multidisciplinare prin decizia nr. 123/29.11.2018; ●fișa de evaluare inițială nu deținea date importante prin care trebuia stabilit gradul de dependență a persoanei și era semnată doar de către asistenta socială fără o evaluare medicală, iar planul de intervenție era întocmit general pentru toți beneficiarii (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea evaluării beneficiarilor de către echipa multidisciplinară și a Planului Individualizat de Intervenție; ●nu erau întocmite fișe de evaluare/reevaluare a beneficiarului și nici Grila națională de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, astfel că obiectivele formulate cuprindeau prevederi generale, nefiind formulate într-un mod individualizat și specific (*Căminul de bătrâni Floriana House*, *Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*). **Avocatul Poporului a recomandat** întocmirea fișelor de evaluare/reevaluare a beneficiarului pe baza cărora să poată fi stabilite obiectivele cuprinse în Planurile individualizate de îngrijire și asistență; ●nu se realizau reevaluări periodice ale nevoilor beneficiarilor (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** realizarea reevaluărilor periodice a nevoilor beneficiarilor, astfel încât obiectivele stabilite inițial să poată fi verificate dacă au fost atinse în vederea stabilirii unor noi obiective, sau menținerea lor în situația în care acestea nu au putut fi realizate; ●nu se realizau activitățile de recuperare/reabilitare sau activități de socializare și petrecere a timpului liber, stil de viață sănătos și viață activă, dezvoltarea abilităților sociale de comunicare, evenimente socio-culturale și nici terapii de integrare/reintegrare socială (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea activităților de recuperare/reabilitare și a activităților de socializare și petrecere a timpului liber, stil de viață

sănătos și viață activă, dezvoltarea abilităților sociale de comunicare, evenimente socio-culturale, cât și a terapiilor de integrare/reintegrare socială; ●nu existau participări ale personalului de specialitate la cursuri de perfecționare profesională (*Căminul pentru persoane vârstnice Baia Sprie*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea participării asistentei sociale, la programe de formare continuă în vederea asigurării celor 10 credite necesare anual; facilitarea participării la schimburi de experiență cu alte centre din județ sau din țară și organizarea timpului cât mai eficient pentru a se ocupa de activitatea specifică de asistent social; ●cutia pentru sesizări și reclamații nu era instalată într-un loc accesibil tuturor beneficiarilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea accesului tuturor beneficiarilor la cutia pentru sesizări și reclamații. Unitatea vizitată **a răspuns** că a achiziționat și asigură accesul tuturor beneficiarilor la cutia cu sesizări și reclamații.; ●Planul Individualizat de Servicii nu era întocmit pentru toți beneficiarii, iar acolo unde acesta a fost întocmit nu era revizuit la 6 luni sau ori de câte ori se impunea aceasta, planurile de intervenție nu cuprindeau obiective și termene clare și nu se realiza reevaluarea obiectivelor stabilite. Formularele utilizate în activitatea asistentului social nu erau particularizate pentru fiecare beneficiar și nu conțineau completări ale tuturor rubricilor. În cuprinsul Fișei de evaluare/reevaluare nu erau înregistrate datele evaluărilor/ reevaluărilor, făcând imposibil de identificat perioada de timp la care se face reevaluarea, iar Fișa de îngrijire personală pentru persoana vârstnică fusese completată sumar (*Căminul pentru Persoane Vârstnice "Academician Nicolae Cajal", municipiul București*). **Avocatul Poporului a recomandat** elaborarea documentelor specifice pentru fiecare beneficiar, particularizarea acestora și completarea cu toate informațiile. Unitatea vizitată **a răspuns** că echipa multidisciplinară a revizuit documentele specifice fiecărui beneficiar în conformitate cu Standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice;

► **în ceea ce privește asistența psihologică:** ●nu toți beneficiarii aveau un plan individualizat de asistență și îngrijire (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** realizarea corespunzătoare, conform standardelor, a planului individualizat de asistență și îngrijire care să cuprindă servicii de terapii de recuperare și reabilitare funcțională oferite de centru și asigurarea terapiilor de recuperare/reabilitare funcțională conform planului individualizat de asistență și îngrijire/planului de servicii; ●nu au fost utilizate fișe de monitorizare servicii care să fie compuse din 3 secțiuni: starea de sănătate și tratamente efectuate, serviciile de recuperare/reabilitare funcțională și o parte privind serviciile pentru integrare/reintegrare socială (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** asigurarea monitorizării situației beneficiarilor prin utilizarea fișelor de monitorizare servicii care să fie compuse din 3 secțiuni: starea de sănătate și tratamente efectuate, serviciile de recuperare/reabilitare funcțională și o parte privind serviciile pentru integrare/reintegrare; ●funcția de psiholog nu era ocupată, activitățile de evaluare și asistență psihologică se desfășurau ocazional, la solicitarea conducerii centrului, de către doi psihologi voluntari; nu exista o încăpere cu destinația de cabinet psihologic și nici instrumente de lucru necesare desfășurării în bune condiții a activităților de asistență psihologică (*Căminului pentru persoane vârstnice Baia Sprie, Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** scoaterea la concurs, ocuparea posturilor vacante și angajarea de personal de specialitate pentru a acoperi nevoile beneficiarilor inclusiv a unui psiholog sau contractarea serviciilor de asistență psihologică, în condițiile legii, precum și amenajarea și dotarea unui spațiu adecvat, cu destinația de cabinet psihologic.

► **alte aspecte:** ●se interzicea accesul beneficiarilor între nivele și folosirea telefoanelor mobile; existau persoane care fumau pe hol (*Căminul de bătrâni Floriana House*).

Avocatul Poporului a recomandat acordarea permisiunii beneficiarilor de a se deplasa sub supraveghere în cămin de la un etaj la celălalt și de a folosi telefoanele mobile, interzicerea fumatului în interiorul căminului (amenajarea unui loc special destinat fumatului); ●nu a fost transmisă la solicitarea echipei de vizită situația deceselor în anii 2016-2017 (*Căminul de bătrâni Floriana House*). **Avocatul Poporului a recomandat** respectarea prevederilor art. 4 și art. 298 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitor la obligația instituțiilor vizitate de a pune la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.

Măsurile dispuse de instituțiile vizitate ca urmare a Recomandărilor Avocatului Poporului (răspuns comunicat, în anul 2018, de D.G.A.S.P.C. Teleorman, după vizita la Centrul pentru Persoane Vârstnice Furculești din anul 2017).

► **Referitor la efectuarea demersurilor legale pentru încadrarea cu personal, respectiv un asistent medical, conform organigramei, prin ocuparea postului vacant, având în vedere ca la data efectuării vizitei, din cele 4 posturi prevăzute în organigrama, era vacant un post de asistent medical**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a comunicat că în data de 01.08.2017 postul vacant de asistent medical a fost ocupat;

► **Referitor la efectuarea demersurilor legale pentru suplimentarea posturilor pentru personalul specializat și angajarea unui asistent social, a unui psiholog și a unui kinetoterapeut/maseur**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a transmis că organigrama pe 2018 se află la Consiliul Județean Teleorman în vederea aprobării Hotărârii de Consiliu unde s-a prevăzut transformarea unui post de economist în asistent social;

► **În ceea ce privește continuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare și D.G.A.S.P.C. Teleorman în vederea obținerii sprijinului promis, respectiv un psiholog care să asigure serviciile necesare la Centru**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a comunicat că din luna iulie 2017, periodic la sediul centrului se deplasează un psiholog delegat de către conducerea D.G.A.S.P.C. Teleorman, care asigură serviciile necesare centrului;

► **Referitor la întocmirea unui registru de vizită și a unui registru de evidență a dosarelor personale arhivate ale beneficiarilor**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a transmis că registru de vizită și registru de evidență a dosarelor personale ale beneficiarilor arhivate, sunt întocmite și completate la zi;

► **În ceea ce privește completarea registrelor în conformitate cu Ordinul MMFPSCV nr. 2126/2014**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a comunicat că registrele au fost completate cu toate informațiile prevăzute prin lege;

► **Referitor la completarea în registru de evidență a programelor de recuperare/reabilitare funcțională, a cazurilor de abuz, neglijare și discriminare**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a transmis că registru de evidență a programelor de recuperare/ reabilitare funcțională, a fost completat; în registrul de evidență a cazurilor de abuz, neglijare și discriminare nu există nicio consemnare, deoarece nu au fost evenimente de abuz sau discriminare;

► **În ceea ce privește instruirea permanentă a personalului de îngrijire**, DGASPC Teleorman a comunicat că în baza unui program stabilit de șeful centrului împreună cu medicul centrului se face instruirea permanentă a personalului de îngrijire;

► **Referitor la dotarea tuturor băilor Centrului cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru persoanele cu probleme locomotorii**, D.G.A.S.P.C. Teleorman a menționat că pentru dotarea băilor cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru

persoanele cu probleme locomotorii s-au prevăzut în bugetul D.G.A.S.P.C. Teleorman fondurile necesare;

► **În ceea ce privește întocmirea procedurii de curățenie și dezinfecție a camerelor în conformitate cu legislația în vigoare, având în vedere că, la data efectuării vizitei, aceasta se realiza în baza unui act normativ abrogat din data de 07 octombrie 2016, când a intrat în vigoare Ordinul ministrului sănătății nr. 1101/2016 privind aprobarea Normelor de supraveghere, prevenire și limitare a infecțiilor asociate asistenței medicale în unitățile sanitare, D.G.A.S.P.C. Teleorman a comunicat că întocmirea procedurii de curățenie și dezinfecție a camerelor a fost actualizată și se realizează conform Ordinului ministrului sănătății nr. 1101/2016;**

► **Referitor la modificarea programului pentru a doua tură de curățenie și dezinfecție a camerelor, care să asigure odihna pe timp de noapte a beneficiarilor, respectiv să fie planificată mai devreme (de exemplu, în intervalul orar 18:30-21:00), D.G.A.S.P.C. Teleorman a transmis că programul pentru a doua tură de curățenie și dezinfecție a camerelor a fost modificat conform recomandării făcute de către Instituția Avocatul Poporului;**

► **În ceea ce privește examinarea posibilității achiziționării unei autosanitare proprii, D.G.A.S.P.C. Teleorman a comunicat că achiziționarea unei autosanitare impune și existența unor posturi de șofer pentru ambulanță (organigrama conform legilor în vigoare poate prevedea doar 20 de posturi care sunt deja ocupate, la 40 de beneficiari) care să asigure permanența, astfel când este necesar se apelează 112 pentru rezolvarea problemelor mai grave din punct de vedere medical, procedându-se la internare în spital;**

► **Referitor la includerea în meniu a fructelor crude și verdețurilor proaspete, a suplimentului de la ora 10, a desertului și a gustării de la ora 16 pentru zilele de marți, joi și duminică, D.G.A.S.P.C. Teleorman a transmis că fructele și legumele de sezon au fost incluse în meniu și astfel au fost servite ca gustare la ora 16; pentru a nu depăși numărul de calorii recomandat pentru persoanele vârstnice în limita celor 2000 calorii, suplimentul de la ora 10:00 nu se servește.**

► **De asemenea, în anul 2017 instituția Avocatul Poporului a sesizat organele de urmărire penală, în urma vizitei efectuate la Centrul pentru Persoane Vârstnice Mironești, județul Giurgiu. Astfel, a fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu cu privire la cazul unei beneficiare în vârstă de 95 de ani care a fost găsită căzută în baie de personalul de serviciu, conștientă dar aflată în imposibilitatea de a se ridica. Conform documentelor prezentate, personalul medical a anunțat de urgență Serviciul Național Unic de Urgență 112, dar personalul medical de pe ambulanță care s-a deplasat la solicitare nu a preluat pacienta pentru a fi transportată la spital din motive care nu au fost aduse la cunoștința echipei de vizită. În următoarele zile starea de sănătate a beneficiarei s-a deteriorat, iar ulterior aceasta a decedat. În luna noiembrie 2018, Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu a transmis un răspuns instituției Avocatul Poporului prin care a comunicat faptul că la data de 30.01.2018, a fost întocmit un dosar penal care se află în lucru la I.P.J. – Giurgiu – Serviciul Investigații Criminale, urmând ca, după finalizarea cercetărilor să fie înaintat cu propuneri legale unității de parchet menționate mai sus.**

Propuneri:

- solicitarea anchetei sociale în mod obligatoriu la admiterea în cămin. Ancheta socială va fi efectuată de către reprezentanții Serviciului Public de Asistență Socială din cadrul primăriei de domiciliu a beneficiarului, așa cum este prevăzut în Legea nr. 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice, cu modificările și completările ulterioare;

●modificarea/completarea Legii nr. 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice, deoarece face referire doar la centrele rezidențiale publice, nu și la cele private sau cele dezvoltate printr-un parteneriat public- privat; ●corelarea prevederilor Legii nr. 17/2000, republicată, privind asistența socială a persoanelor vârstnice, cu cele ale Legii nr. 292/2011 privind sistemul național de asistență socială, în ceea ce privește definirea persoanei vârstnice; ●revizuirea Hotărârii Guvernului nr. 886/2000 pentru aprobarea Grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice în baza căreia se realizează admiterea în centrele pentru persoanele vârstnice, în sensul actualizării acesteia; ●obținerea licenței de funcționare pentru serviciile sociale acordate, în conformitate cu prevederile Legii nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; ●asigurarea personalului necesar desfășurării activităților din Centre; ●întocmirea și completarea tuturor registrelor prevăzute în Standardele Minime de Calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice, aprobate prin Ordinul nr. 2126/2014 emis de ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice; ●elaborarea documentelor specifice pentru fiecare beneficiar, particularizarea acestora și completarea cu toate informațiile (obiective stabilite, activități, termene, etc), în conformitate cu prevederile Standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice; ●asigurarea spațiilor destinate cabinetelor psihologice, cabinetelor medicale și amenajarea corespunzătoare a acestora; ●montarea butoanelor de panică în toate camerele căminelor; ●adaptarea tuturor spațiilor în vederea asigurării accesului neîngrădit al persoanelor cu dificultăți locomotorii în toate spațiile centrului; ●întocmirea în mod corect a fișelor medicale ale beneficiarilor, consemnarea în mod cronologic a tuturor consultațiilor efectuate de medicul unității și de alți medici specialiști, precum și atașarea tuturor documentelor medicale (bilete de ieșire din spital, scrisori medicale, buletine de analize etc.) și a tratamentului primit de beneficiari; ●prelevarea zilnică a probelor alimentare, etichetarea și păstrarea acestora într-un frigider destinat special acestui scop, conform normelor sanitare în vigoare, dotarea frigiderelor pentru alimente cu termometre și grafice de monitorizare a temperaturii.

4. Solicitanți azil/migranți

Migrația legală trebuie să reprezinte rezultatul voinței comune a migrantului și a statului membru de primire, în avantajul amândurora și în avantajul statului de origine, în contextul unei migrații circulare. **România pune în aplicare o politică de imigrație specifică, în funcție de nevoile identificate la nivel național, și în același timp concentrată, ținând seama de impactul pe care aceasta îl poate avea asupra celorlalte state membre ale Uniunii Europene, asigurând totodată un tratament echitabil al imigranților și integrarea armonioasă a acestora în societatea gazdă.**

Conform opiniei Comitetului European de Prevenire a Torturii, în cazurile în care privarea unor persoane de libertate pentru o perioadă extinsă de timp conform legislațiilor referitoare la intrarea și sejurul străinilor este considerată ca necesară, acestea ar trebui plasate în centre special create în acest scop, care oferă condițiile materiale, un regim adaptat statutului lor juridic și un personal calificat în consecință. Astfel de centre trebuie să ofere condiții de primire și să fie echipate corespunzător, curate, în stare bună și să ofere suficient spațiu de trăit pentru numărul de persoane care pot fi plasate acolo. Mai mult, trebuie avută grijă în conceperea și amplasarea dotărilor pentru a se evita, pe cât posibil, orice impresie de închisoare. În ceea ce privește regimul de activitate acesta

trebuie să includă exerciții în aer liber, acces la o cameră de zi, radio, TV, ziare, reviste și alte metode de recreere (de exemplu: jocuri, mese de ping-pong etc.). Cu cât este mai lungă perioada de reținere a persoanelor, cu atât mai diversificate trebuie să fie activitățile care le sunt oferite.

► În temeiul Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile în centrele regionale de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil, centrele de triere din cadrul poliției de frontieră și centrele pentru cazarea străinilor luați în custodie publică, care fac parte din locurile de detenție prevăzute la art. 34, alin. (1) - (3) din lege.

Modul de organizare a accesului străinilor luați în custodie publică în centrele de cazare este reglementat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, cu modificările și completările ulterioare și prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 121/2014, prin care a fost aprobat Regulamentul centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică.

Cât privește solicitanții de azil, actele normative în materie sunt Legea nr. 122 din 4 mai 2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006, Ordinul nr. 130/2016 al Ministrului Afacerilor Interne pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară al centrelor regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil.

În România există 88 de locuri de detenție aflate sub jurisdicția Ministerului Afacerilor Interne (custodie publică - 2, centre de proceduri și cazare - 6, camere de triere - 67, aeroporturi - 13).

În conformitate cu prevederile art. 35 lit. h din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție are ca atribuție „coordonarea organizării campaniilor de informare, de educare și instruire, în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante”.

În acest sens, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au organizat în cursul anului 2018 mai multe campanii, cea mai importantă fiind întâlnirea între reprezentanții instituției Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (M.N.P.) și reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări (I.G.I.) din data de 22 noiembrie 2018.

Întâlnirea a avut ca temă „Consolidarea protecției persoanelor cazate în centrele destinate solicitanților de azil și a persoanelor luate în custodie publică împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante”.

Aspectele dezbătute în grupurile de lucru, au fost următoarele:

- **identificarea unor soluții pentru colaborarea reprezentanților organizațiilor neguvernamentale**, care desfășoară activități în centrele pentru solicitanții de azil, cu membrii echipelor de vizită ai MNP.

- **numărul insuficient al personalului centrelor**, atât în unele centre de azil cât și de custodie publică.

- **colaborarea inefficientă cu Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului în materia minorilor neînsoțiți**. Pentru remedierea acestei situații, conform reprezentanților IGI, exista în lucru un Protocol care va stabili diferite aspecte cu privire la colaborarea centrelor cu Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Ca soluții, au fost propuse mijloacele aflate la dispoziția Avocatului Poporului, respectiv formularea de recomandări către DGASPC-uri cu privire la respectarea drepturilor minorilor

neînsoțiți sau efectuarea de demersuri către Ministerul Muncii și Justiției Sociale/Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție pentru elaborarea unor proceduri specifice pentru asistența minorilor;

- *scoaterea la concurs a posturilor vacante și încadrarea de personal medical* (medici și asistenți medicali) pe funcțiile vacante, avându-se în vedere și suplimentarea posturilor de asistenți medicali pentru asigurarea permanenței în acordarea asistenței medicale în toate centrele de cazare.

- *încheierea unor protocoale cu unități medicale aparținând Ministerului Sănătății.* În același context, au fost menționate demersurile necesare în vederea: asigurării serviciilor de medicină dentară pentru solicitanții de azil sau străinii luați în custodie publică; dotarea tuturor centrelor din subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări cu teste rapide pentru depistarea sifilisului, HIV, hepatită virală de tip B și C; efectuarea unor demersuri către Ministerul Sănătății și Direcțiile de Sănătate Publică în vederea asigurării stocurilor necesare de vaccin pentru imunizarea copiilor străini conform Programului Național de Imunizări; amenajarea izolatoarelor pentru boli infecto-contagioase în toate centrele din subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări.

- *necesitatea completării tuturor registrelor cabinetului medical* (registru de consultații și tratament, registru de gravide, registru boli cronice, registru tratament psihotrop, registru internări în spital, registru de imunizări, registru refuz de hrană, registru mărci traumatice etc.), precum și efectuarea într-un mod unitar, într-un registru unic de consultații și tratament și în fișa medicală a serviciilor medicale acordate solicitanților de azil.

- *reticența în acceptarea serviciilor de asistență psihologică* (frică, necunoaștere, dorință de intimitate); inexistența unor proceduri privind asistența psihologică în cazul solicitanților de azil și necesitatea armonizării acestora cu alte proceduri deja existente la nivelul Centrului de Psihosociologie al MAI; stabilirea traseului documentelor între specialiști (psihologi-medici) și conducerea centrului, alte servicii externe; utilizarea de către centrele din cadrul IGI a unor fișe de interviu psihologic cu componente privind identificarea victimelor torturii, a străinilor care au fost victime ale traumelor, torturii în țările de origine sau pe parcursul migrației spre România.

- *asigurarea asistenței sociale*, în privința căreia reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări au făcut mențiuni referitoare la **elaborarea unui Proiect de act normativ privind modificarea Ordonanței Guvernului nr. 44/2004, privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European**, urmând a fi aduse clarificări majore cu privire la integrarea socială a străinilor.

- *oportunitatea angajării asistenților sociali în centre, aspect în legătură cu care* reprezentanții Inspectoratului General pentru Imigrări au susținut că serviciile de asistență socială sunt acoperite de către angajați ofițeri de reintegrare.

Tot în conformitate cu prevederile conform art. 35 lit. h) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **reprezentanții instituției Avocatul Poporului au desfășurat mai multe activități de mediatizare în centrele regionale de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil și în centrele pentru cazarea străinilor luați în custodie publică, în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante. Astfel, în data de 18.12.2018, a fost organizat la sediul Centrului de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, un workshop cu tema „Ziua Internațională a Migranților”.**

Evenimentul s-a desfășurat conform Planului de activități aprobat pentru anul 2018 al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și a constat în abordarea unor subiecte precum: gestionarea problemelor persoanelor migrante, având în vedere fluxurile uriașe de refugiați și migranți, concluzii în urma vizitelor efectuate de reprezentanții Instituției Avocatul Poporului, diseminarea Raportului anual 2017 al instituției Avocatul Poporului, Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, modul de implementare a recomandărilor în urma vizitelor efectuate, etc. S-a discutat despre motivele care îi determină pe migranți să-și părăsească țara (sărăcia, lipsa unui loc de muncă, încălcarea drepturilor omului, conflictele armate, persecuțiile, exploatarea, discriminarea și xenofobia), dar și despre faptul că în lipsa unor oportunități normale de emigrare, ei ajung să folosească și căi ilegale.

De asemenea, în cadrul primei teme s-au dezbătut următoarele: **gestionarea problemelor de migrație, care este în creștere în mai multe părți ale lumii, modalitățile de îmbunătățire a cunoștințelor cu privire la migrația forțată, explorarea oportunităților ulterioare de a participa la programele de cercetare și de cooperare internațională, drepturile și protecția refugiaților, amplasamentele pentru refugiați și integrarea acestora, etc.**

► În cursul anului 2018 reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii au efectuat 8 vizite în următoarele unități: Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul de Reținere și Triere Borș din cadrul Sectorului Poliției de Frontieră Borș, județul Bihor și Centrul de Reținere și Triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași.

Vizitele efectuate au avut ca obiective consolidarea protecției solicitanților de azil/migranților împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea condițiilor de cazare, verificarea respectării drepturilor la: accesul în centrele regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil, durata procedurii de azil și accesul la procedura de azil, la asistență medicală, la asistență psihologică, de a fi asistat de un avocat, accesul la un interpret, protecția copiilor, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

O parte din vizitele efectuate au avut ca obiect și verificarea modului de implementare a recomandărilor formulate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului în vizitele efectuate în anul anterior (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București*).

În urma vizitelor efectuate **în cursul anului 2018 au fost elaborate 5 rapoarte de vizită și au fost formulate recomandări autorităților** (Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș, Centrul de Reținere și Triere Borș din cadrul Sectorului Poliției de Frontieră Borș și Centrul de Reținere și Triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași), pentru vizitele efectuate la Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie

Publică Otopeni, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad și Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București rapoartele de vizită sunt în curs de elaborare.

Menționăm **principalele aspecte pozitive** sesizate în cadrul activității de monitorizare a centrelor de solicitanți de azil/migranți, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite în cursul anului 2018:

► **asigurarea condițiilor igienico-sanitare:** • bucătăria amplasată la demisolul pavilionului de cazare, dotată cu 10 posturi pentru gătit, fiecare cu mașină de gătit, chiuvetă și blat de lucru, sala de mese (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); • conducerea centrului a implementat recomandarea formulată în urma vizitei efectuată de reprezentanții instituției Avocatul Poporului din data de 3 octombrie 2017, cu privire la identificarea unui spațiu care să poată servi destinației de club și amenajarea acestuia; la etajul I al pavilionului a amenajat o sală cu destinația de club (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • pavilionul în care erau cazați migranții era prevăzut cu rampe de acces și centrul avea în dotare două fotolii rulante pentru persoanele cu dizabilități, dar și cârje și cadre metalice pentru deplasare. Există un proiect aflat în fază de P.U.D. – (Plan urbanistic de detaliu) pentru construirea unui pavilion nou de cazare, cu o capacitate de 100 de locuri. Noua construcție va fi adaptată și dotată și pentru persoanele cu deficiențe locomotorii, oferind în mod special 20 de locuri de cazare pentru această categorie de persoane (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • apa rece și curentul electric erau distribuite fără întrerupere în sistem centralizat. Căldura pe timp de iarnă și apa caldă erau asigurate cu ajutorul unei centrale termice (*Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași*); • două camere de triere care prezentau condiții igienico-sanitare bune, fiind proaspăt zugrăvite și bine întreținute din punct de vedere al igienei (*Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași*); • în cadrul punctului de trecere a frontierei Sculeni erau amenajate și două garsoniere cu suprafața de aproximativ 40 mp, formate dintr-un dormitor cu două paturi, baie și hol, destinate găzduirii solicitanților de azil. Echipa de vizită a constatat că cele două garsoniere aveau o stare bună de igienă, paturile aveau lenjerii curate, temperatura era corespunzătoare (*Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași*);

► **consilierea juridică și informarea:** • dacă reținerea persoanei avea loc în timpul programului de lucru se contacta Baroul Iași, care desemna un avocat în funcție de anumite criterii referitoare la cauză. Pentru situațiile care interveneau în afara programului, se apela la o listă cu avocați desemnați de Baroul Iași, actualizată periodic (*Centrul de reținere și triere Sculeni din cadrul Poliției de Frontieră Iași, județul Iași*); • Asociația Nord pentru Cooperare și Integrare din Șomcuta Mare furnizează servicii de internet și televiziune în limba arabă pentru persoanele custodiate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); • existau pliante de prezentare tipărite în mai multe limbi, iar în sala de așteptare situată în pavilionul administrativ era instalat un monitor pe care se derulau informații în mai multe limbi cu privire la procedura de azil în România. La nivelul centrului existau mai multe puncte de informare care prezentau, în mai multe limbi extrase din Regulamentul de Ordine Interioară al Centrului, drepturile și obligațiile persoanelor cazate în centru, dar și informații referitoare la procedura de azil. Erau încheiate 23 de contracte cu traducători pentru diverse limbi – arabă, engleză, franceză, urdu, farsi etc. (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*)

► **asistența acordată minorilor:** • minorilor le-au fost desemnați reprezentanți legali de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); • referitor la facilitățile acordate copiilor în Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Organizația Salvați Copiii România a amenajat două camere, utilizate și amenajate cu mobilier, televizor, jucării, cărți de colorat, jocuri, etc, unde angajații organizației desfășurau activități cultural-educative, de recreere și acomodare cu copiii. De asemenea, la etajul I, exista o cameră destinată mamei și copilului, amenajată de aceeași organizație neguvernamentală, dotările și amenajările camerei corespundeau necesităților unui cuplu mamă-copil – exista mobilier, cuptor cu microunde, chiuvetă, jucării etc.

► **referitor la asigurarea asistenței medicale:** • personalul operativ din cadrul unității a efectuat cursuri de prim ajutor, iar clădirea era dotată cu truse de prim ajutor (*Centrul de Reținere și Triere Borș din cadrul Sectorului Poliției de Frontieră Borș*); • centrul avea amenajat un cabinet medical dotat cu mobilier și aparatură, conform baremului minimal prevăzut de Ordinul Ministerului Sănătății și Familiei nr.153/2003, iar starea de curățenie și igienă era corespunzătoare (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • centrul beneficia de serviciile unui medic și ale unui asistent medical angajați ai unității (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); • centrul avea încheiat un contract de prestări servicii cu un medic (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • existau întocmite fișe medicale pentru fiecare solicitant de azil, în care erau consemnate vârsta (declarată), înălțimea, greutatea, datele efectuării examenului clinic general, consultațiile efectuate și rezultatele analizelor medicale (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); • în cadrul compartimentului medical era amenajată o sală de tratament și un izolator cu grup sanitar propriu destinat posibilității cazării temporare a unor persoane diagnosticate cu boli infecto-contagioase (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • solicitanții de azil beneficiau de serviciile oferite de medici angajați ai unor organizații neguvernamentale, în baza unor proiecte comune desfășurate cu Inspectoratul General pentru Imigrări (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); • exista posibilitatea ca persoanele custodiate în centru să opteze pentru un anumit medic, bărbat sau femeie, conform preceptelor religioase (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); • solicitantele de azil însărcinate, cazate în centru, au fost luate în evidență de medicul centrului și monitorizate lunar de către medicul specialist, efectuând controale periodice și investigații medicale (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • străinii cazați în centre beneficiau de consultații medicale, de investigații paraclinice suplimentare și de consultații medicale de specialitate la unități medicale publice sau private, beneficiau de tratament medicamentos în mod gratuit, în baza prescripției medicale eliberată de medicul centrului sau de alți medici specialiști (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); • dotarea centrului cu ambulanță proprie, folosită pentru transportul străinilor la unități medicale din afara centrului (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil*

Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați); ● imunizarea copiilor străini conform Programului Național de Imunizări (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*).

► **asistența psihologică:** ● psihologul avea întocmit câte un dosar cu activitățile desfășurate în fiecare lună, care conținea Nota de informare privind protecția datelor personale, Fișa de monitorizare a clientului, Fișa individuală de prezență la serviciile psihologice ale proiectului. Psihologul întocmea Raport de activitate (lunar), Lista de participanți și tema abordată în cadrul consilierii psihologice de grup, Raportul de evaluare psihologică (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● în cazul întâlnirii inițiale cu solicitantul de azil, psihologul îi prezenta acestuia proiectul implementat de fundație și activitățile principale, fiind completată Nota de informare privind protecția datelor personale. Aceasta era semnată de solicitantul de azil major, iar dacă acesta era minor, de către părintele său. Nota de informare era întocmită în mai multe limbi (engleză, arabă, pashtu, urdu, kurdă). Tot în cadrul întâlnirii inițiale era întocmită Fișa de monitorizare a clientului (Client monitoring file), în care erau consemnate datele anamnestice ale solicitantului de azil, cu scopul identificării nevoilor de asistență psihologică ale acestuia (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● în funcție de nevoile identificate, psihologul stabilea demersurile ulterioare necesare: evaluarea psihologică a solicitantului de azil cu scopul întocmirii unui raport psihologic către IGI și/ sau consilierea psihologică a solicitantului de azil, în vederea ameliorării simptomelor psihologice existente și pregătirii acestuia pentru interviu. Toate demersurile erau înregistrate în Fișa individuală de prezență la serviciile psihologice ale proiectului (data informării solicitantului de azil, a completării Fișei de monitorizare a clientului, consilierea, evaluarea psihologică) (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● psihologul organiza și sesiuni de asistență psihologică de grup cu diferite tematici (Ziua copilului, Ziua refugiatului, sărbătorile pascale etc.), ateliere de terapie prin artă, ludoterapie, dezvoltare personală, adresate în general minorilor. Deoarece solicitanții de azil proveneau din medii și culturi diferite, iar comunicarea între aceștia era dificilă, această metodă terapeutică era folosită întrucât facilita exprimarea spontană a emoțiilor prin actul de creație și implicit scăderea nivelului lor tensional, precum și comunicarea interpersonală (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*).

► **activități socioeducative:** ● în curtea centrului exista amenajată într-o clădire separată o sală de sport dotată cu vestiare și grupuri sanitare, inclusiv cu dușuri (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); ● centrul avea un teren în aer liber, care era folosit pentru diverse activități sportive (volei, baschet, fotbal) și o sală de sport interioară (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*).

În ceea ce privește centrele pentru migranți vizitate în anul 2018, deficiențele constatate sunt menționate în continuare:

► **asigurarea condițiilor igienico-sanitare:** ● unele paturi cu structură metalică și saltelele aveau un grad avansat de uzură, camerele erau într-o stare necorespunzătoare de curățenie și igienă, cu pereții murdari și zgâriați, linoleumul de pe paviment era deteriorat pe alocuri, grupurile sanitare aveau pereții degradați și instalații tehnico – sanitare uzate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*). **Avocatul Poporului a recomandat** îmbunătățirea condițiilor de cazare din centru prin: igienizarea camerelor și a grupurilor sanitare unde s-au constatat deficiențe, înlocuirea paturilor și a saltelelor cu un grad ridicat de uzură. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de

Azil Galați urmează să răspundă la recomandările formulate; ● starea de curățenie și igienă într-una din camerele de cazare și în grupurile sanitare era necorespunzătoare, paturi cu un grad avansat de uzură, dulapuri-vestiare pentru depozitarea lucrurilor personale ale solicitanților de azil uzate, instalațiile sanitare defecte. Într-una din camerele vizitate și la bucătăria amplasată în corpul B, deși se efectuaseră igienizarea și dezinsecția, a fost constatată prezența insectelor (gândaci de bucătărie) (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea igienizării în camerele de cazare și grupurile sanitare, înlocuirea mobilierului și a paturilor uzate, intensificarea operațiunilor de dezinsecție și folosirea unor substanțe mai eficiente. Conducerea Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara urmează să răspundă la recomandările formulate; ● camerele de triere nu erau prevăzute cu ferestre și nici cu sistem de ventilație sau de aer condiționat, aerisirea camerelor realizându-se doar prin deschiderea ușilor, astfel că nu era asigurată lumina naturală și ventilația corespunzătoare. Membrii echipei de vizită au apreciat că, deși introducerea unei persoane în camera de triere poate fi dispusă pentru cel mult 24 de ore, conform O.U.G. nr. 104/2001, art. 27, lit. b, este necesar să se asigure condițiile minime referitoare la ventilație și lumină naturală (*Centrul de Reținere și Triere Sculeni, Centrul de Reținere și Triere Borș*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași să se asigure condițiile minime referitoare la ventilație și lumină naturală în camera de triere. Conducerea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași a răspuns că s-a luat act de constatările și recomandările formulate, iar la nivelul instituției se fac demersuri în vederea identificării unor spații care să corespundă recomandărilor făcute. **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Oradea amenajarea camerei de triere din cadrul Punctului de Trecere a Frontierei Borș, județul Bihor, astfel încât să asigure iluminatul și ventilația corespunzătoare conform Procedurii de sistem nr. 44.3600/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere, emisă de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și accesibilizarea acesteia pentru persoanele cu dizabilități. Conducerea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Oradea precizează în **răspunsul** transmis că au fost luate măsuri în vederea amenajării camerei de triere astfel încât să corespundă cu recomandările Avocatului Poporului.

► asigurarea asistenței medicale

● lipsa unui protocol încheiat cu o unitate medicală sau a unui contract de prestări servicii cu un medic de familie, care să aibă ca obiect efectuarea triajului medical prevăzut de procedura de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul poliției de frontieră (*Centrul de Reținere și Triere Borș din cadrul Sectorului Poliției de Frontieră Borș, Centrul de Reținere și Triere Sculeni din cadrul Sectorului Poliției de Frontieră Iași*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Oradea și conducerii Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași să întreprindă măsurile legale care se impun pentru examinarea posibilității de încheiere a unui protocol de colaborare cu o unitate medicală sau a unui contract de prestări servicii cu un medic de familie, astfel încât, conform procedurii de sistem nr. 940/2016 privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul poliției de frontieră, să existe posibilitatea efectuării triajului medical pentru persoanele introduse în camera de triere (examen clinic general, evaluarea riscului epidemiologic, starea sănătății declarate, prezența semnelor sau urmelor de violență, semnelor sau urmelor autoprovocate, semnelor sau urmelor provocate de administrarea drogurilor injectabile, tatuaje, comportament anormal etc.). Conducerea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași nu a transmis nici un răspuns cu privire

la examinarea posibilității de încheiere a unui contract de prestări servicii cu un medic de familie, iar conducerea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Oradea a precizat în răspunsul formulat că existența medicului de unitate (din cadrul C.M.D.T.A.) acoperă necesarul pe această linie, având în vedere numărul mic de persoane care au fost introduse în camera de triere; ● lipsa trusei medicală de urgență pentru acordarea primului ajutor în caz de necesitate (*Centrul de Reținere și Triere Sculeni din cadrul Sectorului Poliției de Frontieră Iași*). **Avocatul Poporului a recomandat** achiziționarea unei truse medicale de urgență pentru acordarea primului ajutor în caz de necesitate. ● lipsa unui cabinet medical amenajat și dotat conform legislației în vigoare (Ordinul Ministrului Sănătății nr. 153/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale și Ordinul Ministrului Sănătății nr. 1.338/2007 pentru aprobarea Normelor privind structura funcțională a cabinetelor medicale și de medicină dentară) (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unei soluții pentru amenajarea unui cabinet medical prevăzut cu sală de tratament, sală de așteptare și grup sanitar propriu pentru îndeplinirea condițiilor de autorizare și înregistrare, conform legislației în vigoare. Conducerea unității vizitate a **răspuns** că în urma demersurilor întreprinse de Inspectoratul General pentru Imigrări, la data de 20.08.2018 Direcția Medicală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne a emis Autorizația Sanitară de Funcționare pentru obiectivul „Cabinet Medical C.R.P.C.S.A. Maramureș”, situat în Șomcuta Mare, jud. Maramureș, având ca structură funcțională două cabinete medicale, sală tratamente și grup sanitar, împreună cu Programul de Conformare, aferent autorizației menționate anterior; ● lipsa avizării Autorizației Sanitare de Funcționare pentru anul în curs (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*). **Avocatul Poporului a recomandat** urgentarea demersurilor necesare în vederea avizării Autorizației Sanitare de Funcționare pe anul în curs; ● posturi vacante de personal medical (medici și asistenți medicali) (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerea Inspectoratului General pentru Imigrări să întreprindă măsurile legale care se impun pentru încadrarea de personal medical pe funcțiile vacante; ● desfășurarea activității la cabinetul medical numai într-o singură tură, dimineața, deși centrul avea angajați doi asistenți medicali (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** analizarea posibilității de repartizare a personalului mediu sanitar în două ture, dimineața și după-amiaza, astfel încât să existe mai mult timp alocat asigurării serviciilor medicale pentru solicitanții de azil. Conducerea unității vizitate urmează să răspundă recomandării formulate; ● lipsa unui izolator destinat cazării temporare a persoanelor diagnosticate cu boli infecto-contagioase (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** luarea măsurilor necesare în vederea amenajării unui izolator în cadrul centrului.

► **asigurarea asistenței psihologice:** ● referitor la încadrarea unui psiholog clinician care să asigure asistența psihologică a beneficiarilor, **Avocatul Poporului a recomandat** unităților vizitate (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*) continuarea demersurilor pentru angajarea unui psiholog cu drept de liberă practică, specializat în consiliere psihologică, psihologie clinică sau psihoterapie. În **răspunsul** formulat de către conducerea Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta

Mare se precizează că Inspectoratul General pentru Imigrări a continuat demersurile în vederea modificării fișelor posturilor de psiholog, întrucât, în urma scoaterii la concurs a acestor posturi, candidații care s-au prezentat nu au întrunit condițiile de participare, mai precis nu dețineau atestatul de liberă practică în psihologie pentru apărare, ordine publică și siguranță națională emis de Colegiul Psihologilor din România, condiție obligatorie pentru a putea ocupa aceste posturi, în conformitate cu art. 4 alin. 2 lit. b din O.M.A.I. nr. 23/2015. Având în vedere această situație, în urma consultărilor avute cu Centrul de Psihosociologie al M.A.I., s-a convenit asupra diminuării treptei de specializare la cea de practicant în supervizare. Implementarea acestei soluții a presupus, implicit, modificarea Regulamentelor de Funcționare a Centrelor Regionale de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil, exclusiv pe linie de asistență psihologică, noua formă a regulamentelor intrând în vigoare în data de 13.11.2018. Celelalte unități vizitate nu au transmis un răspuns până la încheierea prezentului raport, dar la vizite s-a constatat că postul vacant de psiholog a fost scos la concurs de câteva ori, însă din cauza cerințelor de ocupare prevăzute în fișa postului, acesta nu s-a ocupat. Asistența psihologică era asigurată de psihologi cu competență în psihologie clinică și psihoterapie, reprezentanți ai Fundației I.C.A.R. (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*).

Referitor la activitatea psihologică, **Avocatul Poporului a recomandat** Inspectoratului General pentru Imigrări, cu privire la unitatea vizitată (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați*) îmbunătățirea activității psihologice prin întocmirea rapoartelor de evaluare inițială, în baza cărora să se stabilească recomandările și intervențiile psihologice.

► **alte aspecte semnalate**

- în cele două camere de triere era montată în perete o bară metalică necesară, conform informațiilor personalului și procedurii interne menționate anterior, la imobilizarea cu cătușe a persoanelor violente sau a celor despre care se cunoștea că sunt periculoase. Această măsură de siguranță este excesivă și disproporționată, în condițiile în care, pe de o parte se realiza imobilizarea cu cătușe, iar pe de altă parte camera de triere era supravegheată video. Mai mult, folosirea barei metalice pentru imobilizarea cu cătușe aplicată în prezența altor persoane și în condiții de cazare necorespunzătoare, în care lumina naturală și ventilația erau insuficiente, constituie o formă de încălcare a demnității umane (*Centrul de Reținere și Triere Sculeni*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași eliminarea barelor metalice din camerele de triere, precum și modificarea în acest sens a Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea Camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră. În **răspunsul** formulat de către conducerea Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Iași se precizează că începând cu data de 10.08.2018, Procedura de sistem a fost modificată conform recomandărilor Avocatului Poporului prin eliminarea barelor metalice de încătușare.

În același context, în cadrul vizitei de la *Centrul de Reținere și Triere Borș, județul Bihor*, **Avocatul Poporului a recomandat** modificarea Dispoziției Inspectorului General al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr. 11.206/2016 și a Procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere din cadrul Poliției de Frontieră nr. 44.3600/2016, **în sensul eliminării dispozițiilor privind barele metalice din camerele de triere având în vedere că această măsură de siguranță este excesivă și disproporționată, în condițiile în care se realiza imobilizarea cu cătușe a persoanelor violente sau a celor despre care se cunoștea că sunt periculoase sau care se manifestau violent**. Astfel, s-a

considerat că supravegherea video ar constitui o modalitate suficientă de supraveghere care nu ar mai necesita imobilizarea cu cătușe de o bară metalică.

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră ne-a comunicat că **recomandarea privind eliminarea barei de încâtușare din camerele de triere a fost implementată prin modificarea procedurii de sistem privind organizarea și funcționarea camerei de triere și a dispoziției Inspectorului General privind amplasarea și dotarea acestui spațiu.**

***În cursul anului 2018 au fost definitive 6 rapoarte de vizită întocmite ca urmare a vizitelor efectuate în anul 2017 la : Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara și Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad.**

În rapoartele întocmite după efectuarea vizitelor au fost consemnate următoarele **aspecte pozitive:**

► **asigurarea condițiilor igienico-sanitare:** ● străinii care solicitau cazarea în centru erau repartizați în camere în funcție de mai multe criterii: unitatea familiei, apartenența la diferite naționalități, etnii, religii (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● exista câte un oficiu pentru prepararea hranei amenajat la fiecare etaj din pavilionul de cazare, dotat cu mese din inox, chiuvete și mașini de gătit funcționale (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● bucătăria era de dimensiuni mari, curată și igienizată, dotată cu mobilier și veselă noi, dispunea de frigider, iar frigiderul pentru probele alimentare era nou, curat, cu graficul de temperatură la zi, afișat în loc vizibil (*Centrul de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni*); ● la fiecare etaj exista câte o cameră pentru păstrarea alimentelor, dotată cu combine frigorifice și chiuvetă cu apă curentă, precum și spații destinate spălării efectelor personale, dotate cu mașini de spălat automate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*), spălătorie dotată cu trei mașini automate de spălat rufe și o zonă de uscătorie (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● alocarea la regim alimentar se făcea la indicația medicului, conform cu patologia existentă, cu apartenența religioasă și cu preferințele dietetice și era consemnată în registrul de diete și regimuri alimentare. La data vizitei regimurile oferite erau: desodat – pentru persoanele cu patologie cardiovasculară – și musulman – pentru asistații de religie musulmană (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad*); ● pavilionul în care erau cazați migranții era prevăzut cu rampe de acces și centrul avea în dotare două fotolii rulante pentru persoanele cu dizabilități, dar și cârje și cadre metalice pentru deplasare (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● apa rece și cea caldă se asigurau în *permanență* (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București*); ● în fiecare cameră erau montate paturi din structura metalică, prevăzute cu saltele, camerele aveau în dotare televizoare și mobilier suficient pentru păstrarea bunurilor personale ale străinilor (masă și scaune, dulap metalic), toate fiind în stare bună. Camerele de cazare aveau aplicat pe paviment un covor PVC antistatic și ignifug (tarchet). Grupul sanitar din fiecare cameră era curat și prevăzut cu un duș și un corp sanitar monobloc din inox (antivandal), compus din chiuvetă și w.c. funcționale (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad*); ● centrul deținea un microbuz (8 locuri),

autoturism cu care se realiza transportul beneficiarilor pentru situații speciale și o ambulanță (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București*);

► **consilierea juridică și informarea:** ● solicitanților de azil li se aducea la cunoștință care sunt etapele procedurii de azil în România, cum se efectuează interviul preliminar după înregistrarea cererii de protecție internațională, interviul în vederea stabilirii motivelor pentru care s-a solicitat protecția internațională, cum se ia hotărârea pentru acordarea statutului de refugiat, în cât timp va fi soluționată cererea de azil, ce drepturi și obligații are un solicitant de azil în România și ce presupune renunțarea la cererea de azil înainte ca aceasta să fi fost soluționată de I.G.I. Informarea referitoare la procedura de azil era prezentată în limba maternă a solicitantului de azil și era semnată de acesta (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București*); ● asistența juridică specializată pentru solicitanții de azil era asigurată de o organizație neguvernamentală în baza unui proiect FAMI. Obiectivul general al proiectului îl reprezintă asigurarea consilierii și asistenței juridice specializate și individualizate solicitanților de azil pe parcursul întregii proceduri de azil și beneficiarilor de protecție internațională, a căror situație este reanalizată sau au formulat cereri de reunificare a familiei potrivit Legii nr. 122/2006, republicată (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● în camera de vizită și pe holuri erau expuse afișe privind drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării lor în centru, prevederile legilor din România, regulamentul centrului de cazare, tradus în mai multe limbi străine. Pe mese erau expuse pliante în mai multe limbi străine ce cuprindeau informații privind drepturile persoanelor luate în custodie publică (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*); ● exista un televizor funcțional, amplasat în curtea interioară de plimbare; în sala de mese și pe ușile camerelor erau amplasate afișe referitoare la drepturile și obligațiile persoanelor custodiate, interdicții, diverse prevederi legale aplicabile străinilor, în limbile arabă, turcă, farsi, urdu, chineză etc. Centrul dispunea de aproximativ 100 volume de carte, în limbile engleză și franceză, dicționare, etc. (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad*);

► **asistența acordată minorilor:** ● pe perioada protecției temporare minorii au locuit, după caz, cu rude, cu persoanele care i-au însoțit, sau, acolo unde a existat acceptul acestora, într-un serviciu rezidențial al D.G.A.S.P.C. Giurgiu (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*);

► **accesul la procedura de azil:** ● procedura legală se aplică fără discriminare, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată de situația materială, de statutul la naștere ori de statutul dobândit sau de orice altă distincție. De asemenea, aplicarea legii se realizează cu luarea în considerare a nevoilor speciale ale persoanelor vulnerabile, nereturnării, unității familiei, interesului superior al copilului, confidențialității (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*);

► **referitor la asigurarea asistenței medicale:**

● centrul dispunea de medic și personal medical angajat (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București*); ● păstrarea medicamentelor psihotrope într-un dulap separat și securizat, conform prevederilor legale în vigoare (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul de Cazare și*

Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara); ● străinii cazați în centru beneficiau de consultații medicale, de investigații paraclinice suplimentare și de consultații medicale de specialitate la unități medicale publice, de tratament medicamentos în mod gratuit, în baza prescripției medicale eliberate de medicul centrului (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● păstrarea fișelor și documentelor medicale ale solicitanților de azil în condiții de securitate și confidențialitate, conform cu prevederile legislației în vigoare privind confidențialitatea datelor medicale și accesul la dosarul medical al unei persoane (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● dotarea centrului cu ambulanță proprie (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● testarea gratuită a străinilor pentru hepatită virală de tip B și C și pentru HIV, cu teste rapide din dotarea cabinetului medical (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București*); ● asigurarea permanenței în acordarea serviciilor medicale (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*); ● aparatul de urgență era dotat conform standardelor și se afla în permanență într-un loc accesibil personalului medical angajat (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*).

► **asistența psihologică:** ● psihologul angajat era înscris în Colegiul Psihologilor din România, în specialitatea Psihologie Clinică și a participat la diverse cursuri de formare continuă, în conformitate cu art. 17 alin. d) din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România „psihologul cu drept de liberă practică are obligația să se preocupe de perfecționarea calificării profesionale” (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*); ● cabinetul psihologic dispunea de dotări corespunzătoare pentru desfășurarea activităților de tip psihologic și erau întrunite condițiile privind confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor, în conformitate cu prevederile art. 4 alin. (2) din legea anterior amintită „Confidențialitatea actului psihologic este protejată prin lege și este o obligație a oricărui psiholog” (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*); ● activitatea de asistență psihologică desfășurată era consemnată în Registrul de evidență a asistenței psihologice acordate străinilor cazați în centru (se înregistrau evaluările psihologice și consilierile) și în Fișele individuale de observație (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*).

► **activități socioeducative:** ● în centru exista și o sală de sport, dotată cu biciclete fitness, masă de tenis, spalier, rachete de tenis de câmp, mingi etc. De asemenea, în curtea centrului erau amenajate 3 terenuri de sport, dar și un loc de joacă pentru copii (*Centrul de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*); ● centrul avea două curți exterioare de plimbare, destinate desfășurării de activități sportive, recreative, cultural-educative, care aveau o suprafață de 120 m² fiecare, aveau amenajate atât suprafețe verzi, cât și suprafețe betonate, dotate cu porți de fotbal, handbal, coșuri de baschet și măsuțe cu bancă (monocorp metalic fixat în suprafața betonată). Era amenajată o sală de sport, dotată cu 3 saltele, bandă

de alergat, spalier, bicicletă medicinală, aparat multifuncțional de forță. Accesul la sala de sport se făcea la solicitarea persoanei custodiate (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad*);

► **alte aspecte:** ● recomandarea formulată de Avocatul Poporului ca urmare a unei vizite anterioare efectuate în cursul anului 2015, de a înființa camere speciale la fiecare etaj pentru mamele care alăptează și care au sugari, cu băițe pentru aceștia și măsuțe corespunzătoare pentru cântărire, înfășare, eventual prepararea hranei în condiții sterile a fost implementată, echipa de vizită constatând la vizita din cursul anului 2017 că în pavilionul de cazare a fost amenajată o cameră pentru mamă și copil, dotată cu pătuț, scaune, masă pentru înfășare, aparate de bucătărie, chiuvetă, veselă etc. (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*).

În urma vizitelor efectuate în cursul anului 2017 în centrele menționate mai sus au rezultat o serie de deficiențe, pentru remedierea cărora Avocatul Poporului a formulat recomandări și unitățile vizitate au luat măsuri care au fost comunicate instituției Avocatul Poporului.

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2018 urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2017, la: Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara și Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad.

Referitor la condițiile de cazare: ● lipsa igienei corespunzătoare în spațiile de cazare și grupurile sanitare, mobilier și dotări uzate, grupurile sanitare aveau pereții degradați și instalațiile sanitare uzate, iar holurile aveau pereții murdari (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București*). Pe perioada sezonului cald nu se asigura climatizarea aerului, camerele nefiind dotate cu aparate de aer condiționat (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*). Centrul nu dispunea de dotări specifice pentru persoanele cu dizabilități sau imobilizate în fotolii rulante (rampă de acces, bare de susținere și deplasare, grupuri sanitare fără dotări speciale (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). Curtea centrului nu era amenajată ca spațiu de plimbare sau recreere, sala de clasă pentru învățarea limbii române a fost amenajată într-o cameră în care jumătate din spațiu era folosit drept depozit de saltele și paturi (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*). În vederea creșterii capacității centrului a fost desființată biblioteca și sala religioasă, aspect ce a condus la o limitare a drepturilor beneficiarilor la activități de recreere și socializare, cât și de manifestare a religiei. Centrul nu deținea o cameră/spațiu dedicat petrecerii timpului liber pentru copii, iar în spațiul extern nu era amenajat un loc de joacă pentru copii (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București*).

Avocatul Poporului a recomandat Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu repararea, igienizarea și dotarea spațiilor de cazare a solicitanților de azil corespunzător specificului acestora, inclusiv amenajarea suplimentară a unor spații pentru activități socio-educative și de recreere (interioare și exterioare), construirea unei rampe de acces în centru și montarea de bare de susținere, pentru deplasare pe culoare și la

grupurile sanitare cu respectarea normelor în vigoare privind asistența pentru persoanele cu dizabilități. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu **a răspuns** că s-a realizat igienizarea spațiilor de cazare a străinilor. Totodată, s-a menționat că centrul urma să fie reamenajat/reabilitat în totalitate, în cadrul proiectului „Îmbunătățirea sistemului de azil și migrație în România”, finanțat prin intermediul Mecanismului Financiar Norvegian 2014-2021. În acest context, în cadrul fișei de proiect, Inspectoratul General pentru Imigrări a inclus o componentă de investiții dedicată îmbunătățirii condițiilor de cazare prin lucrări de reamenajare/reabilitare a Centrului Regional pentru Cazare și Proceduri de Azil Giurgiu (dotare, spațiu de joacă exterior, recompartimentare, reabilitare). Componenta în discuție prevedea: îmbunătățirea condițiilor de cazare prin recompartimentarea încăperilor în vederea posibilității cazării cazurilor speciale - familii monoparentale, persoane cu dizabilități, minori neînsoțiți, persoane în vârstă sau victime ale torturii; posibilitatea cazării unor familii; evitarea cazării în aceeași încăpere a solicitanților de azil și a beneficiarilor unei forme de protecție în România, care provin din țări aflate în conflict armat sau religios, precum și construirea unei rampe de acces în centru și montarea de bare de susținere/deplasare pe culoare și la grupurile sanitare cu respectarea normelor în vigoare privind asistența pentru persoanele cu dizabilități. Proiectul urma să intre în etapa de implementare în luna septembrie 2018.

Avocatul Poporului a recomandat *Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București* repararea și dotarea spațiilor destinate solicitanților de azil corespunzător specificului acestora (camere, spații comune - scări și holuri, bucătării, camera de vizită), inclusiv amenajarea unor spații pentru activități socio-educative și de recreere (interioare și exterioare). Conducerea I.G.I. **a răspuns** că în cadrul proiectelor de monopol de drept FAMI, I.G.I. a implementat, în perioada 23.12.2016 - 22.11.2017, proiectul cu titlul „Îmbunătățirea condițiilor de recepție în centrele regionale ale I.G.I.” având ca obiectiv general asigurarea capacității de recepție a solicitanților de azil prin asigurarea cu bunuri materiale la nivelul celor 6 centre regionale de cazare ale I.G.I. În acest sens, la nivelul Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București au fost modernizate camerele de cazare destinate solicitanților de azil, fiind dotate cu saltele și paturi noi, au fost reamenajate încăperile ce au destinația de club, fiind dotate corespunzător. La finalul anului 2017, cu sprijinul Organizației Neguvernamentale „Salvați Copiii”, a fost amenajată camera „Mama și copilul”, iar în curtea interioară a fost creat un loc de joacă pentru copii dotat cu balansoare, tobogane, leagăne, foisor, etc. În ceea ce privește obiectivul de investiții al Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București din perspectiva managementului de proiecte, I.G.I. a depus, spre accesarea finanțării în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, o propunere de proiect ce vizează lucrări de reabilitare și modernizare a instalațiilor la nivelul Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București prin îmbunătățirea izolației termice, reabilitarea și modernizarea instalației pentru sistemul de încălzire, ventilare și climatizare, implementarea sistemelor de management energetic.

Avocatul Poporului a recomandat *Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara* analizarea posibilității construirii de rampe de acces la toate spațiile cu destinație comună și dotarea specială a camerelor de cazare și grupurilor sanitare cu facilități pentru persoanele cu dizabilități locomotorii. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara **a răspuns** că amenajarea spațiilor cu destinație specială pentru persoanele cu dizabilități reprezintă o prioritate pentru conducerea Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara, acest aspect fiind luat în considerare în cadrul lucrărilor de amenajare care urmau a fi efectuate

în cursul anului 2018, prin proiecte derulate cu finanțare europeană. Noul proiect de extindere va asigura spații dotate modern pentru persoanele cu dizabilități.

● *câteva camere de cazare erau într-o stare necorespunzătoare de curățenie și igienă*, cu pavimentul și pereții murdari, neaerisite, persistând un miros dezagreabil, unele paturi cu structură metalică aveau un grad avansat de uzură, mobilierul parțial uzat, era insuficient pentru numărul persoanelor cazate, starea de curățenie a grupurilor sanitare, a bucătăriilor și a câtorva camere de cazare, nu era corespunzătoare (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara efectuarea unei igienizări complete a camerelor de cazare, grupurilor sanitare și bucătăriilor centrului, precum și identificarea unor soluții pentru menținerea permanentă a curățeniei în aceste spații, analizarea posibilității de suplimentare și reparare/înlocuire a mobilierului din camerele de cazare necesar servirii mesei și depozitării bunurilor personale ale solicitanților de azil. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara **a răspuns** că activitatea de igienizare a camerelor de cazare, grupurilor sanitare, bucătăriilor și holurilor centrului a fost realizată în cursul lunii decembrie 2017, urmând ca asemenea activități să fie realizate periodic. La nivelul Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara se organizează săptămânal, în fiecare miercuri, și ori de câte ori este nevoie, ședințe de consiliere cu privire la menținerea stării de curățenie, precum și a programului de curățenie, în conformitate cu prevederile art. 21 din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 130/2016 pentru aprobarea Regulamentului de Ordine Interioară al centrelor regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil, obligația de a asigura curățenia în camerele de locuit și spațiile comune revenind persoanelor cazate. A fost elaborată o procedură internă de lucru privind modul de organizare, desfășurare și verificare a curățeniei în centru, fiind stabilit un grafic al activităților ce trebuie desfășurate atât de către angajații centrului cât și de solicitanții de azil. Activitatea de retragere a mobilierului vechi se efectuează în conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului Afacerilor Interne nr. 269 din 13 august 2007 privind asigurarea asistenței materiale pentru persoanele cazate în centrele din subordinea Oficiului Român pentru Imigrări, cu modificările și completările ulterioare. Durata de folosință a bunurilor de care beneficiază cei cazați în centre a fost scurtată prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 113/2017; ● echipa de vizită a apreciat ca necorespunzătoare condițiile igienico-sanitare din camere și din grupurile sanitare, care impuneau reparații și igienizări (*Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*). **Avocatul Poporului a recomandat** Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni repararea și dotarea spațiilor centrului corespunzător specificului acestora (camerele de cazare, băi, club, sală de activități recreative, camera de vizită). Conducerea I.G.I. a răspuns că la nivelul I.G.I. a fost întocmit Proiectul tehnic pentru reabilitarea termică a construcțiilor existente, cât și pentru repararea grupurilor sanitare și dotarea spațiilor, urmând să se identifice fondurile necesare pentru contractarea lucrărilor de execuție.

► asigurarea asistenței medicale

● lipsa aparatului de urgență din dotarea cabinetului medical (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*). **Avocatul Poporului a recomandat** înființarea unui aparat de urgență, dotat corespunzător, cu dulap securizat, care să poată fi utilizat la nevoie, de către personalul de specialitate. Conducerea unității vizitate **a răspuns** că în cadrul Centrului Regional Maramureș, Compartimentul Medical funcționează în prezent cu personal de specialitate, respectiv medic și asistent medical. După încadrarea funcției de medic, la data

de 5.05.2017, și respectiv după semnarea contractului de colaborare cu Fundația ICAR București și medicul de familie, s-a procedat la achiziționarea unor produse medicale de urgență. Astfel, angajații ICAR și personalul medical angajat al centrului au întocmit o listă cu necesarul de produse medicale, acestea fiind achiziționate de la farmacie și predate spre folosință medicului; ● posturi vacante de medici și asistenți medicali (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*). **Avocatul Poporului a recomandat** reluarea demersurilor pentru încadrarea de personal medical pe posturile vacante, având în vedere aflul mare de solicitanți de azil și numărul mare de activități desfășurate pentru îndeplinirea procedurilor de azil, necesitatea asigurării continuității în acordarea serviciilor medicale. **În răspunsul** unității vizitate se precizează că la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara sunt încadrate două posturi de asistent medical, dar nu este încadrat medic, permanența în acordarea serviciilor medicale va fi posibilă după încadrarea posturilor vacante din cadrul Compartimentului Medical. De asemenea, centrul precizează că a fost încheiat un contract de prestări servicii ce are ca obiect oferirea de servicii medicale; ● personalul medical nu efectuase în anii 2016 – 2017 cursuri de acordare a primului ajutor în caz de urgență (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*). **Avocatul Poporului a recomandat** analizarea posibilității de efectuare a unor cursuri de acordare a primului ajutor în caz de urgență de către personalul medical din cadrul centrului. Conducerea unității vizitate **a răspuns** că s-a solicitat sprijin către I.S.U. Arad în vederea participării personalului medical la cursuri de acest gen, cât și a altor lucrători din cadrul structurii, urmând a se întocmi o planificare în acest sens. Această activitate a fost cuprinsă în Planul de muncă al structurii pentru trimestrul II 2018; ● nu existau protocoale semnate între Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică și unități medicale aparținând Ministerului Sănătății, astfel încât să fie asigurat un acces mai facil la servicii medicale de specialitate pentru persoanele străine cazate în centru. (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*). **Avocatul Poporului a recomandat** încheierea unor protocoale între Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică și unități medicale aparținând Ministerului Sănătății de pe raza municipiului Arad, astfel încât să fie asigurat un acces mai facil la servicii medicale de specialitate pentru persoanele străine cazate în centru. **În răspunsul** conducerii unității vizitate se precizează că în ceea ce privește activitatea de încheiere a unor protocoale între Centrul Arad și unități medicale aparținând Ministerului Sănătății de pe raza Municipiului Arad, instituția a întreprins demersurile în acest sens, fiind întocmite mai multe solicitări către ordonatorul secundar de credite și cel terțiar; ● postul de medic era vacant (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Inspectoratului General pentru Imigrări să întreprindă măsurile legale care se impun pentru angajarea personalului medical (în special al medicului) necesar desfășurării activităților din Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați, având în vedere că la data efectuării vizitei asistența medicală era asigurată de un medic specialist pe bază de contract de prestări servicii. Conducerea Inspectoratului General pentru Imigrări **a răspuns** că a fost identificată ca soluție temporară, până la angajarea unui medic, contractarea de prestări servicii pe această linie. Postul de medic a fost scos la concurs, fiind admis un candidat, care a renunțat la post. Se avea în vedere ocuparea postului prin mutare, în interesul serviciului. Totodată, prin proiectul derulat de Fundația ICAR, solicitanții de azil beneficiază de asistență medicală, în funcție de nevoi; ● centrul nu avea angajate cadre medicale medii, medicul suplinind și activitatea acestora (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*). **Avocatul Poporului a recomandat** examinarea posibilității de a angaja cadre medicale medii. Conducerea unității vizitate a răspuns că asistența medicală a

persoanelor cazate este asigurată complementar, la nivelul celor 6 centre regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil, prin implementarea proiectului „Servicii de sănătate adaptate și accesibile pentru solicitanții de azil din România” finanțat prin FAMI, derulat de Fundația ICAR; ● deficit parțial de cadre medicale medii, unele ture de noapte (în special sâmbăta și duminica) nefiind acoperite (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*). **Avocatul Poporului a recomandat** ocuparea posturilor vacante, în special prin angajarea unui cadru medical mediu, pentru acoperirea în totalitate a turelor, chiar și în zilele de sărbători legale. Conducerea centrului **a precizat** în răspunsul înaintat că postul vacant de asistent medical a fost ocupat; ● centrul vizitat nu avea farmacie (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*). **Avocatul Poporului a recomandat** crearea unui nucleu de farmacie. În răspunsul înaintat de unitatea menționată se precizează că la nivelul centrului există un stoc de medicamente pentru uzul permanent al străinilor de care este responsabil doctorul unității; ● lipsa medicului angajat (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor legale pentru angajarea personalului medical necesar desfășurării activităților din Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți. Unitatea vizitată **a răspuns** că a fost scos la concurs postul de medic, însă acesta nu a fost ocupat; ● solicitanții de azil nu beneficiau de asigurări de sănătate în cadrul Sistemului de Asigurări de Sănătate decât pentru situații de urgență medico-chirurgicală, ca beneficiari ai unui pachet minimal de servicii de sănătate, nefiind înscrși pe listele unui medic de familie (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*). **Avocatul Poporului a recomandat** demararea procedurilor pentru modificarea Legii nr. 122/2006 privind azilul, în sensul completării cu prevederea ca solicitanții de azil să beneficieze de asigurări de sănătate în cadrul Sistemului de Asigurări de Sănătate, având posibilitatea de a fi înscrși pe listele unui medic de familie și anterior dobândirii unei forme de protecție. În răspunsul primit din partea conducerii Inspectoratului General pentru Imigrări se precizează că negocierea întregului pachet SECA va atrage modificarea legislației naționale, inclusiv aspecte referitoare la acordarea asistenței medicale a solicitanților de azil.

► **asigurarea asistenței psihologice:**

● referitor la angajarea unui psiholog, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*) angajarea unui psiholog cu drept de liberă practică specializat în consiliere psihologică clinică sau psihoterapie care să gestioneze strict problematica asistenței psihologice. Inspectoratul General pentru Imigrări **a transmis** că postul de psiholog a fost scos la concurs atât cu recrutare din sursă internă, cât și din sursă externă. Au fost întreprinse demersuri către Centrul de Psihosociologie a Ministerului Afacerilor Interne (CPSMAI) în vederea reanalizării sarcinilor și îndatoririlor prevăzute în fișele posturilor de psiholog din centrele aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, punându-se la dispoziția CPSMAI copii ale fișelor postului de psiholog în vederea analizării și identificării unei soluții în vederea încadrării acestor posturi cu specialiști. Serviciul Resurse Umane din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări a avut mai multe campanii în care a scos la concurs postul de psiholog, însă candidații înscrși nu au întrunit condițiile de participare, mai precis nu dețineau atestatul de liberă practică în specialitatea „Psihologie aplicată în domeniul securității naționale,” emis de Colegiul Psihologilor din România, care să le permită desfășurarea

activităților de profil, condiție obligatorie pentru a putea ocupa un astfel de post, conform art.4 din Ordinul MAI nr.23/2015. Totodată, solicitanții unei forme de protecție beneficiază de asistență de asistență psihologică prin proiectul „Servicii de sănătate adaptate și accesibile pentru solicitanții de azil în România” Nr. Ref. FAMI 16.03.03, implementat de Fundația ICAR. Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu a transmis că s-a reușit identificarea unui psiholog din cadrul aparatului central al Inspectoratului General pentru Imigrări - Compartimentul Asistență Psihologică, care îndeplinește condițiile cerute pentru ocuparea funcției, care va fi mutat în interesul serviciului la CRPCSA Giurgiu, formalitățile de mutare fiind în desfășurare. Postul vacant de psiholog de la Centrul de Cazare a Străinilor Luați în Custodie Publică Otopeni a fost ocupat; ● **referitor la evaluările psihologice, Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați*) realizarea evaluării psihologice și a unui Plan de intervenție individualizat pentru recuperarea minorei cu autism și colaborarea cu un centru specializat în recuperarea copiilor cu tulburări de spectru autist. Urmare a **recomandării formulate**, Inspectoratul General pentru Imigrări a comunicat că minora a fost evaluată de un medic specialist de la Spitalul de psihiatrie Galați, unde a fost diagnosticată cu autism infantil primind tratament corespunzător, ulterior, lunar, fiind examinată medical la Centrul de sănătate mintală de neuropsihiatrie infantilă Galați și primind tratament corespunzător. La începutul anului 2018 a fost programată la psiholog și la medicul neuropsihiatru pentru evaluările necesare (psihologică și medicală) în vederea obținerii referatelor solicitate de către comisia pentru protecția copilului din cadrul DGASPC Galați în scopul emiterii certificatului de încadrare a copilului cu dizabilități în grad de handicap. Imediat, a fost depusă cererea de acordare a alocației de stat pentru copii. Ulterior, a fost eliberat certificatul de încadrare a copilului cu dizabilități în grad de handicap grav-cu asistent personal. Dosarul a fost depus la Primăria Galați, pentru asigurarea însoțitorului. Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Galați (CJRAE) a comunicat către IGI Raportul de evaluare complexă a minorei în cauză, urmând ca Recomandarea privind înscrierea copilului la clasa pregătitoare în învățământ special, terapie logopedică și terapii specifice compensatorii să fie discutate în ședința Comisiei de orientare școlară și profesională din cadrul CJRAE. La începutul anului 2018, a fost emis Certificatul de orientare școlară profesională; ● referitor la faptul că nu au fost furnizate informațiile și documentele solicitate, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Timișoara*) reglementarea situației și furnizarea informațiilor solicitate privind asistența psihologică (evaluări psihologice, identificarea nevoilor de natură psihologică, identificarea persoanelor vulnerabile, planuri de intervenție psihologică, consilieri psihologice realizate). **Răspunsul transmis** a fost că unitatea vizitată nu are un „lucrător încadrat pe postul de psiholog, asistența psihologică a solicitanților de azil fiind asigurată de către reprezentantul Fundației ICAR. Ținând cont de caracterul confidențial al documentelor solicitate, reprezentantul Fundației ICAR a comunicat că este dispus să pună la dispoziție documentele menționate mai sus în baza unei solicitări directe din partea psihologului instituției Avocatul Poporului, solicitând o adresă în acest sens.” Menționăm că potrivit prevederilor art. 4 și art. 40 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, – „Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de

detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale. Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.” Instituția **Avocatul Poporului a solicitat** conducerii Inspectoratului General pentru Imigrări să lămurească aspectele menționate în această recomandare din Raport și să ne comunice punctul de vedere. Conducerea Inspectoratului General pentru Imigrări **a comunicat** instituției Avocatul Poporului, faptul că „datele pentru anul 2017 sunt următoarele: 510 solicitanți de azil consiliați psihologic, 305 solicitanți de azil identificați ca vulnerabili, 528 ședințe de consiliere psihologică efectuate, 5 rapoarte de evaluare psihologică întocmite pentru avocat – instanță.”

Totodată, conducerea Inspectoratului General pentru Imigrări **a precizat** că „documentele solicitate pot fi puse la dispoziție de reprezentanții Fundației ICAR, cu respectarea prevederilor legale în materie, respectiv Hotărârea nr. 788 din 14 iulie 2005 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România și Regulamentul (UE) nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)”.

● referitor la îndeplinirea atribuțiilor prevăzute în fișa postului, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*) efectuarea demersurilor necesare pentru ocuparea posturilor vacante, în special pentru ocuparea postului vacant de agent la compartimentul secretariat, astfel încât psihologul să beneficieze de timpul legal necesar îndeplinirii atribuțiilor de serviciu. Unitatea vizitată **a răspuns** că a fost transmisă o Dispoziție zilnică pe centru, conform căreia ofițerul psiholog nu mai desfășoară activități pe linie de secretariat; ● referitor la Registrul de evidență a asistenței psihologice, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*) completarea la zi a Registrului de evidență a asistenței psihologice acordate străinilor cazați în centru. Unitatea vizitată **a transmis** că având în vedere faptul că ofițerul psiholog nu mai desfășoară activități de secretariat, acesta are posibilitatea de completare la zi a Registrului de evidență a asistenței psihologice acordate străinilor cazați în centru, aspect materializat în fiecare zi de către ofițerul psiholog în raportul de activitate întocmit; ● referitor la recuperarea funcțională a beneficiarilor, Avocatul Poporului **a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați*) integrarea persoanelor, mai ales a copiilor, cu diferite deficiențe funcționale în programe de terapie adecvate, în scopul recuperării și consolidării capacităților funcționale ale acestora, precum și pentru respectarea legislației naționale referitoare la persoanele cu handicap. Unitatea vizitată **a răspuns** că s-a luat legătura cu DGASPC Galați, care a comunicat o Hotărâre a Comisiei pentru Protecția Copilului Galați, precum și Certificatul de handicap și Planul de recuperare a copilului cu dizabilități/planul individualizat de protecție; ● referitor la evaluarea psihologică, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*) evaluarea psihiatrică și psihologică de urgență și acordarea cu prioritate a asistenței psihologice și psihiatrice persoanelor care prezintă simptome de vulnerabilitate ca urmare a traumelor suferite în țara de origine sau în țările pe care le-au traversat. Unitatea vizitată **a transmis** că evaluarea și consilierea psihologică a tuturor solicitanților de azil, cu precădere a persoanelor vulnerabile, a fost asigurată de psihologii ICAR care implementează

proiectul de grant finanțat prin FAMI, „Servicii de sănătate accesibile și adaptate pentru solicitanții de azil din România”. Reevaluările psihiatrice ale persoanelor care au deja un diagnostic psihiatric, evaluarea de specialitate a persoanelor cu sindroame psihologice sau psihiatrice, se realizează de regulă în regim de urgență prin însoțirea persoanei vizate, conducerea sa și internarea la Spitalul Clinic de Psihiatrie „Prof. Dr. Alexandru Obregia” din București, în vederea evaluării psihiatrice, externarea realizându-se numai după remiterea simptomelor; ● referitor la evaluarea psihologică, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil – București*) evaluarea psihologică a străinilor care soseau în centru în vederea identificării vulnerabilităților inclusiv a torturii și traumei, tratamentelor inumane și degradante suferite în țările de origine sau pe parcursul refugierii până la sosirea în România și implementare planurilor de măsuri corespunzătoare pentru tratamentul acestora medicamentos-psihiatric și psihoterapeutic. Unitatea vizitată **a transmis** că evaluarea și consilierea psihologică a tuturor solicitanților de azil care necesită o astfel de asistență, cu precădere a persoanelor vulnerabile a fost asigurată de psihologul centrului, precum și de psihologii ICAR care implementează proiectul de grant finanțat prin FAMI, "Servicii de sănătate accesibile și adaptate pentru solicitanții de azil din România". În ceea ce privește asistența medicală psihiatrică, aceasta este asigurată la sediul centrului de medicul psihiatru al ICAR în colaborare cu medicul centrului. În cazuri grave, atât personalul medical al centrului, cât și personalul ICAR însoțesc solicitanții de azil la consultații la Spitalul de Psihiatrie „Prof. Dr. Alexandru Obregia”; ● referitor la furnizarea documentelor, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Sectorul Poliției de Frontieră Călărași să întreprindă măsurile legale care se impun pentru respectarea prevederilor art. 4 și art. 298 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitor la obligația instituțiilor vizitate de a pune la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale. Unitatea vizitată **a transmis** că personalul sectorului a fost instruit cu privire la obligația de a pune la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, documentele solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu; ● referitor la acomodarea și integrarea migranților, **Avocatul Poporului a recomandat** unității vizitate (*Centrul Regional pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*) desfășurarea unei campanii susținute de informare de către personalul centrului și de colaboratori, privind beneficiile serviciilor de asistență psihologică în procesul de acomodare și de integrare socio-culturală a persoanelor migrante în general și a celor care provin din Orientul Mijlociu și Orientul Apropiat, în special. Instituția **a transmis** că la nivelul Centrului Regional pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, Fundația ICAR derulează proiectul „Servicii de sănătate adaptate și accesibile pentru solicitanții de azil din România”, finanțat prin FAMI. În cadrul acestuia, solicitanții de azil beneficiază de asistență medicală și psihologică. Serviciile psihologice constau în:

Personalul IGI, ICAR și al altor ONG-uri care interacționează cu solicitanții de azil, identifică persoanele vulnerabile și le referă către specialiștii ICAR. În funcție de nevoile identificate, se elaborează un plan de asistență ce poate să cuprindă consiliere psihologică individuală, de grup sau psihoterapie. Consilierea psihologică individuală se desfășoară doar între psiholog/ beneficiar și eventual translator. Consilierea de grup se face pe categorii de vârstă (copii și adulți) fiind folosite metode de terapii ocupaționale, brainstorming, art-terapie, precum și sesiuni de psihoeducație (stil de viață sănătos, educația copiilor, elemente de interculturalitate, etc.)

În cadrul Centrului, ofițerul de integrare împreună cu personalul din cadrul ONG-urilor desfășoară permanent activități de informare cu privire la drepturile, obligațiilor solicitanților de azil și activitățile derulate în beneficiul acestora. De asemenea, există materiale informative traduse în principalele limbi vorbite de beneficiari care cuprind atât informații specifice, cât și generale privind datele de contact ale personalului care oferă aceste servicii.

► **asigurarea asistenței sociale:** ● în cadrul Compartimentului Integrare și Asistență nu erau angajați asistenți sociali, activitatea de asistență socială fiind realizată de ofițerul de reintegrare, care utiliza în activitatea specifică procedurile operaționale de cazare și de acordare a ajutorului material, fără a fi implicați în activități de evaluare a nevoilor beneficiarilor, de stabilirea planurilor de intervenție și de monitorizare permanentă a situației beneficiarilor (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Galați*) **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu efectuarea demersurilor pentru completarea organigramei centrului cu cel puțin un post de asistent social și ocuparea acestuia, menționând că exercitarea unora dintre atribuțiile asistentului social de către ofițerii de reintegrare nu poate suplini rolul asistentului social. **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București completarea schemei de personal cu asistent social, urmărind respectarea prevederilor legislative în domeniul asistenței sociale cu privire la realizarea activităților de consiliere socială și elaborarea documentelor specifice domeniului asistenței sociale, cât și implementarea și monitorizarea obiectivelor stabilite în conținutul acestora. **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii I.G.I. completarea statului de funcții cu un post de asistent social și angajarea unui asistent social care să asigure servicii de specialitate beneficiarilor Centrului Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Galați.

Conducerea I.G.I., ca structură centrală a formulat **un răspuns**, precizând modalitatea de implementare a acestei recomandări în cadrul centrelor vizitate: Legea nr. 292/2011 prevede la art. 4, că toți cetățenii români care se află pe teritoriul României, au domiciliul sau reședința în România, cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, ai Spațiului Economic European și cetățenii Confederației Elvețiene, precum și străinii și apatrizii care au domiciliul sau reședința în România au dreptul la asistență socială, în condițiile legislației române, precum și ale reglementărilor Uniunii Europene și ale acordurilor și tratatelor la care România este parte. Dreptul la asistență socială se acordă la cerere sau din oficiu, după caz, în conformitate cu prevederile legii, responsabilitatea acordării acestei asistențe revenind instituțiilor cu atribuții în domeniu. Atribuțiile conexe asistenței sociale pe linia integrării persoanelor beneficiare ale unei forme de protecție sunt asigurate de personalul din cadrul Compartimentului Asistență și Integrare de la nivelul centrului de cazare, iar servicii complementare pe această linie sunt asigurate de asistenți sociali din cadrul organizațiilor neguvernamentale AIDRom, prin proiectul „Asistență și servicii pentru solicitanții de azil din România” și OIM, prin proiectul „INTERACT-Servicii integrate pentru migranți, dialog social și multicultural”. S-a precizat că recomandarea va fi luată în considerare și analizată la următoarea reorganizare instituțională; ● reprezentanții centrului nu asistau persoanele vulnerabile în relația cu autoritățile și instituțiile specializate în vederea acordării asistenței necesare, lăsând în responsabilitatea organizațiilor neguvernamentale să depună documentele necesare în vederea obținerii unor beneficii sociale (alocație de stat pentru copii, ajutor nerambursabil), cât și în ceea ce privește înregistrarea ca persoană în căutarea unui loc de muncă. (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București*).

Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil București asigurarea accesului permanent la activități de consiliere socială, activități socio-educative, sesiuni de acomodare culturală, cursuri de limba română. Responsabilitatea acestor activități trebuie să fie în principal a centrului, organizațiile neguvernamentale colaborând în vederea suplimentării serviciilor oferite de centre. Conducerea I.G.I. **a răspuns** că în conformitate cu prevederilor Legii nr. 122/2016 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare și a Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, cu modificările și completările ulterioare, I.G.I. desfășoară activități specifice de asistență a solicitanților de azil și integrare a beneficiarilor de protecție internațională. În răspunsul la recomandare se mai **precizează** faptul că pentru o bună coordonare a activităților și gestionare a tuturor situațiilor apărute, I.G.I. organizează periodic sau ori de câte ori este nevoie, întâlniri de lucru pentru verificarea stadiului de îndeplinire a indicatorilor din proiecte și identificarea și soluționarea tuturor dificultăților întâmpinate în cadrul procesului de asistență și integrare a solicitanților de azil și beneficiarilor unei forme de protecție în România. La aceste întâlniri sunt invitați să participe și reprezentanți ai Înalțului Comisariat O.N.U. pentru Refugiați;

► **activități socioeducative și asistență acordată minorilor:** ● în centru exista un loc de joacă în curtea centrului dotat cu leagăne, tobogane, masă de tenis și bănci, dar care avea un aspect neîntreținut (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara*) **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea resurselor financiare destinate renovării și modernizării spațiului de joacă pentru copiii din curtea centrului. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Timișoara a răspuns că spațiul de joacă nu se află în administrarea Centrului, el fiind amenajat prin grija Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, acesta ocupându-se și de întreținerea spațiului. În perioada următoare conducerea centrului va contacta Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, în vederea prezentării situației și găsirii unor soluții viabile pentru renovarea și modernizarea spațiului de joacă pentru copii. De asemenea, se are în vedere și colaborarea pe această linie cu Organizația Salvați copiii;

● centrul nu dispunea de un spațiu de joacă destinat copiilor amenajat corespunzător, în interior sau în curtea acestuia (*Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad*). **Avocatul Poporului a recomandat** amenajarea și dotarea corespunzătoare a unui spațiu de joacă pentru copii. Conducerea centrului a răspuns că în ceea ce privește amenajarea corespunzătoare a unui spațiu de joacă pentru copii, acesta este în curs de realizare cu sprijinul organizației neguvernamentale Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR), activitatea fiind planificată la data de 02.04.2018 împreună cu coordonatorul proiectului FAMI 17.04.02 și reprezentantul CNRR din centru; ● asistența și îngrijirea asigurată minorilor era deficitară în Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, fiind încălcate prevederile art. 23 cu privire la minori din Directiva 2013/33/UE („Interesul superior al copilului reprezintă un considerent primordial pentru statele membre, cu ocazia transpunerii dispozițiilor prezentei directive referitoare la minori. Statele membre asigură un nivel de trai adecvat pentru dezvoltarea fizică, mintală, spirituală, morală și socială a minorului”) (copiii erau obligați să stea permanent în spații închise, fără posibilitatea de a ieși la aer; erau supravegheați și îngrijiți doar de către părinți, fără a fi implicat personalul prin cadre perfecționate, nu a existat niciodată inițiativa de a angaja o educatoare, copiii nu primeau hrană diferită de cea a adulților). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii *Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni* asigurarea unei alimentații

corespunzătoare copiilor, adaptată vârstei și nivelului de dezvoltare, precum și dotarea spațiului pentru copii cu obiecte, jucării specifice și amenajări personalizate care să creeze un climat primitor și călduros pentru minori; derularea unor activități ludice, educaționale pentru copii astfel încât găzduirea în locuri străine împreună cu familia să nu constituie o condiție traumatizantă. Conducerea I.G.I. **a răspuns** că sunt respectate normele în vigoare, respectiv aportul caloric aferent ce trebuie asigurat unui străin în perioada în care se află cazat în centru. În ceea ce privește dotarea spațiului pentru copii cu obiecte, jucării specifice și amenajări personalizate, care să creeze un climat primitor și călduros pentru minori, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni deține un spațiu amenajat conform descrierii, un spațiu ce are ca destinație loc de joacă pentru copii; ● centrul nu dispunea de materiale și articole sportive care să fie puse la dispoziția beneficiarilor. Camera în care se desfășurau activitățile de recreere și socializare (club) a fost transformată în cameră de cazare, astfel că la momentul vizitei centrul nu dispunea de un spațiu adecvat desfășurării acestor activități. (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați*) **Avocatul Poporului a recomandat** identificarea unui spațiu care să poată servi destinației de club și amenajarea acestuia astfel încât să corespundă nevoilor de desfășurare a activităților în comun, de socializare și recreere ale rezidenților și asigurarea activităților sportive prin dotarea cu materiale și articole sportive care să fie puse la dispoziția beneficiarilor. Conducerea centrului a răspuns că în centru exista un club amenajat corespunzător, a cărui destinație fusese schimbată temporar la data vizitei. Spațiul a fost reamenajat și redat folosinței persoanelor străine cazate, conform destinației inițiale. De asemenea, au fost propuse la casare o serie de aparate și articole sportive, urmând ca în perioada următoare acestea să fie înlocuite;

► **consilierea juridică și informarea:** ● centrul nu pune la dispoziție un interpret, reprezentanții centrului sau ai organizațiilor neguvernamentale solicitând sprijinul beneficiarilor care cunoșteau o limbă de circulație internațională sau limba română, nu se asigura transmiterea informațiilor în limba cunoscută (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu identificarea unei soluții pentru comunicarea informațiilor către migranți într-o limbă pe care o cunosc, conducerii Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București și conducerii Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, identificarea unei soluții pentru a comunica cu persoanele custodiate în vederea eliminării barierelor lingvistice de natură să afecteze exercitarea unor drepturi. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu **a răspuns** că au fost încheiate contracte de prestări servicii cu interpreți care asigură comunicarea cu solicitanții de azil și beneficiarii unei forme de protecție într-o limbă pe care aceștia o înțeleg. Conducerea Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București **a răspuns** că în cadrul proiectului implementat de I.G.I. – „Interact- Servicii integrate pentru migranți, dialog social și intercultural”, Organizația Neguvernamentală AIDRom, partener al Organizației Internaționale pentru Migrație (O.I.M.) - în calitate de beneficiar, a angajat în echipa de proiect un interpret care își desfășoară activitatea la sediul Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil București și acoperă nevoile de translație, atât ale personalului centrului cât și ale personalului organizațiilor neguvernamentale care își desfășoară activitatea în această locație. De asemenea, în luna septembrie 2017, în cadrul aceluiași proiect, O.I.M. a angajat un mediator intercultural/translator din rândul beneficiarilor de protecție internațională cazați în

centru, acesta fiind prezent în permanență. Conducerea Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni **a precizat** în răspunsul formulat că se caută soluții deoarece sunt limbi/dialecte pentru care nu există interpreți autorizați nici la nivelul instanțelor de judecată.

► **alte aspecte semnalate**

- conform statului de organizare și funcționare, *Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad* dispunea de un total de 62 de funcții, din care 15 funcții erau vacante. **Avocatul Poporului a recomandat** Centrului pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad efectuarea demersurilor necesare pentru ocuparea posturilor vacante, în special pentru ocuparea postului vacant de agent la compartimentul secretariat, astfel încât psihologul să beneficieze de timpul legal necesar îndeplinirii atribuțiilor de serviciu. Conducerea Centrului pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad **a răspuns** că referitor la ocuparea posturilor vacante și în special a celui de agent la Compartimentul Secretariat, au fost ocupate 10 locuri vacante cu agenți de poliție din promoție și din sursă externă, iar de la începutul lunii ianuarie 2018, conform Dispoziției zilnice pe centru, ofițerul psiholog nu mai desfășura activități pe linie de secretariat;
- în *Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad* exista un singur telefon funcțional cu cartelă, care putea fi utilizat de persoanele custodiate. **Avocatul Poporului a recomandat** Centrului pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad analizarea posibilității de suplimentare a numărului de telefoane fixe din centru, având în vedere aflulul de străini. Conducerea centrului **a răspuns** că s-a pus în funcțiune încă un post de telefonie fixă, la momentul de față existând două telefoane fixe și s-a solicitat ordonatorului terțiar de credite suplimentarea cu încă două abonamente, procedura fiind la nivel de analiză;
- centrul nu dispunea de un fond de carte și nici nu exista o bibliotecă amenajată (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului dotarea centrului cu volume de carte sau publicații în limbile vorbite de rezidenții centrului sau/și limbi de circulație internațională. Conducerea centrului **a răspuns** că vor fi efectuate demersuri în vederea solicitării unor fonduri de achiziție, concomitent cu identificarea unor asociații/fundații pentru a-i sprijini în acest sens.

► **asistența acordată minorilor**

- Urmare a vizitei efectuate în luna octombrie 2017 la *Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*, în raportul de vizită întocmit au fost reținute și aspecte referitoare la asistența acordată minorilor. Astfel, dintre cei 15 minori prezenți în centru la data vizitei, unii erau cazați de o perioadă de peste 6 luni, iar pentru alții se efectuaseră demersuri pentru a fi trimiși în țările unde familiile lor erau rezidente. Însă și în acest ultim caz procedura se realiza într-o perioadă extrem de lungă, spre exemplu echipa de vizită a constatat situația unui minor neînsoțit care se regăsea în centru și la vizita precedentă, așteptând reunificarea familiei. Potrivit art 6 alin. (4) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (reformare) se precizează că: „Statul membru în care minorul neînsoțit a depus cererea de protecție internațională întreprinde, cât mai curând posibil, acțiunile corespunzătoare pentru a identifica membrii de familie, frații, surorile sau rudele minorului neînsoțit aflați pe teritoriul statelor membre, protejând, în același timp, interesul superior al copilului.”

Totodată, cu excepția asistării reprezentantului legal la interviul preliminar, nu existau alte activități desfășurate de către reprezentanții D.G.A.S.P.C. Giurgiu în interesul minorilor. Or, în conformitate cu Convenția din 1989 a Organizației Națiunilor Unite privind drepturile

copilului și cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, interesul superior al copilului ar trebui să primeze în aplicarea de către statele membre a prezentului regulament. În procesul de evaluare a interesului superior al copilului, statele membre ar trebui în special să ia în considerare în mod corespunzător dezvoltarea socială și bunăstarea minorului, aspecte legate de siguranța și securitatea acestuia, opinia minorului în concordanță cu vârsta și nivelul său de maturitate, inclusiv istoricul acestuia. În plus, ar trebui stabilite garanții procedurale specifice pentru minorii neînsoțiți, având în vedere vulnerabilitatea deosebită a acestora. Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cazul C648/11(2012) - despre minorul neînsoțit a decis că interesul minorului este considerat în statul în care este prezent. De asemenea, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, art. 3 lit. d), precizează următoarele: copiii care solicită sau beneficiază de o formă de protecție în condițiile reglementărilor legale privind statutul și regimul refugiaților în România, beneficiază de dispozițiile acestei legi (precum orice copil de naționalitate română). Copiii străini au dreptul la protecție și asistență în realizarea și exercitarea deplină a drepturilor lor. Potrivit amintitei legi, la art. 37 se precizează: „Copilul are dreptul să fie crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. Or, lipsa unui spațiu de joacă, a unui spațiu de recreere, asigurarea unor activități suportive, de consiliere psihologică încalcă aceste drepturi”.

Având în vedere dispozițiile menționate, în cadrul vizitei, echipa de vizită a constatat că minorilor neînsoțiți din cadrul centrului nu li se acorda nicio atenție și îngrijire deosebită. Nu era nicio deosebire între aceștia și celelalte persoane regăsite în centru.

În temeiul art. 24 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: respectarea drepturilor minorilor neînsoțiți și sprijinirea lor pentru a beneficia de toate drepturile de care beneficiază orice copil din România, în mod deosebit dreptul de a avea acces la educație și sănătate, dreptul de a participa la activități de adaptare culturală, dreptul de a fi informat și îmbunătățirea posibilităților de cazare, în funcție de interesele lor, în cadrul centrelor aparținând D.G.A.S.P.C. Giurgiu asigurându-se un mediu psiho-emoțional echilibrat și sănătos. Conducerea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Giurgiu nu a răspuns la recomandarea formulată până la data întocmirii prezentului raport.

Propuneri legislative:

- încadrarea solicitanților de azil într-o categorie de asigurat, astfel încât aceștia să beneficieze de pachetul de servicii medicale de bază.
- modificare legislativă în scopul facilitării colaborării între centrele pentru cazare a solicitanților de azil și direcțiile generale de asistență socială în ceea ce privește preluarea minorilor neînsoțiți și admiterea acestora în centre rezidențiale pentru copii.
- identificarea unor soluții pentru colaborarea reprezentanților organizațiilor neguvernamentale, care desfășoară activități în centrele pentru solicitanții de azil, cu membrii echipelor de vizită ai MNP.
- suplimentarea personalului centrelor, atât în unele centre de azil cât și în cele de custodie publică.

5. Centre de Reținere și Arestare Preventivă

Centrele de Reținere și Arestare Preventivă sunt organizate și funcționează în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, potrivit prevederilor art. 107 din Legea nr.

254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, reprezentând structura de specialitate din cadrul Poliției Române care asigură primirea, înregistrarea, paza, supravegherea, escortarea, punerea în libertate și asigurarea respectării drepturilor și libertăților persoanelor private de libertate în conformitate cu prevederile constituționale, legilor, ordinelor și dispozițiilor eșaloanelor superioare, pe linia aplicării cadrului legal privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

În centrele de reținere și arestare preventivă se execută măsura reținerii și a arestării preventive în cursul urmăririi penale sau în cursul procedurii de cameră preliminară, până la verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive, de către judecătorul de cameră preliminară, conform dispozițiilor Codului de procedură penală. Persoanele condamnate pot fi custodiate temporar în centre, numai la solicitarea organelor judiciare.

În luna februarie 2018, a fost emis Ordinul nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, conform căruia executarea măsurilor preventive privative de libertate se face în condiții care să asigure respectul demnității umane, interzicerea supunerii la tortură, la tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente, precum și interzicerea discriminării în conformitate cu prevederile Codului penal, ale Codului de procedură penală, ale Legii nr. 254/2013, ale Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

Potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), trei drepturi ale persoanelor reținute de poliție sunt considerate de CPT ca având o importanță deosebită: dreptul persoanei în cauză la notificarea detenției către o terță parte aleasă de ea (un membru al familiei, un prieten, consultantul), dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul de a solicita examinarea medicală de către un doctor ales de ea (suplimentar față de orice examinare medicală realizată de un doctor chemat de autoritățile polițienești). În opinia CPT-ului, aceste drepturi constituie trei garanții fundamentale împotriva relelor tratamente aplicate deținuților, care trebuie aplicate de la începutul privării de libertate, indiferent de cum este aceasta descrisă în sistemul legal în cauză (arestare etc.).

Accesul la avocat al persoanelor din custodia poliției trebuie să includă atât dreptul de a contacta și de a fi vizitat de un avocat (în ambele cazuri garantarea confidențialității discuțiilor trebuie asigurată) cât și, în principiu, dreptul persoanei în cauză ca avocatul ei să fie prezent în timpul interogatoriului.

CPT-ul, ca urmare a experienței sale, dorește să sublinieze că în perioada imediat următoare privării de libertate există cel mai mare risc de intimidare și de aplicare a relelor tratamente fizice asupra persoanelor deținute. În consecință, posibilitatea persoanelor din custodia poliției de a avea acces la un avocat în timpul acestei perioade reprezintă o garanție fundamentală împotriva relelor tratamente.

Persoanele din custodia poliției ar trebui să se bucure de dreptul recunoscut în mod formal privind accesul la medic. Altfel spus, trebuie întotdeauna apelat fără întârziere la un medic dacă o persoană solicită un examen medical. Toate examenele medicale ale persoanelor din custodia poliției trebuie să aibă loc fără ca ele să fie ascultate de membrii forțelor de ordine, cu excepția cazului în care medicul interesat de un caz particular solicită aceasta, și fără ca ele să fie supravegheate de forțele de ordine.

Drepturile persoanelor private de libertate nu vor avea nici o valoare dacă nu vor fi cunoscute de acestea. În consecință, este imperativ necesar ca persoanele din custodia poliției

să fie în mod expres informate fără întârziere cu privire la drepturile lor, într-o limbă pe care să o înțeleagă.

În plan legislativ, centrelor de reținere și arestare preventivă le sunt aplicabile în principal următoarele dispoziții legale:

- Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.
- Hotărârea Guvernului României nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.
- Legea nr. 169 din 14.07.2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.
- Ordinul nr. 14/2018 al Ministerului Afacerilor Interne pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora.
- Proceduri specifice activității (Procedura privind activitatea medicală în centrele de reținere și arestare preventivă, Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română, Procedura privind asistența integrată a persoanelor private de libertate consumatoare de droguri aflate în centrele de reținere și arestare preventivă etc).
- Recomandările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatamentelor Inumane sau Degradante (C.P.T.).
- Regulamentele de Ordine Interioară, elaborate de administrația fiecărui loc de deținere, conform cadrului legal penal execuțional.
- Dispoziții interne elaborate de Inspectoratul General al Poliției Române, care reglementează anumite drepturi ale persoanelor private de libertate.

În cursul anului 2018, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție – structura centrală și teritorială, a continuat activitatea de monitorizare a condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor aflate în centrele de reținere și arestare preventivă și a efectuat **13 vizite** în Centre de Reținere și Arestare Preventivă (C.R.A.P.), respectiv: Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 București (*vizită de verificare a implementării recomandărilor formulate ca urmare a vizitei efectuate în anul 2016*); Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Teleorman (*vizită de verificare a implementării recomandărilor formulate ca urmare a vizitei efectuate în anul 2017*); Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Olt; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Constanța; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Bacău; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Ialomița; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Covasna; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Călărași; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Bihor; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Sălaj; Secția de Poliție nr. 26 București și Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Giurgiu.

Vizitele efectuate au avut ca obiectiv consolidarea protecției persoanelor custodiate împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea respectării drepturilor persoanelor reținute și arestate preventiv (dreptul la asistență juridică, dreptul la informație, dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri, etc.), precum și a altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

Aspectele monitorizate în cadrul vizitelor au vizat: condițiile de cazare și igienico-sanitare, hrana, durata arestului, accesul la avocat și la interpret, asistența psihologică, asistența medicală, tratament și îngrijiri, modul în care se efectuează transferarea persoanelor arestate preventiv, dreptul persoanei private de libertate la informarea unei terțe persoane

despre reținerea sau arestarea sa, dreptul de a solicita examinarea medicală de către un medic ales, situația incidentelor și a plângerilor formulate de persoanele custodiate, precum și modul în care acestea au fost soluționate, verificarea aplicării sancțiunii disciplinare cu izolarea.

O parte dintre vizitele efectuate au avut ca obiect și verificarea modului de implementare a recomandărilor formulate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului în vizitele efectuate în anii anteriori (*C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. Teleorman*).

În urma vizitelor efectuate în cursul anului 2018 au fost elaborate 8 rapoarte de vizită și au fost formulate recomandări autorităților (*C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Covasna, C.R.A.P. Ialomița, C.R.A.P. Olt și C.R.A.P. Teleorman*), pentru celelalte 5 centre de reținere și arestare preventivă rapoartele de vizită sunt în curs de elaborare.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul activității de monitorizare a centrelor de reținere și arestare preventivă, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2018 urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2017, la: Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vrancea și Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Cluj.

► ***Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care menționăm:***

Referitor la condițiile de cazare:

- camerele renovate erau curate, amenajate tip dormitor, cu paturi prevăzute cu sertar de depozitare și saltele noi („cu memorie”), suprapuse pe două niveluri, cu mobilier simplu pentru servirea mesei (masă și scaune), televizor, ferestre cu geam termopan, aparat de aer condiționat, grup sanitar propriu (cu w.c. tip turcesc), duș anti-vandalism (tip monovolum) (*C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 3 București*);
- la parterul centrului erau amenajate trei încăperi care aveau destinația de: cameră specială pentru frigidere, în care persoanele custodiate puteau depozita alimentele perisabile, cameră pentru depozitarea bunurilor personale și bibliotecă, unde în afara fondului de carte se găsea o mapă documentară cu legi aplicabile în materie (spre ex.: Legea nr. 254/2013 și Regulamentul de aplicare a dispozițiilor acesteia, extrase din Codul penal și Codul de procedură penală cu prevederi referitoare la executarea pedepselor privative de libertate, Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public etc.). Mapa documentară era tradusă în mai multe limbi de circulație internațională (engleză, germană, franceză ș.a.) (*C.R.A.P. nr. 1 București*);
- în fiecare cameră de detenție exista afișat programul de activități, iar drepturile, obligațiile și interdicțiile persoanelor custodiate erau disponibile pentru lecturare în clubul centrului (în limba română, franceză, engleză și germană), inclusiv extrase din actele normative în vigoare cu relevanță în domeniu (*C.R.A.P. Ialomița*);
- apa caldă era asigurată *non-stop*, fără întreruperi (*C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Cluj*);
- camerele erau bine luminate natural, datorită amplasamentului la etajele superioare ale clădirii, ferestrele erau cu geam termopan, securizate cu gratii și puteau fi deschise din interior (*C.R.A.P. Bacău*);
- camerele de deținere aveau ferestre PVC cu geam termopan cu folie antiefracție care asigurau luminatul natural corespunzător. Iluminatul artificial era asigurată printr-un sistem de iluminat electric dotat cu întrerupătoare de tip potențiomtru variabil, prin intermediul cărora se regla intensitatea luminii de la nivelul iluminatului de veghe până la nivelul optim (*C.R.A.P. Olt*);
- curțile de plimbare erau parțial acoperite (*C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Constanța*), dotate cu spalier pentru exerciții fizice, bandă de alergat și bicicletă medicinală

(C.R.A.P. nr. 1 București); ● în toate camerele de cazare erau instalate televizoare (C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Vrancea) sau televizoare LCD (C.R.A.P. Olt) conectate la rețeaua de difuzare a televiziunii prin cablu, care funcționau conform programului stabilit prin Regulamentul de Ordine Interioară al centrului (C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Olt); ● centrul nu se confrunta cu fenomenul de supraaglomerare (C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Covasna, C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Teleorman); ● dotările interioare, mobilierul, paturile, saltelele au fost îmbunătățite prin achiziții noi în anul 2017, ca urmare a unui program cu fonduri norvegiene (C.R.A.P. nr. 5 București); ● camerele de reținere erau dotate cu câte două paturi fixate în podea, având saltele noi, curate, aparat de aer condiționat, suport pentru obiecte (C.R.A.P. Covasna); ● toate camerele de reținere aveau grupuri sanitare proprii dotate corespunzător, curate, aveau pavimentul placat cu gresie antiderapantă și pereții cu faianță, ușor de igienizat (C.R.A.P. Olt); ● fiecare cameră era dotată cu paturi suprapuse, tip cușetă, cu saltele din materiale rezistente la uzură și ignifuge, masă și scaune, rafturi pentru bagaje, televizor, aparat de aer condiționat, difuzor cu potențiomtru pentru sistemul de radioficare, sistem de iluminat și lumină de veghe (C.R.A.P. Cluj); ● cazarea deținuților era diferențiată pe sexe și pe grupuri de vârstă, femeile fiind cazate separat față de bărbați, cu acces la toalete separate, iar minorii, de asemenea, cazați separat de persoanele adulte (C.R.A.P. Vrancea); ● persoanele private de libertate puteau avea acces la duș ori de câte ori doreau, în orice zi a săptămânii, în funcție de programul zilnic de activități (C.R.A.P. Vrancea); ● alimentele erau transportate cu autospeciala centrului, autorizată sanitar veterinar în recipiente speciale de inox, în stare foarte bună de igienă, prevăzute cu sistem de etanșeizare, care asigurau păstrarea temperaturii adecvate servirii (C.R.A.P. Vrancea);

Referitor la asistența juridică:

● întâlnirile cu avocații, aleși sau din oficiu, respectau confidențialitatea vizitei (aceasta realizându-se sub supraveghere vizuală) (C.R.A.P. Ialomița, C.R.A.P. Olt); ● camera pentru acordarea drepturilor la vizită, pachet și grefă cu apărătorul și interpretul era dotată corespunzător (dispozitiv de separare format dintr-un perete despărțitor din PVC prevăzut cu sertar de transfer cu preluare indirectă, și sistem de blocare care permitea transmiterea de înscrisuri, ușă și geam securizat, sistem de comunicare prin interfon etc.) (C.R.A.P. Olt);

Alte aspecte:

● erau întocmite procese-verbale referitoare la anunțarea familiei de către administrația centrului, indicându-se numele și calitatea, numărul de telefon, data și dacă avea sau nu alte nevoi speciale (C.R.A.P. Constanța); ● în cazul depunerii în arest a unei persoane de etnie maghiară care nu cunoștea limba română s-a folosit un interpret autorizat, vorbitor de limbă maghiară, fapt constatat prin procesul-verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor suspectului, semnat de reținut și de interpret (C.R.A.P. Covasna); ● în cursul anului 2018, în centru au fost custodiate persoane de cetățenie străină, care, conform documentelor puse la dispoziție, nu au solicitat sprijin sau asistență consulară, conducerea centrului a anunțat Inspectoratul General pentru Imigrări de situația acestor persoane (C.R.A.P. Covasna); ● centrul asigura materialele necesare corespondenței (coli de scris, plicuri, timbre) și nu au existat încălcări ale dreptului la corespondență, convorbiri telefonice, primire pachete, vizite sau cumpărături (C.R.A.P. Ialomița); ● transferul din centru în diferite locuri (penitenciar-spital, judecătorie, parchet) se efectua cu autospeciala centrului, care era curată și asigura condiții normale de transport (C.R.A.P. Olt); ● în situațiile în care transferarea persoanelor private de libertate din centru la penitenciar, la penitenciare–spital sau la alte instituții necesita mai mult timp (peste 3-4 ore), acestea primeau un pachet cu hrană rece și apă având ca valoare nutritivă suma caloriilor mesei de prânz și a cinei din ziua desfășurării

activității respective (C.R.A.P. Olt); ● centrul dispunea de o cameră de vizită cu separator și de o altă cameră destinată vizitelor, fără dispozitiv de separare (C.R.A.P. Vrancea);

Referitor la asistența medicală, pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2018 au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care menționăm:

- existau cabinete medicale amenajate și dotate conform Ordinului nr. 14/2018, emis de Ministerul Afacerilor Interne, pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă (C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. nr. 1 București);
- cabinetul medical era dotat cu aparatură și mobilier (C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. nr. 1 București);
- în cadrul centrului era amenajat un spațiu pentru efectuarea vizitei medicale la introducerea în centru și pentru acordarea consultațiilor medicale pentru persoanele arestate (C.R.A.P. Olt);
- erau întocmite fișe medicale pentru toate persoanele private de libertate, iar consultațiile medicale erau consemnate în fișe și în registrul de consultații. Tratamentele efectuate persoanelor private de libertate erau consemnate corespunzător în registrul de tratamente (C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Covasna, C.R.A.P. Ialomița, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. nr. 1 București);
- consultațiile medicale de specialitate, analizele medicale și investigațiile recomandate erau asigurate prin prezentarea persoanelor private de libertate la unități medicale din proximitate (C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Covasna, C.R.A.P. Ialomița, C.R.A.P. Bacău);
- existau fișe tip pentru constatarea și consemnarea mărcilor traumatiche, anexate fișei medicale a persoanei private de libertate (C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Ialomița, C.R.A.P. Covasna);
- medicamentele recomandate de medicul specialist erau distribuite persoanelor private de libertate numai de către personalul medical, fiind astfel respectate prevederile procedurii de sistem PS-01-DM nr. 4117408/14.01.2015 elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne (C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. nr. 1 București);
- dotarea cu ambulanță pentru transportul persoanelor private de libertate la unități medicale din proximitate (C.R.A.P. Teleorman);
- cabinetul medical avea Autorizația Sanitară de Funcționare, valabilă în termen, având ca obiectiv acordarea asistenței medicale generale (C.R.A.P. Teleorman, C.R.A.P. Bacău);
- centrul avea amenajată o sală dotată cu bicicletă medicală și spalier, unde persoanele private de libertate puteau desfășura exerciții fizice (C.R.A.P. nr. 5 București).

Conform răspunsului primit de la Parchetul de pe lângă Tribunalul București, în evidențele sale nu au fost identificate cauze care să corespundă datelor transmise. Demersurile vor continua în vederea identificării transmițerii Notelor de constatare a mărcilor traumatiche de către centrul de reținere și arestare preventivă, cât și a soluției dispuse în legătură cu acestea, de către organele de urmărire penală.

Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2017 la care răspunsul instituțiilor vizitate a fost primit în anul 2018, au fost constatate următoarele aspecte pozitive:

- dotarea cu trusă de prim ajutor și instruirea personalului angajat în aplicarea manevrelor de asigurare a suportului vital în caz de urgență (C.R.A.P. nr. 3 București);
- fișele medicale ale persoanelor private de libertate erau păstrate în plicuri sigilate, conform cu legislația în vigoare privind secretul medical și confidențialitatea datelor medicale personale (C.R.A.P. nr. 3 București);
- în cadrul centrului exista o cameră cu destinația de cabinet medical, unde se efectua vizita medicală a persoanelor aduse în centru (C.R.A.P. Cluj);
- cabinetul medical avea Autorizație Sanitară de Funcționare eliberată de Direcția Medicală a Ministerului Administrației și Internelor și era dotat cu aparatură medicală și mobilier (canapea consultații, birou medic, scaune, fișet cu lacăt pentru păstrarea documentelor

medicale, dulap pentru păstrarea medicamentelor, electrocardiograf portabil, tensiometru, stetoscop) (C.R.A.P. Vrancea); • existau întocmite Registrul de consultații, Registrul de tratamente și fișe medicale pentru toate persoanele private de libertate custodiate în centru. Consultațiile medicale erau consemnate atât în aceste fișe, cât și în Registrul de consultații (C.R.A.P. Vrancea); • formularul de consimțământ informat era completat în mod corespunzător, era atașat la fișa medicală a persoanei private de libertate și semnat de către aceasta (C.R.A.P. Vrancea); • medicamentele recomandate de către medici persoanelor private de libertate erau achiziționate de la o farmacie cu care Inspectoratul Județean de Poliție Vrancea avea încheiat un contract de prestări servicii (C.R.A.P. Vrancea).

Referitor la asistența psihologică, pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2018 au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care menționăm: • asistența psihologică pentru persoanele custodiate se acorda de către psihologi membri ai Colegiului Psihologilor din România, având drept de liberă practică, care participau la cursuri de formare profesională continuă (C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Ialomița); • din punct de vedere metodologic, activitatea de specialitate se desfășura conform Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (PRO-PS-04-IGPR/BPS) cu anexele sale, fiind întrunite astfel cerințele minime de furnizare a unui act profesional corespunzător (C.R.A.P. Olt); • furnizarea serviciilor de asistență psihologică, acordate persoanelor care solicitau în mod expres aceasta, se realiza după semnarea unei declarații de consimțământ, în conformitate cu Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (PRO-PS-04-IGPR/BPS), în vigoare de la data de 30.01.2012 (C.R.A.P. Olt).

Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2017 la care răspunsul instituțiilor vizitate a fost primit în anul 2018 au fost constatate următoarele aspecte pozitive:

- asistența psihologică pentru persoanele custodiate se acorda de către psihologi membri ai Colegiului Psihologilor din România, având drept de liberă practică (C.R.A.P. Cluj, C.R.A.P. Vrancea);
- periodic psihologii participau la cursuri de formare profesională continuă (C.R.A.P. Vrancea);
- activitățile psihologice erau consemnate în Registrul de evidență a actelor profesionale (C.R.A.P. Vrancea).

► Deficiențele constatate în cadrul activității de monitorizare a centrelor de reținere și arestare preventivă cuprinse în rapoartele de vizită sunt prezentate în continuare.

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2018 urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2017, la: Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vrancea și Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Cluj.

Referitor la condițiile de cazare:

- cu toate îmbunătățirile/renovările efectuate de conducerea C.R.A.P. nr. 1 București, erau persoane reținute care erau custodiate în condiții degradante în cinci camere nerenovate (lumina naturală insuficientă, aer insuficient și implicit, camere neaerisite corespunzător din cauza ferestrelor de dimensiuni reduse, iluminatul artificial necorespunzător se realiza fie prin becuri cu filament, fie prin tuburi cu neon, care răspândeau o lumină slabă, difuză, iar din această cauză activitățile curente zilnice (scris, citit), nu puteau fi prelungite până la sfârșitul zilei; pereți deteriorați, murdari, ce prezentau urme de igrasie; instalații sanitare vechi, uzate și defecte; starea de curățenie și igienă necorespunzătoare a camerelor). **Avocatul Poporului a recomandat** C.R.A.P. nr. 1 București efectuarea demersurilor necesare finalizării procesului de renovare și modernizare a tuturor spațiilor centrului, în special în sectorul de deținere

destinat cazării persoanelor private de libertate de sex masculin, având în vedere că la data vizitei acesta nu era în întregime renovat și modernizat; ● majoritatea persoanelor custodiate a declarat echipei de vizitare că nu primiseră produse igienico-sanitare din partea conducerii centrului, nici la încarcerare, ca efecte, nici lunar ori periodic, aspect constatat și de membrii echipei de vizitare în timpul vizitei, conducerea centrelor precizând că în anul 2018 nu au fost alocate fonduri speciale. (C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. nr. 5 București). **Avocatul Poporului a recomandat** C.R.A.P. nr. 1 București efectuarea demersurilor la autoritatea ierarhic superioară, în vederea alocării de fonduri necesare asigurării produselor igienico-sanitare pentru menținerea igienei personale și colective a persoanelor custodiate, în conformitate cu prevederile legale – art. 169 alin. 1 din Regulamentul aprobat prin OMAI nr. 14/2018. **Avocatul Poporului a recomandat** Direcției Generale de Poliție a Municipiului București asigurarea produselor igienico-sanitare la încarcerare și periodic pentru persoanele private de libertate. Conducerea Direcției Generale de Poliție a Municipiului București **a comunicat** că la nivelul tuturor centrelor de reținere și arestare preventivă au fost alocate persoanelor private de libertate produse de igienă personală, precum și produse de întreținere a curățeniei. Cu privire la același aspect, în conformitate cu prevederile art. 101 alin. (2) și art. 245 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor preventive privative de libertate dispuse în cursul procesului penal, prin dispoziție a Inspectorului General al Poliției Române, a fost reglementat conținutul setului de produse igienico-sanitare pus la dispoziția persoanelor private de libertate, cu ocazia primirii în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Inspectoratului General al Poliției Române; ● una din camerele de deținere era într-o stare necorespunzătoare de curățenie și igienă, având pereții murdari, lumina naturală era necorespunzătoare datorită amplasării centrului la subsol, grupul sanitar nu era izolat de cameră și nu era asigurată ventilația. (C.R.A.P. nr. 5 București). **Avocatul Poporului a recomandat** Direcției Generale de Poliție a Municipiului București alocarea fondurilor necesare pentru efectuarea unor lucrări de reparații, zugrăvire și igienizare în camerele de deținere unde era necesar, modificarea grupurilor sanitare ale camerelor în scopul izolării acestora de restul camerei, în vederea respectării normelor igienico-sanitare și a asigurării intimității persoanelor private de libertate, îmbunătățirea ventilației. Conducerea Direcției Generale de Poliție a Municipiului București **a comunicat** că la nivelul centrelor de reținere și arestare preventivă din subordinea Poliției Capitalei au fost efectuate în cursul anului 2018, lucrări de renovare/reabilitare a spațiilor de cazare a persoanelor private de libertate, fiind finalizate până în prezent lucrările la demisolul C.R.A.P. nr. 1 (18 camere de cazare). În prezent se află în derulare lucrări de renovare a spațiilor de cazare de la nivelul C.R.A.P. nr. 2 (centrul unde sunt custodiate persoanele de sex bărbătesc minore), nr. 8 (din cadrul Secției 13 Poliție) și nr. 9 (din cadrul Secției 15 Poliție). În funcție de alocările bugetare, lucrările vor continua și la celelalte centre de reținere și arestare preventivă, fiind o prioritate pentru Poliția Capitalei îmbunătățirea condițiilor de custodie a persoanelor private de libertate. Totodată, mai multe imobile în care funcționează secții de poliție (inclusiv C.R.A.P. nr. 5 din cadrul Secției 6 Poliție) au fost incluse într-un program de reabilitare, prin finanțare de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.), în acest sens, de la Inspectoratului General al Poliției Române urmând a fi demarate procedurile necesare realizării investiției; ● lipsa unor condiții corespunzătoare pentru asigurarea drepturilor persoanelor private de libertate (acces la toaletă, imposibilitatea asigurării luminii naturale, condiții de cazare și servire a mesei necorespunzătoare etc.), ceea ce impunea relocarea cât mai grabnică a arestului într-o altă clădire (C.R.A.P. Vrancea). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii C.R.A.P. Vrancea efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru finalizarea achiziției unui nou imobil care să

asigure condițiile corespunzătoare respectării drepturilor persoanelor arestate și ale personalului angajat. Conducerea CRAP Vrancea a precizat în răspunsul formulat că de la începutul anului 2017 au fost făcute demersuri de relocare, având în vedere că actualul sediu nu poate asigura condiții corespunzătoare de cazare pentru persoanele private de libertate.

● camerele de reținere nu erau aerisite și luminate natural corespunzător, lumina de veghe era puternică, fiind aprinsă permanent, o parte a persoanelor custodiate acoperiseră becurile cu hârtie, prosoape sau pulovere pentru a nu-i deranja, spațiile nu erau igienizate corespunzător, unele camere erau murdare și neigienizate, persoanele reținute depozitau obiectele și hrana pe paviment, constatându-se dezordine (*C.R.A.P. Constanța*). **Avocatul Poporului a recomandat conducerii** C.R.A.P. Constanța îmbunătățirea condițiilor de cazare prin asigurarea iluminatului corespunzător în camerele de deținere atât ziua, cât și noaptea; continuarea lucrărilor de zugrăvire și igienizare a camerelor de deținere; examinarea oportunității relocării persoanelor private de libertate până la finalizarea lucrărilor de reparații în cameră. Unitatea vizitată **a răspuns** că în camerele de deținere se asigură un iluminat corespunzător. Au fost finalizate lucrările de zugrăvire și igienizare a camerelor de deținere, inclusiv a grupurilor sanitare. ● grupurile sanitare prezentau o stare necorespunzătoare (w.c.-uri turcești, instalații tehnico-sanitare vechi și defecte, miros dezagreabil, igienă precară) (*C.R.A.P. Covasna și C.R.A.P. Constanța*), nu asigurau intimitatea la dușuri, băile nu erau adaptate utilizării de către persoanele cu dizabilități locomotorii (*C.R.A.P. Covasna*). Deși erau dotate corespunzător, starea de igienă la unele grupuri sanitare era precară, vasele W.C. erau murdare, iar mirosul era dezagreabil (*C.R.A.P. Bacău*). Curățenia în camere era asigurată de către persoanele private de libertate. Centrul nu dispunea de o mașină de spălat și de spațiu pentru uscarea hainelor, astfel pe parcursul vizitei s-a constatat că persoanele custodiate își spălau manual hainele, fiind uscate pe calorifere în diferite camere și spații comune. Echipa de vizită a constatat inexistența scaunelor în camere (*C.R.A.P. Covasna*). **Avocatul Poporului a recomandat conducerii** C.R.A.P. Covasna dotarea camerelor cu scaune, achiziționarea unei mașini de spălat și a unui suport pentru uscarea hainelor pentru respectarea prevederilor regulamentului, care precizează că administrația centrului asigură facilități pentru spălarea, uscarea, după caz, călcarea și distribuirea rufelor și a cazarmamentului, cu respectarea normelor în domeniu, fie contractează aceste tipuri de servicii prin operatori economici specializați, precum și igienizarea toaletelor și asigurarea respectării intimității la dușuri, **conducerii C.R.A.P. Bacău**, îmbunătățirea condițiilor de cazare prin igienizarea grupurilor sanitare, iar **conducerii C.R.A.P. Constanța**, efectuarea unor lucrări de igienizare și amenajare a grupurilor sanitare unde au fost semnalate neconformități. **Conducerea C.R.A.P. Covasna a comunicat** că au fost efectuate demersuri către Serviciul Logistic în vederea luării de îndată a unor măsuri pentru dotarea camerelor cu mijloace de odihnă, respectiv 22 de scaune fixate, conform raportului aprobat de conducerea inspectoratului. Centrul a fost dotat cu o mașină de spălat și două suporturi pentru uscarea hainelor destinate persoanelor private de libertate. Au fost efectuate demersuri către Serviciul Logistic în vederea luării de îndată a unor măsuri pentru renovarea grupurilor sanitare și asigurarea intimității. **Conducerea Inspectoratului de Poliție Județean Bacău a comunicat** că se vor dispune măsuri de monitorizare a modului în care se realizează igienizarea acestora de către persoanele private de libertate și de punere la dispoziție periodic a materialelor și a produselor de igienizare de lucrătorii centrului. **Conducerea C.R.A.P. Constanța a comunicat** că au fost finalizate lucrările de zugrăvire și igienizare a grupurilor sanitare; ● în discuțiile membrilor echipei de vizită cu persoanele custodiate, acestea au menționat calitatea necorespunzătoare a hranei, iar pe durata desfășurării vizitei s-a constatat că hrana care era furnizată de la Penitenciarul București Rahova a sosit cu mare **întârziere (ora 15)**, administrația centrului nu primise meniul

săptămânal (*C.R.A.P. nr. 5 București*). În ziua efectuării vizitei la C.R.A.P. Bacău nu a fost respectat programul zilnic de servire a mesei (ora 13-14), iar din interviurile cu persoanele custodiate în centru a reieșit că ora de servire a hranei a fost depășită și în alte zile. Potrivit articolului 167 alin. (3) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018 privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, „*orele de servire a hranei, modalitatea și locul de servire a acesteia se stabilesc în cadrul programului zilnic, aprobat prin Regulamentul de ordine interioară*” (*C.R.A.P. Bacău*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii C.R.A.P. nr. 5 București efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii hranei distribuite persoanelor custodiate, având în vedere că acest aspect a fost reclamat de majoritatea persoanelor private de libertate și primirii în timp util a meniului săptămânal, schimbarea modalității de furnizare a hranei, astfel încât să se evite întârzieri în distribuirea hranei, și conducerii C.R.A.P. Bacău respectarea orelor de servire a mesei. Conducerea Direcției Generale de Poliție a Municipiului București **a comunicat** că la nivelul direcției nu există un punct de preparare a hranei pentru persoanele reținute/arestate preventiv încarcerate în centrele din subordine, aceasta fiind furnizată de Penitenciarul Rahova, în baza convenției încheiate cu Poliția Capitalei, cantitatea și calitatea hranei fiind apanajul exclusiv al furnizorului. În conformitate cu prevederile Convenției-cadru privind hrănirea prin unități din sistemul administrației penitenciare a persoanelor private de libertate aflate în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, având ca semnatori Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne, încheiată în anul 2018 între Penitenciarul București Rahova și Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, preluarea hranei de la penitenciar se realizează o dată pe zi, la ora 11³⁰. Pentru transportul și distribuirea hranei la centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea D.G.P.M.B., Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă dispune de autospeciale autorizate din punct de vedere sanitar-veterinar. În vederea implementării recomandării referitoare la calitatea și modalitatea de distribuire a hranei, la data de 05.09 2018 a avut loc o ședință de lucru cu reprezentanții furnizorului, ocazie cu care au fost stabilite o serie de măsuri de natură a conduce la îmbunătățirea activității din acest punct de vedere, printre care: transmiterea de către Penitenciarul Rahova a meniului decadal în vederea comunicării la timp centrelor de reținere și arestare preventivă; reducerea timpului de așteptare la preluarea hranei de la Penitenciarul Rahova; distribuirea hranei cu cel puțin 45 minute mai devreme de la Penitenciarul Rahova, pentru ca hrana să poată fi verificată și transportată în timp util în condiții corespunzătoare din punct de vedere calitativ și organoleptic. Conducerea Inspectoratului de Poliție Județean Bacău **a transmis** că deficiența constatată de echipa de vizită referitoare la nerespectarea programului de servire a mesei de prânz în data de 29.06.2018 s-a produs din cauza unei situații neprevăzute, fiind necesară escortarea unei persoane private de libertate la Spitalul Județean Bacău, ceea ce a presupus redirectionarea resurselor umane și materiale pentru îndeplinirea acestei activități. Conducerea inspectoratului a considerat că deficiența constatată a fost un caz izolat și va fi remediată printr-o mai bună organizare a activității centrului; ● aerisirea camerelor nu se putea realiza din interiorul acestora, ferestrele din termopan putând fi deschise doar de supraveghetori din exterior, la solicitarea arestaților (*C.R.A.P. Olt*). **Avocatul Poporului a recomandat** C.R.A.P. Olt asigurarea posibilității de aerisire a spațiilor de reținere prin deschiderea ferestrelor din interior, dând posibilitatea persoanelor custodiate să efectueze aerisirea ori de câte ori este nevoie. Conducerea C.R.A.P. Olt **a comunicat** că la data de 16.01.2018 Guvernul României a aprobat prin Memorandumul nr. 2331 reactualizarea „Calendarului de măsuri 2018-2024 pentru soluționarea supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție, în executarea

hotărârii-pilot Rezmiveș și alții împotriva României”, iar prin Planul de investiții detaliat, Planului de resurse umane pentru M.A.I., precum și impactul financiar al acestora, Inspectoratului de Poliție al Județului Olt i s-a stabilit măsura „construire arest suprateran nou”, cu o valoare actualizată a obiectivului – „2.000.000 lei” și termen de finalizare „2023”, astfel această recomandare va fi implementată prin construirea acestui obiectiv nou; ● la data efectuării vizitei în centru era custodiată o persoană încadrată în grad de handicap grav, cu deficit locomotor. Din discuțiile cu această persoană privată de libertate a reieșit că întâmpina mari dificultăți în folosirea grupului sanitar, centrul neavând nici o cameră cu grup sanitar amenajat pentru persoane cu dizabilități (bare de sprijin, scaun w.c. adaptat, covorașe antialunecare etc.) (C.R.A.P. Teleorman). **Avocatul Poporului a recomandat** C.R.A.P. Teleorman dotarea grupurilor sanitare existente cu dispozitive speciale pentru persoanele private de libertate cu dizabilități. Conducerea C.R.A.P. Teleorman **a comunicat** că a fost demarată procedura pentru achiziționarea unui scaun cu toaletă de cameră pentru persoanele cu dizabilități, având următoarele caracteristici: cadru rezistent din aluminiu, ușor de transportat, echipat cu vas W.C. și colac capitonat, dotat cu ventuze antialunecare; ● curtea de plimbare din cadrul unității vizitate era de dimensiuni foarte reduse, segmentată prin grilaje metalice, ceea ce îi conferea un aspect de cușcă, nu avea copertină care să ofere protecție în condiții meteo nefavorabile (C.R.A.P. nr. 3 București). **Avocatul Poporului a recomandat** C.R.A.P. nr. 3 București efectuarea demersurilor în vederea asigurării unui spațiu mai generos pentru curtea de plimbare și exercițiu fizic, precum și dotarea acestuia corespunzător pentru exercițiu fizic, odihnă (bănci) și zone adăpostite împotriva intemperiilor. Deoarece **conducerea C.R.A.P. nr. 3 București nu a răspuns la recomandarea formulată, a fost sesizată autoritatea ierarhic superioară (Ministerul Afacerilor Interne). Conducerea Inspectoratului General al Poliției Române (I.G.P.R.) a transmis** că prin mecanismul norvegian, în anul 2017 a fost distribuită o bicicletă medicinală pliabilă de cameră, precum și un spalier de gimnastică, depozitat și în prezent în sala de sport a Secției 4 Poliție, întrucât nu a fost identificată o soluție tehnică de montare a acestuia, datorită înălțimii insuficiente a curții de plimbare, dar și a imposibilității intervenției asupra aparatului din perspectiva modului în care acesta a fost obținut.

Referitor la asistența medicală în ceea ce privește centrele de reținere și arestare preventivă vizitate în anul 2018, deficiențele constatate au fost următoarele:

● la data vizitei, Autorizația Sanitară de Funcționare a Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nu fusese reînnoită, unitatea făcând demersuri către Direcția Medicală a Ministerului Afacerilor Interne în acest sens (C.R.A.P. Olt). **Avocatul Poporului a recomandat** urgentarea demersurilor în vederea reînnoirii Autorizației Sanitare de Funcționare. **Instituția vizitată a răspuns** că a fost definitivată documentația necesară în vederea reînnoirii Autorizației Sanitare de Funcționare a Centrului de Reținere și Arestare Preventivă, iar memoriul tehnic justificativ împreună cu anexele prevăzute de lege au fost înaintate către Centrul Medical Județean Olt, în vederea verificării și solicitării eliberării Autorizației Sanitare de Funcționare; ● medicamentele recomandate de medicul specialist erau distribuite persoanelor private de libertate atât de către personalul medical, cât și de personalul operativ (agenți), nefiind astfel respectate prevederile procedurii de sistem PS-01-DM nr. 4117408/14.01.2015, elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne (C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Constanța, C.R.A.P. Covasna). **Avocatul Poporului a recomandat** ca distribuirea tratamentului persoanelor private de libertate să fie făcută numai de către personalul medical, în conformitate cu prevederile procedurii de sistem PS-01-DM nr. 4117408/14.01.2015. Instituțiile vizitate **au răspuns** că în urma recomandării Avocatului

Poporului și în temeiul O.M.A.I. nr. 14/08.03.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, distribuirea tratamentului persoanelor private de libertate se face exclusiv de către personalul medical, în conformitate și cu prevederile procedurii de sistem PS-01-DM nr. 4117408/14.01.2015 (*C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Constanța*) sau că se încearcă identificarea unor soluții pentru scoaterea la concurs și încadrarea unor posturi de personal medical dedicat pentru Centrul de Reținere și Arestare Preventivă, sau încheierea unor contracte de prestări servicii cu personal medical PFA pentru acoperirea serviciilor în afara orelor de program și sărbătorilor legale, astfel încât să fie asigurată respectarea prevederilor art. 158, alin. 4 din O.M.A.I. nr. 14/2018 (*C.R.A.P. Covasna*); ● în cadrul centrului nu exista un spațiu amenajat în mod corespunzător pentru acordarea consultațiilor medicale (*C.R.A.P. Teleorman*). **Avocatul Poporului a recomandat** amenajarea unui spațiu și dotarea corespunzătoare a acestuia în vederea acordării consultațiilor medicale persoanelor private de libertate. Instituția vizitată **a răspuns** că s-a amenajat și dotat corespunzător un spațiu cu destinația cabinet medical în interiorul centrului, în vederea acordării consultațiilor medicale persoanelor private de libertate; ● asistența medicală a persoanelor custodiate în acest centru putea fi asigurată de personalul medical din cadrul C.R.A.P. nr. 1 București, la solicitare. Conform documentelor prezentate, ultima vizită a unui cadru medical în acest centru era consemnată în anul 2010, motivarea conducerii fiind lipsa solicitărilor (*C.R.A.P. nr. 5 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Direcției Generale de Poliție a Municipiului București să întreprindă măsurile legale care se impun pentru examinarea posibilității ca un cadru medical să se deplaseze periodic în centru în scopul verificării stării de sănătate a persoanelor custodiate, având în vedere că ultima prezentare a unui cadru medical era consemnată în anul 2010. Instituția vizitată **a răspuns** că referitor la constatările și recomandările formulate pe linia asigurării asistenței medicale, în conformitate cu prevederile art. 136 alin. (4) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, asistența medicală a persoanei private de libertate se asigură de către personalul medico-sanitar cu atribuții în acest sens din cadrul unității medicale a Ministerului Afacerilor Interne. În acest context, o copie a Raportului privind vizita desfășurată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 din cadrul Secției 6 Poliție, a fost transmisă Centrului Medical de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu „Dr. Nicolae Kretzulescu”, unitate care urma a înainta un răspuns în conformitate cu prevederile Legii nr. 35/1997; ● centrul nu avea în dotare trusă medicală de prim-ajutor (*C.R.A.P. nr. 5 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Direcției Generale de Poliție a Municipiului București să întreprindă măsurile legale care se impun în vederea achiziționării unei truse medicale de prim-ajutor. Instituția vizitată **a răspuns** că ulterior vizitei reprezentanților instituției Avocatului Poporului, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 a fost dotat cu două truse de acordare a primului ajutor în caz de urgență; ● postul de medic și un post de asistent medical prevăzute în schema de personal pentru acordarea asistenței medicale persoanelor private de libertate custodiate la nivelul centrului, erau vacante (*C.R.A.P. Bacău*). **Avocatul Poporului a recomandat** îmbunătățirea asistenței medicale a persoanelor arestate prin încadrarea de personal medical (medic, asistenți medicali) pe funcțiile vacante. Instituția vizitată **a răspuns** că aspectele privind îmbunătățirea asistenței medicale a persoanelor private de libertate prin încadrarea de personal medical intră în sfera de competență a Centrului Medical Județean Bacău, centrul înaintând o copie a Raportului de vizită către această structură pentru a lua la cunoștință de constatările și recomandările comisiei, precum și pentru dispunerea de măsuri; ● existența unor posturi vacante de medici, lipsa recipientelor pentru colectarea deșeurilor tăietoare-

înțepătoare, identificarea unor medicamente cu termenul de valabilitate expirat, completarea necorespunzătoare a fișelor medicale și a fișelor privind consimțământul informat al persoanelor private de libertate, lipsa afișării programului de consultații al medicului, distribuirea medicamentelor persoanelor private de libertate de către personalul mediu sanitar fără a exista recomandarea medicului menționată în fișa medicală (*C.R.A.P. Ialomița*).

Avocatul Poporului a recomandat efectuarea demersurilor necesare privind ocuparea posturilor vacante de medici existente la nivelul Inspectoratului de Poliție al Județului Ialomița, afișarea programului de consultații al medicului și informarea persoanelor custodiate în acest sens, achiziționarea unor recipiente destinate colectării deșeurilor tăietoare-înțepătoare, verificarea periodică a termenului de valabilitate a medicamentelor și materialelor sanitare din cabinetul medical și eliminarea corespunzătoare a celor expirate, completarea corespunzătoare a fișelor medicale și a fișelor privind consimțământul informat al persoanelor private de libertate, distribuirea medicamentelor persoanelor private de libertate de către personalul medical numai la recomandarea medicului. Instituția vizitată **a răspuns** că Inspectoratul de Poliție al Județului Ialomița – Centrul de Reținere și Arestare Preventivă își însușește recomandările precizate în Raportul de vizită, în conformitate cu prevederile legale din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventive, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora; ● centrul deținea Autorizație Sanitară de Funcționare, dar aceasta nu era avizată pentru anul în curs. Unitatea fiind în curs de reamenajare, se efectuaseră demersuri pentru reavizarea anuală a acesteia către Direcția Medicală a Ministerului Afacerilor Interne (*C.R.A.P. Constanța*).

Avocatul Poporului a recomandat urgentarea demersurilor în vederea avizării anuale a Autorizației Sanitare de Funcționare. Instituția vizitată **a răspuns** că avizarea anuală a Autorizației Sanitare de Funcționare a centrului va fi obținută după efectuarea cadastrului inspectoratului de poliție; ● la data vizitei, în cadrul centrului se efectuau lucrări de construcție și amenajare a unei săli de tratament în vederea extinderii spațiului destinat acordării asistenței medicale (*C.R.A.P. Constanța*).

Avocatul Poporului a recomandat finalizarea lucrărilor de construcție și amenajarea sălii de tratament în vederea extinderii spațiului destinat acordării asistenței medicale. Instituția vizitată **a răspuns** că a fost finalizată amenajarea sălii de tratament; ● asigurarea asistenței medicale în centru numai în cazul solicitărilor persoanelor private de libertate (*C.R.A.P. Constanța*).

Avocatul Poporului a recomandat analizarea posibilității de asigurare a asistenței medicale în cadrul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Constanța prin delegare de personal medical de la Centrul Medical Județean. Instituția vizitată **a răspuns** că se analizează posibilitatea de asigurare a asistenței medicale în cadrul centrului prin suplimentarea funcțiilor de medic și asistent medical; ● existența anumitor dificultăți în asigurarea serviciilor de medicină dentară (lipsă personal, mijloace de transport insuficiente etc.) (*C.R.A.P. Constanța*).

Avocatul Poporului a recomandat identificarea unor soluții în vederea asigurării în bune condiții a serviciilor de medicină dentară. Instituția vizitată **a răspuns** că în cadrul Centrului Medical Județean Constanța funcționează două cabinete de medicină dentară, la care au acces atât cadrele MAI din aria de responsabilitate, cât și persoanele custodiate în C.R.A.P. Constanța; ● nu existau întocmite Registrul pentru evidența persoanelor aflate în refuz de hrană și Registrul de evidență al bolnavilor internați în unități sanitare spitalicești. Astfel, aspectele referitoare la evidența persoanelor arestate preventiv/reținute aflate în refuz de hrană sau internate în spital în perioada 2017-2018 nu au putut fi verificate (*C.R.A.P. nr. 1 București*).

Avocatul Poporului a recomandat întocmirea Registrelor pentru evidența persoanelor aflate în refuz de hrană și evidența bolnavilor internați în unități sanitare spitalicești; ● existența unor dificultăți în ceea ce privește internarea în penitenciarele-spital a persoanelor custodiate diagnosticate cu afecțiuni psihice. Astfel, în

centru era custodiată o persoană privată de libertate diagnosticată cu afecțiuni psihice, cu tentative de suicid în antecedente, pentru care medicul centrului solicitase internarea într-un penitenciar-spital cu secție de profil, demers rămas fără rezultat, până la data vizitei (C.R.A.P. nr. 1 București). **Avocatul Poporului a recomandat** încheierea unor protocoale de colaborare cu penitenciarele-spital, astfel încât să fie asigurată intervenția terapeutică de specialitate în condiții optime persoanelor private de libertate, în special a celor diagnosticate cu afecțiuni psihice; • nerespectarea prevederilor legale referitoare la transmiterea notelor de constatare a mărcilor traumatice „de îndată” către unitățile de parchet competente, dispoziții prevăzute în art. 32 alin. (2) din O.M.A.I. nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, fiind constatat faptul că intervalul de transmitere a fost cuprins între 5 ore și cca. 3 luni. Sub acest aspect, **MNP a sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul București. Avocatul Poporului a recomandat** C.R.A.P. nr. 1 București respectarea dispozițiilor prevăzute în art. 32 alin. (2) din O.M.A.I. nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, în sensul de a transmite „de îndată” unității de parchet competente Notele privind constatarea mărcilor traumatice.

Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2017 la care răspunsul din partea instituțiilor vizitate a fost primit în anul 2018 au fost constatate și o serie de deficiențe: • nu exista un cabinet medical amenajat în cadrul centrului, iar pentru ca persoanele custodiate să beneficieze de asistență medicală constantă și pentru probleme specifice perioadei de arest, ar fi necesară înființarea unui cabinet medical propriu, soluție care de altfel a mai fost propusă cu 2 ani înainte, în 2015, prin Raportul Special al instituției Avocatul Poporului (C.R.A.P. nr. 3 București). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii Ministerului Administrației și Internelor și Inspectoratului General al Poliției Române să întreprindă măsurile legale care se impun în vederea înființării unui cabinet medical propriu. În răspunsul primit din partea Inspectoratului General al Poliției Române **s-a menționat** că în cazul Direcției Generale a Poliției Municipiului București, Cabinetul Medical pentru Aresturi din cadrul CMDTA „Dr. Nicolae Kretzulescu” funcționează într-o singură locație, respectiv la sediul SIRAP (Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă), iar toate persoanele custodiate la nivelul unității de poliție sunt prezentate pentru efectuarea examenului medical la primire, respectiv a triajului epidemiologic, iar ulterior sunt încarcerate la unul din centre. • postul de medic prevăzut în schema de personal pentru acordarea asistenței medicale persoanelor private de libertate custodiate la nivelul centrului era vacant, iar medicamentele prescrise de către medic persoanelor private de libertate erau distribuite conform recomandărilor medicului, de către personalul medical sau personalul de serviciu (polițiști), nefiind respectate astfel prevederile Procedurii PS-01-DM elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne (C.R.A.P. Vrancea). **Avocatul Poporului a recomandat** efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii asistenței medicale a persoanelor arestate prin încadrarea de personal medical (medic, asistenți medicali) pe funcțiile vacante, precum și prin distribuirea tratamentului persoanelor private de libertate numai de către personalul medical, în conformitate cu prevederile Procedurii PS-01-DM elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne.

Referitor la asistența psihologică în ceea ce privește centrele de reținere și arestare preventivă vizitate în anul 2018, deficiențele constatate au fost următoarele: • referitor la acordarea asistenței psihologice, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului (C.R.A.P. nr. 5 București) informarea periodică și încurajarea persoanelor private de libertate

de a solicita servicii de asistență și consiliere psihologică pe perioada custodiei, ținând seama că unele dintre aceste persoane erau custodiate pe o perioadă mare de timp. Unitatea vizitată a **transmis** instituției Avocatul Poporului că la nivelul fiecărei camere de deținere este întocmită o mapă ce conține toate informațiile necesare pentru persoanele private de libertate, cu privire la drepturile și obligațiile ce le revin, incluzând datele de contact și atribuțiile instituției Avocatul Poporului, cât și date și informații cu privire la dreptul de asistență psihologică și religioasă. În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor din anul 2018 s-a constatat: camerele centrului dețineau mape cu informare despre regulamentul și drepturile persoanelor arestate. Totodată, în interiorul camerelor și pe pereții holurilor centrului erau afișate adresa instituției Avocatul Poporului, alături de posibilitatea de a solicita consiliere psihologică și consiliere religioasă, astfel că recomandarea a fost implementată; ● **referitor la lipsa unui registru de consiliere, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului întocmirea unui registru de consiliere, separat de registrul de scoateri, în care să se menționeze activitatea psihologică, prezența psihologului în cadrul centrului (C.R.A.P. nr. 5 București). Unitatea vizitată a **transmis** instituției Avocatul Poporului că la nivelul centrului a fost înființat, la recomandarea instituției Avocatul Poporului, un registru special în care se consemnează activitatea de consiliere psihologică și cea de consiliere religioasă, registru ce conține rubrici privind tipul activității efectuate (consiliere psihologică sau religioasă), data și intervalul orar în care s-a derulat activitatea în cauză, numele, prenumele și semnătura persoanei private de libertate care a beneficiat de acest drept, precum și o rubrică ce conține numele, prenumele și semnătura persoanei care a efectuat activitatea în cauză; ● **referitor la angajarea unor psihologi cu competențe în specialitatea Psihologie clinică, Avocatul Poporului a recomandat** (C.R.A.P. nr. 5 București, C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Constanța) efectuarea demersurilor pentru angajarea sau contractarea unor psihologi cu competență profesională psihologie clinică (sau psihoterapie), în funcție de numărul de solicitări și nevoile centrului de reținere și arestare preventivă, care să asigure servicii de consiliere psihologică și psihoterapie persoanelor reținute și arestate preventive, având în vedere că la data vizitei în cadrul Biroului Psihologie ofițerii psihologi erau atestați ca psihologi în domeniul securității și siguranței naționale și nu aveau competențe în a asigura consilierea psihologică a arestatului, ci doar pot furniza asistența psihologică primară. Unitatea vizitată (C.R.A.P. nr. 5 București) a **transmis** instituției Avocatul Poporului că Biroul Psihologie din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București își desfășoară activitatea în conformitate cu Legea nr. 213/2004 și a Ordinului Ministerului Afacerilor Interne nr. 23/2015. Activitatea de asistență psihologică acordată persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă se desfășoară în conformitate cu Procedura PRO-PS-04 1.G.P.R/BPS, Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor preventive privative de libertate dispuse în cursul procesului penal și în baza Dispoziției Directorului General al D.G.P.M.B. nr. 863/20.09.2017. Activitatea desfășurată presupune acordarea asistenței psihologice primare persoanelor reținute sau arestate preventiv și asigurarea suportului psihologic în vederea adaptării la mediul de arest/detențiune, prin identificarea și ameliorarea stărilor disfuncționale atunci când acestea sunt semnalate. Activitatea respectă normele legale prevăzute de Colegiul Psihologilor (actele normative în vigoare și codul deontologic al profesiei de psiholog). La nivelul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București a fost amenajat un spațiu destinat exclusiv activității de asistență psihologică, respectând normele precizate (existența unui spațiu de 10 m², fotolii de relaxare, canapea, mediu relaxant etc.). Biroul Psihologie este avizat ca punct de lucru al Centrului de Psihosociologie din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, în specialitatea psihologie clinică, dar nu deține specialiști pentru a asigura consiliere

psihologică sau psihoterapie arestaților preventiv, sens în care vor fi efectuate demersuri pentru mărirea schemei de ofițeri psihologi la Biroul Psihologie; formarea de ofițeri psihologi în domeniul consilierii și/sau psihoterapiei în conformitate cu normele Colegiului Psihologilor din România - programe de master/formări acreditate de Colegiul Psihologilor din România; recrutare din sursă externă a unor specialiști deja formați pe domeniul consiliere/psihoterapie; Conducerea DGPMB a menționat că s-a implicat în pregătirea unui psiholog din cadrul biroului pe domeniul psihologiei clinice, că acesta a obținut atestatul de psiholog clinician, care urmează a fi emis de către Colegiul Psihologilor din România (C.R.A.P. 1). C.R.A.P. Constanța **a transmis** că se analizează posibilitatea înființării unor posturi de psiholog la nivelul CRAP, cu încadrarea unor specialiști cu competențe în zona psihologiei clinice, precum amenajarea unui cabinet psihologic la nivelul CRAP care să asigure atât suportul logistic desfășurării acestei activități, cât și elemente de siguranță pentru psiholog; ● **referitor la starea de sănătate mintală a persoanelor custodiate** (C.R.A.P. nr. 5 București), **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului monitorizarea stării de sănătate mintală și a statusului psiho-emoțional a persoanelor aflate cu tratament psihiatric sau cu riscuri identificate în sfera psihologică. Unitatea vizitată **a transmis** instituției Avocatul Poporului că raportul privind vizita desfășurată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 a fost prelucrat cu toți polițiștii din cadrul Secției 6 Poliției - C.R.A.P. nr. 5, în vederea respectării recomandărilor formulate; ● **referitor la cabinetul psihologic, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului amenajarea unui spațiu special destinat desfășurării activității de asistență psihologică, conform Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Olt, C.R.A.P. Bacău, C.R.A.P. Ialomița). Unitatea vizitată **a transmis** (C.R.A.P. Olt) că, potrivit Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (PRO-PS-04-IGPR/BPS), „**Exercitarea actului psihologic e condiționată de respectarea condițiilor de competență profesională, precum și de spațiu, dotare tehnică și metodologică, potrivit actelor normative în vigoare**”. În aceeași procedură se mai precizează „**În scopul bunei desfășurări a activității de asistență psihologică, în fiecare unitate de arest este obligatorie asigurarea unui spațiu cu rol de cabinet psihologic, garantându-se astfel accesul solicitanților la acest tip de serviciu. Exigențele impuse de lege în acest domeniu vizează respectarea standardelor calitative privind mobilierul, protecția împotriva factorilor de mediu perturbatori, precum și asigurarea condițiilor igienico-sanitare corespunzătoare**”. Conform Ordinului Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, art. 87 alin. (2) „**Exercitarea actului psihologic se realizează în spații special amenajate**, de către psihologii cu drept de liberă practică încadrați în funcții de specialitate în Ministerul Afacerilor Interne”. Șeful C.R.A.P. și șeful I.P.J. Olt au comunicat Inspectoratului General al Poliției Române anterior că „nu există spațiu amenajat și nu s-a identificat un alt spațiu pentru desfășurarea activităților de asistență psihologică a persoanelor private de libertate custodiate”, informând totodată despre necesitatea, în vederea optimizării condițiilor materiale existente, dotării cabinetului medical cu mobilier și accesorii adecvate desfășurării actului psihologic, tehnică de calcul, cameră video de supraveghere, amenajarea încăperii, teste și instrumente psihologice. Unitatea vizitată (C.R.A.P. Olt) **a transmis** că întrucât la data de 16.01.2018 Guvernul României a aprobat prin Memorandum nr. 2331 reactualizarea „Calendarului de măsuri 2018-2024 pentru soluționarea supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție, în executarea hotărârii-pilot Rezmiveș și alții împotriva

României”, iar prin Planul de investiții detaliat, Planului de resurse umane pentru M.A.I., precum și impactul financiar al acestora, Inspectoratului de Poliție al Județului Olt i s-a stabilit măsura „construire arest suprateran nou”, cu o valoare actualizată a obiectivului – „2.000.000 lei” și termen de finalizare „2023”, iar această recomandare va fi remediată prin construirea acestui obiectiv nou. Până la momentul construirii unui nou centru, activitatea de consiliere psihologică din cadrul Centrului de reținere și arestare preventive Olt se va desfășura în spațiul în care funcționează biblioteca și un post telefonic. Evidența activităților, precum și documentele în care sunt materializate acestea sunt întocmite prin grija ofițerului psiholog în cadrul biroului repartizat acestuia. Conducerea C.R.A.P. Bacău **a transmis** că pentru amenajarea unui cabinet psihologic este necesară identificarea unui spațiu în cadrul centrului cărui să i se schimbe destinația și care este pretabil pentru o astfel de activitate, măsura urmând a fi luată în cel mai scurt timp posibil. Conducerea C.R.A.P. 1 urmează să răspundă la această recomandare; • **referitor la persoanele vulnerabile custodiate, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului (C.R.A.P. Constanța) asigurarea asistenței psihologice persoanelor custodiate, cu prioritate persoanelor vulnerabile, în special minorii, femeile, persoanele cu dizabilități, cu tulburări psihice, cu situație socio-familială deosebită, persoanele consumatoare de droguri sau străinii, printr-o activitate constantă și crescută a ofițerilor psihologi în arest, popularizarea acestei activități psihologice prin afișarea unor informări în camere și în spațiile comune. *Unitatea vizitată a răspuns* că activitatea se desfășoară potrivit O.M.A.I. nr. 23/2015 privind activitatea de psihologie în M.A.I. cu modificările și completările ulterioare, Procedurii PRO-PS-04-IGPR/BPS privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere arestare preventivă din Poliția Română și Regulamentului din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate. Activitatea desfășurată presupune acordarea asistenței psihologice primare persoanelor reținute sau arestate preventiv și asigurarea suportului psihologic în vederea adaptării la mediul de arest/detențiune, prin identificarea ameliorarea stărilor disfuncționale atunci când acestea sunt semnalate. În raport cu existența unor decalări temporale între momentul întocmirii solicitării de către cel custodiat și efectuarea propriu-zisă a ședinței de asistență psihologică, acestea au la bază pe de o parte, circuitul documentelor prevăzute de actele ce reglementează activitatea, în sensul că Centrul întocmește adresa de solicitare/înaintare a solicitării de asistență, aceasta este ulterior preluată și înregistrată la nivelul Compartimentului Psihologie și, în raport cu activitățile existente se efectuează, în cel mai scurt timp posibil activitatea. În cazul minorilor, consimțământul tutorelui legal este o condiție obligatorie pentru acordarea asistenței psihologice. Există cazuri în care minorii încarcerați nu sunt vizitați de părinți o perioadă mare de timp, aceștia neputând fi asistați psihologic încă de la introducerea în Centru. Această situație necesită reglementări legislative în sensul renunțării la obținerea consimțământului tutorelui, eventual tutorele urmând a fi informat despre asistența psihologică acordată minorului, activitatea urmărind interesul copilului. Un alt aspect care îngreunează acest traseu al documentelor se datorează faptului că, în realitate, cabinetul psihologic nu se află în aceeași clădire cu centrul, cum se menționează în raport, ci într-un sediu al IPJ Constanța situat la peste 7 km distanță. Prezența psihologului la sediul IPJ Constanța nu este zilnică, atât din considerente de ordin temporal, cât al programului activităților derulate, ori logisticii implicate. De asemenea, unitatea vizitată a menționat că psihologul de unitate deține competențe limitate în activitatea desfășurată în centrele de reținere conferite de atestatul în specializarea psihologie aplicată în domeniul securității naționale, fiind necesare competențe din sfera psihopatologiei psihologiei clinice, atestate corespunzător de organisme abilitate. Atribuțiunile din fișa postului unui psiholog de unitate nu se concentrează exclusiv asupra

persoanelor custodiate la nivelul CRAP, ci dimpotrivă, activitățile cu pondere foarte ridicată numeric extrem de cronofage vizează personalul activ al IPJ Constanța, SRPT Constanța, SPTM Constanța, BCOO Constanța și SCCOPM Constanța, precum și familiile acestora și personalul aflat în rezervă, prin acordarea de asistență psihologică profilactică primară, etc., situație ce nu permite prezența constantă, crescută și proactivă ofițerilor psihologi la nivelul CRAP, astfel că activitățile se efectuează strict la solicitarea scrisă a persoanei reținute și/sau a personalului Centrului, conform procedurilor în vigoare; ● **referitor la fișele de consiliere, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului (*C.R.A.P. Constanța*) înregistrarea într-un registru unic a ședințelor de consiliere psihologică de care beneficiază persoanele private de libertate, cu indicarea numelui acestora, precum și întocmirea fișelor de consiliere psihologică în urma fiecărei ședințe de consiliere psihologică care să conțină rubrici despre problematica abordată, metodele și tehnicile de intervenție, constatările, rezultatele, recomandările/concluziile ofițerului psiholog. **Unitatea vizitată a transmis** că la nivelul IPJ Constanța, conform OMAI 23/2015 cu modificările și completările ulterioare există Registrul de Evidență al Actelor Profesionale, unic pentru fiecare psiholog în care sunt menționate individual toate activitățile derulate de psihologul respectiv. Astfel, la nivelul acestui registru unic se regăsesc toate actele psihologice efectuate și totii beneficiarii de servicii: personal aflat în activitate, membrii ai familiilor acestora, personal aflat în rezervă, precum și persoane custodiate de CRAP, care au beneficiat de asistență psihologică. Registrul ce se regăsește la nivelul Compartimentului poate fi consultat în raport cu baza legală anterior menționată; ● **referitor la asigurarea corespunzătoare a asistenței psihologice, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului (*C.R.A.P. Bacău*) îmbunătățirea asistenței psihologice a persoanelor arestate prin completarea schemei de personal cu o funcție de psiholog cu competență în psihologie clinică, care să deservească nevoile Centrului de Reținere și Arestare Preventivă. **Unitatea vizitată a transmis** că suplimentarea schemei de personal cu o funcție de psiholog este în atenția conducerii inspectoratului, urmând a se dispune pe baza unei analize în acest sens; ● **referitor la gestionarea comportamentelor agresive din centru, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului** (*C.R.A.P. Bacău*) intensificarea supravegherii persoanelor custodiate în centru cunoscute ca având comportamente agresive, prin sporirea numărului de activități pe secțiile de deținere. **Unitatea vizitată a transmis** că în scopul prevenirii pe viitor a unor astfel de evenimente agresive, s-a procedat la instruirea lucrătorilor centrului în vederea efectuării cu maximă responsabilitate a activităților de supraveghere a persoanelor private de libertate, în special a celor cu comportamente agresive, și se vor desfășura activități specifice în funcție de particularitatea fiecărui caz în parte; ● **referitor la persoanele minore, Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrului** (*C.R.A.P. Ialomița*) acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore custodiate în centru, conform prevederilor art. 117 alin. 2 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. **Unitatea vizitată a transmis** că raportul privind vizita efectuată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Ialomița a fost diseminat tuturor lucrătorilor acestei structuri, ocazie cu care s-a procedat la reperlucrare legislației incidente în domeniu, punându-se accent pe normele referitoare la acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore custodiate în centru, în vederea adaptării la condițiile impuse de mediul privativ de libertate; ● **referitor la încurajarea accesării serviciilor psihologice de către persoanele custodiate**, în vederea prevenirii apariției comportamentelor dezadaptative și facilitării adaptării la mediul carceral, **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului (*C.R.A.P. Ialomița, C.R.A.P. Covasna*) asigurarea suportului psihologic corespunzător pentru ameliorarea stărilor disfuncționale atunci când acestea sunt semnalate și soluționarea problemelor psihologice a

persoanelor custodiate conform prevederilor legale, precum și încurajarea persoanelor custodiate de a solicita servicii de asistență psihologică pe perioada încarcerării. Unitatea vizitată **a transmis** că raportul privind vizita efectuată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Ialomița a fost diseminat tuturor lucrătorilor acestei structuri, ocazie cu care s-a procedat la reprelucrarea legislației incidente în domeniu; de asemenea, a fost întocmit Planul de măsuri nr. 43088/5.11.2018, în vederea implementării recomandărilor Avocatului Poporului ca urmare a vizitei din data de 9 iulie 2018. Pentru asistarea persoanelor private de libertate care nu cunosc limba română, C.R.A.P. Covasna propune acordarea consilierii psihologice cu sprijinul unui interpret autorizat, atâta timp cât există un consimțământ informat din partea persoanei pentru prezența acestuia pe durata întregii activități de consiliere psihologică; C.R.A.P. Covasna a transmis că au fost afișate în locuri vizibile (camere, mapa documentară, hol, camera de vizită) afișe cu mesaj specific, concepute la nivelul compartimentului psihologic, cu scopul încurajării persoanelor private de libertate de a solicita servicii de asistență psihologică; • **referitor la refuzul de hrană**, Regulamentul de ordine interioară (C.R.A.P. Covasna) nu precizează aspectul referitor la anunțarea psihologului de unitate. Astfel, potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, aprobat prin Ordinul al Ministrului Afacerilor Interne nr. 14 din 9 februarie 2018: *Art. 88 (4) Șeful centrului anunță psihologul de unitate cu privire la intrarea persoanei private de libertate în refuz de hrană. (5) Psihologul de unitate acționează prin consiliere individuală pe toată perioada refuzului de hrană, informând persoana privată de libertate despre riscurile continuării acestei forme de protest. Avocatul Poporului a recomandat* conducerii centrului (C.R.A.P. Covasna) modificarea prin completarea secțiunii refuz de hrană din cadrul Regulamentului de ordine interioară cu privire la anunțarea psihologului de unitate și asigurarea consilierii individuale pe toată durata formei de protest. **Instituția a răspuns** că au fost inserate în Regulamentul de Ordine Interioară nr.78971 din 5.09.2018 la capitolul XVIII – Refuzul de hrană, mențiuni referitoare la anunțarea psihologului de unitate și asigurarea consilierii individuale pe toată durata formei de protest; • **referitor la colaborarea cu CPECA, Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului (C.R.A.P. Covasna) urgentarea colaborării cu CPECA prin contactarea telefonică/scrisă, astfel încât să nu existe întârzieri în acordare serviciilor de evaluare și consiliere a persoanelor reținute din partea specialiștilor CPECA Covasna. Instituția **a transmis** că se va urgenta colaborarea cu Centrul de Prevenire Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna prin contactare telefonică/ scrisă, astfel încât să nu existe întârzieri în acordarea serviciilor de evaluare și consiliere pentru a preveni crearea unor dificultăți pentru echilibrul psiho-emoțional al persoanei private de libertate consumatoare de droguri.

Pe parcursul vizitelor efectuate în anul 2017 la care răspunsul din partea instituțiilor vizitate a fost primit în anul 2018, au fost constatate o serie de deficiențe privind asistența psihologică:

- **nu era amenajat un spațiu cu destinația de cabinet psihologic**, așa cum prevede Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (PRO-PS-04-IGPR/BPS), la art. IV, alin. 4.1, lit. a, b „În scopul bunei desfășurări a activității de asistență psihologică, în fiecare unitate de arest este obligatorie asigurarea unui spațiu cu rol de cabinet psihologic...” (C.R.A.P. Cluj, C.R.A.P. Vrancea). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrelor asigurarea unui spațiu cu destinația de cabinet psihologic, în conformitate cu prevederile Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia

structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română. Unitatea vizitată **a transmis** că au fost trasate sarcini, iar raportul a fost trimis Compartimentului Psihologie în vederea remedierii deficiențelor constatate (C.R.A.P. Vrancea); • informațiile referitoare la **posibilitatea accesării unor servicii de asistență psihologică nu se regăseau formulate clar în procesul verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor** (la capitolul I DREPTURI erau enumerate principalele drepturi de care puteau beneficia persoanele reținute/arestate, dreptul la asistență psihologică nefiind printre acestea), încheiat între conducerea centrului și persoana reținută/arestată, imediat după introducerea acesteia în arest, în concordanță cu prevederile Legii 254/2013, art. 111, alin.(2) „Persoanele aflate în centrele de reținere și arestare preventivă sunt cazate, de regulă, în comun, putând presta muncă, la cerere, în interesul centrului și putând beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă, în interiorul centrului, sub pază și supraveghere, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.” (C.R.A.P. Cluj). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului introducerea informațiilor referitoare la posibilitatea accesării serviciilor de asistență psihologică în procesul verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor încheiat între conducerea centrului și persoana reținută/arestată, imediat după introducerea acesteia în arest. Unitatea vizitată urmează să răspundă la această recomandare; • **minorii custodiați nu au beneficiat de asistență psihologică**, în conformitate cu prevederile art. 117 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal „Pe timpul executării arestării preventive, minorului i se acordă asistență psihologică, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale.” (C.R.A.P. Cluj, C.R.A.P. Vrancea). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrelor acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore custodiate în centru, în condițiile legii; (C.R.A.P. Cluj, C.R.A.P. Vrancea); Conducerile centrelor urmează să răspundă la recomandarea formulată; • **nu au fost prezentate documente care să ateste exercitarea activității de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia centrului**, invocându-se dreptul la confidențialitate a informațiilor și actelor profesionale, conform prevederilor legislative ale profesiei de psiholog cu drept de liberă practică - Legea nr. 213/2004, a Codului deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, cât și aspectele din descrierea procedurii PRO-PS-04-IGPR/BPS ; din atitudinea psihologilor a reieșit că aceștia **nu dețineau informații despre atribuțiile instituției Avocatul Poporului și a Domeniului privind prevenirea torturii, nu se dorea oferirea de informații despre activitatea desfășurată sau prezentarea registrelor din care să reiasă calitatea serviciilor acordate** (C.R.A.P. Vrancea). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii centrului formarea continuă a personalului, motivat de faptul că la data vizitei psihologii cu care s-a discutat nu aveau cunoștințe cu privire la atribuțiile instituției Avocatul Poporului – Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

• **Alte aspecte:** • din verificarea documentelor privind cazarea în centru a rezultat faptul că **5 persoane minore** din cele 7 custodiate în anul 2018 **au fost cazate** pe o perioadă de timp mai scurtă sau mai lungă în camere **împreună cu persoane majore**. (C.R.A.P. Ialomița). **Avocatul Poporului a emis o recomandare** conducerii C.R.A.P. Ialomița să întreprindă măsurile legale care se impun pentru respectarea prevederilor art. 256 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, conform căruia „Cazarea persoanelor private de libertate se realizează, de regulă, în comun, cu respectarea strictă a principiului separării femeilor de bărbați și a tinerilor de ceilalți majori”. Unitatea vizitată **a transmis** că Raportul privind vizita efectuată la C.R.A.P. Ialomița a fost diseminat

tuturor lucrătorilor acestei structuri, procedându-se la reprelucrarea legislației incidente în domeniu, punându-se accent pe normele referitoare la cazarea persoanelor private, cu respectarea strictă a principiului separării femeilor de bărbați și a tinerilor de ceilalți majori, conform prevederilor art. 256 alin. (1) din Hotărârea nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 și a fost întocmit un plan de măsuri pentru implementarea recomandărilor Avocatului Poporului; • din verificarea în mod aleatoriu a registrelor întocmite, s-a constatat că unele nu erau completate corespunzător (registru de evidență a perchezițiilor camerelor de deținere, nu rezulta scopul fiecărei percheziții, tabelul perchezițiilor efectuate în 2018 nu preciza intervalul orar al acțiunii, nu era completată rubrica observații/concluzii iar semnătura oficialului responsabil era uneori ignorată, nu existau evidențe privind percheziția sumară la intrarea și ieșirea persoanelor private de libertate și a percheziției bagajelor acestora, nu erau înregistrate petiții și cereri de audiență, corespondența primită/trimisă de persoanele private de libertate și nu era evidențiată utilizarea mijloacelor de imobilizare). Incomplete și fără anexe justificative au fost și următoarele registre: registrul de evidență vizite/pachete/sume de bani, registrul de evidență scoatere la curtea de plimbare, registrul scoaterii/intrării din/în centru, registrul de primire și punere în libertate/transferul, registrul de evidență alfabetică a persoanelor private de libertate. **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii C.R.A.P. Ialomița completarea corespunzătoare a tuturor registrelor înființate la nivelul centrului (inclusiv Registrul de evidență a perchezițiilor camerelor de deținere și Tabelul privind perchezițiile efectuate în anul 2018), evidențierea tuturor perchezițiilor sumare la intrarea sau ieșirea persoanelor private de libertate și a percheziției bagajelor acestora, înregistrarea în totalitate a petițiilor și cererilor de audiență cât și a corespondenței primite sau trimise de persoanele private de libertate, precum și consemnarea utilizării mijloacelor de imobilizare. Conducerea C.R.A.P. Ialomița **a comunicat** că Raportul privind vizita efectuată la C.R.A.P. Ialomița a fost diseminat tuturor lucrătorilor acestei structuri, procedându-se la reprelucrarea legislației incidente în domeniu, punându-se accent pe modul de completare a registrelor existente la nivelul centrului, conform prevederilor art. 70 alin. (3) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora; • perchezițiile corporale amănunțite aveau loc în camera șefului de tură (cameră dotată cu sistem de supraveghere video) (C.R.A.P. Constanța), nefiind respectate prevederile art. 35 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, aprobat prin Ordinul nr. 14/2018 („percheziția corporală amănunțită se execută în spații special amenajate nesupravegheate video, de către un polițist de același sex cu persoana percheziționată în condiții care să nu lezeze demnitatea persoanei private de libertate și cu respectarea dreptului acesteia la viața intimă”). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii C.R.A.P. Constanța executarea perchezițiilor corporale amănunțite în condiții care să respecte dreptul la intimitate al persoanelor custodiate, în spații care să fie astfel amenajate încât să nu permită observarea percheziției de către personalul neimplicat în percheziție și nici surprinderea acesteia pe camerele video. Conducerea C.R.A.P. Constanța **a răspuns** că perchezițiile corporale amănunțite sunt executate cu respectarea dreptului la intimitate a persoanelor custodiate, în camera de schimb, fiind un spațiu delimitat de o perdea mată; • la avizier erau afișate numărul de telefon al Baroului București și numele judecătorului de supraveghere a privării de libertate, însă nu erau menționate și alte coordonate de contact (denumire, număr de telefon, adresă etc.) ale altor autorități publice, instituții publice, organe judiciare etc., care ar fi putut fi necesare persoanelor custodiate în situația în care acestea, în baza dreptului de petiționare, ar fi dorit să adreseze cereri, reclamații și sesizări pentru apărarea drepturilor lor. De

asemenea, nici în mapele de cameră ale persoanelor custodiate de unitatea de poliție vizitată nu se regăsea o listă cu coordonate de contact ale altor autorități publice, instituții publice, organe judiciare ș.a. (*C.R.A.P. nr. 3 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii C.R.A.P. nr. 3 București afișarea la avizierul C.R.A.P. nr. 3 București a coordonatelor de contact - denumire, număr de telefon, adresă etc. - ale altor autorități publice, instituții publice, organe judiciare etc. Deoarece **conducerea C.R.A.P. nr. 3 București nu a răspuns la recomandarea formulată, a fost sesizată autoritatea ierarhic superioară (Ministerul Afacerilor Interne). Conducerea Inspectoratului General al Poliției Române (I.G.P.) a transmis** că la avizierul centrului au fost afișate și datele de contact ale altor instituții publice/organe judiciare pentru asigurarea accesului persoanelor private de libertate în mod corespunzător la organe/instituții publice, precum și în vederea asigurării dreptului de petiționare; • C.R.A.P. nr. 3 București dispunea de o cutie poștală, care era amplasată pe hol, în afara sectorului de deținere, fapt ce împiedica persoanele private de libertate să-și exercite nestingherit dreptul la petiționare și corespondență, fiind într-un fel „dependente” de personalul angajat al unității de poliție, care putea depune sau nu corespondența/petiția acestora la cutia poștală (*C.R.A.P. nr. 3 București*). **Avocatul Poporului a recomandat** conducerii C.R.A.P. nr. 3 București amplasarea cutiei poștale în interiorul sectorului de deținere, astfel încât persoanele private de libertate să-și exercite nestingherit dreptul de petiționare și dreptul la corespondență, dat fiind faptul că la data vizitei aceasta era amplasată pe hol, în afara sectorului de deținere. Deoarece **conducerea C.R.A.P. nr. 3 București nu a răspuns la recomandarea formulată, a fost sesizată autoritatea ierarhic superioară (Ministerul Afacerilor Interne). Conducerea Inspectoratului General al Poliției Române (I.G.P.R.) a transmis** că a fost amplasată o cutie poștală în interiorul sectorului de deținere.

► De asemenea, în cursul anului 2018, în temeiul **art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată**, potrivit căruia „*Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală*”, a sesizat organele de urmărire penală, vizând cazuri din locuri de detenție vizitate.

• urmare a vizitei efectuate la **C.R.A.P. Teleorman**, echipa de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii a luat la cunoștință despre faptul că în cursul anului 2017 a fost înregistrată prezența unor semne de violență corporală într-un număr de **8 cazuri**, iar în anul 2018, până la momentul efectuării vizitei, în **5 cazuri**. Acestea au fost consemnate în evidențele medicale și în procesele-verbale întocmite la încarcerare, sub semnătura persoanei private de libertate. În 5 cazuri, persoanele au declarat că au fost agresate de către organele de poliție în cursul arestării. În două cazuri persoanele nu au prezentat urme de violență, conform proceselor-verbale puse la dispoziție. **Pentru celelalte 3 cazuri, conform proceselor-verbale de percheziție corporală la introducerea în centrul de reținere și arestare preventivă, persoanele au declarat că au fost agresate de organele de poliție.** Conform mențiunilor din aceste procese-verbale au fost constatate semne de violență (echimoze - ochi, nas, umăr, zona lombară, genunchi; escoriații - cot, picior; peteșii - brațe, zona toracală; contuzie). Potrivit afirmațiilor persoanelor arestate preventiv, semnele de violență au provenit: într-un caz din loviturile aplicate cu pumnii, palmele și bastonul de cauciuc de către polițiști; într-un alt caz de la lucrători din cadrul poliției cu ocazia încătușării; în altă situație de la lucrători din cadrul Poliției. Urmare a constatării semnelor de violență, a fost sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Teleorman. Din discuțiile purtate cu personalul medical din cadrul unității vizitate și conform documentelor prezentate, semnele de violență au fost consemnate în evidențele medicale și în procesele-verbale întocmite la încarcerare, sub semnătura persoanei private de

libertate, „fiind întreprinse demersurile legale, un exemplar al procesului verbal întocmit la încarcerare fiind trimis Parchetului”.

Avocatul Poporului s-a adresat Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman, solicitând informații referitoare la soluțiile dispuse în legătură cu persoanele private de libertate care au susținut că au fost agresate fizic de către organele de poliție. **Parchetul de pe lângă Tribunalul Teleorman a răspuns** la solicitare, precizând că pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman nu sunt înregistrate dosare penale privind infracțiunile de purtare abuzivă, cercetare abuzivă, supunerea la rele tratamente și tortură, care să fi fost formulate împotriva unor agenți de poliție de către persoane private de libertate în baza unor mandate de arestare, emise în condițiile legii de către judecător. Demersurile vor continua în vederea identificării transiterii Notelor de constatare a mărcilor traumatiche de către centrul de reținere și arestare preventivă, cât și a soluției dispuse în legătură cu acestea, de către organele de urmărire penală.

- Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă al I.P.J. Constanța, ocazie cu care s-a constatat că zece persoane private de libertate au prezentat leziuni traumatiche (escoriații, echimoze, hematoame, tumefacții, plagă), produse anterior procesului de încarcerare, notele de constatare întocmite de personalul medical fiind transmise organelor de urmărire penală, respectiv Parchetului de pe lângă Tribunalul Constanța și Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța.

În urma vizitei efectuate, instituția Avocatul Poporului a solicitat Parchetului de pe lângă Tribunalul Constanța și Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța informații cu privire la soluțiile dispuse în aceste cazuri. Într-un caz, Parchetul de pe lângă Tribunalul Constanța ne-a comunicat că, din verificările efectuate, nu a fost întocmită notă privind constatarea mărcilor traumatiche care să fi fost înaintată unității de parchet. Persoana privată de libertate, prin rechizitoriu, a fost trimisă în judecată pentru comiterea infracțiunii de omor prevăzută de art. 188 alin. (1) Cod penal, iar leziunea suferită a fost avută în vedere la soluționarea cauzei, întrucât persoana privată de libertate a declarat pe parcursul urmăririi penale faptul că a fost înjunghiată de victima infracțiunii de omor, prin același rechizitoriu dispunându-se clasarea cauzei pentru săvârșirea infracțiunii de loviri sau alte violențe prevăzute de art. 193 alin. (2) Cod penal. Într-un alt caz, Parchetul de pe lângă Tribunalul Constanța ne-a comunicat că nota privind constatarea mărcilor traumatiche a fost comunicată la data de 07.05.2018 unității de parchet, în referire la dosarul penal, în care se efectuau cercetări față de persoana privată de libertate pentru comiterea infracțiunii de tentativă de omor prevăzută de art. 32 alin. (1) Cod penal raportat la art. 188 Cod penal. Pe parcursul cercetărilor, persoana privată de libertate a susținut în mod constant faptul că leziunile suferite, au fost provocate de persoana vătămată, care a agresat-o fizic, din materialul probator rezultând că susținerile sale nu se confirmă. În cauză a fost întocmit rechizitoriu, cu mențiunea că persoana privată de libertate nu a formulat plângere penală pentru comiterea infracțiunii de loviri sau alte violențe prevăzută de art. 193 Cod penal. Cu privire la celelalte cazuri, Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța ne-a solicitat informații suplimentare în vederea identificării dosarelor penale.

► ***Cu privire la sesizarea autorităților ierarhic superioare:***

- ***Față de faptul că nu s-a primit răspuns la recomandările către Ministerul Afacerilor Interne și Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 din cadrul Secției 4 Poliție București, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au sesizat Ministerul Afacerilor Interne cu o adresă pentru examinarea situației create.***

Conducerea Inspectoratului General al Poliției Române a transmis, prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului, răspunsul la Recomandările formulate de Avocatul Poporului prin raportul de vizită.

Față de răspunsurile transmise de Inspectoratul General al Poliției Române la două recomandări, instituția Avocatul Poporului s-a adresat din nou Ministerului Afacerilor Interne solicitând reexaminarea situației și informarea instituției Avocatul Poporului.

*Răspunsul conducerii I.G.P.R. la prima Recomandare a Avocatului Poporului, privind demersuri pentru înființarea unui cabinet medical propriu (ca în penitenciare): „...în cazul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București (D.G.P.M.B.), Cabinetul Medical pentru Aresturi din cadrul C.M.D.T.A. „Dr. Nicolae Kretzulescu” **funcționează într-o singură locație**, respectiv la sediul S.I.R.A.P. (Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă), iar toate persoanele custodiate la nivelul unității de poliție sunt prezentate ... pentru efectuarea examenului medical la primire, respectiv a triajului epidemiologic, iar ulterior sunt încarcerate la unul din centre În situația în care persoana privată de libertate prezintă un risc epidemiologic sau este consumatoare de droguri, este încadrată într-un grad de handicap, situația este comunicată ofițerului de serviciu de către personalul medical, iar persoana în cauză se încarcerează în C.R.A.P. nr. 1, unde funcționează Cabinetul Medical pentru Aresturi din cadrul CMDTA „Dr. Nicolae Kretzulescu”. **Conducerea I.G.P. a mai precizat** și că „centrele de reținere și arestare preventivă nr. 2-11 din subordinea D.G.P.M.B. nu îndeplinesc la momentul actual condițiile prevăzute de legislația în vigoare pentru amenajarea și autorizarea sanitară de funcționare a unui cabinet medical, acordarea asistenței medicale ... în condiții de confidențialitate și respectare a drepturilor persoanelor private de libertate putând fi efectuată doar într-un spațiu special amenajat, conform legislației incidente”. În sprijinul celor de mai sus, inspectorul general al IGP a invocat și dispozițiile referitoare la organizarea centrelor de reținere și arestare preventivă, organizarea sectorului de cazare a persoanelor private de libertate și cadrul de realizare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor, dispoziții prevăzute în art. 231 alin. (3), art. 232 alin (2) și art. 232 alin (7) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal din 10.03.2016, **concluzionând că „legislația nu impune existența unui spațiu cu destinația „cabinet medical” la nivelul fiecărui centru de reținere și arestare preventivă**”.*

*Astfel, conform art. 71 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 254/2013, „**dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri al persoanelor condamnate este garantat**”. Dreptul la asistență medicală **include** intervenția medicală, asistența medicală primară, asistența medicală de urgență și asistența medicală de specialitate”. **Asistența medicală**, tratamentul și îngrijirile în penitenciare **se asigură**, cu personal calificat, în mod gratuit, potrivit legii, **la cerere sau ori de câte ori este necesar**”. Or, **art. 71** alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 254/2013, **se regăsește în Titlul III, Cap. V din Lege, fiind aplicabil și centrelor de reținere și arestare preventivă!** Prin urmare, din prevederile legale antecitate, rezultă indubitabil **obligația conducerilor centrelor de reținere și arestare preventivă de a asigura persoanelor private de libertate asistența medicală primară, asistența medicală de urgență și asistența medicală de specialitate** la cererea acestora sau ori de câte ori este necesar.*

La data efectuării vizitei nu se putea asigura asistența medicală (primară, de urgență și de specialitate) persoanelor private de libertate, la cererea acestora sau ori de câte ori era necesar, întrucât nu exista un cabinet medical în cadrul Centrului de reținere și arestare preventivă nr. 3 din incinta Secției 4 Poliție București.

Legea nr. 254/2013 este un act normativ cu forță juridică superioară Regulamentului, care este un act subsecvent. În plus, dreptul la ocrotirea sănătății este garantat și de Constituția României, prin art. 34.

Răspunsul conducerii I.G.P.R. la a doua Recomandare a Avocatului Poporului privind angajarea part-time a unui interpret în funcție de necesitățile lingvistice ale persoanelor cu cetățenie străină aflate în custodia centrului vizitat: „...*legislația în domeniu nu prevede obligativitatea asigurării unui interpret pe perioada custodierii persoanelor private de libertate ... obligativitatea asigurării unui interpret se regăsește în dispozițiile art. 105² din Codul de Procedură Penală, însă acestea vizează audierea persoanelor în cadrul procesului penal*”. În cadrul acestui răspuns, conducerea I.G.P.R. s-a prevalat și de noile prevederi ale Ordinului nr. 14/2018, respectiv ale art. 26 alin. (5) și art. 38 alin. (4), precizând că ”la nivelul I.G.P. s-au dispus măsuri pentru traducerea broșurilor prin care i se aduc la cunoștință persoanei private de libertate drepturile, obligațiile și interdicțiile pe perioada custodierii în centru, astfel încât la primirea în centrul de reținere și arestare preventivă persoanei să-i fie înmănat un document care cuprinde aceste informații, redactat după caz, în limba pe care o cunosc sau într-o limbă de circulație internațională”.

Pentru acuratețe, redăm mai jos, articolele menționate:

► **Art. 26 alin. (5)** din Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 14/2018 se regăsește la **Secțiunea a 2-a, Examenul medical al persoanelor private de libertate la primirea în centru** și stipulează următoarele: *”Dacă persoana privată de libertate nu vorbește sau nu înțelege limba română, informațiile i se aduc la cunoștință în limba maternă ori în una din limbile de circulație internațională, prin intermediul unei persoane care poate comunica cu persoana sau prin înmânarea unui document care cuprinde aceste informații, redactat, după caz, în limba pe care o cunoaște sau într-o limbă de circulație internațională, inclusiv declarația pe proprie răspundere privind starea sa de sănătate și consimțământul informat”*.

► **Art. 38 alin. (4)** din același act normativ se regăsește la **Secțiunea a 4-a – Confirmarea comunicării despre prezența în centru, informarea inițială cu privire la drepturi, obligații și interdicții, recompense, abateri și sancțiuni disciplinare și interviuarea persoanei**, și prevede următoarele: *„În cazul persoanelor private de libertate care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română, nu se pot exprima ori au deficiențe de comunicare, informarea se realizează prin intermediul unei persoane care poate comunica cu aceasta sau prin înmânarea unui document care cuprinde aceste informații, redactat, după caz, în limba pe care o cunosc sau într-o limbă de circulație internațională”*.

Din interpretarea dispozițiilor legale menționate anterior, rezultă că **informarea** persoanelor care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română, nu se pot exprima ori au deficiențe de comunicare **se realizează în mai multe situații decât cele precizate de conducerea I.G.P.R. în răspuns** (respectiv numai examenul medical la primirea în centru și informarea cu privire la drepturi, obligații și interdicții)! Spre pildă: • informarea unui terț cu privire la starea de reținere/arestare a persoanei respective, • recompense, abateri și sancțiuni disciplinare, precum și • interviuarea persoanei custodiate.

În adresa formulată către Ministerul Afacerilor Interne am mai precizat că ne menținem punctul de vedere cu privire la cele două Recomandări ale Avocatului Poporului, și totodată, am supus atenției reexaminarea celor prezentate sub aspectul unor modificări legislative privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, pentru asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate și pentru asigurarea unui interpret în funcție de necesitățile lingvistice ale persoanelor private de libertate cu cetățenie străină.

Propuneri legislative:

- asigurarea asistenței medicale prin înființarea cabinetelor proprii în centrele de reținere și arestare preventivă;
- asigurarea unui interpret în funcție de necesitățile lingvistice ale persoanelor private de libertate cu cetățenie străină;
- analiza și completarea art. 247 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în sensul suplimentării numărului de vizite pentru persoanele de sex feminin, care au și alăptează copii minori și care execută o măsură privativă de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne;
- încheierea unor protocoale de colaborare cu penitenciarele-spital, astfel încât să fie asigurată intervenția terapeutică de specialitate în condiții optime pentru persoanele private de libertate, în special a celor diagnosticate cu afecțiuni psihice.
- angajarea sau contractarea unor psihologi cu competență profesională psihologie clinică (sau psihoterapie), care să asigure servicii de consiliere psihologică și psihoterapie persoanelor reținute și arestate preventive.

6. Penitenciare

Penitenciarele sunt servicii publice specializate ale căror principale atribuții sunt custodierea persoanelor private de libertate în timpul executării pedepselor și formarea unei atitudini sociale adecvate pentru adaptarea și integrarea la o viață normală în societate, după liberare.

Privarea de libertate trebuie să se realizeze cu asigurarea respectării demnității umane, ocrotirea sănătății, asigurarea dezvoltării abilităților folositoare pentru reintegrarea în societate, fără depășirea nivelului suferinței detenției. Deținuții își pierd libertatea dar nu trebuie să-și piardă demnitatea.

Respectarea demnității deținuților ca persoane umane trebuie să reprezinte valoarea etică de bază pentru persoanele responsabile de locurile de detenție și cei care lucrează în cadrul acestora, precum și pentru organele care efectuează vizitele și care sunt împuternicite cu funcția de supraveghere. Acest principiu de bază este stipulat în mod clar în art. 10 al Pactului internațional privind drepturile civile și politice **„Orice persoană privată de libertate va fi tratată cu umanitate și cu respectarea demnității inerente persoanei umane”** (*Asociația pentru prevenirea torturii, Ghid practic, Monitorizarea locurilor de detenție*).

Măsurile privative de libertate presupun pentru deținuți anumite inconveniente. Cu toate acestea, **privarea de libertate nu duce la pierderea drepturilor conferite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului**. În acest context, art. 3 din Convenție, care prevede că **”Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante”**, impune autorităților obligația de a asigura deținuților condiții cu respectarea demnității umane, precum și de a se asigura că modalitatea de executare nu supune persoana unor suferințe sau încercări de o intensitate care să depășească nivelul rezonabil inerent detenției. Totodată, sănătatea deținuților trebuie asigurată într-o manieră adecvată.

Actele normative care reglementează activitatea acestui loc de detenție sunt următoarele: • Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și

completările ulterioare • Legea nr.169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal • Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 privind Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 • Hotărârea Guvernului nr. 756/2016 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor și pentru modificarea H.G. nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției • Ordinul Ministrului Justiției nr. 160/C/2018 din 8 ianuarie 2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor; • Ordinul Ministrului Justiției nr. 2724/C/2018 din 10 iulie 2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a penitenciarelor, Ordinul nr.1676/C/2010 al ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor modificat prin Ordinul ministrului justiției nr.2772/C/2017 • Deciziile nr. 550/2011 și nr. 507/2012 ale Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare penitenciare și penitenciare spital, cu modificările și completările ulterioare • Ordinul Ministrului Justiției nr. 3936/2017 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea centrelor educative și a centrelor de detenție din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor • Ordinul nr.2890/C din 27 octombrie 2017 al ministrului justiției pentru aprobarea Normelor de echipare și a duratei de folosință a ținutei asigurate de administrația locului de deținere persoanelor private de libertate • Ordinul nr. 2772/C din 17 octombrie 2017 al Ministrului Justiției pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate • Ordinul nr.3146/C din 8 august 2018 al Ministrului Justiției pentru aprobarea valorilor financiare ale normelor de hrană ale persoanelor private de libertate; • Ordinul nr.1322/C din 25 aprilie 2017 al ministrului justiției pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de deținere aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor; • Ordinul nr. 429/C/2012 al Ministrului Justiției privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În România, sistemul penitenciar se confruntă cu dificultăți printre care supraaglomerarea, condițiile necorespunzătoare de cazare sau deficitul de personal. **În ultimii ani au fost înregistrate îmbunătățiri ale condițiilor de detenție, precum și măsuri de creștere și modernizare a capacității de cazare.**

Astfel, în anul 2018 Ministerul Justiției a publicat *Calendarul de măsuri 2018 – 2024 pentru soluționarea supra-aglomerării carcerale și a condițiilor de detenție, în executarea hotărârii-pilot Rezmives și alții împotriva României, pronunțată de CEDO la 25 aprilie 2017*, cu măsuri ce urmează să fie avute în vedere pentru executarea hotărârii pilot. Potrivit hotărârii pilot din 25 aprilie 2017, măsurile așteptate din partea României vor fi structurate pe două paliere, astfel:

i. *măsuri de natură administrativă, prin care să se reducă supra-aglomerarea și să se îmbunătățească condițiile materiale de detenție*

ii. *măsuri de natură legislativă care să asigure un recurs eficient pentru vătămarea suferită, de natura recursului preventiv și a recursului compensatoriu specific.*

Potrivit Ministerului Justiției, măsurile de natură administrativă au scopul de a reduce supraaglomerarea prin crearea unui număr de 439 locuri noi de cazare și construirea a două noi penitenciare, cu termen de finalizare anul 2021, care să cuprindă locuri noi de cazare după cum urmează: 875 locuri în perioada 2016-2017, 7520 locuri în perioada 2018-2020 și 2500 locuri în perioada 2021-2023.

Măsurile de natură legislativă au vizat: elaborarea Hotărârii Guvernului privind transmiterea unor imobile aflate în domeniul public al statului din administrarea Ministerului Apărării Naționale în administrarea Administrației Naționale a Penitenciarelor, destinate utilizării ca spații de cazare pentru deținuți; publicarea Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 care prevede un mecanism compensatoriu pentru deținuții cazați în condiții necorespunzătoare de detenție în sensul reducerii pedepsei ca măsură generală de degrevare a penitenciarelor; măsuri de investiții în infrastructura penitenciară în cadrul Programului “Justiție” finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021 prin care vor fi create minim 1420 noi locuri de cazare.

De subliniat că în cuprinsul **Calendarului publicat de Ministerul Justiției au fost menționate vizitele Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și Raportul Special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinați în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate (2015).**

Totodată, cu referire la ocuparea unor posturi vacante, Directorul General al Administrației Naționale a Penitenciarelor a informat instituția Avocatul Poporului că, prin Hotărârea de Guvern nr. 893 din 14.12.2017 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, **posturile prevăzute în cadrul sistemului administrației penitenciare au fost suplinite cu 1000.** Posturile suplimentare au fost distribuite în mod obiectiv bazându-se pe diferența dintre statul de organizare aflat în vigoare și statul de organizare optim rezultat din aplicarea standardelor de personal, către unitățile cu cel mai mare deficit de posturi prevăzute, fiind ridicate la un procent de 78% din necesarul optim. **Cu privire la investiții, Administrația Națională a Penitenciarelor a alocat fonduri în 2018 pentru modernizarea mai multor unități penitenciare, spre exemplu pentru 486 de locuri de cazare la Penitenciarul Constanța Poarta Albă.**

a) Pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Legii nr. 109/2009 prin care România a ratificat Protocolul opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului a continuat și în anul 2018 să efectueze vizite la unitățile penitenciare.

În acest sens, **în anul 2018, au fost efectuate un număr de 9 vizite** inopinate la următoarele locuri de detenție: Centrul Educativ Buziaș, județul Timiș, Penitenciarul Drobeta Turnu Severin-Secția Exterioară Vânjuleț, județul Mehedinți, Penitenciarul Slobozia, județul Ialomița, Penitenciarul Mărgineni, județul Dâmbovița, Penitenciarul București – Rahova, Secția Exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla, județul Cluj, Penitenciarul Focșani, județul Focșani, Penitenciarul Craiova-Secția Exterioară Ișalnița, județul Dolj și la Penitenciarul Botoșani, județul Botoșani. Din numărul total de vizite efectuate, următoarele două vizite au avut ca obiectiv verificarea implementării recomandărilor formulate urmare vizitelor din anul 2017: Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Focșani.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul activității de monitorizare efectuate în penitenciare, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite în cursul anului 2018.

*Au fost avute în vedere și rapoartele întocmite în anul 2018 urmare a vizitelor efectuate în cursul anului 2017, în următoarele unități: Penitenciarul Jilava, Penitenciarul Craiova.

Totodată, în cursul anului 2018, au fost finalizate o serie de demersuri ca urmare a vizitelor efectuate în anul 2017. În acest sens, au fost primite răspunsuri de la următoarele 8 unități penitenciare, după cum urmează: Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Mărgineni (vizita tematică), Penitenciarul Spital București-Rahova (vizită tematică), Penitenciarul Oradea, Penitenciarul București Jilava (vizită tematică), Penitenciarul Iași, Penitenciarul Bacău și Penitenciarul Focșani.

În cazul unor penitenciare vizitate au fost trimise adrese cu recomandări către autoritatea ierarhic superioară, respectiv Administrația Națională a Penitenciarelor și Ministerul Justiției. În alte situații au fost sesizate organele de urmărire penală (ex. Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași).

Pe parcursul efectuării vizitelor în penitenciare au fost constatate **aspecte pozitive**, dintre care amintim:

- amenajarea camerei „Tata și Copilul” destinată întâlnirilor taților cu copiii lor cu vârste de până la 12 ani dotată cu fotolii, jucării pentru copii, scaune mici, măsuță, pictură pe perete (*Penitenciarul Mărgineni*);
- acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar pe motiv umanitar (deces) în 12 cazuri (2017) și 6 cazuri în cursul anului 2018 până la data vizitei (*Penitenciarul Drobeta Turnu-Severin, Secția exterioară Vânjuleț*);
- respectarea circuitelor de sterilizare și distrugere a materialelor contaminate, precum și de securizare și depozitare a materialelor tăietor – înțepătoare
- serviciul medical al penitenciarului dispunea de ambulanță proprie
- cabinetul medical avea registru de consemnare a existenței mărcilor traumatiche sau a semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură (*Penitenciarul București Jilava*);
- persoanele private de libertate dependente de droguri beneficiau de tratament de substituție cu metadonă, iar 19 tineri foști consumatori de droguri erau beneficiari ai proiectului „Comunitatea terapeutică” fiind cazați separați, niciunul nu fusese sancționat disciplinar (*Penitenciarul București Jilava*);
- personalul medical, cu avizul conducerii centrului, a sesizat organele de cercetare penală în 10 cazuri (7 în anul 2017 și 3 în anul 2018) cu privire la posibile fapte de loviri, violențe și agresiuni sexuale (viol). În 9 cazuri persoanele vătămate au solicitat și au fost prezentate în vederea examinării medico-legale (*Centrul Educativ Buziaș*);
- hotărârile comisiei de disciplină privind aplicarea sancțiunii izolării fuseseră comunicate persoanelor sancționate sub semnătură, de către secretarul comisiei de disciplină, cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia. Niciuna dintre persoanele private de libertate sancționate disciplinar cu izolarea nu a formulat plângere împotriva hotărârii comisiei de disciplină prin care a fost aplicată această sancțiune. (*Penitenciarul Mărgineni*).

În cadrul activității de monitorizare, echipele de vizită ale Domeniului de prevenire a torturii au constatat o serie de **deficiențe**. Pentru remedierea lor, Avocatul Poporului a formulat recomandări către conducerea unităților vizitate, prin intermediul rapoartelor de vizită.

Au transmis răspunsuri până la momentul redactării prezentului raport, următoarele unități vizitate: Centrul Educativ Buziaș, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Jilava, Penitenciar Drobeta Turnu-Severin – Secția Exterioară Vânjuleț, Penitenciarul Gherla – Secția Exterioară Cluj-Napoca.

Reținem, în continuare, dintre **deficiențele** constatate, **recomandările formulate** și **răspunsurile primite**:

Referitor la aspectele juridice: ● nu existau reguli speciale de efectuare a percheziției în cazul persoanelor cu dizabilități sau a persoanele LGBT, persoane care pot fi în mod particular afectate de procedura percheziției (*Penitenciarul București Jilava*). Cu privire la **recomandarea** de dispunere a măsurilor necesare executării percheziției corporale, în cazul persoanelor cu dizabilități, în condiții care să respecte demnitatea umană, **conducerea Penitenciarului București Jilava a răspuns** că oportunitatea creării unei proceduri privind această activitate va fi analizată la nivelul A.N.P.; ● Potrivit art. 226 alin. (5) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 245/2013, pe timpul executării sancțiunii disciplinare cu izolarea, deținuților li se suspendă dreptul de a primi bunuri, **de a primi vizite**, cu excepția vizitelor apărătorului, persoanelor cu calități oficiale sau ale reprezentanților diplomatici, de a efectua convorbiri telefonice, precum și de a efectua cumpărături, în afara articolelor necesare pentru petiționare, corespondență, fumat și igienă individuală. **Recomandare:** utilizarea, în măsura posibilă, a prevenirii conflictelor, medierii sau a oricăror alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele. **Răspuns:** la nivelul Penitenciarului Jilava se utilizează tehnicile și mecanismele alternative de prevenire a conflictelor, fapt confirmat de numărul redus de sancțiuni disciplinare aplicate, comparative cu numărul de recompense acordate. Modificările R.O.I. vor fi operate doar în măsura în care acestea se vor regăsi în legislația execuțional-penală.

Referitor la asistența medicală: ● exista aparat medical de urgență, dar care nu era dotat corespunzător în conformitate cu baremul prevăzut de anexa 1 din Ordinul nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, existând lipsuri sau cantități insuficiente din unele medicamente (*Penitenciarul Mărgineni*); **Recomandare:** dotarea aparatului de urgență cu medicamente și materiale sanitare potrivit baremului prevăzut de actele normative în vigoare. **Răspuns:** conducerea Penitenciarului Mărgineni a solicitat Penitenciarului Spital București–Rahova sprijinul pentru achiziționarea de medicamente pentru aparatul de urgență. ● nu toate persoanele diagnosticate cu afecțiuni psihice fuseseră reevaluate la termen, existând anumite dificultăți în programarea lor pentru internare (*Penitenciarul Drobeta Turnu Severin- Secția Exterioară Vânjuleț*). **Recomandare:** reevaluarea periodică a tuturor persoanelor private de libertate diagnosticate cu boli cronice și stabilirea conduitei terapeutice adecvate. ● nu era asigurată permanența asistenței medicale (*Penitenciarul Drobeta Turnu Severin- Secția Exterioară Vânjuleț*) ● existau deficiențe în acordarea asistenței medicale stomatologice (*Penitenciarul Craiova*) ● aparatul medical de urgență nu era dotat corespunzător (*Penitenciarul Mărgineni*) ● infirmeria era nefuncțională/condiții improprii (*Penitenciarul Oradea*) ● existau sincope în aprovizionarea cu medicamente datorate procedurilor birocratice excesive legate de legislația actuală în domeniu ● în situația constatării urmelor/acuzelor de violențe, medicii consemnau cele constatate și declarațiile deținutului în fișa medicală, înscrisau semnele de agresiune în registrul special și anunțau șeful de secție sau șeful de tură. Unitatea penitenciară sesiza parchetul și judecătorul de supraveghere a privării de libertate (*Penitenciarul București Jilava*). **Recomandări:** dispunerea măsurilor necesare în vederea îmbunătățirii calității serviciilor de asistență medicală acordate persoanelor private de libertate. ● lipsa autorizației sanitar-veterinare pentru blocul alimentar (Centrul Educativ Buzias). **Recomandare:** efectuarea demersurilor necesare în vederea obținerii Autorizației sanitar – veterinar și pentru siguranța alimentelor pentru blocul alimentar; **Răspuns:** Penitenciarul Gherla-Secția Exterioară Cluj-Napoca **a precizat** cu privire la personal: un post de asistent medical și două posturi de șef de post control au fost ocupate prin schimbare din

funcție; postul de medic primar a fost la repartitie pentru absolvenții de rezidențiat astfel că acesta nu va putea fi scos la concurs până la momentul repartitiei. Instituția ne-a transmis că în cadrul Sectorului de acordare a vizitelor de la Secția Exterioară Cluj Napoca nu poate fi amenajat un spațiu în care să se desfășoare întâlnirile dintre mame și copii minori din cauza dimensiunii reduse a clădirii.

Referitor la asistența psiho-socială:

• eficiența programelor și activităților educative și de asistență psiho-socială nu a fost dovedită, ținând cont de problemele comportamentale ale unor persoane internate și de multiplele incidente de agresiune fizică și sexuală înregistrate. (*Centrul Educativ Buziaș*). **Recomandare:** identificarea unor soluții de eficientizare a programelor de intervenție propriu-zisă, în vederea diminuării problemelor comportamentale ale persoanelor internate și a eliminării incidentelor de agresiune fizică și sexuală din centru. **Răspuns:** s-a implementat la nivelul unității, pentru toate persoanele internate cu conduită agresivă „Programul destinat persoanelor cu conduită agresivă”, susținut de psiholog și programul „Gestionarea emoțiilor”, susținut de educator; persoanele care au săvârșit agresiuni sexuale vor participa la ședințe de consiliere psihologică și la convorbiri individuale cu educatorii responsabili de caz. • camera de vizita nu oferea un mediu optim pentru dezvoltarea relațiilor mamă-copil. Pentru vizitele mamă și copil echipa de vizită a apreciat că ar trebui amenajată o cameră specială cu un mediu prielnic acestor întâlniri. (*Penitenciarul Gherla – Secția Exterioară Cluj Napoca, județul Cluj*). **Recomandare:** amenajarea unei camere de vizită pentru mame și copii minori. **Răspuns:** instituția ne-a transmis că în cadrul Sectorului de acordare a vizitelor de la Secția Exterioară Cluj Napoca nu poate fi amenajat un spațiu în care să se desfășoare întâlnirile dintre mame și copii minori din cauza dimensiunii reduse a clădirii. Ministerul Justiției, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Cluj și Administrația Națională a Penitenciarelor – Penitenciarul Gherla vor continua și în anul 2019 demersurile privind lămurirea aspectelor de natură juridică a clădirilor, cu scopul identificării și amenajării unor spații din cadrul complexului de clădiri existent, care să asigure posibilitatea acordării tuturor drepturilor persoanelor private de libertate femei cazate în cadrul Secției Cluj Napoca; • persoanele cu diverse infracțiuni specifice (infracțiuni sexuale, agresivitate, consum de substanțe) nu aveau recomandare și nu au fost incluse în nicio activitate psihologică specifică de grup deși erau custodiate de 4-6 ani în sistemul penitenciar (*Penitenciarul Jilava*) • dosare de asistență psiho-educatională necompletate și nesemnate (*Penitenciarul București Jilava*); • lipsa cabinetului de asistență socială (*Penitenciarul Craiova*) • insuficiența spațiilor destinate desfășurării în condiții optime a activităților de grup de tip psihologic, educativ sau social care să asigure confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor (*Penitenciarul Jilava*); • spații necorespunzătoare pentru realizarea vizitelor, convorbirilor telefonice și online (*Penitenciarul Mărgineni*); • lipsa confidențialității vizitelor (*Penitenciarul Mărgineni*); • imposibilitatea școlarizării persoanelor private de libertate (*Penitenciarul București Jilava*); • neasigurarea dreptului la convorbiri telefonice. *Urmare a vizitei efectuate la Penitenciarul Mărgineni a fost trimisă o solicitare către Ministerul Justiției pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și a Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, respectiv: a) modificarea și completarea art. 65 alin. (3) din Legea nr. 254/2013, în sensul de a fi introduse prevederi similare celor de la art. 64 alin. (5) din același act normativ, fapt care ar modifica alineatul sus menționat astfel: În situația în care persoanele condamnate nu dispun de mijloacele bănești necesare, cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice sunt suportate de către administrația penitenciarului; b) modificarea și completarea art. 133 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, în sensul de a fi introduse*

completările menționate mai sus, la lit. (a); c) modificarea art. 134 alin. (5) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, în sensul de a se mări numărul și durata convorbirilor convorbirilor on-line, în funcție de regimul de executare al persoanelor condamnate. Astfel, modificările amintite anterior vizează cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice, precum și numărul și durata convorbirilor on-line, măsuri necesare pentru reintegrarea în familie și reinserția socială a persoanelor private de libertate, prin asigurarea menținerii relațiilor cu familia și cei apropiați.

Referitor la incidente: ● număr crescut de autoagresiuni și heteroagresiuni, minorii și tinerii erau victime ale agresiunilor fizice și sexuale comise de alți tineri custodiați în centru, număr ridicat de Rapoarte de incident (386 întocmite în 2017 și 143 în anul 2018 până la data vizitei) (Centrul Educativ Buziaș) **Recomandare:** luarea măsurilor necesare de către conducerea centrului, în vederea asigurării integrității fizice și psihice a tuturor persoanelor internate în centru, în acest context, supravegherea lor adecvată fiind foarte importantă; **Răspuns:** s-a întocmit un program de pregătire cu personalul din serviciul operativ, precum și susținerea activităților de instruire înaintea intrării în serviciu cu personalul din fiecare tură, măsura având termen de realizare până la data de 15.09.2018. De asemenea, a fost montat un monitor în biroul agentului supraveghetor pe care acesta să poată vizualiza toate imaginile surprinse de sistemul de supraveghere electronică existent la nivelul pavilionului de cazare; Se vor intensifica activitățile de supraveghere directă a persoanelor internate când desfășoară activități în grupuri mai mari (la servirea mesei, la dușuri, la activități instructive, sportive, culturale). În același sens, se vor finaliza reparațiile curente și se va da în folosință încă un pavilion de cazare destinat persoanelor internate, pentru ca agentul supraveghetor să poată asigura o supraveghere mai eficientă a unui număr mai mic de persoane internate.

Referitor la condițiile de cazare: ● supraaglomerarea unora dintre camerele de detenție (Penitenciarul București Jivala - procent de ocupare de 198%, Penitenciarul Drobeta Turnu-Severin, Secția Exterioară Vânjuleț, Penitenciarul Mărgineni). **Recomandare:** continuarea demersurilor în vederea diminuării supraaglomerării în unitatea penitenciară, având în vedere că la momentul vizitei capacitatea de cazare legală era depășită. **Răspuns:** conform răspunsului transmis de conducerea Penitenciarului Mărgineni, administrația penitenciarului este permanent preocupată de gestionarea acestui aspect problematic și a inițiat constant demersuri în vederea transferării deținuților eligibili, astfel încât să se reducă gradul de supraaglomerare. De asemenea, conducerea Centrului Educativ Buziaș a precizat că se va deschide încă un pavilion de cazare pentru reducerea numărului de persoane cazate în celelalte camere, de îndată ce vor fi făcute noi angajări de personal (iar 5 supraveghetori vor putea fi repartizați să efectueze supraveghere în respectivul pavilion). **Termen de realizare:** 01.06.2019 în funcție de alocările financiare destinate reparațiilor curente și de încadrarea personalului pentru supraveghere; ● saltele vechi și uzate (Centrul Educativ Buziaș) **Recomandare:** înlocuirea saltelelor vechi și uzate, precum și a cazarmamentului învechit și deteriorat; **Răspuns:** au fost casate și înlocuite saltelele și cazarmamentul învechit prin distribuire din magazie în limita stocului existent, cât și în urma achiziționării reperelor de care unitatea nu dispune. ● camerele de deținere vizitate erau dotate cu **mobiliu insuficient pentru depozitarea bunurilor personale, bagajele fiind depozitate sub paturi, iar unele dulapuri aveau ușile defecte, nefiind respectate prevederile art. 4, alin. (1) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017; unele spații necesitau reparații la tâmplăria ferestrelor și la instalațiile sanitare din băile comune** (Penitenciarul Drobeta Turnu - Severin, Secția exterioară Vânjuleț); **Recomandare:** dotarea corespunzătoare cu mobilier a camerelor de deținere, repararea mobilierului existent acolo unde se impune, înlocuirea paturilor uzate, asigurarea condițiilor pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale; efectuarea unor lucrări de reparații și igienizare în camerele de detenție și grupurile

sanitare comune; ● alimentele persoanelor private de libertate erau păstrate în condiții improprii, agățate la fereastra camerei de detenție, existând pericolul toxinfecțiilor alimentare, la data vizitei temperatura exterioară fiind ridicată (*Penitenciarul Drobeta Turnu - Severin, Secția exterioară Vânjuleț*). **Recomandare:** asigurarea condițiilor pentru păstrarea corespunzătoare a produselor perisabile depozitate în condiții improprii în camerele de detenție; ● dispunerea paturilor pe trei nivele (*Penitenciarul Focșani, Penitenciarul Drobeta Turnu - Severin, Secția exterioară Vânjuleț*); ● dușuri fără separatoare/paravane pentru asigurarea intimității (*Centrul Educativ Buziaș, Penitenciarul Gherla-Secția Exterioară Cluj Napoca, Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, secția exterioară Vânjuleț*). **Recomandare:** amenajarea corespunzătoare a sălilor de duș prin montarea unor perdele sau separatoare din material plastic, în vederea asigurării intimității persoanelor private de libertate. **Răspuns:** conducerea Centrului educativ Buziaș ne-a informat că au fost luate măsuri pentru compartimentarea băilor comune de la parterul pavilioanelor de cazare cu pereți despărțitori confecționați din PVC și panel. Termen de realizare 31.09.2018; ● lipsa unei camere de vizită intimă (*Penitenciarul Gherla - Secția Exterioară Cluj Napoca*); **Recomandare:** identificarea unei soluții pentru amenajarea unei camere pentru vizite intime, în incinta Secției exterioare de femei Cluj Napoca și amenajarea și dotarea corespunzătoare a sălii de baie de la Secția 1 (parter), cu sisteme de duș complete și cu paravane de separare între dușuri; **Răspuns:** am fost informați că în cadrul Sectorului de acordare a vizitelor de la Secția Exterioară Cluj Napoca nu poate fi asigurat la momentul actual dreptul la vizită intimă a persoanelor private de libertate femei din cauza dimensiunii reduse a clădirii. Instituția a preconizat ca termen de rezolvare decembrie 2019.

Referitor la personal: ● personalul medical și de supraveghere era insuficient numeric în raport cu volumul de activitate depusă (*Penitenciarul Drobeta Turnu – Severin - Secția exterioară Vânjuleț*); (*Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Gherla-Secția Exterioară Cluj Napoca*) (*Penitenciarul Craiova Centrul Educativ Buziaș* ● **Recomandare:** urgentarea demersurilor în vederea încadrării cu personal medical a posturilor vacante. ● **Răspunsuri:** conducerea Penitenciarului Mărgineni și a Centrului Educativ Buziaș au înaintat Administrației Naționale a Penitenciarelor solicitarea privind scoaterea la concurs din sursă externă a posturilor vacante din structura medicală a penitenciarului urmând a fi scoase la concurs. De asemenea, au fost inițiate demersuri pentru încheierea unui contract de prestări servicii medicale din fonduri Casa O.P.S.N.A.J. ● conducerea *Penitenciarului Gherla-Secția Exterioară Cluj Napoca* a **răspuns** că: un post de asistent medical și două posturi de șef post control au fost ocupate prin schimbare din funcție; un post de agent tehnic principal II (operator audio-video) a fost scos la schimbare din funcție prin Anunțul cu nr.U/109624 din 24.05.2018, nefiind ocupat datorită faptului că persoana care a solicitat schimbarea din funcție și-a retras cererea în timpul desfășurării procedurii. Totodată, acest post a fost scos la sesiunea IV de mutare a funcționarilor publici cu statut special din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, nefiind înregistrate cereri. În ceea ce privește ocuparea postului de agent tehnic operator audio-video, Penitenciarul Gherla va cuprinde acest post în cadrul procedurilor viitoare de ocupare (schimbare din funcție/ mutare/ scoatere la concurs); postul de medic a fost scos la repartitie pentru absolvenții de rezidențiat, astfel că acesta nu va putea fi scos la concurs până în momentul repartitei; Penitenciarul Gherla are prevăzute în statul de organizare 2 posturi de agent tehnic instalator. Ambele posturi au fost solicitate pentru a fi scoase la concurs Administrației Naționale a Penitenciarelor, împreună cu alte posturi din sectorul economico-administrativ. În acest sens a fost aprobat pentru a fi scos la concurs un sigur post de agent tehnic (instalator) la sediul Penitenciarului Gherla.

► **Pe parcursul anului 2018 au fost primite răspunsuri de la penitenciare vizitate de echipele din cadrul instituției Avocatul Poporului în anul 2017, după cum urmează:**

Penitenciarul Craiova a trimis următorul răspuns motivat: ● în data de 03.03.2018, prin ordin al Ministrului Justiției, statul de funcții al Penitenciarului Craiova a fost suplimentat. Ulterior acestei date, la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor au fost efectuate demersuri în vederea ocupării posturilor vacante, aspect care depinde de bugetarea acestora, neputând estima timpul în care vom reuși completarea schemei de personal ● cu privire la reevaluarea persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni hepatice de etiologie virală în scopul stabilirii tratamentului adecvat. Se întocmesc note de internare în spitalele penitenciar sau civile, în vederea stabilirii unui diagnostic precis. Există situații de întârzieri de prezentare la spitale penitenciare, cauzate de prezentarea obligatorie la instanțele de judecată; ● configurația și funcționalitatea Penitenciarului Craiova nu permit la ora actuală reamenajarea unor spații în alte locuri decât cele actuale. În situația în care scăderea populației penitenciare va permite reamenajarea unor spații, vom putea amenaja cabinet de asistență socială; ● în cabinetul dentar lucrează un medic primar stomatolog, un asistent medical și un tehnician dentar, care au autorizații de liberă practică. Programul de lucru al medicului stomatolog este zilnic între orele 8-15, iar al asistentului medical și al tehnicianului este între orele 7.30-15.30. Acordarea asistenței medicale stomatologice se face atât la cerere, cât și la programare. S-au făcut demersuri către CNCAN București pentru punerea în funcțiune a instalației radiologice din cadrul cabinetului stomatologic. Îmbunătățirea calității serviciilor de medicină dentară ține de promptitudinea medicului dentist de a rezolva toate cazurile – urgențe și cronici în timp optim. Există niște întârzieri legate de defecțiunile aparaturii din dotarea laboratorului dentar, cât și de implementarea programului de radiologie; ● încă din cursul lunii februarie 2018, odată cu scăderea populației penitenciare, la nivelul Penitenciarului Craiova s-a demarat un proces de diminuare a supraaglomerării din camerele de detenție; acest proces este dinamic, în funcție de scăderea numărului de persoane custodiate. Astfel, dacă la începutul anului 2018 în camerele de deținere din cadrul Penitenciarului Craiova erau instalate un număr de 1251 paturi, la momentul actual mai sunt 863 paturi.

► **Penitenciarul Oradea**, în urma vizitei, a răspuns că: ● lucrările de renovare a infirmeriei penitenciarului au fost finalizate și accesul real la serviciile medicale în cadrul cabinetului medical din unitate se realizează conform standardelor în vigoare; ● lucrările de renovare la pavilionul III se vor finaliza până la sfârșitul anului 2018; ● au fost înaintate Direcției Management Resurse Umane din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor cereri pentru aprobarea scoaterii la concurs a unui număr de 37 posturi vacante și au fost formulate propuneri pentru suplimentarea statului de organizare cu 60 de posturi.

► **Penitenciarul Drobeta Turnu-Severin, Secția exterioară Vânjuleț**, cu privire la implementarea recomandărilor a răspuns că: ● sunt în desfășurare activități de reparații curente și reamenajare a camerelor de deținere cu scopul îmbunătățirii condițiilor de detenție, activități care se realizează cu maximizarea spațiilor de deținere, în scopul alocării unui spațiu mai mare de 4m² pentru fiecare persoană privată de libertate; ● a crescut numărul angajaților la 285, față de 264 angajați la data efectuării vizitei ● au fost prevăzute în Strategia Anuală a Achizițiilor publice, respectiv în Programul Anual al Achizițiilor Publice aferente penitenciarului fonduri bugetare în valoare de 143697 lei cu TVA, pentru a se achiziționa elemente de mobilier și paturi suprapuse care să corespundă cerințelor din OMJ nr. 2772/2017, procedurile de achiziție fiind în curs.

► urmare a vizitei efectuate la **Penitenciarul Focșani**, instituția Avocatul Poporului a transmis Administrației Naționale a Penitenciarelor și unității vizitate o serie de **recomandări** cuprinse în raportul de vizită, la care s-au primit următoarele răspunsuri:

Administrația Națională a Penitenciarelor:

- referitor la gestionarea supraaglomerării (procent de ocupare de aproximativ 155%) s-a precizat că se are în vedere în permanență dinamica populației unităților subordonate, în perioada noiembrie-decembrie 2017 și în ianuarie 2018 fiind transferați din Penitenciarul Focșani 30 de persoane private de libertate. Dacă la data efectuării vizitei erau custodiate 628 de persoane private de libertate, la data de 27.02.2018 în Penitenciarul Focșani efectivul era de 586 deținuți.

- cu privire la scoaterea la concurs a celor 47 posturi vacante, au fost organizate concursuri (19 pentru personal de execuție și 4 pentru posturi de conducere), iar Penitenciarului Focșani i-au fost repartizați 15 absolvenți ai instituțiilor de învățământ care pregătesc personal pentru sistemul penitenciar. Ca urmare a publicării în Monitorul Oficial a Ordonanței de Guvern nr. 3/2017 a fost suspendată ocuparea prin concurs a posturilor vacante, drept urmare Administrația Națională a Penitenciarelor a inițiat în luna februarie 2018 un Memorandum prin care se solicită organizarea unor concursuri pentru ocuparea unui număr de 417 posturi vacante din sistemul penitenciar. Cu privire la situația din Penitenciarul Focșani se aduce la cunoștință că din cele 47 de posturi vacante înregistrate de echipa de vizită, la data de 07.02.2018 mai erau vacante 42 din care 3 erau în procedura de concurs, iar un post urma a fi încadrat în perioada următoare.

- referitor la continuarea demersurilor pentru realizarea de intervenții la imobile de natura investițiilor, pentru obținerea unor noi locuri de cazare prin schimbarea destinației unor imobile, conform Planului de măsuri la Memorandumul aprobat de guvern la data de 19.01.2016, conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor comunică instituției Avocatul Poporului ce lucrări de reparații și investiții sunt planificate pentru anul 2018 în Penitenciarul Focșani, astfel că 17 camere de deținere vor fi supuse lucrărilor de reparații curente, iar pentru investiții au fost alocate fonduri pentru realizarea expertizei în vederea promovării a două obiective prin care se vor realiza 58, respectiv 68 de locuri noi de cazare.

Penitenciarul Focșani:

- cu privire la îmbunătățirea condițiilor de cazare prin dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale, asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care iluminatul natural era insuficient, eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție și igienizarea și dotarea băilor cu mobilierul și utilitățile necesare s-au transmis următoarele: în anii 2016-2017 s-au achiziționat saltele și perne ignifugate, o parte a camerelor de detenție au fost supuse reparațiilor curente și au fost dotate cu mobilierul necesar; în anii 2018-2019 au fost planificate spre a fi supuse lucrărilor de reparații curente și dotate cu mobilier un număr de 37 de camere de deținere; vor fi efectuate lucrări de intervenție la camerele unde iluminatul este necorespunzător (s-au montat lămpi suplimentare în secția cu regim semideschis), iar cu privire la aerisirea camerelor se precizează că activitatea este realizată zilnic prin deschiderea ferestrelor, vizetelor sau a ușilor camerelor, în funcție de regimul de detenție. Cu privire la igienizarea băilor și dotarea lor, conducerea unității a precizat că se execută lunar lucrări de reparații curente și întreținere la instalațiile sanitare, electrice și termice. De la data efectuării vizitei au fost eliminate 56 de paturi la nivelul sectorului de deținere și se are în vedere permanent respectarea cerinței minime de a asigura pat individual pentru fiecare persoană privată de libertate. **Supraaglomerarea rămâne principala problemă din Penitenciarul Focșani, fapt care determină condiții de cazare improprii.**

- referitor la continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de deținere, precum și efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite se menționează că pentru asigurarea curățeniei și igienizării se distribuie lunar materiale de curățenie în cantitățile prevăzute de lege, există acțiuni planificate în baza planului DDD pentru efectuarea curățeniei, dezinsecției și deratizări trimestriale;

- în ceea ce privește asigurarea accesului deținuților la terenul de sport din curtea penitenciarului, precum și la sala de sport din interior și implicarea deținuților în activități sportive, au fost întreprinse demersuri pentru completarea deficitului de personal, astfel că se desfășoară zilnic minim 5 ore de activități sportive cu deținuții;

- cu privire la asigurarea desfășurării vizitelor în condiții de confidențialitate prin supravegherea discretă, de la distanță se aduce la cunoștință care este structura sectorului de acordare a dreptului la vizite și pachete, precizându-se că supravegherea se face vizual, din interiorul biroului supraveghetorilor.

Pe lângă răspunsurile menționate mai sus, conducerea Penitenciarului Focșani a înaintat instituției Avocatul Poporului un **Plan de măsuri pentru implementarea recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului**, cu termene și responsabili pentru aducerea măsurilor la îndeplinire.

► urmarea celor constatate de către membrii echipei de vizită la **Penitenciarul Bacău**, instituția Avocatul Poporului a transmis Administrației Naționale a Penitenciarelor și unității vizitate **recomandări** cuprinse în raportul de vizită, la care s-au primit următoarele răspunsuri:

- referitor la gestionarea supraaglomerării, s-a precizat că se depun eforturi deosebite pentru asigurarea condițiilor de cazare corespunzătoare persoanelor private de libertate. Bilunar se întocmește o analiză detaliată privind măsurile dispuse în vederea reducerii aglomerării, cu precizarea numărului transferurilor dispuse în vederea echilibrării efectivelor de deținuți. Conducerea Penitenciarului Bacău a precizat că, periodic, în funcție de dinamica efectivelor de deținuți, au fost modificate profilurile camerelor de deținere, în scopul echilibrării nivelului de supraaglomerare.

- cu privire la angajarea personalului medical, psihosocial și din sectorul operativ, au fost scoase la concurs în anul 2017 mai multe posturi, dar numărul de candidați a fost mai mic decât numărul posturilor scoase la concurs. Mai mult, legislația referitoare la administrația publică centrală a suspendat ocuparea prin concurs a posturilor vacante, atât în anul 2017, cât și în anul 2018. Drept urmare Administrația Națională a Penitenciarelor a inițiat către Ministerul Justiției un memorandum pentru aprobarea organizării de concursuri pentru ocuparea posturilor vacante din sistemul penitenciar, fiind cuprinse și posturile din sectorul medical.

- în ceea ce privește alocarea resurselor financiare în scopul reorganizării infirmeriei într-un spațiu adecvat care să respecte cerințele minime ale unui salon de internare, precum și a instalării unor rampe pentru accesul persoanelor cu dizabilități motorii și a unor grupuri sanitare pentru acestea, se menționează că în anul 2017 au fost executate lucrări de reparații curente pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, constând în zugrăveli, reparații la instalația termică, instalații sanitare și electrice. În anul 2015 infirmeria pentru persoanele private de libertate de sex masculin formată din 5 camere și autorizată pentru funcționare, a fost populată cu persoane arestate preventiv, cu vârsta peste 21 de ani. Începând cu luna mai 2017 acest lucru nu a mai fost posibil, deoarece spațiile au fost modernizate, fiind destinate exclusiv cazării deținuților tineri. Pentru instalarea unor rampe pentru accesul persoanelor cu dizabilități motorii se vor alocă fonduri din bugetul anului 2018.

- cu privire la îmbunătățirea condițiilor de cazare conducerea Penitenciarului Bacău precizează că la data de 28.02.2017 au fost date spre folosință 477 bucăți de saltele. În conformitate cu Planul de măsuri privind îmbunătățirea condițiilor de detenție, întocmit în urma

recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, s-a luat măsura eliminării paturilor instalate la nivelul trei

- referitor la continuarea acțiunilor de igienizare s-a precizat că au fost realizate în fiecare pavilion lucrări de reparații curente, zugrăveli, reparații la instalația termică, electrică și sanitară, iar cambuzele de pe secțiile E4, E5 și E6 au fost dotate cu rafturi de depozitare. De asemenea, în decursul anului 2017 au fost efectuate trei acțiuni de dezinsecție cu o firmă specializată și alte acțiuni cu personalul propriu, ori de câte ori a fost semnalată prezența acestora.

- cu privire la identificarea unor soluții pentru ca persoanele private de libertate care prestează munci să poată efectua apeluri telefonice după terminarea programului de lucru, s-a luat măsura prelungirii programului aprobat de directorul unității pentru efectuarea de convorbiri telefonice până la ora 22.

► urmare celor constatate de către membrii echipei de vizită la **Penitenciarul Iași**, instituția Avocatul Poporului a transmis Administrației Naționale a Penitenciarelor și unității vizitate o serie de **recomandări** cuprinse în raportul de vizită, la care s-au primit următoarele răspunsuri:

- referitor la gestionarea supraaglomerării (recomandare transmisă Administrației Naționale a Penitenciarelor), s-a precizat că deficitul de locuri din penitenciarele din România, calculat la 4 mp, era la data de 20.02.2018 de 2903 locuri. În vederea diminuării supraaglomerării, în perioada noiembrie 2017- ianuarie 2018 s-a aprobat transferarea unui număr de 2122 de deținuți, din Penitenciarul Iași fiind transferate la alte unități de profil 173 de persoane private de libertate. Săptămânal o comisie permanentă din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor analizează și monitorizează capacitatea de cazare a unităților, iar o altă comisie întocmește o analiză detaliată privind măsurile dispuse în vederea reducerii aglomerării, cu precizarea numărului transferurilor dispuse în vederea echilibrării efectivelor de deținuți. Se aduc la cunoștința instituției Avocatul Poporului o serie de alte măsuri luate de Administrația Națională a Penitenciarelor în scopul gestionării permanente a evoluției capacității de cazare a întregului efectiv de deținuți (*Calendarul de măsuri 2018-2024 pentru soluționarea supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție*).

- cu privire la angajarea personalului medical, Administrația Națională a Penitenciarelor a aprobat scoaterea la concurs a mai multor posturi vacante, din care 4 posturi vacante de medic și 3 posturi de asistent medical. Au fost organizate 5 concursuri în urma căror s-a angajat un medic psihiatru, care și-a dat demisia la scurt timp de la angajare.

- cu privire la alocarea fondurilor necesare pentru achiziționarea mai multor frigidere, precum și pentru repararea sau înlocuirea celor defecte (recomandare transmisă Administrației Naționale a Penitenciarelor), conducerea Penitenciarului Iași precizează că unitatea a fost dotată, printr-o donație, cu 7 frigidere, care au fost puse la dispoziția persoanelor private de libertate.

- cu privire la îmbunătățirea condițiilor de cazare s-a adus la cunoștința instituției Avocatul Poporului măsurile luate de către conducerea Penitenciarului Iași: reparații curente la 37 de camere din Corpul A de cazare, la 40 de camere din Corpul B și lucrări de igienizare la toate camerele din corpul D, hidroizolația la acoperișul Corpului A, zugrăveli și vopsitorii locale etc.

- referitor la dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, conducerea Penitenciarului Iași a precizat că în Corpul A paturile sunt recondiționate în totalitate dotate cu saltele noi și au fost confecționate și amplasate rafturi pentru depozitare. Cu privire la asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care iluminatul natural era insuficient s-a adus la cunoștința instituției Avocatul Poporului modul de asigurare a

iluminatului artificial: tuburi fluorescente 2x18W/220V câte 2 lămpi în fiecare cameră, iar în băi becuri de 60W/24V. În ceea ce privește eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din toate camerele de detenție se precizează că la nivelul **Penitenciarului Iași nu mai există nicio cameră de detenție cu paturi situate la nivelul al treilea, acestea fiind scoase în totalitate;**

- cu privire la continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de detenție, se menționează că, anual, în perioada aprilie-mai se organizează activități de igienizare;

- în ceea ce privește identificarea unor soluții pentru asigurarea confidențialității apelurilor telefonice se menționează că ”supravegherea de către agenții supraveghetori se efectuează prin observare și ascultare, nu prin ascultarea convorbirilor telefonice ale deținuților”. La regimul semideschis au fost introduse telefoane în fiecare cameră de detenție, iar la regimul deschis se pot efectua convorbiri telefonice la telefoanele instalate pe holul secțiilor de detenție;

- cu privire la amplasarea unui punct de informare– info-chioșc în perimetrul Secției a V-a de detenție, s-a transmis că la nivelul secției E 6 a fost pus în funcțiune punctul de informare electronică, care poate fi accesat și de către deținuții de la secția E5;

- în ceea ce privește evoluția situației privind angajatul penitenciarului aflat în conflict cu unii deținuți și cu o parte dintre membrii de personal, factorii de conducere monitorizează modul în care persoana în cauză abordează dificultățile întâmpinate în timpul executării serviciului, inclusiv relaționarea cu ceilalți membri ai personalului;

- referitor la luarea măsurilor necesare ca persoanele implicate în procedura disciplinară să depună mai multă diligență, conducerea penitenciarului precizează că rapoartele de incident au fost și sunt aduse la cunoștința deținuților, audierea acestora fiind obligatorie.

- în ceea ce privește prevenirea abaterilor disciplinare și utilizarea mecanismelor alternative pentru soluționarea acestora, conducerea Penitenciarului Iași transmite că membrii personalului au în vedere în permanență prevenirea evenimentelor negative și adoptă decizii în consecință.

- cu privire la luarea măsurilor necesare pentru aplicarea în activitatea psihologilor a unor teste psihologice standardizate și etalonate, s-au adus la cunoștința instituției Avocatul Poporului eforturile făcute pentru elaborarea și implementarea unor instrumente de lucru în conformitate cu Ordinul ministrului justiției nr. 1322/C/2017 pentru aprobare Regulamentului privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de detenție aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor. De asemenea, se arată că în anul 2018 unitatea va asigura formarea psihologilor nou angajați pentru obținerea licenței de utilizare a testelor.

- în ceea ce privește realizarea la nivelul serviciului de asistență psihologică a unei evidențe permanente referitoare la numărul de persoane private de libertate pe categorii: minori, femei, vârstnici, persoane cu dizabilități fizice sau mentale, deprinderi decizionale scăzute, agresivi, autoagresivi, foști consumatori de substanțe psihotrope, beneficiari cu tratament psihiatric, risc de suicid, abuzați fizic, psihic, emoțional, sexual, deteriorare psihică generată de bătrânețe, aparținători ai comunității LGBT, refuz de hrană, etc. se comunică faptul că statisticile privind aceste categorii nu se realizează exclusiv de către psihologi, existând un fond documentar de lucru, conform nevoilor de asistență specifică și recomandărilor formulate de către fiecare specialist. Direcția Reintegrare Socială sprijină permanent activitatea psihologilor din unitățile penitenciare, punând la dispoziția specialiștilor instrumentele de identificare a nevoilor și riscurilor psihologice.

- cu privire la respectarea în cazul oricărui deces (cu sau fără violență) a prevederilor articolului 52 alin. (1) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal care prevede că

„În cazul decesului unei persoane condamnate, administrația penitenciarului înștiințează de îndată judecătorul de supraveghere a privării de libertate, parchetul și Administrația Națională a Penitenciarelor, familia persoanei decedate, o persoană apropiată acesteia sau, după caz, reprezentantul legal”, se menționează că la nivelul unității, în cazul oricărui deces, se înștiințează de îndată judecătorul de supraveghere a privării de libertate, organele de urmărire penală, Administrația Națională a Penitenciarelor, familia sau o persoană apropiată, ori reprezentantul legal.

b) Reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii au efectuat vizite tematice la:

► **Penitenciarul Spital București Rahova** - obiectivul principal fiind *asistența medicală asigurată persoanelor private de libertate însărcinate*, în urma căreia au fost făcute recomandări atât unității vizitate cât și Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Au fost constatate unele deficiențe precum: lipsa unui registru special pentru consemnarea mărcilor traumatice • deficitul de personal medical și de personal pentru pază, escortare, însoțire, supraveghere • protocoalele cu spitalele civile nu erau reînnoite; • ventilația necorespunzătoare a holurilor penitenciarului spital.

În cuprinsul răspunsului, directorului Penitenciarului Spital București Rahova s-au consemnat însușiri ale recomandărilor, fiind prezentat Planul de măsuri și monitorizare privind implementarea recomandărilor: • la nivelul unității a fost instituit Registrul în care să fie consemnate mărcile traumatice • s-a aprobat repartizarea a 6 absolvenți ai Școlii Naționale de Pregătire a Agenților de Penitenciar • au fost ocupate 5 posturi de agent operativ și au fost distribuite 5 posturi suplimentare • vor fi întreprinse demersuri în vederea încheierii unui nou protocol de colaborare cu spitalul civil • au fost achiziționate un număr de 4 aparate de aer condiționat.

► **Penitenciarul București Jilava**- vizită tematică amplă, anunțată, în data de 4 mai 2017, cu următoarele obiective: *măsurile disciplinare, accesul la activitățile psihologice și socioeducative ale persoanelor private de libertate, procedura percheziției corporale și accesul la asistența medicală a persoanelor private de libertate*. Ulterior, la data de 23 mai 2017, a avut loc o nouă vizită pentru completarea unor aspecte referitoare la folosirea la muncă a persoanelor private de libertate, accesul la activitățile psihologice și socioeducative și verificarea eventualelor represalii post-vizită.

De precizat, că la această vizită pe lângă Adjunctul Avocatul Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii, 12 reprezentanți ai Domeniului, 2 reprezentanți ai societății civile, au participat ca observatori 2 reprezentanți ai Asociației pentru Prevenirea Torturii din Geneva (APT), domnul Jean-Sébastien Blanc-consilier în materie de detenție și domnul Octavian Ichim-responsabilul programului Europa și Asia Centrală. Conducerea penitenciarului a asigurat desfășurarea vizitei în bune condiții, punându-se la dispoziție atât informațiile și documentele solicitate, cât și personalul necesar (șefi de secție, personal de pază, ofițeri specialiști) pentru îndeplinirea obiectivelor vizitei.

Menționăm că după vizita efectuată la Penitenciarul Jilava, Avocatul Poporului a sesizat direct Curtea Constituțională, la inițiativa adjunctului Avocatului Poporului care coordonează Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu privire la neconstituționalitatea art. 101 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, care reglementează aplicarea sancțiunii disciplinare a suspendării dreptului la vizite. Astfel, s-a reținut că, în literatura de specialitate se subliniază constant că suspendarea dreptului de a primi vizite pe o perioadă de cel mult 3 luni reprezintă o sancțiune ce se aplică celor care de regulă comit abateri pe durata vizitelor ori au comis abateri grave pe

timpul executării pedepsei. Apreciem că această sancțiune este una severă, dat fiind faptul că legătura cu exteriorul este extrem de importantă pentru condamnați.

Recomandările au vizat mai multe aspecte printre care amintim o serie de propuneri legislative:

► *Ministerului Justiției* să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- **examinarea și modificarea art. 101 alin. (1) lit. e) și a art. 101 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, în sensul includerii dreptului la vizită în categoria drepturilor care nu pot fi îngrădite prin aplicarea sancțiunii disciplinare. Propunerea ca suspendarea dreptului la vizită să nu mai fie o pedeapsă disciplinară ar contribui la punerea de acord a dispozițiilor legale cu Regula nr. 43 (3) din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite privind tratamentul deținuților, potrivit căreia **sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive nu presupun interzicerea contactelor cu familia**. Mijloacele de contact cu familia pot fi restricționate doar pentru o perioadă limitată și, în modul strict prevăzut pentru menținerea securității și ordinii. Modificarea va contribui la menținerea relației deținuților cu familiile, precum și creșterea gradului de incluziune socială postliberare a persoanelor private de libertate. De asemenea, **Ministerul Justiției va examina și modifica art. 217 alin. (1) lit. d) și art. 218 lit. b) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 referitoare la aplicarea sancțiunii disciplinare constând în suspendarea dreptului de a primi vizite**, în cazul comiterii de abateri disciplinare grave și a abaterii disciplinare foarte grave, prin punerea acestora în acord cu Regula nr. 43 (3) din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite privind tratamentul deținuților, potrivit căreia sancțiunile disciplinare nu presupun interzicerea contactelor cu familia, astfel ca suspendarea dreptului la vizite să nu mai fie o pedeapsă disciplinară. Ministerul Justiției va iniția proiectul de modificare a Legii nr. 254/2013 și a Regulamentului de aplicare a Legii în termen de 6 luni. Directorul Penitenciarului București-Jilava va examina și modifica art. 60 alin. (1) lit. e) referitor la aplicarea sancțiunii disciplinare constând în suspendarea dreptului de a primi vizite din Regulamentul de ordine interioară al Penitenciarului București Jilava, în funcție de data modificării Legii nr. 254/2013 și a Regulamentului de aplicare a Legii, prin punerea acestuia în acord cu Regula nr. 43 (3) din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite privind tratamentul deținuților, potrivit căreia sancțiunile disciplinare nu presupun interzicerea contactelor cu familia, astfel ca suspendarea dreptului la vizite să nu mai fie o pedeapsă disciplinară;**

- **revizuirea art. 101 alin. (4) din Legea nr. 254/2013, potrivit căreia medicul aduce la cunoștință și face recomandări președintelui comisiei de disciplină în situația existenței oricărui motiv medical de împiedicare a aplicării și executării sancțiunii cu izolarea.** Personalul medical al penitenciarului vizitează, ori de câte ori este necesar, persoanele condamnate care execută această sancțiune disciplinară. Ministerul Justiției, va pune în acord, în termen de 6 luni, dispozițiile art. 101 alin. (4) din Legea nr. 254/2013 cu recomandările Comitetului pentru Prevenirea Torturii, conform căreia o astfel de prevedere afectează relația medic-pacient, precum și cu cele ale art. 46 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela). În acest sens, menționăm că, în cadrul Raportului privind vizita în România a Comitetului pentru Prevenirea Torturii din 5-17 iunie 2014, CPT a reiterat opinia că **medicii care lucrează în penitenciare sunt medicii deținuților și că garanția unei relații pozitive între medic și pacient este esențială pentru menținerea sănătății deținuților și binelui lor**. Faptul că medicii din penitenciare au obligația de a confirma dacă deținuții sunt apti să fie sancționați este împotriva promovării acestei relații și este contrară Recomandării Rec. (2006) 2 a Comitetului de Miniștri cu privire la Regulile penitenciare europene. Comitetul invită autoritățile române să

se asigure că reglementările și practicile referitoare la rolul de medici din penitenciare în materia disciplinară existentă sunt revizuite. Ministerul Justiției va avea în vedere, de asemenea, că, potrivit art. 46 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), **personalul medical nu va avea niciun rol în procesul de aplicare a sancțiunilor disciplinare sau a altor măsuri de constrângere.** Cu toate acestea, ei vor acorda o atenție deosebită stării de sănătate a condamnaților deținuți în orice formă de separare, inclusiv prin vizitarea zilnică a unor asemenea deținuți și acordarea asistenței medicale prompte și a tratamentului la solicitarea unor astfel de deținuți sau angajați ai penitenciarului. Personalul medical trebuie să-i raporteze directorului penitenciarului, fără întârziere, orice efecte adverse ale sancțiunilor disciplinare sau ale altor măsuri restrictive asupra stării sănătății fizice sau mentale a unui deținut supus unor astfel de sancțiuni sau măsuri, și îi va oferi opinii în cazul în care consideră necesară încetarea sau modificarea acestora din motive de sănătate fizică sau mentală. Personalul medical va fi autorizat să revizuiască și să recomande schimbări la separarea involuntară a unui deținut pentru a se asigura condițiile ca o astfel de separare să nu agraveze starea sănătății sau dizabilitatea mentală sau fizică a deținutului.

● **demararea procedurii de revizuire a Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, în termen de la 30 de zile de la data sesizării, de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, în sensul introducerii obligației de efectuare a percheziției în două etape, astfel încât această măsură să fie adoptată în toate unitățile penitenciare,** având în vedere poziția Comitetului European pentru prevenirea torturii care a afirmat în mod repetat că percheziția corporală este o măsură potențial degradantă și persoanele percheziționate nu ar trebui să-și scoată toate hainele în același timp; persoanelor supuse percheziției ar trebui să li se permită să se dezbrace întâi deasupra taliei, să-și pună apoi hainele pe ei și ulterior să se dezbrace sub nivelul taliei;

● **demararea procedurii de revizuire a Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, în termen de la 30 de zile de la data sesizării, de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, în sensul introducerii obligației de consemnare a tuturor perchezițiilor corporale amânunțite sau cu controlul cavităților, pentru ca această măsură să fie adoptată în toate unitățile penitenciare,** având în vedere Regula 51 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), conform căreia administrația penitenciarului trebuie să asigure evidența perchezițiilor corporale, precum și a motivelor pentru percheziții, a identității persoanelor care le-au desfășurat și orice rezultate ale perchezițiilor.

► *Următoarele recomandări au fost transmise Administrației Naționale a Penitenciarelor:* ● adaptarea și armonizarea în termen de 6 luni a variantei online cu varianta pe hârtie a fișelor psihologice ● dezvoltarea proiectului Comunitatea Terapeutică prin includerea unui număr mai mare de foști consumatori de droguri ● echilibrarea sistemului de recompense pentru activitățile de reintegrare prin suplimentarea creditării și recompensării pentru participarea la programe de grup educative, de asistență psihologică și asistență socială ● sesizarea Ministerului Justiției în vederea demarării procedurii de revizuire a Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, în sensul introducerii obligației de efectuare a percheziției în două etape, într-un termen de 30 de zile ● sesizarea Ministerului Justiției (în conformitate cu prevederile art. 303 din Regulamentul din 24 iunie 2010 privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor aprobat prin Ordinul Ministrului

Justiției nr. 1676/2010), în vederea demarării procedurii de revizuire a Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, în sensul introducerii obligației de consemnare a tuturor perchezițiilor corporale amănunțite sau cu controlul cavităților, având în vedere Regula 51 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), conform căreia administrația penitenciarului trebuie să asigure evidența perchezițiilor corporale, precum și a motivelor pentru percheziții, a identității persoanelor care le-au desfășurat și orice rezultate ale perchezițiilor

► *De asemenea, Penitenciarului București-Jilava au fost înaintate următoarele recomandări:* ● gestionarea supraaglomerării ● scoaterea la concurs, cu respectarea dispozițiilor legale, în decurs de 6 luni, a celor 122 de posturi vacante ● realizarea unei evidențe permanente referitoare la sancțiunile disciplinare ● prevenirea abaterilor disciplinare și utilizarea mecanismelor alternative pentru soluționarea acestora ● întocmirea corespunzătoare a documentelor de lucru ale psihologului ● rezolvarea școlarizării persoanelor private de libertate ● pregătirea profesională a întregului personal care efectuează percheziții ● informarea imediată a personalului medical cu privire la obligația medicului de a sesiza de îndată procurorul și de a înștiința directorul penitenciarului în cazul în care la examenul medical se constată că un deținut prezintă semne de violență sau acuză violențe ● asigurarea aprovizionării în timp util cu medicamente compensate.

Cu privire la recomandările anterioare, **Administrația Națională a Penitenciarelor și Penitenciarul București-Jilava au comunicat următoarele:**

► *Administrația Națională a Penitenciarelor:* ● la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor, pentru anul 2018, este prevăzută activitatea 4.3. Definitivarea demersurilor de simplificare a documentației specifice domeniului reintegrare socială, complementar revizuirii cadrului normativ, obiectiv aflat în derulare la nivelul administrației centrale. Acțiuni în sensul debirocratizării și simplificării documentației specifice domeniului reintegrare socială au fost derulate, atât în perioada anterioară anului 2017, cât și pe parcursul anului 2018 ● extinderea sau înființarea unei alte comunități terapeutice impune un impact bugetar semnificativ, astfel că, în măsura în care vor fi identificate astfel de oportunități, administrația centrală va iniția demersuri în acest sens ● la nivelul ANP a fost elaborat un proiect de Ordin al ministrului justiției privind Regulamentul pentru siguranța locurilor de deținere, acesta fiind înaintat spre aprobare Ministerului Justiției la data de 05.04.2018, **fără a preciza care sunt propunerile de revizuire înaintate.**

► *Penitenciarul București-Jilava:* ● au fost încadrați 68 de membri ai personalului ● la nivelul penitenciarului există un registru care conține informații referitoare la tipul sancțiunilor disciplinare aplicate, abaterile disciplinare pentru care au fost aplicate, contestarea sancțiunilor disciplinare și modul de soluționare a acestora de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate sau instanța de judecată ● la nivelul Penitenciarului Jilava se utilizează tehnicile și mecanismele alternative de prevenire a conflictelor, fapt confirmat de numărul redus de sancțiuni disciplinare aplicate, comparative cu numărul de recompense acordate ● fișele psihologice din dosarul individual vor fi reactualizate în vederea remedierii situației privind rubricile necompletate ● începând cu anul școlar 2017-2018 se desfășoară cursuri gimnaziale cu frecvență redusă ● prevederile legale în vigoare, precum și bunele practici în ceea ce privește executarea perchezițiilor corporale fac parte din tematica de pregătire inițială a personalului nou încadrat, precum și tematic de pregătire a întregului personal al unității ● până în prezent nu au existat situații în care medicul unității să nu înștiințeze procurorul în cazul în care la examenul medical se constată că un deținut prezintă

semne de violență sau acuză violență. Personalul acționează conform art. 72, alin. (3) din Legea nr. 254/2013.

Până la momentul redactării prezentului raport, Ministerul Justiției nu a răspuns la recomandările formulate.

c) *Anchete în unități penitenciare*

Anchetele, având ca obiectiv verificarea celor sesizate în petițiile înregistrate la instituția Avocatul Poporului, au vizat diferite aspecte precum: condițiile de cazare, asigurarea asistenței medicale, asistenței stomatologice, transferurile repetate între unități penitenciare și condițiile de transfer, întocmirea rapoartelor de incident, refuzuri de hrană, etc. Reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii au constatat că în unele dintre anchetele efectuate nu s-au confirmat cele sesizate de către persoanele private de libertate, în alte cazuri petenții nu și-au mai susținut declarațiile, iar în alte cazuri au fost emise recomandări către conducerea penitenciarelor vizitate, Administrația Națională a Penitenciarelor și Ministerului Justiției.

► patru anchete din anul 2018 au fost efectuate împreună cu reprezentanții Domeniului armată, justiție, poliție, penitenciare din cadrul instituției Avocatul Poporului ca urmare a unei sesizări din oficiu a instituției Avocatul Poporului în legătură cu decesul unei persoane private de libertate, deținut în Penitenciarul Rahova. Astfel au fost efectuate anchete la Penitenciarul Rahova, Penitenciarul Jilava și Penitenciarul Giurgiu pentru a afla informații suplimentare cu privire la motivele transferului deținutului de la Penitenciarul Rahova la Penitenciarul Giurgiu, starea de sănătate a acestuia în momentul transferului, precum și a altor aspecte care pot apărea pe parcursul derulării anchetelor. Ca rezultat, a fost formulată Recomandarea nr. 40/5 septembrie 2018, disponibilă pe site-ul AVP.

► în urma anchetei desfășurată la **Penitenciarul Tulcea**, Instituția Avocatul Poporului a trimis Inspectoratului de Poliție al Județului Tulcea o adresă pentru comunicarea unor informații referitoare la stadiul soluționării plângerii persoanei private de libertate cu privire la constituirea unui dosar penal având ca obiect agresiunea fizică justificată de prezența unor semne de violență: echimoze membre, plăgi, leziuni traumatice faciale și toracice, lombare, fracturi, arsuri. Șeful Inspectoratului de Poliție al Județului Tulcea a răspuns că au fost efectuate acte și activități de urmărire penală, iar dosarul penal a fost înaintat unității de parchet competente pentru definitivarea cercetărilor. Ca urmare, Instituția Avocatul Poporului s-a adresat Parchetului de pe lângă Judecătoria Tulcea, primind următorul răspuns: *în cauză este dispusă începerea urmăririi penale cu privire la faptele de purtare abuzivă și abuz în serviciu, prev. în art. 296 și art. 297 din C.pen.*

► în urma anchetei desfășurate la **Penitenciarul Craiova Pelendava**, ca urmare a unei petiții, s-au constatat deficiențe cu privire la supraaglomerare (o cameră avea montate 68 de paturi, fiind cazați 63 de deținuți, suprafața de 148,8 m², fiind asigurat un spațiu de 2,19 m²/ persoană, sub minimul de 4 m²/ persoană), lipsa mobilierului și lipsa intimității la dușuri. Urmare a solicitărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, unitatea vizitată a comunicat răspunsul prin care explica că administrația Penitenciarului Craiova Pelendava, a depus eforturi constante pentru diminuarea gradului de suprapopulare în rândul populației carcerale custodiate, s-a procedat la recondiționarea unui număr de 11 noptiere metalice, ce au fost montate în camera de deținere verificată în cadrul anchetei, s-a procedat la întocmirea documentației în vederea achiziționării și montării a 12 perdele de duș, procedura de achiziție în acest sens a fost demarată.

► cu privire la **nerespectarea dreptului la asistență medicală, tratament și îngrijire**, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la **Penitenciarul Spital**

București Jilava unde au constatat că în cazul unei persoane private de libertate care avea recomandare de a se prezenta la un nou consult medical la trei luni, consultul de specialitate s-a făcut la o perioadă de 4 luni. În urma anchetei instituției Avocatul Poporului a **recomandat** directorului Penitenciarului Spital București-Jilava să dispună măsurile necesare pentru respectarea termenului recomandat de medic de prezentare a persoanelor private de libertate la consulturile medicale de specialitate.

► tot cu privire la **nerespectarea dreptului la asistență medicală, tratament și îngrijire**, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la **Penitenciarul Giurgiu** în urma unei sesizări a unei persoane private de libertate, bolnav cronic, care a reclamat că nu a beneficiat de tratament medicamentos, întârzierile fiind datorate achiziționării medicamentelor necompensate prin serviciul de achiziții publice (SEAP). Avocatul Poporului a emis **Recomandarea** Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor de a dispune măsurile necesare pentru identificarea unei soluții care să asigure achiziționarea la timp a medicamentelor prescrise persoanelor private de libertate aflate în custodia Penitenciarului Giurgiu.

Urmare a acestei Recomandări, conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor a transmis tuturor unităților subordonate adoptarea unui mod de lucru unitar, organizarea unei proceduri de achiziție publică, astfel încât fiecare unitate penitenciară să transmită penitenciarelor spital la care sunt arondate **necesarul maxim și minim** de medicamente necompensate pentru o perioadă de un an de zile, estimarea bazându-se pe datele istorice din perioada anterioară. De asemenea, încheierea acordului cadru să se facă cu unul sau mai mulți operatori economici, iar durata acordului nu va fi mai mică de 2 ani, contravaloarea medicamentelor necompensate fiind suportată din fondurile asigurate de la bugetul de stat.

► urmare a anchetei efectuate la **Penitenciarul Constanța Poarta Albă**, Avocatul Poporului a transmis Recomandarea nr. 5 din 22 ianuarie 2018 Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor în vederea dispunerii măsurilor necesare pentru identificarea unei soluții care să permită achiziționarea numărului necesar de paturi noi în cadrul Penitenciarului Constanța-Poarta Albă, având în vedere că fondurile insuficiente alocate Penitenciarului Constanța-Poarta Albă nu permiteau continuarea programului de înlocuire a paturilor vechi cu paturi noi.

Directorul General al Administrației Naționale a Penitenciarelor a răspuns *că va demara o procedură de achiziție care se va finaliza cu încheierea unui acord cadru pe o perioadă de 2 ani (în acordul cadru va fi prevăzută o cantitate minimă de 100 buc. și o cantitate maximă de 778 buc.). Cantitatea minimă de 100 paturi care este destinată completării necesarului de paturi noi pentru secția E5, va fi achiziționată după finalizarea procedurii de achiziție, fondurile necesare achiziției sunt alocate prin bugetul aprobat al unității. Diferența de paturi rămasă de achiziționat până la cantitatea maximă va fi achiziționată după identificarea fondurilor necesare cu ocazia virărilor de credite sau cu ocazia rectificărilor bugetare din cursul acestui an. Administrația Națională a Penitenciarelor a alocat fonduri, în anul 2018, pentru contractarea serviciilor de proiectare aferente obiectivului complex de investiții "Secțiile IV-V", prin care se vor moderniza 486 locuri de cazare pentru persoanele private de libertate.*

d) Sesizarea organelor de urmărire penală

În urma vizitei efectuate la Penitenciarul Iași în anul 2017, instituția Avocatul Poporului a sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași cu privire la aspectele constatate în urma vizitei, în special referitor la nesesizarea de către Penitenciarul Iași a Parchetului în cazul

decesului unei persoane private de libertate, fapt adus la cunoștința Penitenciarului Iași. În răspunsul din martie 2018 trimis de conducerea Penitenciarului Iași se precizează că *la nivelul unității, în cazul oricărui deces (cu sau fără violență), se înștiințează de îndată judecătorul de supraveghere a privării de libertate, organele de urmărire penală, Administrația Națională a Penitenciarelor și se informează familia persoanei decedate, o persoană apropiată acesteia sau, după caz, reprezentantul legal.*

Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași a fost sesizat cu privire la acest aspect de către instituția Avocatul Poporului, iar în răspunsul transmis instituției s-a precizat că pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Iași este înregistrată o cauză penală având ca obiect aspectul sesizat.

e) Propuneri

- modificarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal prin **completarea art. 48 alin. (8) cu noi alternative de scădere a suprapopulării carcerale**, având în vedere că în prezent este prevăzută doar procedura transferării persoanelor private de libertate între penitenciare. Precizăm că art. 48 alin. (8) prevede că: ”În cazul în care capacitatea legală de cazare a penitenciarului este depășită, directorul acestuia are obligația de a informa directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în vederea transferării persoanelor condamnate în alte penitenciare. Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor stabilește dacă transferul se impune, cu precizarea penitenciarelor în care se transferă persoanele condamnate”.

- emiterea unei noi decizii a Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor care să permită **valorificarea produselor realizate de deținuți** în cadrul atelierelor de creație, ceea ce ar suplimenta veniturile penitenciarelor prin reinvestirea sumelor de bani în activități de creație sau de îmbunătățire a condițiilor de cazare.

- examinarea dispozițiilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, sub aspectul modificării art. 101 alin. (1) lit. e) și a art. 101 alin. (2), în sensul **inclunderii dreptului la vizită în categoria drepturilor care nu pot fi îngădite prin aplicarea sancțiunii disciplinare**. Propunerea ca suspendarea dreptului la vizită să nu mai fie o pedeapsă disciplinară ar contribui la punerea de acord a dispozițiilor legale cu Regula nr. 43 (3) din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite privind tratamentul deținuților, potrivit căreia sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive nu presupun interzicerea contactelor cu familia. Mijloacele de contact cu familia pot fi restricționate doar pentru o perioadă limitată și, în modul strict prevăzut pentru menținerea securității și ordinii.

- revizuirea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, în sensul **introducerii obligației de efectuare a percheziției în două etape și a introducerii obligației de consemnare a tuturor perchezițiilor corporale amănunțite sau cu controlul cavităților**, având în vedere Regula 51 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), conform căreia administrația penitenciarului trebuie să asigure evidența perchezițiilor corporale, precum și a motivelor pentru percheziții, a identității persoanelor care le-au desfășurat și orice rezultate ale perchezițiilor.

La finalul prezentului Raport de activitate subliniem încă o dată că Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție acționează prin toate activitățile desfășurate pentru a preveni orice încălcare a drepturilor persoanelor private de libertate. În cadrul misiunii sale, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție are în vedere atât condițiile de viață din unitățile supuse monitorizării, cât și condițiile de muncă ale personalului, motivat de faptul că acestea au un impact asupra eficienței activităților din centrele de detenție și asupra naturii relațiilor cu persoanele private de libertate.

Totodată, adresăm mulțumiri tuturor instituțiilor, organizațiilor neguvernamentale (în special, Grupului Român pentru Drepturile Omului GRADO, Fundației pentru Apărarea Drepturilor Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului FACIAS, Asociației Alternative Sociale Iași, OADO-Filiala Regională Craiova, LADO – Filiala Cluj), colaboratorilor și persoanelor cu care am cooperat în perioada de raportare, pentru contribuția adusă la efectuarea vizitelor Mecanismului Național de Prevenire, pentru participarea la evenimentele și activitățile organizate de Domeniul privind prevenirea torturii, precum și pentru crearea unei viziuni în concordanță cu cele mai recente evoluții internaționale în domeniul apărării drepturilor omului.